

تصویر ابو عبد الرحمن الکردي

دیوانی

عصا

نورانی

نامادہ کردن و پیش کی و فرہنگی

عبدنیز گہرے

نورانی

سہرحہ می بہرہ می عاصی
۱

دیوانی عاصی

۱۸۸۵ - ۱۹۷۵

نامادہ کردن و پیشہ کی وفورہ نگونگی

عہد نیکہ گہرے

بوفلہ و کروڑہ و ولگہ بانزا

ماڻي له چاپدانه وهی پاریز راوه یو نوسینګه ی ته فسیر

نـاوی کتـیب: دیوانی عاصی
 ثـمـاـدـه کـردنـی: عزیز گهردی
 بـلا و کـردنـه وهی: نوسینګه ی ته فسیر یو بلا و کړدنه وهو
 راکه یانندن/ هه ولیر
 خـه ت: نه وزاد کوی
 نـه خـه شـه سـازـی: جمعه صدیق کاکه
 بـه رـک: امین مخلص
 نـوره و سـالی چاپ: یه کهم ۱۴۲۸ ک - ۲۰۰۸ ز
 تـه پـراژ: ۱۵۰۰ دانه

له کتیبخانه ی گشتی هه ولیر ژماره ی سپاردنی (۹۴۹) سالی ۲۰۰۶ دراوته ی

تـه فـسـیـر

یو بلا و کړدنه وهو و راکه یانندن
 هه ولیر- شه قامی دادکا - ژیر نوتیلی شیرین پالاص
 ت: ۲۲۲۱۶۹۵ - ۲۲۳۰۹۰۸ - ۲۵۱۸۱۳۸
 موبایل: ۰۷۷۰ ۱۳۸۷۲۹۱ - ۰۷۵۰ ۴۶۰ ۵۱ ۲۲
tafseeroffice@yahoo.com
tafseeroffice@maktoob.com
altafseer@hotmail.com

مهلا مستهفای کوپی مهلا رهسولی

ناسراو به (عاصی)

۱۹۷۵ - ۱۸۸۵

پیشه کی

عاسی شاعیری ناسراوی کوئی په کیکه له شاعیره کلاسیکیه کانی
 سده دی بیسته مان و له شیعره کانی دا هم موو ده ستوره باوه کانی شیعری
 کلاسیکی کوردی په پرهو کردووه و لهو چوارچپوهیه شدا تایبه تیتی خوئی
 پاراستووه چ له هه لېژاردنی وشه و دهسته واژه و رسته و چ لهو بابته تانه ی
 به شاعر مامه لای له گه ل کردوون. عاسی شیعره کانی، چند دانه یه کی که م
 نه بی نه وی تری هم مووی به کیشی عهرووی نویسیوه و به زوریش په پرهوی
 یه کیستی سهروای کردووه. له پال غه زل و قه سیده کانی دا، چند پینجینه
 به ندیک نویسیوه و شیعری چند شاعیریک کلاسیکی و هاوچه رخی خویشی
 کردووه به پینج خشته کی. عاسی به شاعر گوزارشتی له رووداوو
 هه لویبستی کومه لایه تی و سیاسی کردووه. به بونه یادی حاجی قادر و
 پرده لادان له سر په یکه ره که ی شیعری نویسیوه، ههروه کو به بونه ی هاتنی
 نه ورؤز و به هار شیعری هیه. جگه له وهی که هه ندی نامه ی شاعریشی هیه
 بو خزم و دوست و برادران و هه ندی جاریش گله و گازنده ی بو لپرسراوانی

ئەوسا بەرز کردۆتەو. عاسی شیعی دلداری (غەزەل) و شیعی نیشتمانی و کۆمەڵایەتی و داشۆرین و ستایش و پیاھەڵدانی ھەیە.

عاسی، باوک و باپیرانی بە بنەچەکە دەگەرێنەو. بۆ گوندی (خراپە) ی لای (تەقەق) ی سەر بە قەزای کۆیە. لەوێ زەوی و زاری خۆیان ھەبوو. عاسی لە یەکنێ لە دەسنووسەکانی دا باسی باوک و باپیرانی دەکات و دەڵێ خەڵکی (خراپە) بوون و ئیستاش مەرقەدی مەلا ئەبووبەکر لەوێ. ئەو مەلا ئەبووبەکرە باپیری عاسی بوو. پاشان باسی مولکایەتی زەوییەکانی ئەو گوندە دەکات و لە شۆینیکی تری دەستنوسەکەدا دەڵێ ئیستاش سەنەدی تاپۆمان ھەیە بەناوی مەلا رەسوول کە باوکی ئێمە. زەوییەکیان بەناوی داربەسەرەو زەوییەکی تر بەناوی بەری ناشییە و یەکیکی تر بەناوی سەرکەندانە.. ئەوێش باس دەکا کە ئیستاش کۆنە ناشیک لەوێ ماوێ پێی دەین ناشی مەلا عەباس. پاشان باسی چەند بەراوو باخی ھەنجیری خۆیان دەکا لەوێ و دەڵێ ئیستاش ماون.

عاسی لە باسی رەچەڵەک و بەرەبابی خۆی باس دەکا کە خۆی ناوی مستەفایە و کۆری مەلا رەسوولێ کۆری مەلا ئەبووبەکرێ کۆری مەلا عەباسی کۆری مەلا محەمەدی کۆری مەلا عەسمانی کۆری مەلا ئەحمەدە و بەپێی تۆماری باری کەسیتی لە ساڵی ١٨٨٥ لە گوندی خراپە لەدایک بوو. عاسی سەرەتا لای باوکی دەستی بەخوێندن کردوو و لە خوێندن دا تا (جامی) چوو. ماوێەکیش لە کۆیە لای مەلای گەرە خوێندووێتی و پاشان

چۆته گوندی سه‌رگه‌لوو و لای مه‌لا نه‌حمه‌د تاکتیپی شه‌رحی شه‌مسی
خویندوو.

له‌کاتی شه‌ری یه‌که‌می جیهانی، له‌به‌ر بی‌ده‌رامه‌تی وازی له‌خویندن
هی‌ناوه. ماوه‌یه‌که له‌ (ته‌لان) و (سارته‌که) ژیاوه، پاشان گه‌راوه‌ته‌وه کۆیه و
له‌مزگه‌وته‌ی قامیش لای مه‌لا نه‌حمه‌د بیلاوه‌یی ده‌ستی به‌خویندن
کردۆته‌وه. بۆ خویندن چۆته سلیمانی و بیاره‌ش، به‌لام نه‌زانراوه ئیجازه‌ی
مه‌لایه‌تی وه‌رگرتی. عاسی هه‌رچه‌نده له‌وه‌ناکا ئیجازه‌ی مه‌لایه‌تی
وه‌رگرتی به‌لام له‌زۆر شویندا مه‌لایه‌تی کردوو و ده‌کوو (خرابه) و (کانی
کورد) و (کانی بی) و (ته‌لان) و (قه‌مچۆغه) و (شیواشو‌ک) و (بانه‌گولان)
و (بۆگد) و (کۆیه). له‌کۆیه له‌مزگه‌وته‌ی گه‌رمکی مه‌یدانی خواری
مه‌لایه‌تی کردوو. عاسی جگه له‌مه‌لایه‌تی، له‌کۆیه و قه‌لادزی
دوکانداریشی کردوو.

عاسی ده‌سته‌پیاو بوو، نه‌زۆر قه‌له‌و و نه‌زۆر لاواز، نه‌زۆر که‌له‌گه‌ت و
نه‌زۆر کورته‌بالا بوو، پیاویکی نوکته‌په‌رداز و قسه‌خۆش و رووگه‌ش و ده‌م
به‌خه‌نده بوو. که‌واو سه‌له‌ته‌ی مه‌لایانه‌ی له‌به‌ر ده‌کرد و مه‌ندیلی له‌سه‌ر
ده‌ناو یه‌مه‌نی سووری له‌پێ ده‌کرد. میان‌ی له‌گه‌ل خه‌لکی کۆیه خۆش بوو.
سه‌ردانی ده‌کردن و نه‌وانیش له‌مزگه‌وت به‌خزمه‌تی ده‌گه‌شتن. دۆستایه‌تی
له‌گه‌ل شاعیرانی هاوچه‌رخ‌ی خۆی هه‌بوو و ده‌کوو: عه‌ونی و قانیع و بی‌خود و
راجی و سافی و ئاژگه‌یی...

عاسی، هەرچه‌ننده له کۆتایی شه‌سته‌کان و سه‌ره‌تای سه‌فتا‌کانی سه‌ده‌ی بیسته‌م که‌وتبووه ناو سالانه‌وه، له‌گه‌ڵ نه‌وه‌ش دا چالا‌کانه به‌شداری جم و جوو‌لی نه‌ده‌بی و هونه‌ری و رو‌شنی‌ری شاری کۆیه‌ی ده‌کرد. نه‌ندامی کۆمه‌له‌ی هونه‌رو وێژه‌ی کوردی/ لقی کۆیه و نه‌ندامی یه‌کی‌تی نووسه‌رانی کورد/ لقی هه‌ولێر بوو.

عاسی له ته‌مه‌نی چوارده‌سائی ژنی هیناوه‌و دوا‌ی سالیك كورپکی لی بووه و ناوی ناوه حه‌مه‌ده‌مین، هه‌روه‌ها ره‌عنه و خه‌دیجه و ره‌سوولیشی لی بووه. حه‌مه‌ده‌مین که‌ گه‌وره بووه چۆته به‌ر خویندن و ئیجازه‌ی مه‌لایه‌تی وه‌رگرتوه و ماوه‌یه‌ك مه‌لایه‌تی کردووه‌و پاشان له‌به‌ر نه‌خۆشی کارکه‌نار بووه‌و عاسی باوکی له‌جیاتی نه‌و مه‌لایه‌تی کردووه، که له مزگه‌وتی گه‌رمکی مه‌یدانی خوارێ بووه. مامۆستا مه‌لا حه‌مه‌ده‌مینی کورپ عاسی چهند مندالیکی له‌پاش به‌جی ماوه که هه‌موویان پێ راگه‌یشتوون و هه‌یانه له‌ژياندا ماوه‌و هه‌شیانه چۆته به‌ر دلو‌قانی خودی. که ته‌مانه‌ن: عوسمان و ره‌سوول و فاروق و فه‌یسه‌ل و سه‌عديه و زبیا.

عاسی له ۱۹۷۵/۹/۲۴ له‌کۆیه کۆچی دوا‌یی کردووه‌و له‌ گۆرستانی شه‌هیدان به‌خاک سپاردراوه.

بەرھەمەکانی عاسی:

عاسی کۆمەڵە دەستنوسیکی جۆراوجۆری لەپاش بەجێ ماوه بریتین لە سێزده دفتەری گەرەو بچووک و چەند لاپەرەیهکی پەرت و بلاو و پەرپووت، ئەم دەستنوسانە بەرھەمی جیا جیا یان تێدا نووسراوە.

۱- کۆمەڵە شیعریکی زۆری کوردی و ھەندێ شیعری فارسی و چەند شیعریکی کەمی عەرەبی کە لەم دیوانەدا نامادەکران.

۲- وەرگێڕانی گۆلستانی شیخی سەعدی لە فارسییەوه بۆ کوردی. لە وەرگێڕانە کەدا حەکایەتەکانی بە پەخشان وەرگێڕاوه و لەکوێ سەعدی بە شیعەر نووسی بێتی ئەویش ھەر بە شیعەر کردوویەتی بە کوردی و شیعەرەکانی بە فارسی سەعدی و کوردییەکی خۆی نووسیوه.

۳- وەرگێڕانی سێ مەکتوب لە مەکتوباتی کاک ئەحمەدی شیخ لە فارسییەوه بۆ کوردی. یەکیان لەبارە دەستنوێژە، دووھەمیان لەبارە ھەندێ موعجیزاتی پیغەمبەرەو سێھەمیان لەبارە ناسینی خودایە.

۴- چرای دڵان بریتییه لە (۲۲) بابەتی جۆراوجۆر. وەکۆو ژيانی چەند پیغەمبەرێک: ھەزرەتی یونس و ھەزرەتی سلیمان و ھەزرەتی جەرjis و ھەزرەتی موسا، لەگەڵ (أصحاب الرس) و (أصحاب الکھف) و (أصحاب الاخدود) و ھەندێ بابەتی وەکۆو: ئەو پێنج مەخلوقەیی بێ داک و باب خەلق بوون، باب عومری چل ساڵەو کۆر عومری سەد ساڵە و ئەو چوار پیغەمبەرە

دوویان له نەرز و دوویان له ئاسمان، لە گەڵ باسی چەند کەسایەتییەکی
وەکوو: ئیبراھیمی کۆری ئەدھەم و خەتیبی بەغدادی و عەلقەمە و رووداوی
دواى وەفاتی خەزرتی ئەبووبەکر.

۵- تەرجەمەى مەولانا خالید قدس اللہ سرہ العزیز، بریتییه له
ژیاننامەیەکی کورتی مەولانا بە فارسی و هەڵبژاردەیەکی شیعرە
فارسییەکانی.

۶- چەند پارچە پەخشانیکی هونەری کە بەشیوازیکی ئەدەبی بەرز و
ریک و رەوان لەبارەى بەهار و نەورۆز نووسیویەتی.

عەزیز گەردی

هەولێر- گەرەکی مەلایان

۲۰۰۵/۱۱/۱۵

غـزـل

(۱)

مفعول مفاعیل مفاعیل مفعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل مفعولن

(هه زه چی مهشتی نه خه بهی)

مه کلونی مه خه زه یه)

سهیری بکه چۆن زوئمی ره قیب عومری به بادا
 جه رگی منی بهر په نجیهی سه د جه ورو جه فا دا
 یا ره ببی ره قیب ، هه ووه کو روت رهش بوو له دونیا
 شه رمه ندهیی مه حشر بی له دیوانی خودادا
 وهك ئاگری بهردایه دهروونی منی بیچار
 بپروا به جه فای ئاگری قودرهت به هه وادا
 مه حوی سته م و حیله یی شه یتانی له عین بی
 سه رگه شته وو بی دین وشه رهف بی له عیبادا
 له م بهینه که رشتوو به وه کوو خوینی سیاوه حش
 ئافاتی زه مین غه رقه له گیژاوی فه سادا
 وهك غاره تی شادی له دلم کردووه رۆیی
 سه رمایه یی تا عاتی بفه وتی له عینادا
 (عاصی) به ته مای راحت و هه م رازی نه جاتی
 خاک به له ده ری هه زه تی مه حبووبی خودادا

* * *

(۲)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(هزجی مہشتی تہواں)

دہلیم ویل بم به وه کوو دہرویش به چؤل و دہشت و سہ حرادا
 برپۆم وهك شیئی سہرگہشتہ به سہ بیاحی به دنیا دا
 عہساو کہ شکۆل و خہرقہو دہف موہہ بیا کہم به یهك دہفعہ
 وه کوو مہ جنوونی خیلی حہی برپۆم به شوینی لایلا دا
 لہ شہرق و غہرب و بہ حروبہر ہتا دہمرم بنا لیم
 وه کوو پہروانہ عہودال بم بہ دوا ی شہمع ی دلارا دا
 عہ جہم تارپۆم ہموو تہی کہم بہ تہ حوالی پہریشانی
 سہرم رووت کہم بکہومہ دوا ی بہ شام ومیسرو بہ غدا دا
 مہ کہن لۆمہم قرار ناکہم لہ ہیجرانی تہ گہر بم
 سہرو ژوورمہ لہ مہوجی غنہم وه کوو ماسی لہ دہریا دا
 کوئنگی عیشق حازر کہم لہ بیستوون کہندنی دل بہر
 خہریکی و ہسنلی شیرین بم لہ گوئزاری شہنشا دا
 برۆ و زولف و موژہو خالی کہ چاویان کردہ سہر عہسکہر
 لہ بو عہقل و دل و دینم تہویش تہمری بہ یہ غما دا
 دہنووسم دہردی دل ٹیمپۆ لہ مہ یخانہو سہراو بازار
 بہ یانی فیکرو تہ حوالتم لہ رووی عام و گہداو شادا
 درۆ ناکہی تہ گہر (عاصی) سہری عیشقت لہ دلدا یہ
 تہفہ ککور کہ لہ رہمزی عیشق لہ ناو یوسف زلیخا دا

* * *

(۳)

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

(هزهجی مهفتی نه خره بی)

مهکلونی مهخزولف)

ئه ی پرت هوی چه هرت له ته ماشایی به سه رد
 روژیک کی دره خشانه که شهوقی به قه مه رد
 گولزاری جه مالی که دلی کردم به بولبول
 به و شیوه بی دل شیوه و شین خاکه به سه رد
 ئه و دل به ره عنایه له حوسنا که به بی شک
 سه د یوسفی میسری به ته وای له که مه رد
 من غه رقی خه یالم که له دونیا چیه نه سلی
 ئه و گه وه ره یه کدانه بو نه مدی له به شه رد
 بی لوتفه له گه ل عاشقی دلزارو حه زینی
 شه ست تیری فیراقی هه مه دم و له سوپه رد
 موشتاقه به پابوسی ئه تو دل له موحه پرده
 بی هووده یه عومری که نه فه وتی له سه فه رد
 چه ند خو شه له زستانی فیراق نه خلی مراد م
 وه ک فه سلی به هار میوه بی وه سلت به سه مه رد
 بی ره حمه برینداره جگر خوینه به قوربان
 سه د حه یفه که دل غه رقه له خویناوی جگه رد
 (عاصی) که له ده رگاهی ئه تو دووره به قوربان
 باوه ر بکه خنکاوه له گیتراوی خه ته رد

(۴)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ لی ہشتی مخزوف)

سہیری چند بہ دبہ ختہ موفتی مہ سئہ لہی تہ حریرہ کا
 مہستی مہ یخانہ حقیقتہ یہک بہ یہک تہ کفرہ کا
 پیئی بلین واز بیننی توخودا لہم نہ زانی وجہ ہلیہ
 عیلمی عیشقی وہک نہ دیوہ سہ عیی بی تہ ئسیرہ کا
 ساقی بینہ تو لہ رہ غمی مونیکرانت بادہیی
 عاشقی دانا دہ زانی دل بہ مہی تہ عمیرہ کا
 دہفعہیی مفتی بفرموو بیڑہ مہ یخانہ تہ تو
 وہک سلیمان پیری ئیمہ ئینس و جن تہ سخیہ کا
 با دہییکی پر شہرابی وا بہدہست بو عاشقان
 فورسہ تہ خو بادہ نوشی حہق لہ دل تہ سویرہ کا
 ئیمرو بہزمہ وا گولئیکی دایہ بہریچی سہری
 لہو گولستانہ خہریکہ گول بہرووی تہ نویرہ کا
 سہیری حاشیہی پەرچہمی کہ گہر دہ زانی دہرسی عیشق
 ہہستہ مہست بہ تا بزانی (والضحی) تہ فسیرہ کا
 روو کہ مہ یخانہ بہ جاری ری حقیقتہ وا لہوی
 جو بہو و خہرقہ و عہ مامہ و سلی تو تاخیرہ کا
 تالیبی بو گہنجی مہ عنا (عاصی) جیت مہ یخانہ یہ
 پیالہیی پر مہی بنوشہ حو کمی سہد ئیکسیرہ کا

* * *

(۵)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مازهی هاشتی تاوای)

خودایا به ختی بهرگه شتدم له سهرچی ئەم غەمە ی هیئا
 له گوئزاری جهوانیما دلم چوو زەمزه مە ی هیئا
 که چوو دوینی له مە یخانه که بەزمی ساقییانی دیت
 به عیشقی خالی گوڵرەنگی خرۆش و هەمە مە ی هیئا
 له گوێشە ی سینه تائیستا خەریکی که یف و عوشرەت بوو
 به یادی وەسلی دلبەر چوو که چی ئەم پەرکە مە ی هیئا
 له ناکاودا ملم گرت و گوتم ئە ی دل مەرۆ جاری
 له رەغما چوو له مە یخانه رەباب و سینه مە ی هیئا
 شکاتی کرد له لای دلبەر دەکا مە نعم له عیشقی تو
 به ئیمزای پیری مە یخانه که جەلبی مە حکە مە ی هیئا
 له پیالە ی چای فیکریم و بە یادی وەسلی نوشم کرد
 له بە ختی نە قسی من ساقی رەزیل بوو کەم که مە ی هیئا
 که چوومە خزمەتی ساقی به عەزمی جوابی ئیستینتاق
 ئە من گریام له تاوی دل ئە ویش چوو جامی مە ی هیئا
 تە نافی زوئفە کە ی دانا له سەر ری عاشقی مە د هۆش
 گوئی هاتی له بو کوشتن که تی فکریم قە مە ی هیئا
 ملت که چ که گوئی (عاصی) تە ماشای شیری ئە برۆم که
 نیشاندە ی مەرگە ئەم بە زمە که لی دا خاتیمە ی هیئا

(۶)

مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن

مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن

(موزاریمی مهشتی نه خربه)

ساقیم که دی له ره قسا دلم شتابی هیئا
به یادی جامی چاری مه یلم شهرابی هیئا
ئدی عاشقی خه رابات هه نگامی که یف و به زمه
سه رحه لقه یی مه ینوشان پیالهی شهرابی هیئا
سه رخوش و باده نوشم موتریب بزهن نهی وو چه نگ
واعیز ئه تو و سکت به موتریب ره بابی هیئا
که چومه ناو مه یخانه بی ساقی وشه راب بوو
موژدهی ئه دامی ساقی وا پیر جه نابی هیئا
ساقی بهینه بو من یه ک جورعه یی له باله ب
رژا شهرابی عیشم به ختم خه رابی هیئا
قازی مه ئی حه رامه شه راب و باده نوشی
مفتی له سه ره لائی فه توای کیتابی هیئا

زاهید له کونجی میحراب نه زان و بئ خه بهر بوو
 دهره هق به باده نویشان زه جر و عیتابی هیئا
 تیمرؤ که هاتبو وا هات بو خوی بیته ساقی
 بو مه جلیسی مه نویشان مه زه و که بابی هیئا
 گه رتالیبی مه یخانه ی (عاصی) ره باب و باده
 بو جهرگی پاره پاره ت ساقی قولابی هیئا

* * *

(۱) تم غه زه له رووی کیشه وه (موزاریعی ههشتی نه خه رب) ه له هه ندئ لاوه له نگی و ناته واوی
 تیدایه . له هه ندئ دیردا (مفعول) به ته واوی نه هاتوه بۆته (فعلول) ، وه کوو دیری یه کهم و چواره م
 و پینجه م و شه شه م و هه وته م .
 ههروه ها له دیری چواره مدا (ناومه یخانه) کیشه که ی ته واو نییه (که چومه ناو مه یخانه)
 کیشه که ی له نگه . نه گهر بکری به : (مه یخانه چومه ناوی ...) کیشه که ی راست ده بیته وه .

(۷)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

(هه زه جی هه شتی ته خه ده بی)

مه کلوفنی مه خزوف)

ئەدی ئەعلی دو کوئمت ئە جەمالت چو سوره بیا
 شهوقی بە چەمەن داوه چەمەن بۆتە موسە لالا
 وەك ماره ئەسەر گەنجی روخت زولفی سیاهت
 یاساغە لەبەر حەلقەیی ئەو بییمە تەماشای
 ئەم رووحە کە نەقدیکە بە سەد حیشمەتی نادەن
 مەغشووشتە ئەبازاری عیشق بۆتە موقەببا
 باوەر بکە ملیاری کە فەوتار و رزیو
 هەر سەر ئەسەر ئەو عیشقە ئە ژیر خاکی تەمەننا
 دل بۆتە هەدەف بو سەری پەیکانی خەدەنگت
 دەستپێژە ئەئەم لاوه دەکەن غارەتی ئەولا
 دەپوا ئە هەوا سوۆزی هەناسەم ئە فیراقت
 وەك ئاهی سەحەر خیزە هەتا عەرشی موعەللا
 (عاصی) بە هەوای عیشقە مەلین عارەبە قوربان
 ئیرسیکە بەجی ماوه ئە دوای ئادەم و حەووا

* * *

(۸)

مفعول مفاعیل مفاعیل مفعول

مفعول مفاعیل مفاعیل مفعول

(هزهجی ههشتی ئهخرهیی)

مهکلوفی مهحزوف)

ئهی پرتهوی رهنگت که درهخشانی وهلاته
 لیوت به مهسهل چاهی زههخ ئاوی ههیاته
 یاران ئهمه تهعریفی جهمالی ئهوه دهیکم
 کوئمی گوئه چاوی قهدهحه لیوی نهباته
 وهختی که سهبا زولفی له سهر کوئی وهلاخت
 عالم ههمو هوشیاره دهئین قهדרو بهراته
 ئههی دلبهری زیبا وهره ئیمرو بهتهماش
 چهند سهر بهتهمای وهسلی ئهتو وا لهمهزاته
 دهی لابه له سهر روژی جهمالت شهوی زولفت
 روحم سوپهری چاوی بهدو تیری قهزاته
 نهقدیکه لهگۆشهیی نهزهرت ههددی نیسابه
 روحی بکه ئهم بهندهیه لایق به زهکاته
 بهو خاله لهسهر کهعبهیی رووته که دهخوم سویند
 باوهر بکه دائیم دله کهم مهیلی لهلاته

ئەه ی رووگول و پەرچەم رەش و ئەه شەمعی دلارا
دل شیته ئە تاوت وەکو پەروانە ئە دواتە
هەر چەندە کە (عاصی) زەدهیی تیری برۆتە
هیشتا کە ئە دوا ی کوشتنی ئەم جا بەتەماتە

(۹)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه ل مهفتی مهخزوف)

دل له دوریت رووحی شیرین غه رقی گیژی حه سره ته
چار له ریگای چاوه نوږی پر له توژی قه سوته
که دی ده بینم نه دی خودایه من به چار دوچاوی نه
چاوی بازه پرله رازه جیلوه گاهی هیمه ته
تاوی سه رچاوه دی مه حبه بت و له دلا ژیا یه وه
چوونی ناو گوژاری وه سلی موشکیلیکی زه حه ته
چاوه که م چارم به جاری بوونه چاوه دی خوینی گهش
چونکه جهرگم وارزیوه سهیری ناکه دی له ت له ته
خو به ره سمی بهنده گیمه نامه که م واهاته لات
جه وهه ری ئیخلاسه مه عنای گهر چی خو ی بی قیمه ته
بی نومیدم بو ته ماشای خه ت و خالی روومه تی
پاسه وانی گوئشه نی رووی عه سکه ری سی ده ولته
زولفی رووسه په رچه میشی وهك فدره نگه بو هوجوم
تیپی نه گرچه دی که چینه سهیری چه ند بی مروته

روومہ کہ بازارِ عیشقی کہ لکی موفلیس ناگری
چونکہ بیّ مایہ لہویدا موبتہ لای سہد نہ گبہ یہ
عاشقی ریّازی راستہ بوّ ویسالی حق یہ قین
ژیان لہ گہلّ عیشقا کہ نہ روا بوّ موسلمان وہ حشہ تہ
بیّ تہ بیبی وہ سلی دلّ بہر پہ شہ لوقمانی حہ کیم
زوو عیلاجی دہردی خوت کہ چاری دلّ ہر سہ فوہ تہ
زور گوتن قورٹان بہ کہ لکہ (عاصی) بہ سیہ بیّ شعور
روولہ ریگای راست و حق کہ تا نہ مردووی فورسہ تہ

۲۰ جماد الاول ۱۳۹۱ - ۱۴ تہ موزی ۱۹۷۱

* * *

(۱۰)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزمعہ جی مہشتی تہار)

سہ با ہہ ستہ بچو گولشہن بلیّ عاشق خرّوشانہ
 بلیّ غونچہ تہ بہ سوسوم کا لہ وہی بولبول کہ میوانہ
 گوتی عاشق لہ بؤ گولشہن بہ نہ شتہی وہ سلّوہ با بیّ
 لہ بن خہ میہی گولان یہ کسہر لہ بی غونچہ بہ خہندانہ
 لہ لایہک سہ روی رہ عنایہ لہ لایہک لالہ وو نہ سرین
 لہ لایہک بہ زم و غہ و غایہ لہ لایہک موردو رہ یحانہ
 لہ لایہک زہ مزہ مہی ساقی لہ لایہک شورّی مہینّوشان
 لہ لایہک دہنگی موترب بیّ لہ مہدھوشانی مہ یحانہ
 لہ دہوری گولشہنا دائیم ہجوومی زولف وئہ گریمہ
 حہ ساری باغی روی داوہ دہ لّیّی ٹینگلیزو یونانہ
 لہ دامینّی گولستانی کہ باغی سیّوی سینہم دیت
 بہ سوخمہی ئالی داپوشی گوتی ئہم گہ نجہ پہ نہانہ
 کہ سیّ مہ حرہم نہ بیّ بؤ عیشق ویسالی نابیّ بہم گہ نجہ
 ویسالی ئہو گولستانہ بہ زمگاہی شہ ہیدانہ

به خاری گولّ که سیّ جهرگی نه بیّ لهت لهت لهوی مه نعه
له زومره ی موفلیسان دووره نه تیجه ی شۆری مه ستانه
که چونکه رووحی پیّ نادا به پیالهی چاوی گوڵپهنگان
ته ماشای دهردی (عاصی) که ن وه کوو بولبول په ریشانه

* * *

(۱۱)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزدجی معنی تبار)

فیدای بالائی بلندت بم ده لئی سهروی گولستانه
 به سهرگهردی جه مالت بم ده لئی خورشیدی تابانه
 ئیشارهت که له بو کوشتن به په نچهی شیوه زیوینت
 بلل هات مهوسیمی مهرگت سبه یئی جه ژنی قوربانه
 له بورجی زوله تی زولفت که شهوقی روت تولووعی کرد
 موئه ززین بانگی عیشقی دا وهرن وا روژی دیوانه
 قهزییهی مانیعولجه معه له پرووی تو دا چه قهوماوه
 قه مهر مه علومه وا دیاره له ناره ند سورجی میزانه
 نه خوش و دهرده داری تو م ، که وا گول سورمه ، رووم تیکه
 بیینم سیوی دوو کوکمت نمونهی باغی ریزوانه
 بلین عاشق وهره سهیری نهوا هات سوخه چیناوی
 به درگمه قوفلی دا سینهی ده لئی نه م گه نجه پنهانه
 قهزییهی ئیتتیفاقی بوو ترازو بهندی سهرسینهی
 گوتی (عاصی) تهماشاکه ده لئی به فری کدلی خانه

نه خوش بووم بۆ شیفایم گوت که ره م فرموو که بوئی که م
 گوئی نه و جووته سیوانه چزه ی سهر خوش و مه ستانه
 که دهستم گه ییه سهر سینه ی به غونچه ی لیوی سهرمه ست بووم
 گوتم گهر دمکوژی فرموو گوتی نه م جاره ئی حسانه
 گوتم خوخالئی سهر کوئمت زیاره تگاه ی عوش شاقه
 دلئی نه شکاندم و فرمووی حه یاتبه خشی شه هیدانه
 که لیوم نایه سهر کوئمی گوتی (عاصی) بده رووحت
 وتم پیشکش به نه برۆت بی ده لیئی شیر ی خوراسانه

(۱۲)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مەزەجی مەشتی تاواری)

لە دەنگی ئەلویداعی دڵ ھەموو عالەم پەڕیشانە
 لە ھەر لایێ تەماشاکە ی سەدای نالێن و گریانە
 ھەموو عالەم لە نالێنە وە کوو نالێنی یە عقوقوبی
 دەلێن و یوسفی ئیمە ئیرادە ی دەشتی کەنعانە
 دەلێی چاوم لە تاوی ئەو گەیشتە حالێ (وابیضت)
 بە تاوی ئاگری دووری ھەموو ھەر سینە بریانە
 عەجەب ئەخلاق و لوتفی ئەو بە عالەمدا کە شامل بوو
 لە ژێر سایە ی ئەو گشت کەس شوو لوتف و ئیحسانە
 عەزیزی ئیمە بوو قوربان عەزیزی بوو مەقامی تو
 موبارە ک بێ خودا حافیز ئەو ھەش ھەر لوتفی پەھمانە
 لە ئەوسافی ئەو (عاصی) کە فیکری قاسیرە ئیمڕۆ
 زبانی لەنگ و پراوە ستا خەریکی دەردی ھیجرانە

* * *

(۱۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه ل مهنشی مهجوزوف)

روو گولئی گهردن مینایی هات به عیشوهو لارهوه
 مورغی دل کهوتوتسه داوی وا به نالسهو زارهوه
 چاو غه زالی له نجه کوتتر قهده نه مامی عدرعهری
 بهس به عیشوه رابووره بهو کهوای گوئدارهوه
 عالمه مت خستوته زیللهت تو به عیشقی چاره کهت
 من که مهستی چاوی تو بم چم به سهر خوئمارهوه
 پهرچهمهت هاتوته سهرسه فحهی جه مالت چین به چین
 گه وههری گه نجی جه مالت وا به دهست ره شمارهوه
 کافری موتلهق بیینی که عبه تهینی روومهتت
 بو ته واف ئیحرام ده بهستی چی به سهر زوننارهوه
 مو عجیزهی رووی تو بیینی دینی مووسا ته رکه کا
 دیته سهر دینت یه هوودی چی به سهر ئینکارهوه
 مودده تیکه دهرسی عیشقت ئیستیفادهی لی ده کهم
 ئیسته کهش فهننی ویسالت هات به چهند ئه سرارهوه

ئەو قەزییەى وا لە رووتا زەحمەتە هەللى بکەن
 فەهەمى ئەفلاتوونى تێکدا وا بەچەند تۆمارەو
 حیکمەتى لوقمان چە فایده تیری موژگانت ببی
 سەد حەکیمی حازىق ئیمپروا بەپای ئازارەو
 مورغى فەهەمى چەند موسەننەف کەوتە داوی عیشقى تۆ
 دەنگى نالەى جەرگ و دلیان دى بەدەست شەقارەو
 هەرکەسى عیشقى نەبیتن ئەهلى دل واوا دەلین
 پێى مەلین ئینسانە بەلکوو نەقشە بەو دیوارەو
 (عاصی) روح تەسلىم نەکەى تۆ عیشقبازی چۆن دەکەى
 گەر هەوا خواهى وىسالى چت بە سەر گولزارەو

* * *

(۱۴)

امفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

امفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(ههزهجی ههشتی تهوای)

ئهوا دهوریان له دڵ داوه غهم وحه سهرت له هه رلايه
 ميسالى من له گه ل دلبهر وه كوو مه جنوون و له يلايه
 په ريشان و پریشان دڵ و جه رگم به غه مزه ی ئه و
 ته ماشای چاوی مهستی که ن شه رابی مه رگی تیدايه
 جه مال و گه نجی حوسنی ئه و له دڵ ياساغه سه یری که ن
 چلۆن ره شماری دوو زولفی له گه ردنی زیوی ئالایه^(۱)
 به ره و مه غریب که وه ستابووم له ناکاو روژ له وی ده رکه و ت
 که تیتفکریم گوئی من بوو به ره و مه شریق که وه ستایه
 که چاوم که و ت به دوو چاوی غه ریقی به حری حیرت بووم
 ئیلاهی ئه م په ری زاده چلۆنی بیئمه سه ر رایه
 سوپای ئه گر یچه و زولفی وه کوو چین و فه ره نگ هاتن
 دلیان بر دم به یه خسری که نوخته ی خالی دانایه
 فیدای بالوو له نجه ت بی دڵ و رووحم ، گوتی (عاصی)
 بکه رووحت به پیشکه شمان ئه گه ر وه سلت له دلدایه .

* * *

(۱) (گه ردنی) ده بی زۆر به سووکی بخوینرته وه بۆ ئه وه ی کێشه که دروست ده ریچی .

(۱۵)

مفعول مفاعیل مفاعیل مفعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل مفعولن

(هه زه چی هه هشتی نه خه بهی)

(مه کفرولی مه خه زویف)

مه همودی جه مالت که ئه دا لافی ئه ماره ت
چه ند جوانه له وی خائی ئه یازت به وه زاره ت
مژگانی به جاری که ده که ن هیرشایی تیر
ده ییبه ن به هه زینی دله که م وا به ئه ساره ت
ئه وه په رچه مه ره یحانه که په رژینه له گوڵشه ن
مومکین نییه بو بولبولی دل بیته نه زاره ت
زوڵفی وه کوزنجیره له پیی عاشقی بیچار
گه رده ن که چه بو شیر برۆت دل به هه قاره ت
وه ره ئه ی دلبه ری ره عنا مه که قه تلم به برۆت^(۱)
دل بی به فیدای په نجه وو ئه وه لیوی جفاره ت
(عاصی) نییه هۆشی چیه شایسته یی مه دحت
خۆت حاکی ته حسینی له سه ر ته ختی سه داره ت

۱ ئه م له ته کیشه که ی جیا به . کیشه که ی.

(۱۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رهمه ل مهنی مهنسور)

هاتمه ده رگه ت دلبری من^(۱) چونکه توی مه حمودی راست
کعبه ی لوطفی ایازت قیبله ی مقصودی ماست
من له ترسی تیری دوژمن هاتمه قاپی غیره تت^(۲)
دشمن خو غوار دلرا نفس چون نمرد ماست
زوعفی کردم جهوری زالم غم دلی داگرتووم
غرق از موج ندامت فکر بس^(۳) نابود ماست
شاهی خوبان سهد ده خالت وام له گیزاوی گونا^(۴)
ایکه عفوت^(۵) التفاتی از دری معبود ماست
عالمی بیزاره قوربان وا له ده ست گریانی من
ناله درسینه چو اید^(۶) ابر نیشان دود ماست

^۱ له ده ستنوسیکی دیکه دا نووسراوه : (پادشاها)

^۲ له ده ستنوسیکی دیکه دا نووسراوه : (من له خو فی تیری دوژمن هاتمه ده رگانه ی نه تو)

^۳ له ده ستنوسیکی دیکه دا نووسراوه : (رذالت ، قامت)

^۴ له ده ستنوسیکی دیکه دا نووسراوه : (له ناو ده ریایی بی غم)

^۵ له ده ستنوسیکی دیکه دا نووسراوه : (لطف)

^۶ له ده ستنوسیکی دیکه دا نووسراوه : (باشد)

من لہ تاوی دہردی دووری دائیما ہہرنا لہ مہ
زخم از شمشیر ہجرت دم بدم ^(۱) موجود ماست
گہر دہپرسی دہفعہ ییکی حالی (عاصی) ناتہ وان
مفتخر بر چرخ گردون بخت بس مسعود ماست

* * *

^۱ لہ دہستہ نویسی کی دیکھ دا نو سراوہ : (ہر زمان)

(۱۷)

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

(هه زه جی مهشتی نه خه بهی)

مه کفرولی مه خوروف)

سه د ناوی خودا بی له دو نه برۆی هیلا لت
نه ققاشی نه زه ل جه دوه لی کی شا له جه مالت
په روانه یی رووی تۆیه دلم تو بکه برپا
رووحی که ده کا پیشکه شی شه معی خه ت و خالت
حاشا نییه یه ک نه ووه ل و سانی که نه تو بی
مه علومسه له نه وعی به شه را نه بووه میسالت
حوکمی نییه هیچ که س له سه ر ئیقلمی دلی من
غهیری ... نه تو چونکه نه تو ش حوسنه جه لالت ^(۱)
باوه ر بکه په روا نییه (عاصی) له فیراقت
دائیم که ده سووتی له دلا شه معی خه یالت

* * *

^۱ نه م له ته پر گهیه کی کورتی له دوای ووشه ی (غهیری) که مه .

(۱۸)

امغاعیلن امغاعیلن امغاعیلن امغاعیلن

امغاعیلن امغاعیلن امغاعیلن امغاعیلن

(مه زجی مهشتی توار)

که من خیرم نه بوو قوربان له ئاموشویی دیوانت
خودا حافیز ئهوا رویم له بو زیندانی هیجرانت
ئه گهر چه من له لام خوش بوو به دل ئه ما ته تو قوربان
له لات عار بوو منی بیگهس که جار جار بیه میوانت
ئه گهر یادی منت کرد تو مه لئی زور بی وه فا دهرچوو
وه فادارم وه فادارم قه سه م بهو ماهی تابانت
خدتای تو قهت نه بوو جانا ره قیبی سه گ سیفهت وای کرد
وه کوو بولبول که مه حرووم بم له غونچهی لیوی خه ندانت
نه خوشی کم گه لئی بیهوش خه ریکی فیکری دهرمانم
که مه ئیوس بووم له غه م خواری وته داوی لوتفی لوقمانت
له دهستی به ختی سه رگه شته ئهوا ویل بووم به دونیادا
به دل تو خدا دوعا فهرموو له بو به ندهی په ریشانت
نه تیجهی قهت نه بوو بو من ئه وه ندهی داری سه برم چاند
مه ئالی بوومه مه نفووری هه موو ته تباع وخویشانت
غه ریب و بیگهس و عاجز بریندار و دل ئاواره
گه لئی شوکرم ته من جانا موهاجیر بووم له دهریانت
به تن هه رچه نده لیت دووره به دل هه ر حازره (عاصی)
له هه رجی دابنیشم من منم مه دح و سه نا خوانت

* * *

(۱۹)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(هه زهجی ههشتی تۆر)

دلت بردم به یه کجاری به نه شنه ی خه تتی ره نگینت
مه تاعی عه قل و هۆشت برد به غونچه ی لیوی شیرینت
دلت خستومه ناو چاهی زه نه خدان وئه سیرت کرد
په ریشانه به زنجیری دو گیسوی زو لقی چین چینت
زیاره تگاهی عوش شاقه هه می شه وهك حه جهر خالت
فیدایی که عبه یی روت بم ئه وا هاتومه سهر دینت
له هیجرانت ئه وا مردم که وا په شینه روم تی که
ته ماشای گولشه نی روت که م بینم کو لمی له علینت
له هه رلایی ئه وا هاتون سه فی عاشق له بو دیتن
منیش هاتوم ئیشاره ت که به کوشتن چاوی شاهینت
فتوای کوشتن بده قوربان بلای جه لادی چاوت بی
بکا با تیره بارانم به دوو ئه برۆیی قه وسینت
مه سیحاده م له پاش مردن وه ره سه رقه بره که م جاری
منیش سه جده کونان هه ستم به یادی عیشقی دیرینت
بلای وا هاته پابووسم شه هیدی تیغی عیشقی من
بفه رموو با خه لاتی که ن له که نجی سینه یی صینت
له مه حشه ر گهر بلین (عاصی) نیشانته کوا شه هیدی تو
له هه رجی را ئه بویرم من به شه هید په نجی خوینت

* * *

(۲۰)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزدجی هشتی تروان)

ئه‌وا فه‌ره‌ادی مه‌یلی دلّ به‌ یادی زه‌وقی گولچینت
 له‌ بیستوون که‌ندنی هیجره‌ به‌ هیوای وه‌سلی شیرینت
 له‌ ئیقلمی دلّم قوربان به‌ دایم خوسره‌وی لوتفت
 سوپای خستوته‌ دوا‌ی حه‌سره‌ت له‌ مولکی شه‌وقی ماچینت
 به‌ شه‌وقی شه‌مع‌ی رووی تو‌یه‌ دلّم په‌روانه‌یی زاره‌
 سه‌روسینه‌م به‌ جۆشه‌ من به‌ تاوی عیشقی نارینت
 هه‌وام که‌وتوته‌ لاف لی‌دان له‌ گه‌لّ ئاسمانی هه‌فته‌مدا
 که‌ نووسی‌بووت سه‌لامی من به‌ په‌نجه‌ی شیوه‌ زیوینت
 ته‌مه‌ن‌نام وایه‌ ئه‌ی جانا که‌ ته‌یری مه‌قسه‌دت دائیم
 بی‌ته‌ سه‌یدی ئومیدت به‌ قووه‌ی ده‌ستی شاهینت
 خودا قه‌ت ئاموشۆت نه‌برئ له‌ جاده‌ی عیززه‌ت و ته‌وفیق
 به‌ دائیم هه‌ر دره‌خشان بی‌ ستاره‌ی به‌خت و ئایینت
 منم (عاصی) له‌ خوام مه‌تلوبه‌و و داوایه‌ ئه‌ی جانا
 له‌ مه‌ودای شیری به‌دگۆیان عه‌داله‌ت بته‌ په‌رژینت

* * *

(۲۱)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(هزجی ههشتی ته‌واو)

له‌جه‌وزا و سونبوله و میزان له بورجی جه‌دئی و ده‌لور وحووت
قه‌مه‌ر ده‌رکه‌وت له‌گه‌ل عه‌قره‌ب له‌ ناو می‌حرا‌بی دوو ئه‌برووت
له‌ روژی نووری رو‌خسارت قه‌مه‌ر بووه موقته‌به‌س جانا
که‌ لی‌وت زوهره‌یه‌ قوربان منیش خو‌مشته‌ریم بو‌ رووت
عه‌تارید خالی سه‌رلی‌وت که‌ مه‌رپرخه‌ زه‌نه‌خدانت
له‌ عیشقی چاوه‌که‌ی مه‌ستت زوحه‌ل وا هاته‌ ژیر ئه‌برووت
سه‌فی عاشق ئه‌وا هاتون ده‌سوورپن وه‌ک به‌ناتوننه‌عش
به‌ سینه‌ی ریش و ئاهی سه‌رد له‌ ده‌وره‌ی قوتبی خالی رووت
منیش هاتووم له‌ بو‌ کوشتن بفرموو بکه‌نه‌ قوربان
له‌ دوا‌ی مه‌رگیش سه‌ری (عاصی) فیدایی ده‌ست و هه‌م بازووت

* * *

(۲۲)

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

(هه زهه جی هه هشتی نه خه بهی)

مه کلوهلی مه خه زووف)

دووباره ئهوا دهردی غه مم بوته جه فادهر
ئاوینه له گهله روویی ئه تو هاته بهرابه
هه رچه نه له رووی نیشتوو و گهردی خه جاله
پیی خوشه له بهر خه جاله تی خوی بشکی سه راسه
عاجز مه به سه روو که له بالاته بلندته
مه علومه که بی عه قله کهوا بوته هه وا گه
گه ربیت و له گهله لیوی ئه تو غونچه پیشکوی
مه منونه به ئه و لوتفه نه گه ر بینه براده
عاشق بووه بو روویی ئه تو گول وه کو بولبول
مه نعی مه که (عاصی) که دهروون بوو به سه ماوه

(۲۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه ل مهشتی مهخزوف)

سه روو بالا لیو عه قیق دندان سه دهف^(۱)
من له بو مژگانی تیرت وا دلّم کرده هه دهف
باوه سییه ت بی به تیرت گه رئه من چوومه فه نا
ده چمه نار زومره ی شه هیدان با نه خوّن بو من ته سف
چوونه ژیر خاکی فه ناوه زور به ناله ی عیشقه وه
موفته خیر بوون به و برینه عاشقانی (ماسه له ف)
تو خودائه ی سه روی دلّ بهر بامنیش مه حرووم نه بم
تا له مه یدانی هه شردا من له گه لّ وان بیمه سف
دلّ فیدات بی شاه ی خوبان بمکوژه خوینم نییه
با نه لّین بی هووده روی عومری (عاصی) بوو ته له ف

* * *

^۱ له تی یه کهم له باتی چوار (تفعیله) ، سی ته فعیله یه . (فاعلاتن) یکی که مه .

(۲۴)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزهجی مہشتی تاروی)

وہ کوو بولبول لہ گہل گوگدا بہ بیّ خاری جہ فانا کہم
 لہ گہل دل بہر چ دل داری بہ بیّ شہرت و وہ فا نا کہم
 کہ دل بہر دوینے وای فرموو سبہینے جہ ژنی قوربانہ
 چلوں بہو موژدہیہ جانا ٹہ من سہ یرو سہ فا نا کہم
 گوٹم ٹیمڑ کہ وہ عدی دا گوٹی وہ ک خار و رہ بہر پیّم
 بہہای ٹہو لوتفہ ٹہو کردی بہ غہیر ٹہز رووح ٹہدا نا کہم
 بہ فہ توای پیری مہ یخانہ خہریکی مہ زہہ بیّ عیشقم
 وہ کوو زاہید لہ رووی عالم ریاکاری و حدیا نا کہم
 بہ تیری عیشقہ من جہرگم فوارہی خوینے لیّ دہر ژئی
 برینے قلمڑہی دل بہر بہ سہد لوقمان دہوانا کہم
 خوتہن بڑ قیمہ تی چاوت حہ قیقہت فیکری نادانہ
 ٹہ من سہودایی یدک لہ نجہت بہ ماچین و خہتا نا کہم
 ٹہوا رووح لہ مہیدانہ ٹہ گہر وہ سلّت بیّ ٹہ سلی
 بزائہ عاشقہ (عاصی) کہ سہودای بیّ بہہا نا کہم

* * *

(۲۵)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

(هه زنجی هه شتی نه خه بی)

مه کفر و بی مه خور و بی

هینامیه ئهم ده رگه یه ئیمړۆکه نه سیم
 هه چهنده که بی سه برو دل ئارام و شه کیبم
 سارپړو که پاتی بکه ی ئه ی خوسره وی شین
 بو ده ردی دلی خه سته که وا بوویه ته بیبم
 دلپیش و جگه رپاره وو مه فتون و زه بووم
 ئاواره وو سه ر ئاسیمه بی عیشق و غه ربیم
 تی به ربوه ئاگر به ته واوی له ده رووم
 به دناوی که کردم له جیهان جهوری ره قیسم
 بی عیلم و شه رف که وتمه زیندانی جه هاله ت
 وه ک ساحیری به دبه خته ره قیب داویه فریم
 هاتومه ته ئهم ده رگه به عینوانی ده خاله ت
 هه رجیگه مه ئهم قاپیه تا رۆژی هه سیم
 (عاصی) به هیوای فیکری نه جاته له جه نابت
 توش وا مه که له و لوتفه که بی به هره بهری بم

* * *

(۲۶)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزدجی مہشتی تہلو)

تہ گہر ٹاوینہ تہ شبیہ کہم بہ روویسی تو تہ من رووت ہم
ھیلاکی دہردی دوریت و کوڑای تیغی تہ برووت ہم
بہ غہیری تو بہ دلدارئ بدہم گہر دل ، وہ فادارا
بہ دوو زولفی تہ نافینت لہ گہل سیدارہدا جووت ہم
بہ بی دوو چاوی مہستی تو تہ گہر مہست ہم بہ بادہو مہی
بہ ناکامی لہ وہ سلی تو ہیلاکی چاوی جادوت ہم
لہ دل ناپوئ تہ نیسی من تہ گہر بیت و لہ فیکرت کہم
حہلال بی بمکوڑہ خوینم فیدایی دہست و بازووت ہم
لہ دووری تو تہ گہر شاد ہم لہ شادی دوورو بیبہش ہم
بہ حوکی قودرہتی باری کہ مہ نفی ہیندو بیرووت ہم
تہ گہر بیدہم بہ جہننہت من غولامیی کوئی تو جانا
لہ مایہی وہ سلی تو جانا بہ دائم رووت و نابووت ہم
بہ را بہر کہم لہ گہل لیوت تہ گہر لہ علی بہ دہہ خسانی
منی (عاصی) لہ ہیجرانت بہ قوربان رووت و نابووت ہم

* * *

(۲۷)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مەزەجی هەشتی تەراوی)

وەرە ئەی شوخی پەرچەم ئالّ غەزالی چاو بە خومارم
بە لەنجەت ئاهویی چینی ئەتۆ ئەی سەروی گولزارم
هەزارانی وەکوو مەجنون لە سەودای عیشقی تۆ شیتن
بە ئۆمیدی وەفای لەیلا منیش لەو حالە بەشدارم
بە پەنجە ئالی خویناوت ئە تۆی عاشق کوژ و دلەبر
منیش هاتووم لە بۆ کوشتن گەلی لەو عومرە بیزارم
ئەلا ئەی مورغی خوشخوانی گولستانی وەفا فەرموو
بە هەر نەوعی دەکە ی قەتلم نەبی باکت بە ئازارم
بە ئۆمید دانەیی خالت ئەسیری داوی زوڵفت بووم
بە پەیمانی موژەت بۆیە برپاوە جەرگی خوڤوارم
دوای مردن دەلێم مەمشۆن لە کفنیش لێم گەڕین یاران
شەهیدی تیغی دوو ئەبرۆی غەزالی چاو بە خومارم
لە ژێر شمشیری ئەبرۆتا کەچە خو گەردەنی (عاصی)
بلی جەللادی چاوت بی بکا قەتلی دلنی زارم

* * *

(۲۸)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(هزهجی ههفتی نهوای)

قه‌مه‌ر هاتۆته سهر ئیکلیل به ئومئید فیکر و ته‌دبیرم
 له عیلمی جه‌فرو ههم جه‌رفا خه‌ریکی به‌ست و ته‌کسیرم
 له ره‌مل و زیج و زایرجه له قه‌بزی خارچ و داخل
 له به‌یتی نه‌سهره‌تی داخل (نقی الخلد) ه زنجیرم
 له نه‌فلاکی عیشق‌بازی دلم بۆته زو‌حه‌ل سه‌یری
 منیش وه‌ک مشتته‌ری جارئ له ده‌وری زوهره ته‌ئخیرم
 قه‌مه‌ر یاره له ره‌غمی من ده‌چیتته مه‌نزلی به‌لده‌ت
 له سهر (سعد‌السعود) م دی نیشانه‌ی به‌خت و ته‌ئسیرم
 چ جینگه‌ی لۆمه‌یه یاران که نه‌و قوتبه دلم جه‌دیه
 نیشانه‌ی قیبله ناسینه مه‌که‌ن ئینکارو ته‌کفیرم
 به دائیم بۆ ویسالی نه‌و خه‌ریکی راییتیه‌ی ویفقم
 له ده‌ولی مه‌عریفه‌ی سپرام له سهر کو‌برا وو ته‌سغیرم
 موتالای فه‌ننی جه‌فرم کرد له به‌ست و که‌سر و ئیزماری
 نه‌تیجه‌ی وه‌سلئ پی‌دام و مه‌که‌رما هی‌مه‌تی پیرم

که جه معی که عبی حه رفم کرد له بو ته ئسیری نه و ره مزه
که تی فکریم بووه نه سسی جه نابی پیری ده ستگیرم
گوتم به سیه ئیترا (عاصی) چیه نه م لاف و ده عوایه
که تو جه هلی موره ککه ب بی مه ئی مونیشیی ئیکسیرم

* * *

(۲۹)

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

(مازجهی ههشتی ئه خه ره بی)

مه کلوروی مه خوروی)

مه جمووده خه تی حوسنی جه مالت به قیاسم
 بو دوپری مه عانی وه کو غه وواس و هه یاسم
 هاتۆته ته به سسوم به سه با غونچه یی فیکرم
 سه رتا به قه ده م فەرشی غه زهل بۆته لیباسم
 که وتوومه ته ژیرباری غه م و ده ردی فیراقت
 باوه ر مه که له و ده رده چ ده رچوون و خه لاسم
 باکم نییه عالم هه مو به دگۆ و عه دوومه
 سه رحه لقه یی ئه م عیشقه به دل واکه ده ناسم
 ئه ی شاهی جیهان دلبه ری ره عنایی زه مانه
 موحتاجی به ده رمانی و هسل جه رگی په لاسم
 بی نه قدی و یسالت له جیهان نیمه ره واجی
 بی زه وق و سه فا بی دل و هه م عه قل و حه واسم
 (عاصی) م وکه مده ر به سته و و که متر له غولامت
 جیی فخره که له م ده رگه یه زه ببال وکه ناسم

(۳۰)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مهره‌جی هشتی تارلی)

زهمانی که نه سیرت کرد به خالی روت دل و دینم
 فیدای گولزاری حوسنت بم خهریکی زولفی چین چینم
 نیقابی پهرچه مت لاده له سهر به دری جه مالی خوت
 زیاره تگاهی عوش شاقه که روتنه که عبه‌یی دینم
 وهره دل بهر بکه ره حمی له ری خوا ده فعیه‌یی قوربان
 به شهوقی شوعله‌یی کولمت بده تارام و تهسکینم
 دلتم ته‌یریکی زیرهک بوو به داوی زولفه که ت گرتت
 به دانه‌ی خالی بهرچاوت که کیشات رووحی شیرینم
 سرور و شادمان بوو چوو به نه‌شته‌ی پهرچه‌می ئالت
 به‌یادی وه‌سلی دیرینت خهریکی شیوه‌ن و شینم
 مه‌ئین چاهی زه‌نه‌خدانت شیفا به‌خشی دلی ریشه
 خوسوسه‌ن من زه‌ده‌ی خوتم به‌دائیم دیده پر خونیم
 کللولاری که‌وا په‌شین له‌سهر چی عاجزی لی‌مان
 له‌ری خوا مهرحه‌مدت فهرموو به له‌نجه بی‌ره بالینم

له وهختی نه زعی ږووح جانا وهره به ینی ته ماشاټ که م
بیینم خاڼ و نه گریچه ت له باټی دهنگی یاسینم
وهسییه بی نه گهر مردم له که عبه ی روت بکه ن رووی من
به ره سی عاشقانی خوټ بفرموو وه عزو ته لقینم
نه کیر گهر هات و لپی پرسیم گوتی عاشق چیه دینت
ده لیم مه عشووقه دهیزانی له گهل ته ودا که هاودینم
به په یکانی موژت جانا نه گهر (عاصی) به کوشتن چوو
له مه حشر شاهیده یه کسهر لیباس و زامی پرخوینم

* * *

(۳۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رهمه لی مهشتی مهقصور)

جیژنی قوربان هات و قوربان من خه ریکم غه م ده خۆم
 ده ست ده به م بۆ سه ر ته عام و واده زانم سه م ده خۆم
 ئیشی ده ردی دلمه جانا وا منی خسته فغان
 خوینی جهرگی خۆمه دائیم من به زارو دهم ده خۆم
 نه لیبسه ی جیژنم بیننه حسره ت و نالاندنه
 (راحة الخلقوم) بخۆم و عهینی هه رشه لغه م ده خۆم
 زهوقی تیکداوم به جاری له ززه ت و خوشیم نه ما
 قووتی رووحم بۆته میخنه ت قووتی دل که م که م ده خۆم
 بۆیه نابوت و زه بوونم رهنگ و رووم وا زه رد بووه
 بولبول ئاسا غه م له وهسلای غونچه یی نه و دهم ده خۆم
 ده ردی من په نهانه قوربان چاکه نه بجا پیّت بلیم
 زه هری جهوری دوژمنانه من له باتی جه م ده خۆم
 تۆی ته بیبی ده ردی (عاصی) سه د ده خاله ت چاره یی
 ژیاننی من که لکی نه ماوه میخنه تی مه رهه م ده خۆم

* * *

(۳۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رهمه ل مهشتی مهتسور)

بۆ ئومیددی زینده گانی قووتی غهم جهم جهم دهخۆم
که و تمه داوی په رچهم و ههم زولفی پر خهم خهم دهخۆم
سه د که دايم من خه ریکی عه يش و نوش و عوشه رتم
بو یه بی ته ئسیره جانا میحنه تیش دهم دهم دهخۆم
جیژنی قوریانه سبه یینی وهختی وهسله بۆ ته واف
شه ربه تی دیداری یارو چاوه یی زهم زهم دهخۆم
مه یلی وهسل و ده ردی دووری کردییه (ضیق النفس)
چیم له ژیا نه بۆ نه جاتی ده ست هه ناسهم سه م دهخۆم
یار ته گهر چه جار به جاریش خۆی نیشانی من ئه دا
بۆنی گوژزاری که ناکهم به و ده ما غهم غهم دهخۆم
قسمه تی روژی ئه زهل بوو (عاصی) غه مناکی ئه تو
ئه زیه ت و جه ورو جه فا وو میحنه ت و ههم ههم دهخۆم

(۳۳)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلان

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلان

(هه زه‌جی هه‌شتی موسه‌به‌خ)

له ئاموشوژی خزمهت تۆتکا ئای حه‌یا قوربان
 وه‌کوو دیوانه‌ وای پۆیم منی سه‌رگه‌شته سه‌رگه‌ردان
 نه‌سیبی من ته‌زهل وابوو که هه‌ر دیوانه‌ بم دائیم
 وه‌کوو مه‌جنوونی خیلێ حه‌ی خه‌ریک بم من له سه‌ر هه‌ردان
 مه‌فه‌رموو بێ وه‌فا ده‌رچوو له سه‌ر عه‌هدی قه‌دیم ماوم
 له به‌ربی لوتف و مه‌یلی تۆ گه‌رفتارم به‌چه‌ند ده‌ردان
 له ئه‌و رۆژه وه‌کوو گه‌رم به‌ده‌ست و ده‌م که دامانت
 له عه‌رسه‌ی قیامه‌تیش قوربان نییه‌ قه‌ت فیکری ده‌ست به‌ردان
 له به‌ینی تۆو من یاره‌ب ره‌قیب هه‌رکوێرو رووره‌ش بێ
 په‌راغه‌نده‌ی ولاتی کرد منی موخلیس وه‌کوو جه‌ردان
 ته‌وائه‌ی گول ئه‌م رۆیم خودا حافیز له خزمهت تۆ
 ته‌تۆش جار جار دوعا فه‌رموو له‌بۆ بولبول وه‌کوو مه‌ردان
 خه‌یاڵی وه‌سلێ بالایی تۆ به‌تال نابێ له لای (عاصی)
 هه‌تا ئه‌و رۆژه ده‌ینیینه که ئینی قه‌برو دووبه‌ردان

* * *

(۳۴)

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

(مازجی مہشتی تہ خردہ بی)

مہ کلوولی مہ خنزوف)

وہ جہی چییہ وہک سینہ مہ بریانہ دلی من
 مائیل بد غم و شیوہن و گریانہ دلی من
 لہم دہشتہ کہ سہ خرای فیراقہ بد دہوامی
 دائیم لہ غمہ ما زارو پیری شانہ دلی من
 و ہشتہ تکیہ کیوانہ لہ بہر میحنہ تی دوری
 وہک مامزی تہ نہا کہ لہ ہر دانہ دلی من
 و احو جریہی سینہم ہمو پر فہرشہ لہ حہسرت
 سہیری بکہ تہی غم خہمی میوانہ دلی من
 بی ہوودہیہ دہرمانی تہیب دیقہ تی دختور
 کوژراوی موژہی تیری جہوانانہ دلی من
 ٹالوودہی خوینینہ لہ بہر خوینی سرشکم
 لہم مہوجہ کہ دہریاہ چہ نادانہ دلی من
 لہو حکمہ تہ وازیئہ کہ نازانی لہ دہردم
 فہوتانی بہ دہرمانی تہیبیانہ دلی من

که وتۆته شلیتوه له ههوا سۆزی هه ناسه م
خۆفه سلی به هاری هه مو زستانه دلی من
(عاصی) چیه واتیه سرشکت وه کو ریشین
نالینی ده لێی زه له که نالانه دلی من

* * *

(۳۵)

مفعول مفاعیل مفاعیل مفعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل مفعولن

(هه زهه جی هه شتی نه خه بهی)

مه کلورانی مه خوروف)

بهه ده ده که عیشه چیه ههیرانه دلی من
هواره تهیب بی تو به ده زمانی سه ری من
گه هات و له هه ققوله ده ما رووحی بویتن
پییم خوشه نه گه ریخنه دامانی سه ری من
جانم سوپه ری تو بی له بهر تیری به لاتا
گه ردهن که چه گه ده یکه یه قوربانی سه ری من
حاجه ت نییه ئه ده ده که ههیرانه به ده ووا
یه که له حزه و یسالی به سه لوقمانی سه ری من
(عاصی) که زه دهی تیری فیراقه له و یسالا
ییزاره ده لی بو نییه فه زمانی سه ری من

* * *

(۳۶)

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

(هه زه جی مه شتی ئه خه بهی)

مه کفر و ئی مه حزووف)

دائیم به جه فا شیوهی گریانه دلی من
 سووتای گهری ئاگری هیجرانه دلی من
 وهك تهیری سته مدیده له دهست میهنه تی هیجران
 چه پسی قه فه سی سینهی بریانه دلی من
 بو تیری غه می فرقه تی تو بو ته نیشانه
 دائیم به ته مای هاتنی دهرمانه دلی من
 وا غه رقه له ناو به حری غه م و گیتی قه ساوه ت
 جیی مەرحه مه ت و هیممه تی پیرانه دلی من
 مه یلی له قه ده م بۆسییه هه م خاکی ده ری تو
 بو وه سلی تو غه محوارو په ری شانه دلی من
 مه فهورمی عه ریزه م هه مو بو په سمی ده خاله ت
 ئومیدی به سه ر حه لقه یی پیرانه دلی من
 وه ختی که ره م و ره حمه ت و ئازادییه قوربان
 گه رمه یل نه که ی لایه قی قوربانه دلی من

سەرگه‌شته‌ووبی به‌هره‌وه‌ه‌م پ‌ی‌و پ‌ه‌ر‌ی‌شان
ره‌نگ زه‌رده له ژ‌یر پ‌ه‌رده‌یی ع‌ی‌سی‌انه د‌ل‌ی من
(عاصی) م‌ وجه‌فاد‌یده‌و به‌د‌نا‌و غ‌ه‌ر‌ی‌م
ق‌ای‌یل به‌ سه‌فا‌و ره‌حه‌ت و ئ‌ی‌حه‌سه‌نه د‌ل‌ی من

* * *

(۳۷)

کیشی برگهیی (۱۴ = ۷/۷)

ئەى يارى سەروو قامەت گەردن شووشەى بلوورين
 ئەبرۆكەمانى چارپەش ئەى رووگول ونازەنين
 دەم غونچەيى پەرچەم ئال ئەى شوخى نەو رەسىدە
 چار بادەيى مەيخانە سوخمە زەردى گوڭگولئين
 روومەت سىوى زولف رەش دل بى فیدایى لەنجەت
 کراس کەتانی پۆمى موبارەك بى مەكر چين
 زولفت لە گەل ئەگرىجەت وەك عەسكەرى فەرەنگى
 لە گەل خالى حەبەشتا هاتونە سەر فەلەستين
 سینه باغى مەراغى بۆچى لە من بەداغى
 بەو قامەتى بەيداغى غارەتگەرى عەقل ودين
 لیو ئالى چار خومارى فەرموو ددان مروارى
 ئەى ئاهوویى تاتارى هەستە لە پى كە لاچين
 وادەچمە ژوورى مزگەوت دەكەم دوعايى وەسلت
 لە گەل سۆزى هەناسەم ئەتۆش بفرموو ئامین
 بۆ وەسللى دلبەرى خووى (عاصى) ئەوا دەگريئا
 يىكەى بە قسەمتى ئەو يارەب غەزالەى ماچين

(۳۸)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلان

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلان

(هزجی مہشتی موسیقیہ)

غزالہی چین تہوا ہاتوہ بہ زولف و پەرچہمی چین چین
 لہ دلّ دہعوا دہکا برپا لہ دہورہی گولشہنی ماچین
 بہ تالانیان تہوا بردوہ حواس و عہقل و ہوشی من
 فیارم کرد لہ گہلّ دلّما لہ دہست عیشوہی تہ گہر دہرچین
 دہرووم پپر لہ گریانہ ہہناسہم سارده تہی یاران
 لہ دیدہم سہیری چون دہرژئی سہراپا تہشکی رہنگ خونین
 وہرن تہی قہوم و خویشانم تہوا ہات مہوسیمی مہرگم
 وہسییہت بیّ مہبن غافلّ لہدہنگی شیوہن و یاسین
 تہ گہر حہزکہن عیلاجی من لہ تہو دہردہ گہلی یاران
 دہکہم وامن دوعای وہسلم بہ عام تیوہش بلّین ٹامین
 وہرن تہو رووگوٹہ سہیری لہ حق من چہندہ بیّ رہحمہ
 لہ رہغمی من گوئی روی کرد بہ زولف و پەرچہمی پەرژین
 توخوا روومہت گوئی نازک بدہپیّم وہعدہیی وہسلّت
 لہ ہیجرانت دلّی (عاصی) دہسووتی ہہروہ کوو بہنزین

* * *

(۳۹)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رده ل مهشتی محذوف)

مژده ئه‌ی دل به‌ستی دووری وا به وه‌سلم کرده ته‌ی
 موتربی خوش له‌هجه فهرمووئیده عوودو چه‌نگ و نه‌ی
 وا خه‌ریکی سهرفی رووحم گهر به قیمه‌ت وه‌رگری
 مامله‌تم کردووه به شاهید من له دل‌بهر جووتی به‌ی
 شه‌مع‌ی شادیم پی‌ی کراوه که‌وتنه جونبوش جان و دل
 تن وه‌کوو ته‌بیاره قوربان هاته گهر په‌روانه‌که‌ی
 جیژنی وه‌سل ئه‌ی موغه‌ننی له‌یل وه‌عه‌ده‌ی دابه‌ من
 مه‌جنون ئاسا نایفرۆشم قه‌ت به دووسه‌د خیل‌ی حه‌ی
 چاوی مه‌ستی مه‌ستی کردم به‌وشه‌رابی عیشقی رووی
 چونکه چاوی مه‌ستی مه‌ستی دا به‌باده‌و پیرو مه‌ی
 بوچی کویرنابی له تاوان ئه‌ی ره‌قیبی سه‌گ سیفه‌ت
 چونکه سه‌گ مه‌رگی چه فایده زینده‌گانیت تا به که‌ی
 حه‌لقه‌ گوش‌ی عیشقه (عاصی) تی‌بگه‌ن با خاس و عام
 قه‌ت غولامی‌ی یار ناده‌م من به ته‌ختی چین و ره‌ی

(۴۱)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مزدجی ههشتی تالو)

بیحه مدیلا ئەوا رژی دلا زستانی غه بخواری
گه لی عاشق له گه ل بولبول ده چن بو سهیری گوئزاری
به هاره مهوسیمی مهستی له کوئی وهسلی گو ل نه ندام
نه سیمی سوبح ده یهیننی له گو ل شه ن بونی دلداری
گو لستانی هه موو سه حرا بیساتی عیشقه هه ر لای
سه دای نالینی عاشق دی له ده وری گو ل به هوشیاری
ته ماشای باغی دلبه رکهن چلون غه م لیوه سه رتاسه ر
بلین با بولبولی دل بی نه ترسی هه رگو له خاری
توخوا دلبه ر ئەوا هاتم به ئومید غونچه یی لیوت
له تو سه د رهنج و میهنه ت بی له من قوربان وه فاداری
ئه گه ر چی ته رککی کوی تو م کرد به ته ن ئەما درۆ ناکه م
دل م په روانه یه دائیم له ده وری شه معی روخساری
به پیالهی چاوی هه ر مه ستم له خالی رووی ئە گه ردوورم
ملم ئیستاکه هه رقه یده به داوی زولفی ره شماری

ئەوا ھاتم جەفا فەرموو بە ھەر نەوعی ئەمن رازیم
کە چونکە نەبوو قەت نابێ ویسالی گول بەبێ خاری
لە ساحە ی عیشقی تۆ گۆیە سەری (عاصی) ، وەرە دل بەر
بە گۆچانی ئەسەف لییدە ئەتۆ لەو ئەمرە موختاری

* * *

(۴۲)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مەزەجی مەشتی تەلەز)

نیلاهی شیشهیی عومرم بە بەردی میحنەتی دووری
 شکا پڕژا بە یە کجاری شەرابی کەیف و مەسروری
 تەوێلا بوو دڵی بۆلبول لە باغی سینەیی بریان
 خودا حافیز گۆلم روویی بە جیما خاری مەهجووری
 کە ئای و ئویی سینەم دی ئە دەست دەردی فیراکی یار
 لە رەقسایە دڵی زارم وە کوو دەرویشی شیخ نووری
 ئەتۆ روویی ئەمن چ بکەم چییە دەرمانی دەردی دڵ
 گوتی بمرە لە هیجراندا بە زەخمی تیری رەنجووری
 سپای ئە گریجە کە ی کردی هجوومی حوسنی بێ میسلی
 دەلێن ئیمڕۆکە روژ گیرا بە زوڵف و پەرچەمی سووری
 کە سۆفاری برۆی خەم کرد بە عەزەمی کوشتنی عاشق
 گوتم قوربان وەها نابێ هەتا کە ی فکری مەغروری
 گوتم فەوتا دڵم جانا بە خوینی جەرگی پڕ ئاهم
 گوتی (عاصی) عیشقبازی قەدیم هەروایە دەستووری

* * *

(۴۳)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزمعہ جی مہشتی تہو)

بہ چاوشاہیئی ئہی دلبہر لہ سہیادی وہ کوو بازی
 لہ عاشق دلپہیئی تو لہ ولکہی حوسن مومتازی
 فریبت دا بہیہک چاوت دلی سہد عاشقی وہک من
 بہیہک نہ شہت سہری فتنہی عموومی کوردوبن غازی
 لہدہست دووچاوی عہیبارت دل و دینم چلون دہرکہم
 سہرم کہوتہ خہمی زولفت نییہ دہرچوون و دہربازی
 لہولکہی عاشقانی تو لہمن تاقم وہ کوو تاقہ
 دہخیلت ہم وەرہ جانا لہتؤش مہیکہ بہ فہنتازی
 بہچاوی مہستی تو مہستم دہکہم حاشا لہ مہیخانہ
 ئہگہر چی دوینی سہرخؤش بوون لہویدا مفتی وو قازی
 ئہگہر مہیلت ہہبی قوریان رہقیبی سہگ سیفہت ہیچہ
 سہرومالم لہ بو لہو بی لہتؤم مہقسوود و دلخوازی
 کہ چونکہ دہنگی نا لہت دی بہتیری دلبہرت (عاصی)
 ہمیشہ مائیلی عیشق و رہباب و سینہمہ و سازی

* * *

(۴۴)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(ههزهجی ههشتی تهوای)

تولوووعی کرد مه لهك ته لعدت خرۆشان ئه هلی پرووحانی
 مونهوهر بسو هه موو عالم بهروویی ماهی تابانی
 سنۆبەر قامهتی واهات مه لایهك سوورهتی دهرکهوت
 جه مالی جهزی عه قلی کرد هه مووی خستنه په ریشانی
 عه جه ب لهو سووره ته یاران قه لهم ته سویری کی شاهه
 له نه قشی دووبرۆی شیتن هه زارانی وه کوو مانی
 که له علی لیوی پشکووتن وه کوو غونجه سهلامی کرد
 هه موو دل بوونه بولبول بوی نه ما کهس زهوقی جارانی
 به پیا لهی چاوی سه رمهست بوون وگوتیان بابی که نعانیه
 کهسی یه عقوبی غه م ریزه ئهوا هات یووسفی سانی
 به چه تفه ی زهردی دایپۆشی سهراپا خال و نه گریجه ی
 برینی خسته جهرگی من به ئه برۆو تیری مژگانی
 دلم ناپوا له دهرگاهی شه ههنشاهی جه مالی ئه و
 ئه سیری کردو پابهسته به تاي زوئقی په ریشانی

دل و عه قلی به غار هت برد به گوشه ی چاوتنه ماشای کرد
نیقابی چه فیه که ی لادا له سه ر خورشیدی تابانی
له بهر چاوی حه سوودانت گوتم قوربان وه هانابی
گوتی (عاصی) نییه باکم منم عوسمانی عوسمانی .

* * *

(۴۵)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزمجی مہختی ترانہ)

وہرن سہیری پھر یزادہ چلّون ئہو عیشوہ دہنوینی
 بہ گوشہی چاو تہ ماشاکا حہ یاتی ئیمہ دہستینی
 کہ ئہ لفی قامہ تی سہروی لہ لہ وحی دلّ مونہ ققہش بوو
 حیجابی زولہ تی کفرم بہ شوعلہی حوسنی دہدرینی
 دلّم تہیریکی عاشق بوو لہ دہوری گوّلشہنی روویا
 بہ دائیم ہر وہ کوو بولبول بہ زارونالہ دہخوینی
 لہ سہجدہی تاقی دوو ئہ بروی چہ لپیای سہری زولفی
 سہنہم ناسانی گومراہی لہناو بتخانہ دہرفینی
 مہ کھن ئینکاری ئہم فہننہ وہرن ئہی مفتی وو قازی
 شہہیدہ عاشقی بیّ دلّ کہ دلّ بہر خوینی برژینی
 بہ وینہی فہرقہ دان ئیمرّ لہ دہوری قوتبی خالی روت
 دہسوورپی رووحی من دائیم چ وہختی چاری ہہ لبینی
 مہ گہر غہرواسی مہ عنابی لہ بہ حری شیعری توّ (عاصی)
 بہ چہند جوہدو مہ شہ ققہت بیّ کہ دورپی فیکری دہربینی

* * *

قهسیده

(۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہ مال مہشتی مہجور)

(لہ جامیعی سلیمانی ، بۆ خوشہ ویستم (دلآور ساییر ئیسما عیل)
ہہ ولیری لہ گہل عوسمان بوونہ رہ فیق بۆ دہرس پی گوتن. تہ لہ بہن ولہ
داخلیدا پیگہ وہن. ہہردو لا ئہ لہ مدولیللا موسلمانن باشن
وقورئانخوین ونویژکەرن)

خوشہ ویستم نووری دیدہ ئہی دلآور مہرحہ با
نہ نہ مامی تازہ رسکار کاک دلآور مہرحہ با
پارچہ جەرگی کاکہ ساییر لیئت موبارہک مہنسہ بت
خوشہ ویستی خوشہ ویستم ئہی دلآور مہرحہ با
عاقل و ہم خوا پەرست و زیرہک و خوش خولقہ کەم
ساحیبی عہدو وەفا کەم ئہی دلآور مہرحہ با
تۆش رەفیقی کاکہ عوسمان بۆ مہحبہت لای ئہ من
مہرکەزی سیدق و سەفا بن ہہردو لاتان مہرحہ با

چاوه‌پیی لوتفی خودا بن دین و دنیا تان ده‌بی
هه‌ر ئه‌ده‌ب بیّ باشی عارتان دووبرا بن مه‌رحه‌با
فیلحه‌قیقه‌ زاتی حه‌ققه‌ پشتیوانی حه‌ق‌په‌رست
قۆر به‌سه‌ر بیّ باکی ئه‌حمه‌ق مه‌ردی خوابن مه‌رحه‌با
هه‌ر دوعا گۆتانه (عاصی) واله قاپی بیّ شه‌ریک
ره‌ببی مه‌حفووه‌: بن له‌ فتنه‌ تا قیامه‌ت مه‌رحه‌با .

۱۱ ی‌رهمه‌زانی ۱۳۹۲ - ۱۰/۹/۱۹۷۲

* * *

(۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہ ما ل مہشتی مہ حزوف)

ئالہ تی جہ نگیں ہہ لستا جونبوش وجہ ولانہ کا
 بوؤ ئومیڈی تۆلہ ساندن ئارہ زوی مہ یدانہ کا
 ہہ ربہ چہ شنی سوورہ ماسی وا لہ دہ ریای شہ ہوتہ
 روو لہ بیرے تہ نگی ئیوہی خانہ دان و جوانہ کا
 دووسہ دو ہہ شتام فری دا والہ شینی شیرہ کم
 تی بگہن گیانہ لہ ئیوہ ئیددیعی کالانہ کا
 لنگی رووتی وا کہ دیتن ہہ روہ کوو شوشہ ی بلوور
 روو لہ رووی چہ خماخی کاف و گہ نجینہ ی پہ نہانہ کا
 ہہ لمہ تیکی بوؤ دہ باتن وەك پلنگی چنگ بہ خوین
 پەردہ کە ی ئەدپینی یە کسەر دەرکە کەش ویرانہ کا
 سات بہ سات ہەر چاوەنۆری ئوتفی ئیوہ وادہ کا
 ہہ روہ کوو بہر خوئے دائیم ئارہ زوی نار پانہ دہ کا
 چونکہ برسی و بی مرادہ چہ ند زہ مانہ رووحہ کم
 وا لہ بہ ربی ری و جی یی حەز لہ ناو زندانہ کا

بو دہوای دہردی دہروونی تالہوی برشیتہ وہ
تا قیامت بوی دہگریہ و رووحی خوئی قوربانہ کا
شیری نیہرہ وا لہ بیٹشہی عیشقی ئیوہ دائیما
بو بہانہی ئیستراحت یادی چوونہ لانہ کا
وہ کد سیوی کوئی دیتن ہم ہناری مہمکہ کان
ہہروہ کوو مندائی ساوا دہم بہدہم گریانہ کا
(عاصی) شیت بوو وا لہ تاوتان ئیوہ رہمیکتان نہبوو
ماچی سیوی کوئی ئیوہ دہردی ئہو دہرمانہ کا

* * *

(۳)

مفعول مفاعیل مفاعیل مفعول

مفعول مفاعیل مفاعیل مفعول

(هه زه جی مه شتی نه خه بهی)

مه کلوهلی مه خه زووف)

وه سفی له یله تولقه در

ئه ی دل شهوی بیدارییه ئه مشه و له جه لالا
مه علومه ته جه لالا له هه موو دهشت و جیبالا
وا مه وسیمه ئه مشوکه که بی حه زه تی جبریل
په خشانى خه لاته له ته رهف ره بی ته عالا
پر نووره ده وروده شت و زه مین وا به مه لایه ک
بو ئه هلی زه مین هاتوه ره حمهت له میسالا
واز بینه تو ئیمشه و له خهوی غه فلهت و مهستی
نه فست وه کو دوژمن له گه لته و له قیتالا
خاموش مه به لهم قه دره ئه گه ر تالیبی قه دری
خه ملیوه که جه نهت به گوژ و عه نه ر و لالا
وه ختی که نه ما تاقه تی ئیزکاری ئیلاهیته
سه رمه ست مه به هه ر قوده تی حه ق بینه موتالا

فیکری بکہ ئہی دل گہ ہی بو سہ نعتی باری
باوہر بکہ ئہ جرت ہدیہ بیللا لہ خہ یالا
ئیمشہو کہ شہوی رہ حمہ تہ ئہو دہرگہ گوشادہ
سدرہ ست بہ لہ ئہم قاییہ (عاصی) لہ سونالا .

* * *

(۴)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه لی ههشتی مهخزوب)

ههسره تا بو دینی ئیسلام قه درو ته حسینی نه ما
 مه نهیاتی شهرع و قورئان هه یفه په رژی نی نه ما
 چی به سه رهات تی بفکرن ئه ی گه لی ئیسلامه کان
 ئاسمانی عیززه تی دین ماه و په روینی نه ما
 ده رك و ئیدراکمان نه ماهه رۆژه کانمان هه ره شه وه
 کاره بای جاده ی نه جاتمان روون و به نزی نی نه ما
 سه د ئه سه ف بو قهومی ئیسلام وای له خو ی کرد ههسره تا
 هه یبه ت و سامی نه ماهه بازو شاهینی نه ما
 چونکه پشتی کرده دین و جووله که پشتی شکاند
 شی ره کانی سه فشکی نی دوژمنی دینی نه ما
 خو به خو لیك بوونه دوژمن هه ره خه ریکی یه کترن
 دل ته وه لا بوو به جاری فیکری ئایینی نه ما
 شا سوار بوو قهومی ئیسلام بوونه پیاده بیلعوموم
 شا که خو ی مات بوو یه قینه سوارو فه رزی نی نه ما

کەس غەمی دینی نەماوە کەوتنە دنیایی دوون
دلّ لە ژێر پەردەی قەساوەت چاری دوربینی نەما
ئەو دلّە پرنوورو سەفوەت مەعنەویاتی هەبوو
وا ئەویش کەوتۆتە شیوەن غەیری نالینی نەما
چارەوو ئیسلامی ئیمە وا لە دەست تۆیە ، خودا
دلّ نەخوش و بێ قەرارە سەبرو تەسکینی نەما
قۆر بپیۆه کاکی (عاصی) تاکو ماوی هەر بلێ
داخی جەرگم دینی ئیسلام شەوق و تەزینی نەما

* * *

(۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ لہ ہشتی محضوف)

لہ سہر داواکردنی عہدوپہزاق و دلشادی کپوری حاجی نہ جیم تاہیر
چہلہ بی ٹہم مہر سییہم نووسی بہ ناوی ٹہولادانی، خوشووسہن کپوری
گچکہ ی کہ ناوی سامانہ . لہ روژی (۴۰) ی لہ پاش وہ فاتی خویندراہ وہ
لہ مزگہ وتی گہ ورہی کو یسنجق . لہ ناخیرہ وہ سی شیعری عائیدی
(خوہ)

مہرحہ با میوانی باو کم روژی یادی رہ حلہ تہ
سہد ٹہ سہف بو خانہ خویتان وا لہ حوجرہ ی وہ حشہ تہ
چاوہ کہم یا خوا بہ خیرین پی لہ سہر چاومان بنین
خاوہ نی ٹہربابی خدمت وا لہ رہوزہ ی جہننہ تہ
ہاتنی ٹیوہ شیفایہ بو ہہموو دہردی دہروون
چونکہ بو ٹیمہ ی بریندار دہفعی دہردو میحنہ تہ
وا لہ خزمہ ت رادہ وہ ستین فہرمو گہ ورہو گچکہ تان
لوتفی ٹیوہ ٹہی عہزیزان دیارہ مایہ ی حورمہ تہ
بابہ گیان میوانہ کانت چاوہ پپی دیداری تون
رووحہ کہم تہ شریف بفہرمو زووکہ قوریان فورسہ تہ

رۆژله کانت چاوه نۆرن تۆش وه ره دیققهت بکه
 تاببینی چاوه کانیان پر له ئەشکی هه سه ره ته
 دۆستی ئەه ربابی وه فابووی بۆیه عالم خاس و عام
 بۆت به ئازارو په رۆشن گفتوگۆیان ره همه ته
 بۆ سه خا ته بهی سه لیمت ره حهتت بۆ دی هه زار
 میهره بانی و دلنه وازیت شهوقی نووری وه حه ته
 پاشی تۆ ئەی بابی رووخۆش کۆ بی غه محواری ئەمن
 دل به کۆ خوش کهم به قوربان مۆشکیلیکی زه همه ته
 خوات له گهڵ ئەی کاکه حاجی کۆچه کهت یه کجارییه
 وه عده بۆ دیداری یه کتر عه رسه گاهی قیامه ته
 داغی جه رگم دۆستی دل ساف ئەی نه جیبی با وه فا
 بی ئەنيس و بی ره فیقی له وه هه واری غوربه ته
 نۆ سه دو حه فتاوو دوو بوو کاتی ده رچوونت له ژیان
 چوارده بوو کانونی سانی جومعه بوو ئەم هیجره ته
 (عاصی) راهه ستاوه عاجز دل په ریشان ومه لوول
 غه مزه دهی ونبوونی تۆیه ده رده داری فیرقه ته

(۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه لی مهشتی محزوف)

داد له دهست مهتمووری ئینگلیز چۆن له لایان سوننه ته
 زولمی رهعیه و بی نهوایان وا له ناویان عاده ته
 پیتی دهلیی من زۆر فهقیم ئه ی جه ناب بۆ ریی خودا
 پیت دهلی سکت به ته حمه ق پیده ئه مری حوکه ته
 ده رهه قی رهعیه و فه قیران خۆفی خویان قهت نییه
 ناوچه وانیان بیلعوموومی دائیما پسر سه ته ته
 به عزه کیان چه رچی زه عین فیری دۆلمه و هم پلاو
 ئیسته کهش دهست کورت و نابوت پاک هه ناویان له ت له ته
 وه ک سه دوکه ل گه رله شوینی بۆنی شیویان بۆ بچی
 هه ر له وه ختی نیوه رۆوه ئاغه مه یلم خدمه ته
 پاشی مه غریب شهبی چاوه ش فیس شرو چاکه ت دراو
 سووره سوور و دهست به فانوس هه ولی چایه و ده عوته
 باب و باپیریان براره کورد زمان بوون خاس و عام
 ئیسته تورکن تابلین هه ر ئیش به دهستی حوکه ته

ویردو ئه و رادیان به جاری به حسی ئه غنام و زه کات
 شه و له خه ویان ده ست ده هینن وا ده زانن ریشه ته
 به عزه کیان کۆنن له زولما میسلی ریوی قه مچوغه ^(۱)
 حیل به بازو خوانه ترس و زالم و بی مروه ته
 بو ته وازوع زۆر خه ریکن ده رحه قی که بتانه کان
 له فزی ساحیب چاک ده زانن چهند رهوان و سیحه ته
 مردنی پی خوشتره نه ک پی پی بلین هی دی فنش
 بی مه عاش گهر سه د توجاری هه ره لایان زه حمه ته
 بو ته شه ببوس شاره شارو دی به دی عه و دال ده بن
 ئه ی خودا چیت کردله گهل من چون برام له م نیعمه ته
 نانی که سببان لاحه رامه عاره پییان کاسبی
 رووت و قه رزار و ته هی ده ست سه یری که ن له م نه گبه ته
 گهر له بازار دو کولیره ی فرت و فیلیان ده ست که وی
 بانگی حه مالی ده کاتن بیبه وه به و قیمه ته
 بوچی نایبه ی خۆت به گورجی بی عه قل بو واده که ی

^۱ قه مچوغه گوندیکه له ناحیه ی سورداش له تهنیشت دوکان . وا ده گیرنه وه کابرایه ک راوچی بووه که و له ریوی له مالی هه لاوسیوه و ریویه ک فیریبوو شه و ده چوه ناو دی مریشکی ده خوارد . بهرۆژ ده هاته وه له ناو که و له ریویه کان خۆی هه لده واسی . هه تا رۆژێک مشتهری هات . کابرا که چوو ته ماشای کرد که و لێک زیاده له حسابی خۆی که دهستی دانێ ریویه که ی دیته وه که شه و زیندووه ، گرتی سه ی بری ، تیتر مریشک خواردنی شه ونه ما . (عاصی)

ئانەدان بۆچی بە ھەمال ئیحتیاجی زەحمەتە
عیبی یوک عادت مزی ھەر بویلە در^(۱)
احتیاج مز اصلا یوکتز سایە نژدن دولتە^(۲)
ئە ی درۆزن بۆ قروۆشی کێچە کانت گانە دەن
سویلە مە یالانە جانم سویلرم بن صحتە^(۳)
(عاصی) وازیئە ئەوانە ھەر دوعای ئیسلام بکە
دەرحەقی خۆت و ئەوانیش خوا بە فەزل و زەحمەتە

* * *

۱ تورکی
۲ تورکی
۳ تورکی

(۷)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ لہ مہشتی مہجروہ)

بُو کہ سیکی پر شعورو ئہ ہلی زہوق و دہیقہ تہ
 تی دہ گاہر شاری کویہ یدک نمونہ ی جہنہ تہ
 گولشہن و گولزارہ دہوری فہسلی ہاوین و بہ ہار
 پایزان بازارہ کانی پر لہ خوانی نیعمہ تہ
 واریداتی چہ شنی باران سادیہ وک تہ رزیہ
 ناخ لہ بُو یہ ک مہردی غہ خوار بُو ئہ دای ئہ م خرمہ تہ
 دہورہ کہ ی وک لانی شیہ پشٹی ہیلانہ ی پلنگ
 پیای عاقل تی دہ گاتن زہمہ تیشی رہمہ تہ
 زور سہ خی تہ بع و رہشیدن ہر وک و حاتم ہہ مووی
 رژی لیقہ ومان تہ ماشا گشت شیعیاریان ہہ لہ تہ
 عاقل و ہوشدارو زیرہ ک قسمی مندالی ہہ مووی
 نیرو میی ہہ ردو شہریفن غایہ یان ہہ عیسمہ تہ
 گردی باواجی نمونہ ی کیوی لبنانہ برام
 مہرقہ دی ئہ ییوبہ سولتان پایتہ ختی ہہ بیہ تہ

دلّنه‌وازن بۆ غه‌ریبان ئه‌هلی ئینسانن هه‌موو
شییری مه‌ستن رۆژی قه‌ومان ئاره‌زوویان هه‌لمه‌ته
(عاصی) وازیینه‌هه‌زیم بیکه‌سه‌ تۆ شاره‌که‌ت
بۆیه‌ دائیم کونجی سینه‌ت پر له‌داخ و هه‌سره‌ته

* * *

(۸)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(هه زنجی هه شتی ته ولو)

له وهختی شیخ مه محمود له ئهشکهوتی جاسنه ی دایوو، ئینگلیس به
ته یاره بوردومانى ده کرد ، ئه من له دى سارته بووم. هه موو روژ
ئاگا داربووم ته یاره ده هات. له تاوان ئه وه م نووسی

فه لهك شینه له بهر شیوه م لهك پپ زاره له م زاره
زه مین سه وزه به تووی غه م له بهر ئه م هات و هاواری
كهوا نه سلی ره سووله لا غه ریقی به حری حه سرت بوو
خودا ، كه شتی نه جات بابی له بو ئه م شوخه سه رداره
بنیره نووخی لوتفی خو ت سه فینه ی شادی هه لبه ستی
له سه رجوودی سلیمانی قرارگیربی كه ئه م جاره
كه رو سیک و سه گ و سو جهر ، ته یاره وقونبوله و شه ست تیر
هه مووی خرپوونه وه یه كسه ر له سه ر ئه م شاهه نازداره
ده خیل ئه ی ده و له تی ئیسلام هه تاكه ی مات و بیده نگی
كه مه محمود چه نده مه غدوره بنیرن توپ و ته ییاره
مه لا و ده رویش و سو فی و شیخ ، غه زایه بوچی وه ستاون
مه زاته جه ننه تولئه علا به روح هه ركه س خه ریداره

له ولکه‌ی میله‌تی ئیسلام که‌ریم به‌گ سادیقولوه‌عه
 ده‌توانم شاهیدی بو بدهم له ریزی قسمی ئه‌براره
 عه‌لی شی‌ری خودا کوانی قه‌لاکه‌ی خه‌یه‌ری رووخاند
 که شیخ مه‌خوودی کاکه حمه‌د گرفتاری سه‌گی هاره
 قوماندان عه‌سکه‌رو زابت ، سه‌رم قوربانی سه‌رتان بی
 مه‌ترسین دوژمنی دینمان هه‌مووی مه‌یموون و سه‌گساره
 به‌روپیه‌و نۆت و ئانه‌و فی‌ل ک‌ری غیره‌ت به‌یه‌کجاری
 سیلاحی دینی ده‌ره‌ینا له ده‌ست ئیسلامی بی‌چاره
 ده‌خاله‌ت ئه‌ی عه‌شایرها بک‌شن غیره‌تی ئی‌وه‌ش
 که شاید نوتفه‌یی ئه‌حمه‌د نه‌جاتی بی له ئه‌م غاره ^(۱)

* * *

^۱ لێره له‌تیکی زیادی نویسیوو : (بناغه‌ی عوشه‌تی تیکدا به‌ بۆمباو تۆپ وته‌ییاره‌)

(۹)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(هزجی مەشتی تەواو)

تەماشاکەن دڵی ریشم کە چەند سالارو شەهسوارە
 لە مەیدانی غەم و دەسەرت خەریکی قۆشمەوو غارە
 ئەسیری نەفس و شەیتانە تەماعە زیکرو ئەفکاری
 لە خەڵوێخانەیی حیرسا خەریکی نالەوو زارە
 ئەگەرچی عومری رویشتووم لە دەوری سالی هەشتایە
 لە بووتوولی ئەمەل ئیستاش دەلێنی مندالی پێراره
 ئەوەند مەغروروو بێ باکە چە ئاگای لی نییە عومری
 لە سەر جادەیی حەياتی خۆی لە سەبیارەیی ئەجەل سوارە
 خەیاڵی لی بکە بێ هۆش کە ئەووەل مەنزىلت کوێیە
 دەروونی قەبرى تاریکە ئەویش گولزارە یا ناره
 کە هاوناوی حەیبی تۆم ئیلاهی مەرحەمەت یارەب
 بە تیری جیفەیی دنیا جگەرپارە و بریندارە
 چ فیکریکە ئەوا (عاصی) ئیت بەسیە حەیا بگرە
 خەریکی رێی نەجات بە لەحیلەیی نەفسی ئەممارە

* * *

(۱۰)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمتل مهشتی محزون)

بۆ چه فلهی حاجی قادر

(شهوی چه فله که ، له پاش خویندنه وهی وتارو ههلبهسته کهم ،
که چاوم بهریک و پیکی چه فله که که وتو زۆربه ته رتیب رازایه وه و زیاده
له مه قسوود جواتر هاته بهرچاوم که وتمه فیکری ئه وهی که
گفتوگۆیه کی تر له گهله حاجی قادر بکه م و ئه وه ههلبهسته وه کوو
نووسراوه به دلما هات و چۆی کرد ههتا سبهینی نووسیمه وه .)

سه ریلند که حاجی قادر سهیری جیی چه فلهت بکه
بووه نمونهی باغی جهننهت فهرمو تۆش عوشهت بکه
تۆ له ئهسته نبول که مردووی لیتره زیندوو بوویه وه
تافهرینی ئه هلی کۆیهی با وه فاو مروهت بکه
وا له پیناو شوهرهتی تۆ هاتنه مهیدانی سه خا
رهسمی ئیخلاسی به جی هات شوکری چه ند نیعمهت بکه
بۆ سروورو دلنه وازی ده م به خنده روو که گهله
مه رحه بای میوانه کان و هاوبهشی میهنهت بکه

سەیری ئەم گۆزارەناکەیی بۆ ئەتۆ رازایەو
 لاوە کائەمان بوونە غیلمان مەیلی یەك شەربەت بکە
 پێرە ساحەیی حەفلە کەیی خۆت تابیبینی حورمەت
 سەیری شانۆ و مێز و کورسی و رەسکی پەرەییەت بکە
 پیرو جوانمان هاتە سەیری ، مامە حاجی هەستە پی
 باش تەماشای تەخت و بەخت و زینەت و شەو کەت بکە
 حوورو غیلمان و قوسوورە ، چار بڵند کە مامە گیان
 بۆ شعوری قەومی کۆیە هەر دوغای عیززەت بکە
 زۆر بە دیققەت بۆ تەماشای چار بڵند کە چارە کەم
 دەم بەخەندە و پێکەنین بە روو لەرووی جەننەت بکە .
 سازوسەمتووو موغەننی شیعیری پەرە عەناو بەسۆز
 فەرمو گۆی بگرە بە قوربان روو لە رووی میللەت بکە
 ناوی تۆیان کردە بەیداغ والە لوتکەیی چیا یەکان
 بای مەحەببەت پرایدەژیننی تۆش دوغای نەسرەت بکە
 ئەم مەکینە یادی تۆیە واشەوی کردۆتە روژ
 فەرمو ئەژمارەیی گلۆپی کارەبای نەدووت^(۱) بکە

^۱ نەدووت : مناداة الله . (عاصی)

بو ته ره ققی شاری کویه تا فه له ک ده ورانه کا
 روو له میحرابی دوعاوو باره گای وه حده ت بکه
 زور رجایه کاکي کوردی ئەم رهوشته تیک نه چی
 کورد به تا دنیا ده مینئ خاک و دین خزمه ت بکه
 من له خوام داوایه حاجی لیّت ببووری هه رچی بوو
 ئیددیعیای روتبه ی شه هاده ت توش به ری غوربه ت بکه
 (عاصی) هه یرانه له وه سف ت چه ندی بیلی زیاتری
 سه د نه سف که لکی نه گرتی چاوه پپی په حمه ت بکه

۲۳ ی حوزه یرانی شهرقی

۶ ی تهموزی ۱۹۷۱

۱۲ ی (جماد الاول) ۱۳۹۱

※

※

※

(۱۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ لی ہشتی مہجروف)

ئہی خودایہ تاکو ماوم سست و بیّ تہ قوام مہ کہ
 بیکہ خاتری فہ خری عالم کوپرو نابینام مہ کہ
 تہن زہ بونہ و پیرو بیّ ہیّز، بیّ نہ واوو دہرد مہ نہ
 موستہ حققی رہمہ تی توّم بیّ بہش و ہیوام مہ کہ
 چونکہ ناوم مستہ فایہ توّمہ تی خہ یرو لئہ نام
 شہرمہ ساری زاتی خوّت و ہم رہ سوولہ للام مہ کہ
 شاہیدی من توّی خودایہ بیّ شہریکت پیّ دہ لّیم
 توّش خودا مہ حروومی رہ وزی حہ زرہ تی تاہام مہ کہ
 زور پہ شیّمانم لہ فیعل و کردہ و ہی ناپاکی خوّم
 لّیم ببوورہ یا ئیلاہی روورہش و رسوام مہ کہ
 خوّت دہ زانیت چہ نہد مہ راقمہ زیارہ تی بہ یتولّخہ رام
 بیّ تہ وافی کہ عبہ توللاو زہ مزہم و مینام مہ کہ
 بیکہ خاتری دینی ئیسلام ریم بدہ بوّ مہ ککہ بیّم
 بیّ سہ وابی چوونی عہ مرہ و ہم سہ فاو مہ پروام مہ کہ
 نووری چاوم لّی مہ سیّنہ یا سہ میع و یا بہ سیر
 ئہی خودا دووبارہ دہ یلّیم کوپرو نابینام مہ کہ

بو به جی هینانی نه مرت به لکو بی قووه ت نه بم
 رووره شی روژی حیساب و بی وه فای دنیام مه که
 مه مکه ژیر ده ست و نه سیری نه فس و شه یسانی له عین
 غه رقی گیتراوی عه زابی ئاگری (لظی) م مه که
 خو دلش بی هیزه چاوی ده رک و ئیدراکی که مه
 بی موبالاتم له زیگری ئیسسه که ی نه للام مه که
 تا حه یاتم ماوه یاره ب عه قل و فیکرم تیک مه ده
 شیت و سه رگه ردان و بی هوش ویلی ناودونیام مه که
 دیار به دیاری پیکه نینی غونچه یی سوچی نه مه ل
 تووشی حیرسی هیچ و پووچی بولبولی شه یدام مه که
 وه ختی نه زعم پیتم که ره م که فه زلی حوسنی خاتیمه
 بی نسیبی نیعمه تانی جه نه توله ئوام مه که
 لیوه شاهوی سه رزه نشتی نه ولیاو چاکان نه بم
 هم خه جاله تمه ندی شاهی یه سرب و به تحام مه که
 مه مخه ناو کووره ی جه هه نه م شان به شانی کافران
 سه رنه وی و چاوشوپی قهومی جووله که و ته رسام مه که
 (عاصی) رووی کردۆته قاپیت هه ر ده گریده هه ر ده لئی
 تووشی ده ردی بی عیلاجی و عیلله تی سه ودام مه که

* * *

(۱۲)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مه زهجي مهشتي تالو)

گه لی یاران چریکیک دئی حه قیقه ت دهنگی سترانه
زراره نه سله حه ی هه لگرت شه پرتکی کرد دلیرانه
هه زاران سه نگه ری تیگدا شکاندی له شکری ناحه ز
گه لیکیشی نه سیر کردن که جییان چه شنی زیندانه
دئی خالی له عیشقی حه ق حه قیقه ت ئیشی نائه هله
ئیتاعه ی هه زره تی (الله) خه لاتی نه هلی ئیحسانه
نه گهر چی عیشقی نه گریجه له ئاگر تیژتره یاران
له سهر ریگای خه تهر لاده که جیگات قه سری عه دنانه
له ریگای دینی حه ق (عاصی) چه جارئ لای نه دا یاران
خه لاتی عیززه تی دایه ^(۱).....

* * *

^۱ نه م له ته ی کوتایی له ده ستنوسه که دا ناوها به ناته واوی ماوه ته وه .

(۱۳)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(هه‌زه‌جی هه‌شتی ئاوی)

به فرمی‌سکی په‌شی‌مانی بکه تاعه‌ت گونا‌هی زووت^(۱)
ته‌ماشای هه‌و‌ری ره‌ش نا‌ک‌هی که قه‌تره‌ی چه‌ند سپی و جوانه
هه‌موو عوم‌رت له ده‌ست رۆ‌یی قسه‌ی نه‌رم‌ت نه‌بوو هه‌ر‌گیز
له‌ئ‌ه‌م بی‌ خو‌لق و روو‌گر‌ژیه چه‌ بوو نه‌ف‌عت ئه‌تو‌گی‌انه
حه‌یات بۆ‌چی نه‌کرد جار‌ی حه‌یات‌یش‌ت له ده‌ست ده‌ر‌چوو
ئه‌تو نه‌تب‌یست نه‌بی فه‌رمووی حه‌یا شو‌ع‌یی‌کی ئی‌مانه
وه‌کوو که‌شتی ش‌کاو دنیا له‌ناو به‌ح‌ری حه‌وا‌د‌ی‌س‌دا
که‌بو‌ خو‌ی حا‌لی ئه‌وها بی‌ ته‌له‌ب کار‌ی په‌شی‌مانه
ده‌خی‌لت بم له بو‌ نا‌ئ‌یک مه‌ر‌ی‌ژه ئاوی رو‌خ‌س‌ارت
که ئاوی رووت له ج‌یی خو‌ی ما بزانه ئاوی حه‌یوانه
ئه‌گه‌ر عه‌ق‌لت له ده‌ست ده‌ر‌چ‌ی به‌ل‌ایه نه‌فس‌ی ئه‌مه‌ره‌ت
له دوا‌ی ویش (عاص‌ی) وریابه له‌وی پی‌ست که‌شه‌یتانه
له به‌ریاوو ب‌ژ‌ی نه‌ف‌ست چه‌را‌غ‌ی دل‌ په‌نا‌ده زوو
هه‌مووی پی‌چ و په‌نایه ر‌یت هه‌مووی هه‌ر‌چال و زندا‌نه

^۱ ئه‌م قه‌سیده‌یه د‌ێ‌ری یه‌که‌می، که موسه‌ره‌عه، سراوه‌تموه.

ئیتەر قەت مەیدە دەست نە فست لغاوی ئیختیاری خۆت
 چەرپی چاکت نیشان نادا ئەمە هەر نەسی قورئانە
 بە زەیتی زینەتی دنیا دل و رووحم وەها سووتان
 سەرپا بوونە خاکستەر عەجەب لەم دەورو دووگانە
 وەرە بن سیبەری عیززەت بکە کەسبی قەناعەت تۆ
 کلاوی بی نەوایی خۆت لەویدا تاجی سوڵتانە
 ئەگەر مردی بەمەردانە بچۆناو بەحری هوشیاری
 بە چاوی دل تەماشاکە خەزینە ی دوپرۆمەرجانە
 شعورەت تێک مەدە عاصی لە کیس خۆتی مەدە مەرد بە
 دەبیته شاھیدی فەزالت ھەموو ئەم رەمزو بورھانە
 دلی رووناک و باتین بین چە چاوی زاهیری ناوی
 ھەموو مینابی گەر خانوو چە پیویستی کولانگانە
 دلی هوشیار لە ئەم بەحرە وەکوو کەشتی جەنابی نوح
 لەسەر جوودی ویسالی حەق ئومید و عەزمی وەستانە
 وەرە (عاصی) ئەتۆ مەرد بە بچۆ زندانی خامۆشی
 لەوی مەعلوم دەبی بۆ تۆ کە فەوقی قەسری شاھانە

* * *

(۱۴)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(هه زده جی هه شتی ته وای)

ئوهوش بۆ موئه زینانی وهختی بانگی سبچهینان بیخویننه وه بۆ موسلمانان

موسلمانان له خه وههستن ئهوا وهختی هه لستانه
ته ماشای فه جری سادق کهن له ئاسمانا چراخانه
مه له ک سهف سهف ئهوا هاتون له ده رگهی مه عبه دی ئیسلام
بزانن کۆ موهه بیایه که وهختی ئه مری یه زدانه
ده خیله ئه ی برای دینی له خه وههستن به یانی دا
له خزمهت هه زه رته ی باری خه لات په خشان ی غوفرانه
ئوه ی هه ئناسی مه علوومه له ره حمهت بی به شه بیللا
له قیامهت بی به ش و رووره ش که لی رسوا و په ریشانه
ئوه ی بیباکه له م وهخته ئیتاعه ی حه ق نه کا مه علووم
بزانن ئه و که سه دائیم ئه سیری نه فس وشه یتانه
ته فه ککور ئایه قهت ناکا له حالی خۆی له دوا ی مردن
له تۆله ی ئه م خه وه ی ئیستا عه زابی قه بری زندانه
رجاتان لی ده کا (عاصی) به خۆتان خۆش مه کهن شه یتان
خه وه ی ئیستا به بی باکی وه زیفه ی جووله که و دیانه

* * *

(۱۵)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزدجی ههشتی ته‌واو)

له‌و وه‌خته كه به‌رقیه هات فه‌یسه‌لی ئه‌ووه‌ل بووه مه‌لیك ،
خوتبه به‌ناوی ئه‌و بخویندریته‌وه ئه‌وهم نووسی

له تاریخی چلودودا كه ئاخیر مانگی زستانه
به‌رۆژی جومعه ئیم‌پۆكه كه هه‌شتی مانگی نیسانه
خروشنا عاله‌می ئیسلام به‌هاری شیوه‌نه یاران
كه‌تیلسچی وای خه‌به‌ر داوه به مه‌ئموورانی تی‌لخانه
خه‌لیفه‌ی عاله‌می ئیسلام نه‌ما ته‌خت و جه‌لالی ئه‌و
له سه‌ر مینه‌به‌ر بکه‌ن ئیفشا مه‌لنك فه‌یسه‌ل كه سو‌لتانه
ته‌حه‌ییور بوو د‌لی زارم سه‌رم ده‌رناچی له‌م ره‌مزه
له‌لاین شیوه‌ن و شینه‌ له‌ لاین به‌زم و سه‌یرانه
له‌ لاین ته‌شکی خوین ده‌رۆی له‌دیده‌ی عاله‌می ئیسلام
له‌ لاین ده‌نگی مو‌تریب د‌ی له‌ ناو بازارو چاخانه
گه‌له‌کیان خوارو گه‌رده‌ن كه‌چ ته‌مه‌ن‌نای روپیه‌یه دیکه‌ن
به‌ ساحیب ساحیبی کافر له‌ ناو مه‌ئموور شه‌ری نانه

ئوموورى دوژمنى دینه له هەرکۆلانی دهییـنم
درو بوختان و حیلەو فیـلّ له هەر لایـی که ئیـعـلانـه
موناجات کهن گهـلی ئیـسلام له قاپی قازیی حاجات
سهـدای (لاتقنطوا) یادکهـن که لامی زاتی یهـزدانه
له پاش عوسرهـت یهـقین یوسره دهـلیلـه ئایهـتی قورئان
کلیلی دهـرگهـیی خوـشی دهـدیسـه سهـبری ئیـنسانه
له بهـرچی عاجزی (عاصی) درو بی چاره یه قوربان
له دهـست حیزان گهـلی حیزه خوسوس ئیـستا پهـریشانه

* * *

(۱۶)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزدجی مہشتی تہاوی)

موسلمانان تہ ماشاکہن لہ بہرشیوہن فہ لہ ک شینہ
 کہ کاتی تہ عزیزہ و نالہی شہ ہیدانی فہ لہ ستینہ
 نہ قہ و ماوہ ہتا ٹیمپوچ کاتی ک جیژنہ بہم چہ شنہ
 لہ خاکی چوار حوکو و مہ تدا سہ دای گریان و ہم شینہ
 لہ شام و میسرو تہ ردہ ندا لہ گہل قہومی عیراق ہر چوار
 لہ حہ سرت خزم و تہو لادی ہہ مووی فرمی سکی خوینینہ
 لہ باتی موسیقارو شایی لہ خاکی غوربہ تا ٹیمپو
 لہ ناو خویناوی خاک و خول خہریکی مہرگ و گہ وزینہ
 غہمی گہ ورہم تہ من یاران کہوا تہ ولادی کوردستان
 تہ سہف تہو بہ چکہ شیرانہ تہ سیری دہستی ریوینہ
 ہتا ماہم لہ بیر ناچی لہ پیناوی کہ سیک فہوتان
 کہ دہرحق میللہ تی کوردی وہ کوو دہعبایی کیوینہ
 لہ تاوی میللہ تی ئیسلام لہ دہستی جوولہ کہی ناپاک
 لہ ہر ئاسمان تہ ماشاکہی مہ لہ ک گریان و نالینہ

تو خوا ئەو دایک و بابانە چلۆن دەژیەن بە ئەو حالە
 کە پارچەى جەرگى نازداریان رەزىلى دەستى بى دىنە
 وەرن ئەى مىللەتى ئىسلام بەناوى دىنەوہ هەستى
 عەرەب يا كوردو ياتوركە ئەوہى يەك دىنوئايىنە
 ئەگەر بىت و پەلامارتان لەسەر بەيتولوقەدەس بى
 بە قورئان جووى دەفەوتىنن کە چونکە غايەتان دىنە
 بە چاو زۆرچاک تەماشاکەن سەرپا خۆ لە قورپگرين
 يەهوودى ئاگرى سوورە موسلمان چەشنى بەنزىنە
 نىە چارتان بە هىچ جوړى بە غەيرەز قووەتى دىنى
 ئەگەر خوا پشتيوانت بى مەترسن دوژمنى دىنە
 هەموو ئىنگلىزو ئەمرىکا لەگەل روس و لەگەل جوودا
 بەرابەر هىزى دىنى تۆ ئەوانە گشتى خوڤرىنە
 لە دەرحەق ئىوہ ئەى ئىسلام هەمويان خائنى بەدخوون
 خەرىكى خاکەكەى تۆنە ئەگەر غەربىي و شەرقىنە
 دەماغتان بىنەوہ سەرخۆ ئىتر بەسىە لە حەق لادان
 رەزىل بوونتان لە دەستى جوو عەزىزم تۆلەيى دىنە
 لە ئادابى دىانەتدا بە نىرومىوہ لاتان دا
 حەيات و هەم حەياشمان چوو حەيا گەنجىكى زىرىنە

له شیوهی پیاوهتی لادان له شیوهی کوردییەت دووره
ئێتر ئەه کورده تۆ بوچی به شوین ئەو شیوه کهوتینه
تهماشای رهسی شهترههه کهن لهسه دهستووری کوردییەت
ئهوانه گشتی ههرداشن که کوردیش شاه و فرهزینه
ئهوهی تهسابی راستی بی به کوردی پیی گوتن (عاصی)
بهوردی دیقتهتی لی بکهن له تار ئیوه چه غههگینه

* * *

(۱۷)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مەزەجی مەختی تەوا)

پارانه‌وه له خوای ته‌عالا بۆشیفای چاوه‌كانم چونكه گه‌ڵی بی هیزبوون

له قاپیت عاصی وه‌ستاوه له ترسان جه‌رگی پرخوینه
ده‌زانسی چی ده‌وی یاره‌ب د‌لی ئه‌و پیره مه‌شکینه
ده‌ل‌ی من بیکه‌سم بیکه‌س عیلاجی بیکه‌سان هه‌رت‌وی
خودایا مه‌رحمه‌ت فەرموو به‌رحمه‌ت ئیشی پیک بینه
که خۆت فەرموته داوا که‌ن له قاپی باره‌گای ره‌حمه‌ت
به‌ حه‌ققى فەخرى ئینس و جان جه‌لای چاوم مه‌فه‌وتینه
خودایا چاوی یه‌عقوبت به‌یه‌ك پارچه‌کراس چاکرد
وه‌سیله‌ی من که قورئانه ئیلاهی لی‌می مه‌ستینه
شیفا به‌خشی حه‌قیقی ت‌وی شیفای هه‌ردووکى بۆ بینه
سوالت ل‌ی ده‌که‌م یاره‌ب به‌ حه‌ققى حورمه‌تى قورئان
ده‌واى قودره‌ت به‌ ناوچاوما به‌قه‌تره فەرموو بر‌ژینه
هه‌تا ماوم به‌ هه‌ردوو چاو ته‌ماشای خه‌تتى قورئان که‌م

خودا قورئان تەبیبم بئی ئەتۆش تەئسیر (۱)
 گەلێکم حەز لە رووناکیە خودا تارێک نەکە ی چاوم
 پڕیشکی نووری تەوحیدت بە سەر دڵما پپڕژێنە
 رەزلیشم نەکە ی یارەب بە هیچ نەوعی هەتا ماوم
 دڵ و جیسمو هەموو قەلەبم بە بئی هیژی مەرەنجێنە
 بە حەققی فەخری عالەم کە ی قبوولی کە ی دوعاو نووزەم
 بە ساغی دین و دنیا ما نیهایە ی عومرە کە م بیئە
 لە سوورە ی نوورە فەرمووتە کە نووری ئەرزو ئاسمانی
 بە دەن شایانی میشکات بئی دڵیش شووشیکی خاوینە
 ئە تۆم داوایە یارەببی چ کە م نابئی لە نووری تو
 بە زەرپڕیکی لە ئەو نوورە گلۆپی دڵ بئایسینە
 ئە قەبرا بە لکو روناک بئی بە قووی کە هەربای قودرەت
 خودا دووبارە وا دەیلیم دڵی ئەم پیرە مەشکینە
 لە بەر خاتری دو ئیسمی خۆت سەمیع و هەم بە سیر یارەب
 نە گویم کە پکە خوداوەندا نە چاویشم بفرەوتینە
 لە دڵما نووری ئیمانم ببیتە کە وکەبی دورپی
 سەفا قەلەبی دەوی (عاصی) بەوینە ی بەرقی ئاوینە

۲۲ ی ربیع الثانی ۱۳۹۳ ، ۲۶ / ۵ / ۱۹۷۳

(۱۸)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مازدهجی ماضتی نوا)

تەماشای چەرخێ چەپگەرد کەن بە زێددێ چەرخێ گەردونە
 ئەوێ شایانی عێززەت بێ ئەوێستا سووک و مادوونە
 هەواو دەستووری نائەهله بناغەێ حورمەتی تێک دا
 وەتەن شیواو پەر چەسەرەت ئەهالی زار و مەفتوونە
 لە چۆل و دەشت و هەم چێادا تەماشای خوێنی کوردی کە
 لە گەڵ فرمێسکی باب کوژراو دەلێی رووباری جەیحوونە
 حەرەس قەومی کە وەختی هات بەلینگی روت و بێ دەرسێ
 لە راستی کوردی بێچارە دەلێی مەرپوان و مەئموونە
 خێلافی ئەمری یەزدانە هەموو رەفتار و ئەفکاریان
 ئێدارەو حوکمی بێجێیان خێلافی شەرع و قانونە
 ئەگەر چە راستە دووپێنە بە وەحشەت فەوقی چوار پێنە
 بە عەقل و سوورەت و سیرەت هەمووی سەگسار و مەئموونە
 زەرەرمان هیچ نەکرد ئێمە کە چونکە تێگەیشترین باش
 بڕینی پەنجەیی کورتی کە چەند پەر ئێش و کەسکوونە
 بە هیوای تۆلە وەرگرتن کە سەرفی پووحی شیرین کەین
 ئەوا فەرهادی سەردارمان خەریکی کێوی بێستوونە

ئە گەر فیرعه و نی میسریش بی زهریف با تی بگا بۆخۆی
 سیلاحی کوردی ساحیب حق عهسای مووسا و هاپروونه
 ده بی هه ر خۆی بۆنکی نی له گیژی به حری هه سه ر ه تدا
 له دهستی چوو که خاکی کورد هه مووی هه ر گه نجی قاروونه
 سه رت ده ر که هه تا ماوی به ریگای فورسه تا را که
 شیمال هه ر مو لکی کوردانه ئە تۆش چارت به لا چوونه
 زهریفی تی بگه یابه وه کوو حه لقه له گویتی که
 میسالی نیشتمان و کورد وه کوو له یلاو مه جنوونه
 وه تهن خاوین و بی غه م بوو به زو لمی ئیوه چلکن بوو
 له بۆ شو رینی بر نه و مان گه لی با شتر له سابوونه ^(۱)
 ئە گەر هه سه رت ده خۆی بۆ نه وت برۆ هه ندیک به سه ر تاکه
 به کارنایه درۆ و ته فره به راستی وه ختی ده رچوونه
 له شوومی زو لیم و بی ره جی له ده ر حه ق نیشتمان و کورد
 بناغه ی هیزی ناحه قتان به ره و رووخان و تی کچوونه
 بیحه مدیلا که ناوی کورد به ناوی ئە و که سه ی ده رچوو
 به غیره ت کیوی ئە لبورزه به هیممه ت پی ره مه گرونه
 منیش هاوناوی ئە و زاته م وه لاکین شوهره تم (عاصی)
 به تیشکی روژی سه ر که وتن قه ریحه و زهنه که م روونه .

* * *

^۱ له پهراویژدا نووسراوه : (له بۆ شوشتنی گو له ی بر نه و گه لی با شتر له سابوونه).

(۱۹)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہم علی ہفتی مہزول)

لہوختی مہلا علی ہاتہوہ نہخوش بووم ئہوہم نووسی

وہک بہ خوشی کہوتہ بہرگویم وابرہم ہاتوتہوہ
بی درو باوہر بفہرمو چاوہ کہم روون بوتہوہ
سہیری لہم کاتہ نہخوشی چی لہ من کرد سہد ئہسہف
نہیدہزانی فہسللی گول ہات بولبولم ہاتوتہوہ
مژدہ بی دیداری ئیوہ عومری تازہ کردمہوہ
شہربہتی وہسللی کہ نوش کرد باش بہخو کہوتوتہوہ
بہختی بہرگہشتہ ئہگہرچی رو بہرووی خواری دہچی
سہد شوکر وہک سہرووی رہعنا سہربہخو راست بوتہوہ
چہرخہ خوی وا با ئہداتن قادری قودرہت نما
لوتفی خوا دللی بہ ئاوی مہرحمہت شوشتوتہوہ

سورمه‌یی خاکی قه‌ده‌متان روونی کردووه چاوی دل
گهر چی بی‌ک‌ه‌یف و زه‌عیف بوو قووه‌تی گرتۆته‌وه
چاوه‌که‌م ئی‌و‌ه‌م سه‌لامه‌ت قه‌ت ئه‌جه‌ل چاری نییه
بو‌به‌سه‌ره‌هاتی زه‌مانه‌ زوو قه‌له‌م وشک بو‌ته‌وه
فیلحه‌قیقه‌ من که (عاصی)م قه‌ت له‌ تو‌ عاصی نه‌بووم
زوو به‌داویکی مه‌جبه‌ت باش دلم به‌ستۆته‌وه

۱۹۷۵/۵/۱۴

* * *

(۲۰)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه لی هاشتی مه جزوف)

ئەم شیعراڤه له تهئریخی ۱۳۴۰ ی هجری دامناوو

له لام نه مابوو . وا نووسیمه وه .

ئەو وهخت مه کتەب تازه پهیدا ببوو

به سیه تی ئەی قهومی کوردی با وه تەن نه بریتە وه
ئاگری ئاساری میللهت چاک وه یه نه کوژیتە وه
بۆ خەزینە ی عیلم و عیرفان جههله ریگه ی گرتوه
دهرکی دیوانی شه فاعهت بۆ له کورد نه کریتە وه
پرووحی دنیا خاکی کورده باعیمی ژینی هه موو
چاکه ده رگه ی عیلم و عیرفان با له ناو بکریتە وه
خۆله میشی خاکی ئیمه بۆته جه وه ره بۆولات
حه یفه با ئەو مه عده نانه قهت له کورد نه شریتە وه
با چوغه ی شمشیری غیرهت وا به دههستی ئیمه وه
سه د ده خیل ئەی قهوم و میللهت با له دهست نه کریتە وه
خاکی ئیمه ئەی ره فیکان دارو به ردی گه وه ره
جیی ژیاڤه وهك به هه شته جههلی تیا ده خولیتە وه
هه ر دو عاگۆتانه (عاصی) بۆ وه تەن بووه جانفیدا
شیعری خۆشتان بۆ ده نیڕی ئەو دلّی ده کریتە وه .

* * *

(۲۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه لی مەشتی مەحزوف)

نامە کە ی وەختی فیراقت هات بە ئەشکی خوینە وە
 ئاگری عیشت لێ دێما وا بەتەک بە نزی نە وە
 چاوە پێی وەسلێ ئەتۆیە تەن بە جاری دامری
 کاتی وەسلە من مەراقە چیم بە ماددە ی ژینە وە
 وا لە چینی زوڵفی تۆدا پی لە کۆتی عیشتی تۆم
 چینی ئەگرێجە ی ئەتۆم بی چم بە سەر ماچینە وە
 بەینی ئەبرۆت سەجدە گاهی عاشقی دل خەستە یە
 غونچە یی لیوت دەمی دا وا بەسەر پەرژینە وە
 من کە چاوم هەر لە تۆیە تۆش بە عیشووە رووکە من
 تا نیساری مەقدەمت کەم رۆم بە قوستە نیتینە وە
 سوخمە ئالی قەد سەنۆبەر لیم پیرسە دەفعە یی
 پیم بلێ حالت چلۆنە تۆ بە دەم نالینە وە
 چاوەشی ئەبرۆ کەمانی بو بە کوشتن حەز دەکە ی
 شاھیدم موژگانێ خۆتەن بەو برۆی قەوسینە وە

شاهیدی که رۆژی مه حشر بۆ شه هیدیم وهك به چین
 من به رهنگی زهردی خۆم و تۆش به پهنجهدی خوینه وه
 عالمه مت کردوه به عه بدولافی سالاریت هدی به
 به وکلای لاری خۆت و چاوی خومارینه وه
 بۆ شه راره ی ناری عیشت شاهیدت بۆ بێنمه روو
 وهك هه ناسه م گه ییه زوڵفت په رچه مت له رزینه وه
 سه یری نه شئه ی دلبه رم که ن وا به له نجه که وتهری
 به و که وای گوڵداری زهردو قۆندره ی لاپچینه وه
 من به ده ستی عیشتی تۆوه رووگوڵی گه رده ن بلوور
 بولبولیکم زۆر په ری شان وام به چنگ شاهینه وه
 بۆ ته وافی که عبه یی رووت هاتووم مه نعم مه که
 جیژنی قوریانه سبه ینی بمکوژه مه مژینه وه
 تیری عیشت دا له جه رگم مه وجی خوینم گه ییه دل
 خوین له هه ردوو لا به دائیم تک به تک ته تکی نه وه
 کوشته یی تیغی برۆته بی کفن بیشارنه وه
 تابلین (عاصی) شه هیده خوینی گهش به برینه وه

* * *

(۲۲)

(به مونسه به تی نه ورۆز داوایان کرد شتیك بنووسم . منیش به ناوی
به خیرهاتنی قائیمقام و ئامیر فهوج چهند شیعریکم به عهره بی و کوردی
نووسی له ۱۳۹۲ ی هجری و له ۱۹۷۲ ی م)

ئه مه ش هه لبه ستی کوردیمه

چهند زه مانه کورد دهنائی بهم شرینقه و به نجوه
چوو له ده ستیان نیشتمانیان گشت به غه زنه و گه نجوه
که وتنه بدرده ستی ئه وانده ی خوینی جه رگیان فرده کهن
ره نجه پۆ بوون تا کو ده مرن به و نه خووشی و ره نجوه
شیری عیززه تمان ئه سیره و له چنگ ریوی نیفاق
گورگی بیگانه ده مانخوا و به پیرو گه نجوه
ئافه رین بۆ کوردی پیشوو بوونه یه کدل بۆ هوجووم
سه یری کاوه چۆن زوحاکی خسته گیژو مه وجهه
ته فیه که بۆته ره و شتمان فیکری سه رکه وتن به چی
بنه یه که سه ف با نه فه وتین به و ده ماغی گه وجهه

ههروه کوو دیواری پۆلا ببنه یهك پارچه هه موو
 چیت له ناکۆکی و مهراق و پرته پرت و منجه وه
 روژی نه ورۆزه عهزیزان ئه وه له فهسلێ به هار
 کاتی شایي و هه لپه رینه زۆر به لارو له نجه وه
 فهرمو با ههستین بچین و سهیری ناو باغان بکهین
 شوپه بی بسکی ده له رزی روو به رووی ئه گرچه وه
 غونچه دیته پیکه نین و بولبولیش ئیشک چیه
 به لکو ئیمرو خوی بیینی لیو به لیوی غونچه وه
 بوئی به بیوون و هه لاله و سووره گول تیکه له ئه بی
 نیرگس و لاله و بنه وشه به و گلووکی قنچه وه
 یه ککه تی بوو که ولی کاوهی کرده به یداغی نه جات
 خوینی ناپاکی زوحاکی کرده کۆنه کونجه وه
 تۆش له باتی به زم و شایي چاکه عیبهت وه رگری
 داری فیتنه هه لقه نیئن زوو به ریشه و پنجه وه
 سال به سال و دیته بهرچاو هیرشی کاوهی دلیر
 گوشتی گورجیلای زوحاکی و به نووکی په نجه وه
 پیم بلین کوردی عیراق کامه ی له کاوهی که مته
 ناخ خه ریکی داش به داشن و به فهدو زه وجه وه

شییری مهستی ئیمه ئیمرو کاکى کورد ، بهرزانییه
خۆش تهبیعهت نه‌رم وناسک به‌وله‌تیفی وله‌هجه‌وه
وه‌ک پلنگی چنگ به‌ خوینه‌ شییری نه‌ر دینیته‌ داو
ئه‌و سه‌رۆک وپشتیوانه‌ به‌و قه‌لات و بورجه‌وه
چه‌پله‌ لی‌ده‌ن هه‌ردولاتان ده‌نگی (فلیحیا العرب)
با بجیته‌ می‌شکی عالم تا به‌ چین و زه‌نجیه‌وه
رووله‌ خوا که‌ن قه‌ومی کوردی دینه‌ ئیوه‌ی برده‌ پیش
رووکه‌نه‌ ری‌گای هیدایه‌ت زو به‌ پی‌وکه‌نجیه‌وه
سه‌د ئه‌سه‌ف مووخی ده‌ماغمان بو‌گه‌نی کرد ته‌فره‌قه
(عاصی) تا ماوه‌ ده‌گریی به‌و شرینقه‌ و به‌نجیه‌وه

له‌ کو‌یه‌ نووسراوه

※ ※ ※

(۲۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ ل مہشتی محزوف)

ئەہی مریدان سەد بەشارەت شاہی شاہان ھەر ئەو
شاعە لا ئەد دین بناسن قوتبی دەوران ھەر ئەو
ھەر کەسی غەو واسە ئیمپرو بیئە دەریای کۆیی ئەو
گەو ھەری مەقسەد دەبینی بەحری عیرفان ھەر ئەو
جیی نەجاتە ئەہی موسلمان کۆسپە کەہی دەرگاہی ئەو
بۆ پەناہی بی نەوایان غەوس و سولتان ھەر ئەو
پی بی بلین ھەر چی ئەسیرە کەوتە زیندانی خەتا
دوژمنی نەفسی خەسیس و کەیدی شەیتان ھەر ئەو
مورشیدی ھەر پینچ تەریقەت شەھسواری ئەولیا
مەزھەری ئەلتافی حەقق و نووری ئیمان ھەر ئەو
ساحبی (ضمنیۃ الکبری) یە ئیمپرو تی بگەن
چونکہ (غوث المستمدین) بۆ مریدان ھەر ئەو
ھەر کەسیکی دەر دەدارە زاہیرو باتین حەکیم
بیئە دەرگەہی بۆ نەجات بوون ئیمپرو لوقمان ھەر ئەو

بۆ نه تیجه ی مه زره عه ی دڵ تووی ته وحید بیته دهست
 بهرقی نووری خوۆری ره همت ئه بری نیسان هه ره ئه وه
 تو ده زانی جیی نه جاته ئاستانه ی شاعه لا
 که عبه یی موقسووده بۆ دڵ کانی ئیحسان هه ره ئه وه
 فه خری دینی مسته فایه جیلوه به خشی ئه هلی دڵ
 جینشینی نه قشبه ندو غه وسی گه یلان هه ره ئه وه
 زیلجه ناحینه به وه لالا مه رجعه ی فتوا به حق
 واریسی فه یزو زیاوو شاه ی عوسمان هه ره ئه وه
 مه زه هری لوتفی خوداوو خو شه ویستی هه زره ته
 په یرو ی فه خرو ئه نام و ئه مری سو بجان هه ره ئه وه
 هه ره ئه وه غه وواسی به خری عیلمی باتین بی خیلان
 مورشیدو مو فتی وو غه وسی جینن و ئینسان هه ره ئه وه
 ئه ی دلی په روانه گه رتۆ تالیبی نووری وه ره
 رووی ئه و زاته بیننه شه معی ره خشان هه ره ئه وه
 (عاصی) رووت کردوه له ده رگه ی هه زره تی غه وسوززه مان
 جیی نه جاته دابنیشه چاری عیسیان هه ره ئه وه

* * *

(۲۴)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ لہ ہشتی مہ جزو لہ)

فورسہ تہ ئہی کورد دہ خیلہ قہت نہ کەن بکشینہ وہ
ئینتیقامی دین وناموس زوو بہ زوو بستینہ وہ
بہو خودایہی لامہ کانہ بیّ خودا هیچ ناکریّ
ببنہ حیزبوللا عہزیزم قہت لہ یەک مہ پسیئە وہ
پشتیوانتان گەر خودابیّ کیّ ھدیہ خوئی راگریّ
خوا لہ قورعان وەعدی داوہ ئایہ تہ بخویننہ وہ
ئیشترافی و مارکسی بوّ دینی ئیسلام ئاگرن
بوّ خودا تیّ کۆشە ئہی کورد ھەردو لابکوژینہ وہ
ئەو کەسەی فتوای کە داوہ پیاو و ئن تیکەلّ ببن
دیارہ بیّ ناموسە بوّ خوئی زوچنہ بیشکیننہ وہ
ژاری وەی بابی نیفاقە جەرگی کوردی وارزانەد
زوو بہ بەردی یە ککەتیتان میّشکی ئەو پرژیننہ وہ
سەیری تاریخ و کتیب کەن ھەر نیفاقە کوردی کوشت
(عاصی) جەرگی پەر برینہ چی تری مە کوڵیننہ وہ

(۲۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ لی ہاشمی مہجوزوف)

چہند زہمانہ من نہ خویشم وا بہداخی کوردہوہ
 بہختی سووتا بوو لہ شہترہنج یہک کہپرہت نہیبردہوہ
 ژووری غہخانہی ئۆمیڈم ئەم ہیوایہی قہت نہبوو
 تا چرای سوبجی سہعادہت ہات و روونی کردہوہ
 حہیدہری کہپراری کوردان ہاتہ جۆشش غیرہتی
 عہزمی پاکی ہاتہ ناودل دہرکی دہعوای کردہوہ
 تۆپ ودہبابہو تہیارہ کہوتنہ گرمہو ناالہ نا
 ئەو پلنگی چنگ بہ خوین بوو ہات و دہستی کردہوہ
 وەک عہسای موسابوو برنہو ساحیری کردنہ ئەسیر
 بۆیہ فیرعہونی زہمانہ کہوتہ بہحری زہردہوہ
 تۆپی فتبۆل ہاتہ مہیدان تیپی مہغرور تیشکا
 شوکرولیللا مامہپیرہ شہش بہہیچ لیی بردہوہ
 ئەو ہہموو کوردہ ہہژارہی تاکو ئیستا مردبوو
 ہہروہکوو عیسیایی مریہم گشتی زیندوو کردہوہ

هیممه تی به رزی سه رۆك و كوشتنی پیشمه رگه كان
 گه ردنیان كه چ كرد به به عسی به و دلّی وهك به رده وه
 گه ر مه راقته كاکی گو یگر فیکری له م ره مزه ی بکه
 تی ده گه ی ئه م ناوه به رزه کی بوو پیدای کرده وه
 زوو به چۆ بن کیوی غیرهت سهیری به رزایی بکه
 نوخته یی که بو ئیشارهت کی بو نه ردی برده وه
 بینه یهك پارچه ده خیله روو له خوا کهن زوو به دلّ
 کانی زیرو چهند مه عادی ن وا به دهستی کورده وه
 خزمه تی دین و وهتهن کهن تا له دهستان دهرنه چوون
 پشتیوانتان گه ر خودا بی چیت به کیو و هه رده وه
 (عاصی) هیشتا هه ر نه خو شه چونکه کورد دوو پارچه یه
 ترسی تیك چوونه ده گریا وا به دهنگی زه رده وه

(۲۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه لی هه شتی مه حزووف)

له بیاره ی بووم ، شیخ چوو هه حمه دئاوا
به گزاده یه کی هه ورامی داوای به شتی ده کرد له هه حمه دئاوا
شیخ زورمایه وه
منیش زور ئاره زووی شیخ هه بوو. هه وه م نووسی :

چاوه رپی ریگای ته بیبم به لکو ئیمرو بیته وه
تا برینی دهردی هیجری زوو به زوو چا بیته وه
جوششیکی خسته ناو دل ئاگری هیجرانی یار
خو به ئاوی زه لم و سیوان زه حمه ته بکوژیته وه
عه رزو حالیک بابنوسین بو زیانه ددین عومه ر
به لکو فرمی سکی له چاوی غیره تی به ریته وه
ئه وه که سانه ی بوونه باعیس ئه م فیراق و زارییه
با چرای عومری عه زیزی تا ئه به د بکوژیته وه
به شقی مووی ^(۱) رووی زاتی فه خری عالم ته ی خودا
چاوی کویر بی دهسته ئه ژنو نوتفه شی بریته وه

^۱ چونکه (۱۰) مووی مه حاسینی شهریفی حه زره تی ره سوله لالا (ص) نهوا نه لئان له بیاره یه ، له
مه رقه ده ، له پشت سه ری حه زره تی زیانه ددین . (عامی)

هەر که سی لێم خانه دانه فیکری زوڵمی گه ربی
غه رقی تو فانی غه زه ب بی تا ئه به د بخوێته وه
گه ر چه من (عاصی) م و ئه ما خاکی پایی دلبه رم
داغی ئه م ده رده له دلداهمه ته ره ش بیته وه

* * *

(۲۷)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ لی ہشتی محزونہ)

بہ مونسہ بہ تی روژی مہ ولودی فہ خری عالم
(صلی اللہ علیہ وسلم)
لہ سالی ۱۳۹۳ ھ و ۱۹۷۳ م

موژدہ بیؔ بۆ قہومی ئیسلام بہ حری تہ وحید ژیا یہ وہ
دہرکی ئاگر داخراو جہننہ تیش رازا یہ وہ
روژی ریژنہ ی لوتفی خوا یہ ئومہ تی خہ یروئئہ نام
بہ حری رہ حمہ ت کہوتہ جونبوش واشہ پۆلی دایہ وہ
سہیری بہ یداغی بہ شارہ ت بۆ مہ قامی خاتہ می
شادمانی ئہ یلہ ریئنیؔ نووری ئیؔ ئہ تکا یہ وہ
ئہرزو ئاسمان پر لہ نوورہ روژی کہیف و شادیہ
غونچہ کہی باغی نوبووت سہد شوکر پشکوا یہ وہ
کاتی تہ بریکہ موسلمان حہزہ تی روحوئئہ مین
ہاتہ بانئ کہ عبہ توللا وا بہ چہ ند ئالایہ وہ
بۆتہ خاتہم بۆ نوبووت ئہ حمہ دی خہ یرولبہ شہر
نووری تہ وحیدی بہ قووی مہ عریفہ ت ہینا یہ وہ

مرحبا اهلا وسهلا يا امام الانبياء
 خاتمه مى لايهق به تويه بهم بلندي و پايه وه
 كاتى په خشانى خه لاتيه بؤ موسلمانى موتيع
 دهركى ره حمهت كهوته سهريشت نوورى دين ئايسايه وه
 هاته دونيا فه خرى عالم سهيرى بؤ ته بريكي ئه و
 چهند هه زار ئالو مه لايهك وا به رووى دنيايه وه
 سهيرى سام و هه بيه تى كه ن رۆژى ميلادى ئه وى
 تاقى كيسرا كهوته رووخان گشت به تاق و پايه وه
 بؤ بلندي حورمه تى ئه و ههم به ناوى موعجيزه
 دو كه ئى فارس خلاس بوو ئاگره كهى ده كوژايه وه
 ئاوى ساوا بوو به ديم و ئه و بو حه يره وشكه بوو
 ئاره دانى لى خه لاس بوو وا له هه رچوارلايه وه
 سووره تى (اقرأ) له قورئان وهك كه جبريل تىي گه ياند
 سه حفه يى ته ورات و ئينجيل يهك به يهك پيچايه وه
 حوكمى قورئان بوو به ده ستور بؤ ئه جيننه و ههم به شهر
 همدوليللا فيكرى ته وحيد سه رله نوئ واژيايه وه
 دارى بانگ كردو كه هاتيش مه يلى سه جده ي بؤ ده كرد
 كوتره باريكه له ئه شكه وت دوژمنى گيپرايه وه

یەك منال بى داک و بى باب قووەتى پىغەمبەرى
 خواى قورەیشیانى ئە كەعبە سەرنگون بەردایەو
 یەعنە جورمى لات و عززا هەم مەناتى تىك شکاند
 بوو بە ئىسلام پىاوى عاقل زوو ئە کفرا کشایەو
 خوا ئە سوورەى نوون ئە قورئان مەدحى ئەخلاقی دەکا
 سەیرى بەحرى عىلمى ئەوکەن حىلمى لى دەخولایەو
 دوژمنى گەورەى ئەوى بوو وا ئەبوو جەهلى ئەعین
 شیرى تیژى عیززەتى دین زوو سەرى پى نایەو
 یا رەسوولەللا بە قوربان چاوەشى تۆم کوا خەلات
 خۆت دەزانى بو شەفاعەت چەند بە دل پارایەو
 شوهرەتى خۆم کردە (عاصى) سەد هەزارجار تۆبەبى
 دل پەشیمانە بە راستى بو حەیا بایدایەو
 زۆر خەرىک بوو تاکوو پىربوو وا ئەگەل دنیایى دوون
 فائىدیکى وەرنەگرت و چەند بە چەند چەوسایەو
 پىر و بى هیزو زەبوونە مستەفای (عاصى) دەلى
 ئەى تکاکارى گوناھکار رووبکە بەم لایەو

* * *

(۲۸)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ ل مہشتی مہزویب)

بہ موناسہ بہ تی مہولوود کہ لہ مزگہ وتی گہورہ ی کوٰیہ
بہ سہرپہر شتی مہ لایہ کان کرا ، منیش ئہوہم نووسی و
خویند مہوہ موقابیل بہ خہ تمی پیغہ مہر. ئہ گہر ئہو غہ زہلہ کہم
بوو ئہ مہما گہ لیکم زیاد کرد، بہ موناسہ بہ تی مہولوود

گولشہ نی خہ تی نوبہووت ہر گولیکی گرتہوہ
سہیری بون و جہوہہری کھن کائیناتی گرتہوہ
گہوہہریکی شہوچراغہ ئہوہل و سانی نیسہ
شہوقی دینی شہرق و غہرب و ئاسمانی گرتہوہ
دانہ دوورپیکہ بہ شکلی ئادہ می ہاتہ وجود
نسوری تہو حیدہ لہ جیلوہی مہ عریفہت پہیدا بسوہ
چوونی سہرئہوجی نوبہووت بون مہقامی خاتہ می
ئینتیخابی لوتفی حہققہ ئیختیاری کردوہ
سہیری کھن پہرگاری قودرہت حوکی نہ ققاشی ئہ زہل
سوورہ تیکی چونی کیشاوہ سہوقی کویشی کردوہ

کردییہ خہ یروخہ لایق بردییہ عہرشی عہزیم
 جبرہ ئیلی کردہ دختور شہرحی سینہی کردوہ
 چہند لہ پیش خہلق و وجودی ئادہمی بابی بہ شہر
 بۆ نہ جات کردییہ شہ فیع و تا لہ نہ کبہت دہرچوہ
 وا مہ زانن شہوقی رۆژہ جلوہ بہ خشہ بۆ زہمین
 زہرہ نووری کہ لہ رووی ئہو ئیقتیباسی کردوہ
 ہم مہ زانن کۆچی دواپی ئہو لہ دنیا مردنہ
 وا لہ سایہی عہرشی ئہعلا تا قیامت نووستوہ
 یا رہ سوولہ للا تہ ماشا ئومہت میوانی تۆن
 جیژنی میلادی ئہتویہ گوژہ بانہی کردوہ
 کۆمہلی ئیسلامہ ہاتوون پیکہوہ کورد و عہرب
 قوہتی دینی ئہتویہ پشتی یہ کیان گرتوہ
 تا لہ دہعوای خاتہ میدا تی بگہن با خاس و عام
 خوا لہ قورئاندا بہ خاتم شوہرہتی دہرختوہ
 جیژنہ تان پیروز ہہ مووتان ئومہتی خہ یروئہ نام
 خوا قبوولی کا بہرہ جہت ری سہ وابتان گرتوہ
 سہد دہخیل ئہی شاہی لہ ولاک تۆش بفرموو مہرحہ با
 چونکہ ریز گرتن لہ میوان خۆت پہسندت فہرموہ

چۆن رهوایه من له قاپیت دهر کریم بئی بههره بم
 چونکه عومرم من له ههشتا زیاتریش تیپهر بووه
 بهو شهقامی دینی تۆدا تاکو ئیستا هاتمهری
 خوا دهزانی لام نه داوه به لکو قاپیم تهر بووه
 ئه وکه سهی مه دحت که کردووه ئه و شه فیعه مسته فا
 مسته فای موختار له دهر گهت مسته فایه که وتوووه
 پهر گوناوه و رووره شی که رووی نیسه بیته جزوور
 قهده خه میده و تهن زه بوونه پیرو بئی تا قهت بووه
 دهستی من دامینی عه فوت چاوه نووری مه رحه بام
 نه که بلین بئی بهش له لوتفت دهر کراو خویری بووه
 چه پله لیده ن ئه ی موسلمان روژی ریژنه ی ره حمه ته
 نووری فه خرولعاله مینه ته لعه تی وا کردووه
 باری شانی زۆر گرانه چونکه ناوی (عاصی) یه
 وا له قاپیت رووم له ریزه ی خوانی لوتفت کردووه

(۲۹)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه لی ههشتی محزوف)

مه‌رسییه‌ی مه‌لا به‌هائه‌ددینی برازام

له (۱۵) ی ربیعولئه‌وو‌ه‌لی سه‌نه‌ی ۱۳۷۴ ،

ریکه‌وتی ۱۹۵۴/۱۲/۱۱ وه‌فاتی کرد له‌ دیی (کاریزه) ی ناوشوان .

وا له‌ خالخالان ناشتراوه . خودایه‌ عه‌قووی بکه‌ی

قووه‌یی نوقم نه‌ماوه‌ فیکرو هۆشم که‌م بووه
ئاگری مه‌رگی عه‌زیزه‌ وا له‌ جه‌رگم به‌ربووه
گه‌رده‌پرسن بۆچی ئیستا سینه‌که‌م وێرانه‌یه
قونبوله‌ی فرمی‌سکی چاوم بۆردومانی کردووه
نووری چاوم قووتی رووحم هی‌زی ئه‌ندام و دلم
نه‌وجه‌وانی جوانه‌ مه‌رگم کۆچی دوا‌یی کردووه
ئاخه‌ئاخی وه‌ختی نه‌زع‌ی هه‌سه‌ره‌تا مامم نه‌هات
بۆته‌ خۆره‌ وا له‌ جه‌رگم زۆر به‌ ناسۆر که‌وتووه
یادی ده‌رناچی له‌ قه‌لبم مه‌نزه‌ره‌ی روخساره‌که‌ی
دل وه‌کوو ئا‌ینه‌ عه‌کسی قه‌ددوبالای گرتووه

بای ئەجەل هات و لەناکاو مەدرەسە ی پێچایەوه
هوجرە کە ی تەدریسی ئیستا تۆزی غەم لێی نیشتووه
یەك هەزارو سێ صەد و حەفتاو چوار بوو کۆچی کرد (١٣٧٤)
چۆتە خاڵخالانی پیروژ تا قیامت خەوتوو

* * *

(۳۰)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه ل مهشتی محزوف)

یا رهسنووله لالا له دلماییشتیاق پهیدا بووه
مهززه عه‌ی سه‌برم به جاری ئاگری تی به‌ربووه
وا مه‌حه‌بسه‌ت ئیستیلائی کرد پیم ته‌سه‌للا نادری
باغی ئومیدی ویسالم تازه غونچه‌ی گرتووه
سه‌د ته‌سه‌ف وا حه‌سه‌ره‌تا ره‌وزه‌ی مه‌دینه‌م هه‌رنه‌دی
چارو بیچار هه‌ر ده‌نالم دل له ده‌ستم ده‌رچووه
سینه‌ گهر بیت و بسووتی قه‌ت عه‌جایب تی مه‌گه‌ن
وا چراغی ئیشتیاقم بو و یسالت پی بووه
که‌ی ده‌بیتن بچه‌ ره‌وزه‌ تا بلیم ئوخه‌ی ئه‌وا
مسته‌فای (عاصی) له قاپی مسته‌فادا که‌وتووه

(۳۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ لہ ہفتی محزوف)

یا رہسوولہ للا دہ خیلہ من دلّم غہ خانہ یہ
 ئاگری فیتنہ ہہ لایسا عالمیش پہ روانہ یہ
 بای غہ زہب ہہ ندہ بہ ہیّزہ عالمیش پووش و پہ لاش
 حہ سرہ تا چاک و خہ راپی ئہ و لہ لایہ کسانہ یہ
 قہ ترہ فرمیّسکی ہہ تیو و ئہ ہلی مہ زلووم و فہ قیر
 دوور نییہ ئاسمان کہ رہش کا پیّی بلّین خمخانہ یہ
 بیّ شعور و بیّ دہ ماغہ ہہ رچی دہ بیینی دہ لیّی
 گشتی سہ رخّوشہ بہ جارّی مہستی ناو مہ یخانہ یہ
 گہر نییہ ئیمدادی عالم ئہ ی ئومیدی ئومہ تت
 عالمی ئیسلام نہ خوّشہ فیتنہ وک جوّانہ یہ
 گہ رچی ئیمہ موستہ حہ ققین یا حہ بیبہ للا دہ خیل
 چہ ند زہ عیفہ ی پیّاو کوژاوو بیّ کہ س و ویرانہ مالّ
 چہ ند منالّی وا بہ دواوہ بیّ پہ ناو ہیّلانہ یہ
 وا فہ لہ کہ و توّتہ نالّہ ہم مہ لہ ک زور عاجزن
 گویّی لہ نالّہ و نووزہ نووزی دہ نگی ئہ و گریانہ یہ

توږ و ده باببه له ئه رزو قونبوله ي ته يياره كان
 روو له هه ر جيگا ده کاتن ساعه تن ويرانه يه
 کهس به کهس ره چى نه ماوه چى له گهل يه کتر بکه ن
 لاي حه لاله قه تل و سووتان سه يري له م په يمانه يه
 يا ره سووله للا ده خيله تو عيلاج و چاره که
 با له ده ستمان ده ر نه چى دين به و هه واو پيلانه يه
 حوکمى قورئان و حه ديس و شه رعى ئيسلامى هه موو
 ره غبه ت و قه دريان نه ماوه دين و دونيا ثانه يه
 تو ي ته يبي ده ردى (عاصى) يا ره ئيسه لئه نييا ء
 زو ته داوى که ده خيله ئيشه که ي دوړخانه يه ^(۱)

^۱ له ده ستونوسپکي دیکه دا نو سراهه: (گه ربکه ي ده رمانى ده ردى چارى نه م ده رمانه يه).

(۳۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه لی ههشتی مه‌خزوف)

سه‌یری ئەم کۆیه ئە ئێره وهك سه‌رای شاهانه‌یه
 ساحیبیشی قه‌ول و فیعلی هه‌ردو هه‌ر مه‌ردانه‌یه
 ئەو ئە گەڵ دیوانی شادا نسه‌تی چۆن باوه‌ره
 چونکه‌ قوبباد لی‌ره ئیم‌رۆ خادیمی ده‌رگانه‌یه
 قه‌سرو ته‌خت و باغ و به‌ختی وهك سلیمان دائیما
 مه‌رجه‌عی خاس وعه‌وام و ئە‌قربا و بی‌گانه‌یه
 ته‌ختی ئیق‌بال‌ی فه‌ریدوون بۆ‌ته فه‌رشی به‌ختی ئەو
 جامی جه‌مشید جه‌وه‌ه‌ری‌که مه‌عه‌نی لی‌رانه‌یه
 تاجی که‌یکاوس مه‌سینه‌ی قاوه‌جاغی مه‌جلیسی
 بۆیه بۆ شه‌معی جه‌مالی (عاصی) وهك په‌روانه‌یه

(۳۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رده‌لی هه‌شتی مه‌خزوف)

جه‌وابی جیژنه پیروژه‌ی مه‌لاسه‌ید محهمه‌د له هه‌ولیر

لوتفی عامه‌ وای به‌ قوربان خاسسی زولقوریا نییه
لیت موباره‌ک جیژنی قوربان مه‌وسیمی قوربانیه
زۆر به‌ فه‌خرو کامه‌رانی ده‌سته‌کانت ماچ ده‌که‌م
خۆم بچووکێ تۆمه‌ قوربان من سه‌رم قوربانیه
سه‌رده‌نیمه‌ ژیری پیت و به‌رده‌ بازی ریگه‌ته
فه‌خره‌ بۆمن هه‌ردو چاوم مننه‌تی تیدا نییه

* * *

(۳۴)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ ل مہشتی مہزبور)

کەس وەکوو تۆ یا ئیلاھی بئی کەس و ھەمتا نییە
 کەس وەکوو من پەر خەتاوو خام و بئی تەقوا نییە
 موفلیس و مەحزون و بیکەس روو لە قاپی کئی بکەم
 خۆ لە قاپی تۆ زیاتر ھیچی تر مەئوا نییە
 تاکو دەمرم گەر فیرار کەم من بە تەبیاری ھەوا
 ناگەمە جیگەو پەنایی غەیری تۆ مەئوانییە
 روژو شەو سەرفی خەیاڵم من لە فیعلی خۆمە کەم
 ھیچ کەسی وەك تۆ خودایا رەحمەتی بئی پا نییە
 خۆت ئیلاھی پیت نیشان دام ناوی رەحمان و رەحیم
 یارەحیم ئیرحەم بیحالی دیارە چیتەر خوا نییە
 ھەرچی نووسیومە لە دەفتەر وەسفی حالی خۆمە من
 مەقسەدم ئیزھاری حیل و شوھرەتی بئی جانییە
 نیمە کاری موقتەزایی بوو رەزاو و رەحمەتت
 میسلی من لەم عەسرە یارەب رووسیا و رسوا نییە
 (عاصی) ھەرچەندە ئە فیسقا غەرقە ، ئیمانی ھەیدە
 غەیری تۆ بوو کەس خودایی مومکین و برپا نییە

* * *

(۳۵)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(هزجی هاشتی توار)

شه‌هنشا بووم له وه‌ختی‌کا ئه‌وی‌ستا‌ک‌ه‌ش گ‌ه‌دام ی‌اره‌ب
له گ‌ه‌لّ ئه‌و حال‌ه‌شا سه‌یری ئه‌سیری ده‌ست هه‌وام ی‌اره‌ب
حه‌تا په‌نج‌او سیی هیج‌ری ئه‌من چه‌ند حو‌ر‌پ و سه‌ربه‌ست بووم
که‌چی وا بوومه عه‌بدی‌ک و به‌سی دره‌م ک‌پ‌ام ی‌اره‌ب
چ‌رای شه‌وقم له به‌ینی‌کا به‌ قووه‌ی کاره‌بای فیک‌رم
ده‌ئی‌ستا وو ئه‌می‌ستا‌ک‌ه‌ش عه‌وامی‌کم نه‌فام ی‌اره‌ب
ده‌زانی چۆن له ده‌وری‌کا که‌ ساحیب ئه‌مر و نه‌هیی بووم
به‌ په‌نج‌ه‌ی ئه‌مرونه‌ هیی غه‌یر به‌ دائیم وه‌ک که‌لام ی‌اره‌ب
به‌ گ‌ه‌نجی عیززه‌تی‌کم بوو ئه‌سه‌ف له‌م عوم‌ری ئاخیرما
موقه‌ده‌ده‌ر سه‌وقی وا ک‌ردم ئه‌من بوومه غولام ی‌اره‌ب
هه‌میشه مات و گ‌ه‌رده‌ن که‌چ که‌مه‌ربه‌سته‌م له بو‌خ‌زمه‌ت
به‌ هه‌ینه‌ت گ‌ه‌رچی ئینسانم موقه‌ب‌بای بی‌به‌هام ی‌اره‌ب
له جنسی دائیره‌ی ئینسان نییه‌ دل‌دارو ی‌اری‌کم
له دۆست و خ‌زم و یی‌گانه‌ ئه‌من هه‌ر بی‌وه‌فام ی‌اره‌ب

ده ماغم خالییه دائیم له هۆش و عقل و ئیدراکا
 وه کوو پووشی جه بهل دائیم چه بی قه درو به هام یاره ب
 له گیژی زیلله تا غه رقم شکاوه له نگه ری هۆشم
 له خاکی حه سره تا ئیمپرۆ ئهوا بوومه نه مام یاره ب
 به دهردیکی گرفتارم سه واییشم خه تایه من
 ئه گهر چی بی وه فاش نیمه وه لی هه ربی وه فام یاره ب
 له ژیر خه یمه ی نه دامه تدا له ناو جیتی میحنه تا که وتووم
 له ئه جزاخانه یی ره حهت به ئومیدی دهوام یاره ب
 ئه تو عیلمت هه یه گهر من ته که ببور په ره وریم نه بووه
 هه تا ئیستا بلیم بۆیه به زیبته موبته لام یاره ب
 نه ماون داك و بابی خۆم هه تا دلیان بسووتی بۆم
 چه کهس ره حمی به من ناکا ئه تو ی پشت و په نام یاره ب
 له مایه ی دین و ئیماننا زه ره دارم نه که ی به سمه
 حه یاتم ناوی گهر بژیهم به قووتیکی حه رام یاره ب
 دلم وهك شووشه پرژاوه به به ردی میحنه تی ته عننه
 زه له ی زیللهت شعوری برد له ژیر باری خه تام یاره ب
 به حه ققی خوایه تی خۆت و به ره وه ی مسته فای موختار
 نه جاتم ده ی له ئه م حاله نه چی مادده ی حه یام یاره ب

به فرمیسك و دلّپه‌ی چاوی شه‌وخیزانی وا موخلیس
 بکه‌ی دهرمانی دهردی دلّ که چونکه بیّ نه‌وام یاره‌ب
 له ته‌عنه‌ی یارو ئه‌غیاره ئه‌مانه‌م وا به‌دلّدا هات
 هه‌زار ده‌فعه خودا ته‌ویه به هه‌رحالّ ره‌زام یاره‌ب
 که چونکه بوومه هاوناوی ره‌سوولی ئه‌وه‌ل وئاخیر
 بسیّنی ئینتیقامی دلّ که (عاصی) م موسته‌فام یاره‌ب

(۳۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(روم نامی مثنوی)

مهرسییه‌ی شیخ علائه‌دینی بیاره قدس سره
 که له (۱۳۷۳) وه‌فاتی فهرمووه له بیاره‌ی شهریف
 کۆچی کرد ئیمپۆ له دنیا وا له جه‌نبه‌ی رۆژه‌لات
 شه‌هسواری عه‌رسه‌گاهی دینی فه‌خری کائینات
 نائیبی فه‌خری ریساله‌ت مه‌زه‌ری ئه‌لتافی حه‌ق
 مررشییدی ریگه‌ی هیدایه‌ت مه‌سده‌ری ئه‌علا سیفات
 هه‌وری نه‌کبه‌ت هاته‌ ئاسمان ئاوی حه‌سره‌ت هاته‌ خوار
 سووره‌تی تۆفانی کیشا وا له‌سه‌ر جومله‌ی ولات
 ئه‌شکی دیدهی چه‌رخه‌ی گه‌ردوون خاك به‌ سه‌رخۆیدا بکات
 روو له‌کوئ که‌م؟ روو له‌کوئ که‌م؟ کئ به‌یار بگرم به‌دل؟
 چاوه‌نۆپی لوتفی کئ بم ته‌ربییه‌ی رووحم بدات
 پادشاهی پایی ته‌ختی نه‌قشه‌ندی شاه‌علاء
 ئیستیقاله‌ی کرد له‌ دنیا ته‌رکی کرد روتبه‌ی حه‌یات
 رووی له‌ عوقبا کرد و رۆیی بو‌ حه‌یاتی جاویدان
 پادشاهی زولجه‌لالیش قه‌سری عولیای کرد خه‌لات

*

(۳۷)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مەزەجی ھەشتی موسەببەغ)

دیاری جیژنه پیروژه

هه‌موو عومرت هه‌تا ماوی ده‌قیقه و زه‌رپه‌ وو ساعات
هه‌مووت هه‌ر جیژن و خوشی بی به‌ بی ده‌ردو غه‌م و ئافات
گوئی مه‌قسوودی خۆت بۆن که‌ی له‌ نار باغی ژیا‌نی خۆت
ئه‌مانه‌ش هه‌ر موباره‌ک بن له‌ رووح و جیسم و هه‌م بالات
له‌ بۆ ئه‌م عه‌رزى ته‌بریکه‌ت وه‌کیلی به‌نده‌یه‌ کاتم
به‌ ئومێدی قبوول کردن به‌ شه‌وقی موخلیسی واهات
فه‌رامۆشیان نه‌که‌ی قوربان ئه‌وانه‌ موخلیسی خۆتن
له‌ یادت ده‌رنه‌چن گه‌وره‌م غولام و به‌نده‌یی ده‌رگات

* * *

(۳۸)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رهمه ل مهشتی مقصور)

چیزنه پیروژه بو قایمقامی کويسنجق حیکمهت زه هاوی

سال و مانگ و رۆژو جومعه هه م شهوو له حزهو سه عات
نیو دهقیقه نیو هه ناسه تا به نیو زه پرهش ده گات
گشتی بو تو چیزنه بیّت و لیّت موبارهك ئەه ی جه ناب
که هره بای عیززو شه رهفتان دائیما شوعله ی بدات
بهخت و ئیقبال هه ردو بینه کارت ی (ایا مک سعید)
عه شرهتی عوشهت له دلتا ته پلّی شاه ی لی بدات ^(۱)
کامه رانی و که یف و سیحدهت بینه نیچیری هیوات ^(۲)
شادمانی ئیقتیباسی شادمانیت لی بکات
گومگومه ی سه رتاوه جاحی دیوه خانت تاجی که ی
جامی جه م فنجانی ده ست قه یسه ریش قاوه ی بدات
رۆژی چیزنه به زم و خو ش ی و شادمانی عاله مه
جیزنی (عاصی) لوتفی تو یه ئەه به گی عالی سیفات

^۱ له دهستنووسیکی دیکه دا ، نووسراوه : (دهولهتی عیززهت له دلتا).

^۲ له دهستنووسیکی دیکه دا ، له باتی (هیوات) نووسراوه (دلت).

(۳۹)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولان

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولان

(هزهجی ههشتی ئه خههیی)

مه کفرهوی مه قسور)

مانگی ره مه زان رۆیوه جیژنی ره مه زان هات
 هه ر کوردی جه فا دیده کهوا تووشی خه ته ر هات
 قه ومیکه جگه ر پاره به سه ر په نجدهیی ئه غیار
 ئیمپۆکه په راگه ندهیه کهوتۆتسه وه لات
 ته بیاره خه تیه ، له ههوا تۆپه موئه ززین
 هه ر دۆشکه یه ده سپژی ئه کا گولله به چوکلات
 ئه لغامه له جی تۆپی به شارهت که ئه تهقی
 ده باببه ئه لوورینی ده لی کورده ئه جهل هات
 تیزابه له جی شه ربهت و شه کراوه پلاومان
 هه رساته له ناو ئیمه که په خشانئیه کات
 ده ست ریژه له هه ر لاوه به هه ر نه وعه چه کیکی
 سه د جاشه که نامه رده هجوومی که ده کات
 فورسه ته تۆش ههسته له خه وه کو شیر
 ترست نه بی له و جاشه که ره ی ئه هلی یی ولات

سەیری بکە چۆن دوژمنی تۆ ھەڵدەپەڕی
دوو جێژنەییە ئیمڕۆکە لەلای ئەھلی خەرافات
ئەلنان پەرە ئەو دەشتە لە چەند لاشەیی جاشی
گورگ و چەقەڵ و رێوییە ئەو لاشەییە ئەخوات
(١)

نێزیکە کە (عاصی) لە خەفەت ئیوہ بڤەوتی
بوونەتە چەند فرقەیی بی ھۆش و جونات. (٢)

* * *

١- ئەم لەتە لە ئەسلدا نەنوسراوە.

٢- ئەم ھۆنراوەییە زۆر لەتی لەنگە.

(٤٠)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رهمه لی ههشتی مهقصور)

ئاغه توخودا لات ره وایه ده ربه دهر بم بۆ ولات
 ئه شکی خوینم بی له چاوی دوور له بایزاغا و قه لات
 یاخو مه نفی بم له کۆیه ههجه لیسم بیته غه م
 عیززه ت و شادیم نه مینن من له گه ل زاری وه فات
 یانه مه حرووم بم به جاری من له ئه ربابی وه فا
 ههروه کوو ده رویش خه ریک بم کوچه کوچه بۆ دیهات
 ویل و سه رگهردان و عاجیز دوور و ئاواره له یار
 بچمه کیوو ههردو چۆلی میسلی زهبتیه بومه کات
 گه ر ئه تو پیت خۆشه قوربان زیلله تی غوربهت بخۆم
 من قبولمه ئه مری عالیت ئه یکه مه تاجی خه لات
 عه رزو حالیان داجه نابت دائیره ی مه کته ب له من
 ئیتتیفایان کرد و بیستم هاتنه خزمهت بۆ شکات
 من مریدی شای بیاره م عه رزو حالم دا به ئه و
 هه ر دولامان بی قسور بین ئایا هات و یانه هات
 غه یری سولتانی بیاره قهت په نای دیکه م نییه
 ئه و ته بیبه بۆ عیلام تا برینم کا قه پات
 من که (عاصی) م پاسه وانی جینشین شای عومه ر
 قهت قبول ناکا ره زیل بم ، ئاغه مه علووم بی له لات

* * *

(۴۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(دهمال ههشتی مهتسور)

۱۹۷۲ له یهکی ئایاری کریکار
ئهبوو بهکر حاجی عهبدوللا حهلاق
داوای کرد که شتیکی بۆ بنووسم
خۆی بهناوی کریکاران بیخوینیتهوه
ئهوهم نووسی :

ئیمه تیپی ئیشگوزارین ههم کریکاری ولات
ههر له رۆژئاواوه یه کسهر تا دهگاته خۆرههلات
ههرچی پێک هاتوو له سایه دهست و بازووی ئیمهیه
سازی کردوو و بهچاکی ئهسلیحه و قۆنگره و قهلات
ئیمه پالپشتی ژیانین بۆ ههموو پێویستهکان
کردهوهی دهستی کریکار بۆته هۆی خۆشی ولات
چونکه ماندووبین ئیمه فهخرین بۆ جنووب و بۆ شیمال
وا عیراقمان کرده گولزار بۆ غهم و بۆ هاته هات

بۆچی وای بی بهش بئین ئیمه مه نسه بمان نه بی
بۆ نه چینه ریزی عالم بۆ نه مانبوو قهت نه جات
واله مهیدانی خهباتا شان به شانتان دینه پیش
روو بهرووی ناحهز ده وهستین بۆ هه موو وهختی خهبات
بۆ له سفرهی خوانی میری ئیمه به شدارمان نه بی
حه یفه بۆ کۆنگره ی کریکار بی رهواج و بی سه بات
واله باخچه ی ئیستراحت عالمیك مهستی گو له
بۆچ به فیکری دلنه وازی کهس به غه خو ارمان نه هات
ئیمرو جهژنی به زم و خوشی وای به ناوی ئیوهیه
عالمیش هاتوته زیارهت جیژنه پیروژهت ده کات

* * *

(۴۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رہمہ ل مہشتی مہتسور)

روژی یازدهی مانگی بازار بوو به خوشی و ہاتہ ہات
موژدہ بی ، ئیزگہ لہ به غذا وا به یانی خوش ئەدات
زور به خوشی دەستی پیکرد ئەلویب ئەحمەد حەسەن
حازرین بو بەندەکان و حەللی جوملە ی موشکیلات
قەومی کوردی ببە یەک دل بی غەرەزبە سەیری کەن
چۆن لہ سەر بورجی نە جاحەت روژی ہیواتان ہەلات
ہەوری رەحمەت ہاتہ ئاسمان بوو بہ بارانی سرور
ئەمن و ئاسایش پەیا بوو حوکمی زاتی وا ئەدات
قەت نەما فەرق و جودایی بوونە یەک کورد و عەرەب
بوغز و کینە ہیچ نەماوہ خاس و عام با تیبگات
ئیمہ گشتمان ہەر برابر بووین روژلەیی یەک نیشتمان
دوژمنی بەدگویی ئیمہ با لہ داخان گیان بدات
بو ہەموو تەنگانہ دائیم پشٹیوانی یە کترین
دەستی دەبیرین ہەرکەسیکی دەست درێژکا بو ولات

موٽڪي خُومانه عيراق و ته جنه بى لئِ دهرده كهين
 دوژمنى دين و وهته نمان قور به سه رخويدا بركات
 گويِ له من كه ن كاكي كوردى چون به بئِ فره قى ده ليم
 فى طريق العدل سيروا ليس بأس فى اللغات
 فاعلنوا رسم الاخوة يا رؤوساء العرب
 خاليا عن كل غش صادقاً كل الجهات
 تيغى دووره نكيى ، بزانه چوَن ره گى جه رگى برين
 رهنك و روتان لئِ برا بوو شو كرو ليللا بوو نه جات
 مرحباً اهل الجنوب ليث غابات العراق
 نحن نمرباً بالشمال والجبال الراسيات
 نبطش بطنشاً شديداً نحفظ ارض الوطن
 دين الاسلام شعار نصرنا حسن النيات
 نينتيزارى لوتفى خوا بن روو له قاپى تهو بكه ن
 فاعبدوه ان تحبوا راحهً فى كائنات
 واتقوا يوم الجزاء وانصروا دين الهدى
 ان تريدون النجاة فى الحياة والممات
 دوژمنى دين و وهته نتان قهت به خوَتان خوَش مه كه ن
 به لكو (عاصى) دل ره حهت بئِ با خه فهت چيتر نه خوات

* * *

(۴۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رہمہ لی ہشتی مقسور)

بو نہ ورۆزی سالی ۱۹۳۷ ئەوہم نووسی :

موژدە بو ئەربابی ئیمپرو و بەھار تەشریفی ھات
دەست کەنە شای و زەماوەند روژی ھیوا و ھەلات
روژی تازە سالی نوێیە عادەتی کوردی دلیـر
کاتی خوشتەر و لەپیشە غەم لە دلمان دەردەکات
ئینقیلابی کرد بە زستان جەیشی نەرۆز سەیری کەن
تیپ بە تیپ ھەر و خەریکە نێزەبازی و دەکات
خیوەتی ھەلدا بەھارو چاوی سەرمای واشکاند
بەفری سەر چیا ی لئ بە جی ما ھەند بە گورجی و زوو ھەلات
گول نەجاتی بوو لە زستان بەرگی تازە کردەبەر
لەشکری غونچە و رەیا حین بولبولیش کەوتە خەبات
مورغی خوشخوانی تەبیەت ھاتە نەغمە و چەھچەھە
و لەسەحراو چیاو و گولزار فەرشی خوشتی رادەخات

ئیتیحادیان کرد به گورجی له شکری ریکی و به هار
تیپی فیتنه و فهسلی زستان دهر به دهر بوو و لات
ئاسمان گریه له ناکاو سه یلی فرمی سکی رژاند
خاکی تینوو رۆ له کانی که وتنه خنده و هاته هات
روو له میحرابی ته شه ککور و مه له ک سه جده ی دهر بن
کورد له ناو گیژاوی فیتنه همدولیللا بووی نه جات
سه یری به یداغی ده ماغیان و له بهرزایی ئومیّد
کاکی بهرزانی چه قاندی بو ئه هالی رۆژه لات
چونکه ناوی مسته فایه بۆیه به رزه هیممه تی
خادیمه بو دینی ئیسلام حوکی شهرعی واده کات
قهت نه ما فهرق و جودایی تیکه له کورد و عهره ب
بوغز و کینه هیچ نه ماوه خاس و عام باتی بگات
بو هه موو ته نگانه دائیم پشتیوانی یه که دهر بن
دهستی دهر پین ههر که سیکی دهست درێژکا بو و لات
با بژی کوردی عیراقی شییری ناو بی شه ی شهره ف
دهنگی (فلیحیا العرب) بی تا له دنیا دهنگ بدات
به عزه شیعریکم قه دیمه من به ئه لفازی عهره ب
تی بگه ن با گه وره کانیان کورد که داوای چی ده کات

فاعلنوا رسم الاخوه يا رؤساء العرب
 خاليأعن كل غش صادقاً كل الجهات
 وهرنه مهيداني سه داقهت داکي و بابی دوبراين
 نحن اكراد الشمال ليس بأس في اللغات
 مرحباً اهلاً وسهلاً ليث غابات الجنوب
 نحن نمرب بالشمال والجبال الراسيات
 نبطش ببطشاً شديداً نحفظ ارض العراق
 دين الاسلام شعار نصرنا حسن النيات
 فافهموا اهل الشمال واعلموا اهل الجنوب
 غير دأب الاتحاد لا سبيل للنجاة
 ما رايتم ما رايتم في النفاق بينكم
 كم قَتَلْتُمْ كم قَتَلْتُمْ كم فتى ذاقوا الممات
 ناره زان گهر به و قسانه ليّم بيوورن کاکه گيان
 هدريلين خه ئفاوه (عاصی) سه يری فيکری چۆن ده کات

(۴۴)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلان

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلان

(هه‌زه‌جی هه‌شتی موسه‌بیه‌غ)

له وه‌ختی پێش رابیتە‌ی مورشید ئە‌وه بخوینە‌وه

وهره ئه‌ی دڵ موهه‌ییابه ئه‌وا نووری هیدایه‌ت هات
برۆ ئه‌ی نه‌فسی ئه‌مماره شه‌هنشاهی ویلایه‌ت هات
له سینده‌ی خه‌سته‌خانه‌مدا برینی قه‌سوه‌تت ده‌رخه
جه‌نابی شاهی مورشیدمان هه‌کیمی پڕ دیرایه‌ت هات
به‌ چاوی مه‌عنه‌وی ئه‌لئان ده‌کا که‌شفی هه‌موو ئه‌سرار
خوسووسه‌ن بۆ ته‌داوی تۆ ئه‌وائه‌هلی سه‌عاده‌ت هات
نه‌بی باکت له ئازاری هه‌کیمی حازیکه‌ بیللا
شیفابه‌خشی هه‌موو ده‌رده به‌ ده‌رمانی سه‌لامه‌ت هات
به‌ ده‌ستی نه‌فسه‌وه (عاصی) خه‌ریکی زارو ئازاری
ئیمامو‌ل‌واسیلین ئه‌ی دڵ له سه‌ر ره‌سمی عیاده‌ت هات

※ ※ ※

(۴۵)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن (فعولن)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن (فعولن)

(هزهجی شەشی تاواو(مهحزوف))

چومه خزمهت مه لا محهمه د ئه مینی .
چووم ههیدهری لهوی حازر نه بوو
له گهل به عزی ره فیک چووبوونه پیاسه ی
منیش ئه وه م نووسی

به خووشی هاتم ئه ی گول ببه خات
ئه سه ف قوربان که مه حرووم بووم له دیدارت ^(۱)
خودا حافز له گهل ئه ربابی دینت
نه که ی دنیا بکه یته یاری کات
له گهل ئه ربابی نا ئه هلا به جاری
ده خیلست بم نه فه وتی هوش وئه فکارت ^(۲)
ئه گهر وابی له سی لاوه گرفتاری ^(۳)
له ده ست شه یتان ونه فس وه م ره فیکی به د شی عارت ^(۴)
ره فیکی به د له شه یتان پیستره بی شک ^(۵)
که چونکه دوژمنه بو دین و کات

ده خیلہ خوٲ پپاریزہ بہ جیحدی
 لہ قہول و کردہ وہی بہ دکاری یارت
 بہ راستی خوٲ نہ پاریزی بہ قوربان
 دہیتہ گالتہ چی بو یارو ئہ غیارت ^(۶)
 تہ داوی ئہو برینہت زہمہ تہ زور
 بہ غہیرہز فکری پاریزت بہ وہ للاقہت نیہ چارت ^(۷)
 کہوا بوو خوٲ تہ بیبی حالی خوٲ بہ
 بہ گورجی تی بکوشہو لابہ ئازارت ^(۸)
 موتاییق کہ ہہموو فیکرت لہ گہل ناوت ^(۹)
 ئہمین بن تالہ قہول و فیعل و ئہ توارت ^(۱۰)
 وہ کوو (عاصی) مہ بہ بی ہوش و بی باک
 مہدہ دہست کہس دہ خیلہ رازو ئہ سرارت ^(۱۱)

۱ : نہم شیعہ پیتی کوتایی لہ تہکانی لہ نیوان (مفاعیلن) و (فعولن) دان . ہہموو لہ تہکان سی
 تہفیلہین، تہنیا دوو لہ تیان چوار (تہفیلہ) ہ.

نہم ہونراوہیہ زورہی لہ تہکانی لہ سر کیشی (مفاعیلن مفاعیلن فعولن) ہ. لہ تہکانی (۱)،
 ۲، ۵، ۶، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱) تہفیلہی کوتاییان بو تہ (مہفاعیلن). لہ تہکانی (۴، ۷) ہہریہ کہ
 چوار پیئہ بہ لام لہ تی (۴) کوتاییہ کہی (فعولن) و لہ تی (۷) کوتاییہ کہی (مفاعیلن) ہ.

(۴۶)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مەژەجی مەشقی تەولو)

موبارەك بى بەدل خوشى عەزىزم جىژنى قورىانت
بەرەو خوشى تەرەققى بى بە دائىم عومر و عىنوانت
لە خوام داوايە تا ماوى لە گشت دەردو بەلا دور بى
چ گەردى گەردشى دەوران نەيشى قەت لە دامانت
گەيشتە دەستى من بى شك ژمارەى دوو لەبن سفيرىك
نەبى خالى هەتا ماوى بە دائىم دەستى ئىحسانت
لە دلما نەقشى وا بەستوو ئەتۆ بۆيە نەقشەندم
زبانى تەعنە كۆتايە لە دەرەق لوتف و ويجدانت
لە فيكرم ناچى مەعلومە هەتا مابم لە روى خاكا
نەشيوى گۆلشەنى بەخت نەرهنجين باغ و بوستانت
نەسىمى سوبحى خوش خالى بىتە پانكە بو رووحت
شەرارەى سۆبەيى رەحمەت تەسەللای فەسلى زستانت
دلت جانا نەرهنجيتن لە شيعرى بى سەروپيما
لە جەولانگەهى ئىخلاسى كە (عاصى) هاتە مەيدانت

(۴۷)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رده‌لی هه‌شتی مه‌قسوور)

ئە‌ی وە‌تە‌ن هە‌رچە‌ند کە‌ ئیم‌رۆ‌ زی‌للە‌تی‌ تۆ‌م دیتە‌ یاد
 بوویە‌ بە‌رده‌ست و ئە‌سیری‌ دائیری‌ ئە‌هلی‌ عیناد
 بوویە‌ رییاز و گۆ‌زە‌رگای‌ دوژمنی‌ بە‌دخواهی‌ خۆ‌ت
 ئە‌ی وە‌تە‌ن داغی‌ گرانم‌ میللە‌تت بوونە‌ کە‌ساد
 زۆ‌ر خە‌ریکم‌ لە‌م ژیانە‌ من کە‌ ئیستیغفا‌ بکە‌م
 چونکە‌ بۆ‌خۆ‌م وادە‌زانم‌ عومری‌ زووم‌ رۆ‌یی‌ بە‌باد
 بووی‌ بە‌ شە‌ربە‌ت ئە‌جنە‌بی‌ دین‌ و بە‌کە‌یف ئە‌تخۆ‌نە‌و
 زە‌هری‌ می‌حنە‌ت بۆ‌تە‌ قووتی‌ کوردە‌کانی‌ بێ‌ مراد
 ئە‌و کە‌سانە‌ی‌ تا‌کو ئی‌ستا خزمە‌تی‌ کوردیان‌ دە‌کرد
 ئی‌ستە‌ بوونە‌ ئیش‌ بە‌ دە‌ست و بوونە‌ جە‌مشیدو‌ قوباد
 باغی‌ تۆ‌ بی‌گانە‌ هاتوون‌ بوونە‌ گۆ‌لچینی‌ ئە‌تۆ‌
 بۆ‌یە‌ (عاصی‌) قور‌ دە‌پۆ‌ی‌ قە‌تعییە‌ن نا‌کا زیاد

* * *

(۴۸)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رەهەل مەشتی مەقسور)

تیی بفرن لەم قسانە زۆر بە دیققەت قەومی کورد
 تیکچوو ئیقباڵی کوردی گەرنە کەن زوو دەست و برد
 بووینە حیزو ژێر چەپۆکە وەحشیانی بێ شعوور
 شوهرەتی بەستوو لە عالەم میللەتی کوردی کە مرد
 جەهل زیندانە عەزیزان ھەرکەسیکی تیژی کەوی
 چاکە ئیمەش عیلم و سەنعەت بۆنەجات بیانکەینە پرد
 زەھری ناریکی ، بەرپیکی و یەککەتی گەرنەیکوژن
 ھەر بزانی دوژمنی دین غارەتی نامووسی برد
 گەر ھەموو ئیسلام بیستە پششتیوانی یەکتری
 کەللەیی دوژمن ، بەمستی دەیکەنە توتیایی ورد
 چونکە دەرەق یەك جەسوون بوونە چارۆکە جەمام
 ھەرچی ھات کیشایە بەرخۆی وەك زەمانی یەزدی جور
 با خەریک بین ئەو براکان لەم ئەسیریە بیینە دەر
 گوێ نەدەینە فیکری بەدگوێ کافرکی کەللە گرد
 چونکە بۆ خۆی کوردە (عاصی) وا بە کوردی پیت دەلی
 زۆر ئەمانت نیشتمان بێ مەیدەییە بەدخواھی کورد

* * *

(۴۹)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولان

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولان

(هه زهجی هه شتی نه خه بهی)

مه کفوونی مه قسوور)

ئهی که عبهیی دل مورشیدی دیوانی نه قشبه ند
 عه تتاری گوهر به خش به میزانی نه قشبه ند
 عه وواسی مه عانی له بنی به حری حه قیقه ت
 شه هسواری ویلایه ت شه هی مه یدانی نه قشبه ند
 داینه وه له مه یدانی شهرع گوویی ته ریه ت
 مه علومه له ده ست تویه که چه وگانی نه قشبه ند
 ئیکسیره له خاکی دلی ویرانه یی مه حسوب
 جیلوهی نه زه ری غونچه یی بوستانی نه قشبه ند
 سه ره لقه یه بو حورمه ت و ته روچی شه ریه ت
 جیی فه خره له بو جومه یی پیرانی نه قشبه ند
 (عاصی) که له گولزاری ده ری تویه به قوربان
 قه یدی بکه توش بولبولی خوشخوانی نه قشبه ند

* * *

(۵۰)

مغایلن مغایلن مغایلن مغایلن

مغایلن مغایلن مغایلن مغایلن

(هزه جی مهشتی ته‌واو)

به نووکی خامه نه‌قشت کرد که‌ناری کاغه‌زی زه‌رتار
به جه‌دوئل سووره‌تت کی‌شا سه‌لاحی من به‌چهند په‌رگار
له ناو سیّ په‌نجیه‌یی زیوت قه‌لهم ره‌شاربوو زه‌هری رشت
نه‌تیجده‌ی زه‌هری شه‌ککهر بوو مه‌فادی حه‌رفی جه‌وه‌ردار
سه‌ده‌ف حه‌رفی موجه‌وه‌هر بوو به مه‌عنا دور‌پرو گه‌وه‌هر بوو
له ته‌عما شه‌هدو شه‌ککهر بوو له ته‌ئسیر شیریه‌ی جه‌وه‌ردار
که غونچه‌ی لیوی توّ پشکووت له گو‌لزاری نه‌جابه‌ت تا
دلّی بولبول خرّوشی کرد که گه‌نجی لوتفی بوو ئاشکار
به قه‌د دوو قاتی پیتی ئه‌و هه‌مه‌ من عه‌رزی ئی‌خلاسی^(۱)
دوعا‌گویی و سه‌لام ناردن ئه‌وا ده‌رچوو له چهند میلیار
زه‌خیره‌ی به‌ختی (عاصی) بوو سه‌لام و لوتفه‌که‌ت جانا
له ئه‌وجی ئاسمان ده‌خشی کلاوی فه‌خری من سه‌دبار

^۱ له په‌راویژدا نووسراوه : (له‌یادی به‌نده ده‌رنایچ به‌چاوی دلّ هه‌موو وه‌ختی).

(۵۱)

مفعول مفاعیل مفاعیل فَعولان

مفعول مفاعیل مفاعیل فَعولان

(م: زجی مہشتی نہ خربہ بی)

م: کلونی م: نسور)

تاکہی لہ خدوی غفلہ تی نہی کوردی سیہ ہ چار
 بی ئیش و پہراگہ ندوہو مہ جزوون و خہ فہ تبار
 بیگانہ لہ ہرلاوہ کہ ئالوہ لہ لاقت
 فہ وتاری بہ مہودایی رم و خہ بھری ئہ غیار
 تی بفکرہ چون زہری نیفاق جہرگی رزاندی^(۱)
 کردو تہ شہر و فیتنہ بہ دہستور و بہ رہفتار
 نہم میللہ تہ بیسچارہ بہ جیمناوہ لہ عیرفان
 بی سہ نعت و بی حورمہت و بی عیززت و غہ مبار
 کہ وتوویہ تہ ژیر بہ حری غہم و مہوجی نہ دامہت
 بی فیکرو پہراگہ ندہ لہ مہ حراو و لہ ئہ قتار
 داخواری بکھن لاری و تہن بکری سیناعہت
 ئہ ولادی زہر بہر بیتہ و تہن عارفی ہوشیار
 چارہی نییہ (عاصی) کہ لہ تاو ئیوہ دہ گریا
 بی ہوش و سہرہ فگہ ندہ وو بہ دناو و گرفتار

^۱ نہم لہ تہ دہبی خویندند و ہیکہ کی تابیتہ تی بڑ وشہی یہ کہ می بکری ، نہوہ ک لہنگ دہر دہچی ، دہبی
 بخوینریتہوہ: (تی | بی | ک | ا | ر ہ)

(۵۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه لی مهشتی مهجرووف)

گول نه جاتی بوو له زستان بهرگی تازهی کرده بهر
له شکری غونچه و ریا حین بولبولیش هاته خه بهر
مورغی خوشخوانی ته بیعت هاته نه غمه و چه هچه ده^(۱)
وا له ناو گولزاری سولخا تاجی عیشقی نایه سهر^(۲)
ئیتتیدایان کرد به جاری له شکری ریکی و به هار
تیپی فیتنه و فه سلی زستان دهر بهرده ربوون بی ته سهر
روژی یازدهی مانگی بازار کورد چه ئازاری نه ما
بوو به یه که رهنه هه رچی کورده وه پلنگ و شیریه نه
ئه سکه ندهر شیوه یا خوا هه بری بو کورده کان
که پررو فهریان هه زیاده بی حیشمهت و ئالاتی شهر^(۳)

^۱ له دهستنوسیکی دیکه دا ، له باتی (ته بیعت) نووسراوه (وده همان)

^۲ له دهستنوسیکی دیکه دا ، له باتی (تاجی عیشقی ..) نووسراوه (بهرگی یه که رهنه گه بهر کرد.)

^۳ نه م له ته له دهستنوسیکی دیکه دا بهم جوړه یه (که پررو فهری هه زیاده بی حیشمهت و فهزل)

(وهونه ر)

ئاسمان گریا له ناکاو سهیلی فرمیسکی رژاند^(۱)
 ئه‌رزی تینوو و رۆڵه‌کانی کهوتنه خه‌نده دهشت و دهر
 روو له‌میحرابی ته‌شه‌ککور وا مه‌له‌ك سه‌جدهی ده‌به‌ن
 کورد له‌ناوگیژاوی نه‌کبه‌ت وا سه‌ری هی‌نایه
 پرووچی دڤنه‌رمی له‌ لایه‌ن ئیش به‌ده‌ستان هاته‌دی^(۲)
 میحوه‌ری بوغزو عه‌داوه‌ت وا بناغه‌ی هاته‌ده‌ر
 وه‌ك له‌ سه‌رچاوه‌ی له‌ تافه‌ت ئاوی عه‌فوی هه‌لقولا^(۳)
 بو به‌یه‌ك تیپ قه‌ومی کوردی خاوه‌نی فه‌زل و هونه‌ر^(۴)
 حه‌مدولیللا خواستی (عاصی) زۆر به‌ چاکی هاته‌دی
 نۆسه‌دو حه‌فتاوو یه‌ك بوو هه‌م هه‌زاری بیته‌ سه‌ر

۱۹۷۱

^۱ له‌ ده‌ست‌نوس‌ی‌کی دیکه‌دا له‌باتی (له‌ناکاو) نووسراوه‌ به‌ (جاری).

^۲ له‌ ده‌ست‌نوس‌ی‌کی دیکه‌دا ، له‌باتی (ئیش به‌ ده‌ستان)، نووسراوه (گه‌وره‌کاغان).

^۳ ئه‌م له‌ته‌ له‌ ده‌ست‌نوس‌ی‌کی دیکه‌دا به‌م جۆره‌یه‌: (وا له‌ سه‌رچاوه‌ی له‌ تافه‌ت ئاوی عه‌فوی هه‌لقولی).

^۴ ئه‌م له‌ته‌ له‌ ده‌ست‌نوس‌ی‌کی دیکه‌دا به‌م شیوه‌یه‌یه‌: (تۆوی یه‌ک‌گرتن له‌ ناو کورد گه‌یه‌یه‌ ئه‌فلاکی هونه‌ر).

(۵۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ علی ہاشمی محزوف)

تابہ کھی نووستن بہ غہ فلّہت بہرگی بیباکی لہ بہر
روح خدیریکی تہ لویداغہ تہی بہدہن خاکت بہسہر
دہفعہ ییک فیکرت نہ کردو عیبرہ تیکت ورنہ گرت
ہر بہریگای بی شعوری عومری خوت و ابردہسہر
حہزرتی قابیز لہ دواتہ دیت و دہقولبابہ کا
ہستہ کاتی ژیان تہواو بوو رووحی شیرین دیتہ دہر
نووکہ نووک و پرتہ پرتی عائیلہ و مال و مال
کہلکی تو ناگرن بزانیہ چی دہکھی تہینہ لہ فہر
پشتیوانی تو عہمہ لہ گہر تہ تو چاکت ہہ بی
وہر بہ بہدکاری ژیبابی وای لہ مہیدانی خہ تہر
خاک و خولہ ژیری لاشہت فہرشی قہعری قہبرہ کت
چہند گہزیکہ تو لیباست مہل مہل و باقی ہہ دہر
پاشی چہند رژی دہیینی دہبیہ قاوہ لٹی کرم
رہنگ و روخسارت دہیینی داخو چی ہاتوہ بہسہر

ئەو زبانی و چاوە جوانەت سەیری کرمی ئێ ئەدا
 مووخی ئیسقانت دەخۆن و نامینی قەت هیچ ئەسەر
 ئەو خودایە تۆی دروست کرد زیکر و فیکری ئەو بکە
 تۆش دلت بەردایە دنیا لەم هەوایە بێ خەبەر
 حالی دنیا هەروەهایە بێ وەفایە تی بگە
 روو لە خواکە قور بپیوێ بێ دەماغی هەش بەسەر
 تازە دنیا بۆتە گۆلشەن تۆش دلت هەر بۆلۆلە
 زۆر لە خۆت وریابە (عاصی) سەختەریگات بۆ سەفەر

* * *

(۵۴)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہائی فہشتی معجزوں)

قہوم و میللت تی بفکرن نیشتمان چی ہات بہ سہر
 بہردی بنچینہی وجودم وا خہ فہت ہینایہ دہر
 خاک و بہردو دارو ئاوی ئہوروی و تہجنہبی
 چہند ہزار نہوعہ مہعادین وا لہوان ہینایہ دہر
 لہم ہہموو ئافاقی دنیا چونکہ کورد ئیکی نہ گرت
 سہیری کھن مادوونی خویان دہردی چوں ہینانہ سہر
 تا بہکھی رازین بہ زیللت لہم مہقامہ کاکی کورد
 چاو لہ دہستی تہجنہبی بن بی مراد و قور بہ سہر
 شوہرہتی وابوو لہ دنیا ئہورویا بہحسیان دہکرد
 فیلحہ قیقہت بؤ شوجاعہت قہومی کوردہ شیری نہر
 وا بزن مشک و پشیلہ و پیستی ماری ئیمہیہ
 تہو بہ قووی عیلمی سہنعت دہیکہنہ ئالاتی شہر
 کلکی ریویہ چورچی ئیمہ کھوئی فہخرہ بؤ تہوان
 پیستی سہگ کھوئی دہلہ کمان زینہتی تہہلی کفر

ئەم ھەموو دەرمانە وادی گئیای ولاتی ئیمەیه
دەیکرین لەو دوژمنانە وا بەزیری سەربەسەر
بەچی غەم ناخوا لە ئیوہ (عاصی) وەک سەیری دەکا
رتۆمۆبیلی کە ھینا ئەو لە باتی نێرە کەر

(۵۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه لی هاشتی محذوف)

مه‌رحه‌با ئه‌ی کاکه‌ ئه‌حمه‌د پشتیوانی پر هونه‌ر
پیشتیوانت بی‌ له‌ قیامت ئه‌حمه‌دی خه‌یرو لبه‌شه‌ر
قه‌ت نه‌بینی ده‌ردو می‌حنه‌ت تا‌کوما‌وی رو‌وحه‌که‌م
هه‌ربه‌خو‌شی و شادمانی ژیان‌ی خو‌شت به‌ریه‌سه‌ر
وا له‌باغی لوتفی ئی‌وه‌ چا‌وه‌پ‌یی هی‌واده‌که‌م
زه‌وقی شیرینی ب‌چ‌یزم تا له‌می‌وه‌ی خو‌ش خه‌به‌ر
به‌و‌گل‌ویی کاره‌بایه‌ی حوسنی خو‌لقت چا‌وه‌که‌م
شه‌وق و رووناکی ب‌فه‌رموو ئه‌م دل‌ه‌ی واپ‌ر خه‌ته‌ر
ر‌یی ئوم‌یدی رو‌ونه‌ (عاصی) به‌و چرایه‌ی وه‌عدی تو
تو‌ش به‌ قاده‌رمه‌ی نه‌جاتا ب‌چیه‌سه‌ر کورسی زه‌فه‌ر

* * *

(۵۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه لی هاشتی مه جزوف)

هه ند حه سووده چه رخی گهردوون دهره قم که وتۆته شه پ
 ناشی به دب هختی به ئاری نه کبه تی خستۆته گه پ
 سواری ئه سپی غه م بو دلّ ته عقیبی به هختی به د ئه کا
 شاهیدا بیدار بیتن له و خهوی ئاشووب وشه پ
 بردمییه گیژاوی غوربهت دور و ئاواره له یار
 رووتی کردم چه رخی چه پگهرد وهک مه لی بی بالّ و په پ
 هۆشی لی گرتم به غارهت له شکری غه م بی ته قه
 دایه بهر توپی مه رارهت تیکی داوه بهخت و فه پ
 دهغه یهک بیدار به ئه ی بهخت دهستی من دامانی تو
 با له گشت جیگا نه نالم وهک هه تیوی بی پدهر
 بهسیه هوشیار به دهخيله عه قلّ و جه وهه ر بی به هان
 گه ر فه ریدوون بی به جه وهه ر هه رکه می بی سیم و زه پ
 (عاصی) تو هۆشت له خو بی تهخت و بهخت بی فایده یه
 بوچی غه م خواردن له دونیا ئاخه ئاخ و چاوی ته ر

* * *

(۵۷)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رهمه لی ههشتی مهقسور)

(ئەم تەشەككۆر نامە یەم نووسی بۆ خزمەت قائیمقامی كۆیسنبه ق (عەلی سلیمان به هەر) كه له ساڵی ۱۹۷۰ هاته كۆیه و دەستی به خزمەت كردنی كردو بازارپو چه ند كۆلان و مهیدانی خواریی كۆنكریت كرد كه به مه زیه له ده چوو . ئەم شیعرانه م ته قدیم كرد) له جیگایه کی دیکه ی ده ستنوسه كانیش ئەم پیشه کییه بۆ شیعره كه نووسراوه : (ئەم تەشەككۆرنامە یه له لایەن مه لا مسته فا(عاصی) بۆ خزمەت قائیمقامی كۆیه كا ك (عەلی سلیمان به هەر كه ساڵی ۱۹۷۰ هاته كۆیه و دەستی كرد به خزمەت كردن و رازاندنه وه ی شاره كه به جۆرێك ئەگەر به رامبه ر بكری له گه ل پیشوودا نمونه یه كه له لبنان و پاریس . منیش له بهر ئەو خزمه ته و ئەو لوتفه ی كه به بی داواكردنی من ، به زه یی به حالێ مندا هات و گۆپیکی له ریبازی تاریكه كه خست -خودا چاوو دلی پووناك بكا- ئەوه م نووسی و له دوا ی ئەوه ش و یجدانی پاکی خستییه فیکری ئەوه ی كه ئەو مهیدانه ی له ناوه ندی شاردا یه هه تا ئیستا مه زیه له بوو ، عه زمی به هیز كردو دهستی كرد به كۆنكریت كردنی بازارپو كۆلان و مهیدان و كردنی به له وحه ی بلبور . له پاك و خاوتنیدا لاسای شاره كان ده كاته وه ، به لكو زیاتر ، خودا دل و ده روونی و رووحی خاوتن بكاته وه به لوتفی خۆی و له دنیا و قیامه ت ئەهلی نه جات بی و ئومید وایه له قاپی خودا له ئیتاعه ی ئومووراتی ئیلامی ناجیع و پیشكه وتوو بی و واجیبایتی شه ریه تی ئیسلام به ته وای موخافه زه بكات و به جتیان بیئی ئینشا ئه للا ، هه تا له مهیدانی قیامه ت سه ربلندو به حورمه ت بی . ئیتر به خودای ده سپێزم . ئەم تەشەككۆرنامە یه به شیعر عه رزتان ده كه م).

هیمه تی قائمه قامی سینه پاک و پر شعور^(۱)
 هات شهوی بو کرمه روژ و ساحه شی کرده بلوور
 شییری ناو بییشه دی رایه ت مهره بان و دلنه واز
 سه ر بلندو ئیش گوزارو چاو نه ترس و زور جه سوور
 فه خره بو کویه بینه تاله میژوو ده رکه وی
 مه زبه لهی کردن به گولشن چه شنی ده شتی شاره زوور
 نایه ته عه ددو حیسانیش قیمه تی نه و خزمه ته
 گه ر قه له م بیخاته ده فته ر دیته ملیار و کلور
 کاک عه لی بو شاری کویه وه ک سلیمان هاته ده ست^(۲)
 شارو ده وره ی کرده گولزار وه ک به هاری میژگه سوور
 کاره بای لوتفی به کار خست ناوی تاریکی نه ما
 ره هگوزهرمان نه م به ره و به ر بوو به روشنگاهی نوور
 قور به سه ر قور چی به سه ر هات قور به سه ر خویدا بکات
 که وته ژیر به ردو چه مه نتو بوو به جیگای مارووموور
 جاده و کولان و بازار هیچ گری و قورتی نه ما
 کویر به بی گوجان و داره ده ست پیا ده چن^(۳) نیژیک و دوور

^۱ له ده ستنوسیکی دیکه دا له باتی (شعور)، نووسراوه (مشوور).

^۲ له ده ستنوسیکی دیکه دا له باتی (بوشاری)، نووسراوه (رووی کرده).

^۳ له ده ستنوسیکی دیکه دا له باتی (پیا ده چن)، نووسراوه (رووده کا).

دارو بهردى خاكي كۆيه شوكرى لوتفى ئەو ده كەن
كردىيه لىنان و پارسى تى بگەن ئىران و توور
رۆستەمى مەيدانى غىرەت سوارى رەخشى عىززەتە
وا لە چنگى خزمەتايە بۆ بينار قەسرو قوسوور
دەم بە خەندە لە هجە شيرين عاقل و ساحيب شعور
گەردى گەردش هيچ نەيشى قەت لە گەردوونى دلى
هەر لە شەوقا بى ستارەى بەخت و ئايىنى بە نور
(عاصى) تا ماوه بە راستى هەر دۆعاگۆتەو دەلى
بىنە پارىزگارى رووحت غەوسى بە غدا و پىرمەسوور

(۵۸)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رہمہ لی ہشتی مقصور)

دہلہ مہند و تہلی دنیا قہت مہ کھن فیکری غروور
وا تہ جہل کہوتوتہ شویتان دائیما نیژیک و دوور
روژی دوتنی چوو لہ دہستت بو سبہش مہ علوم نیہ
فورسہتہ ئیمرو خہریک بہ بو نہ جات روژی نشوور
چاروی عیبرہت دانہ وینہ سہیری بہرپی خوت بکہ
بوونہ خاکی ژیری پیّت و ساحیبی قہ سرو قسوور
باغ و باغچہ و میوہ جات و زینہ تی دنیا نہ ما
بارہ گای پاشاو وہ زیران بوتہ جیگای ماروموور
ریی پہ شیمانی گوناحان بگرہ تا ماوی تہ تو
دل بہ زیکری خوابشوہ بیکہ یہک پارچہ بلوور
لاپہرہی میژوو ببینہ سہیری دنیا و گہورہ کان
تاقی کیسرا عیبرہ تی کہ بو کہسی ساحیب شعور
یانہ خو فیرعون و نہ مروود کہوتنہ داوای خواہ تی
وہک سہگی توپیو کہرؤین وا بہریگہی ژیر و ژوور

بۆ سبهینى رۆژى قیامت تا به رووسوورى بچى
 سه‌ربلندو بى ترس بى بۆ حیساباتى حزوور
 خۆت پاریزه‌ عه‌زیزم تۆ له ته‌عه‌هى ديان و جوو
 نه‌ك وه‌كوو يه‌ك بن له سووتان پێكه‌وه‌ بچنه‌ ته‌نوور
 حه‌زه‌تى فه‌خرى ريساله‌ت بۆ ئه‌تۆ عاجز ده‌بى
 تۆش حه‌ياكه‌ كاكى (عاصى) به‌سیه‌ گریه‌ و لووره‌ لوور
 زۆر به‌وردی تى بفره‌ چت به‌سه‌ر دى چاوه‌ كه‌م
 تا له‌ سه‌ر خۆیه‌ ده‌ماغت خۆت بکه‌ عه‌بدى شه‌كوور
 تۆ له‌ باتى فه‌رش و وه‌رته‌ سو‌به‌وو هه‌م کاره‌با
 به‌ردى سه‌رسه‌نگ و ته‌نیشه‌ دیوه‌خانى تۆ قبوور
 (عاصى) تۆش عاقل به‌ به‌سیه‌ گالته‌چى شه‌یتان مه‌به‌
 تاكوو رووحت ده‌رده‌چیتن بیکه‌ ویردت یا غه‌فوور^(۱)

* * *

^۱ له‌ ده‌ستنوسێكى دیکه‌ دا ، دێڤى کۆتایی به‌م شیوه‌یه‌ هاتوه‌ :
 (عاصى به‌سیه‌ بى حه‌یایی زۆر له‌ خۆت وریابه‌ تۆش
 بیکه‌ ویردی سه‌ر زمانت یاره‌حیم و یا غه‌فوور) .

(۵۹)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رہمہ ل مہشتی مہتسور)

یا رہسوولہ للا فیدات بم سہروو بالا روچراغ
یا حبیبی منذ جئت ما علیک الا البلاغ
بر شکستی در تولد طاق کسری از شکوہ
بوئی روی توّ بوو کہ جہننت جملہ بوو گوئزارو باغ
فی زمان شمس و جہک فی الرسالۃ طلعت
بو دلی نہہلی ضلالت توّ وجودت بوو بہ داغ
مانجامن قہر ربی غیر من تشفع لہم
منکیرانست در قیامت جملہ دارند روی زاغ
(عاصی) از کید نفست تا بکی ایمن شوی
مہسنہ لہی مہشہورہ قوربان پیستی سہگ ناییی دہباغ

(۶۰)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رہ مال مہشتی مہتسور)

مژدہ بیؔ بؤ عاشقانی غم مزہ دہی غوسسہی تہریق
داخیلی بہ درو حونہ ینن بؤ شہ ہیدانن رہ فیق
لہم غہ زای دہریایی عیشقہ جان فیہدابوون تیؔ بگہ
رؤژیؔ قیامت خوینی جہرگیان دیتہ خواریؔ وک عہ قیق
شاہیدیؔ رؤژیؔ جہ زایان پہنجہیی مہ عشووقہ یہ
جہرگیؔ کردوون پارہ پارہ خستہ ناو دہریای عہ میق
ہہستہ ئہی مفتیؔ بفرموو با کفنیان بؤنہ کھن
تا لہ عہ رسہی حہ شر دیار بن تھن شہ ہیدانیؔ تہریق
بؤ ئیشارہی تیریؔ دلؔبہر (عاصی) جہرگیؔ گرتووہ
چاوہ پئیؔ خوینہ برپڑیؔ دلؔبہریؔ شہ ہلا شہ فیق

* * *

(۶۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رہمہ لی ہشتی مقصور)

لہ ۲۵ ی شہوالی ۱۳۹۷ ئہوہم نووسی .

لہ بیارہی بووم .

حہزرتی شیخ علائہدین چوو بووہ ئہحمہد ئاوا

زورم ئارہزووی ئہوکرد

من بہعینوانی گہدایی ہاتمہ دہرگت بؤ سوئال
کہوتمہ زندانی فیراقت بی نہواوو بی مہجال
چونکہ دل کویرہ لہ ریگہی مہعریفہت دوور کہوتہوہ
دائیمہ ہر ئینتیرازہ چاوہرپیہ بؤ ویسال
گہر لہ مہغریب بؤ دلی من ئافتابی روت ہلئی
دیارہ تہوبہی من قبوئلہ بی خیلاف و بی جیدال
روو لہ کی کہم بؤ تہشہککی بچمہ کوئی ئہی شاہی من
یا لہ دہست جہوری فیراقت چؤن بنووسم عہرزو حال

جیٲڙنی قوربانہ بہ قوربان بیٲ چراو بیٲ نوورہ دل
فہ قری دل مہ جبووری کردم لام نہ ما عہ قل و کہ مال
شاہی من عادت وہایہ شا کہ جیٲڙنانہی بدن
دل گہدایی دہرکی خوتہ توش شہنشاہی جہ لال
چونکہ (عاصی) م و خہ جالہت وا پہ نام ہیٲنایہ لات
چاوہیی ئاوی حہیاتہ بوٲ منی ئاشفتہ حال

* * *

(۶۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمدل مہشتی مہرزوف)

دایہ دست بازویی قودرہت وا قہزا تیغی ئہ جہل
لہ شکر و ہیتری ژبان یی بیدک کردن فہ شہل
دہست و چاوو لاق و ئہ ژنۆ سمت و بی تاقہت بو و ن
گشت زہ لیلی دہردی پیرین وک ئہ سیری (فی المثل)
ہنہندہ بی ہیمرز زہ بوونن غیرہ تیسان تیدا نہما
دہشت و سہ حرایان لہ بہرچاو بۆتہ ہہ وراز و جہبہل
چت لہ ئیمہ و چت لہ خۆت کرد پیم دہ لّین ئہی نابہ کار
ئیمہ بۆچی خەلق بووین و چۆن بہ ئیمہت کرد عہمہل
نہ فسی خۆت کردہ رہ ئیس و ئیمہشت کردہ غولام
تا لہ جیی گہنجی عیبادہت ری ہہ وات کردہ بہ دہل
خاک بہ سہر ئیمہ لہ دہست تو قور بہ سہر تۆش ئہی نہ فام
چۆن بچینہ روویی مہولا شہرمہ سارو پر زہ لہل
وازی لی بینہ لہ دونیا دوژمنیکی خۆی نییہ
روو لہ مہولا کہ لہ مہولا موخلیسانہ بی خہ لہل

ئەم عەجووزە شیۆە قەچپە تازە خۆی کردۆتە بۆوک
 تۆوی حیرست پیّ نەچیئنی نەچیپە ناو داوی ئەمەل
 عومری خۆت بینە ژمارە بینە بەرچاو کسردەووت
 گەوهەری گەنجی ژیانست سەرفی چت کرد بەد عەمەل
 ئەی دەماغ و کەللە خالی چت لە خۆت کرد بیّ شعور
 بۆ تیجارەت نەقدی خالیس هەر رەواچە نەک دەغەل
 عوجب و مەغروری و تەکەببۆر هەم ریاو بوغز و حەسەد
 سەیری شەیتانیان پەیا کرد مەزەهەری کفرو جەدەل
 ئەشەهەدو بیللا لە دنیا بیّ حەیا بووی (عاصی) یا
 بیّ وەفابووی دەرەحەقی حەق روورەشی پیس و زەغەل

* * *

(۶۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه لی ههشتی مه جزوف)

له سالی ۱۹۴۲ چوومه کهربه لا
بو ته داوی ره عنای کچم
لای دکتور (ره فیک تاهیر چه له بی).
لهوی ئه وهم نووسی . زور عاجز بووم

دهربه دهه بووم من له دنیا که و تمه ناو شیعه و عه جه م
بی حه واس و فیکرو هوشم دل مه لوول و پر له غه م
دایما وه گیت ده سوو پریم بی زمان و بی ره فیک
کهربه لا دامینی گرتم بوو به درکی پر ئه له م
چون له دلما بوو به حه سره ت ئه م به هاره ی شاری کو
جه ننه ته ئیستا که دهوری گشت به غونچه ی تازه ده م
وا له هه ر چوار دهوری شاری میرگه کان رازانه وه
نه رگس و نه سرین و لاله هه م بنه وشه ش وا له چه م
ئه ی ره فیک میهره بان و وه ته بیبی حال زان
زوو بده توخودا نه جاتم خوا نه جاتت دا له غه م

چلکنی و گه رماو کیچ و میحنه تی دووری وه تهن
 له شکریان کردوو له روحم ههروه کوو جه مشیدی جه
 کیچ ده لئی خوینت ده خووم و چلکنی پیستی رزاند
 شیده تی گه رما به جاری بو ده ماغم بوو به سه م
 را ده بویرم من له گه لیان گه ر دلم ساکن بیی
 جه رگی سووتاندم به جاری خو برینی جه رگه که م
 ئاگری دووری هه می شه قرچه قرچی خسته دل
 تیکی دا نه یه یشت به جاری هیچ بناغهی عومره که م
 غه م ده خووم و زه جره نوشم من له شاری که ربه لا
 بیست و دووروزه جیسابی هه سره تم ناکا قه له م
 چاره هه ر ته سلیمه (عاصی) چی بکا موختاره خوا
 چت له ده ست دی ههسته بیکه رامه وهسته زور و که م

* * *

(۶۴)

لمفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

لمفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(هزهجی مهشتی نه‌واو)

موسلمانان چه ره‌مزیکه دلم بی‌داره من ئیمشه و
به یادی چاوه‌که‌ی ساقی دلم هوشیاره من ئیمشه و
سه‌با مژده‌ی به دیتن دا له بو گۆلشن که دی بولبول
له زومره‌ی عاشقان بی شک دلم سه‌رداره من ئیمشه و
هموو که‌س بۆنی یاری خۆی له لا ره‌یحانه یا نه‌رگس
له سایه‌ی کوڵه‌که‌ی ساقی گوتم دلداره من ئیمشه و
گه‌لی که‌س که‌سبی عیشقی کرد له بازاری حوسن نه‌ما
له‌سه‌ر دووکانی ره‌مزی عیشق دلم عه‌تتاره من ئیمشه و
هموو که‌س گه‌رچی وه‌ک (عاصی) گرفتاری ته‌تۆن لیکن
له مه‌یدانی عوبودیه‌ت دلم شه‌هسواره من ئیمشه و

*

*

*

(۶۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه ل مهشتی مهجوزوف)

به ناوی خهوف و رجا نووسیومه
له خودا داواده کهم لیی قبول کردیم
به رهمی خوئی

یا ئیلاهی چوو له دهستم ژيانی دونیا و سیححه تم
زۆر ده ترسییم من له قه هرت هم به هیوای رهمه تم
چونکه بۆخۆم خۆم ده ناسم تاعهت و چاکه م نه بوو
نایه تی (لا تقنظوا) شت به رزی کردوه هیمه تم
رووره شی رۆژی حیسابم گهرنه کهی رهمی به من
قابیلی هه ر نه وعه زه جرم لیوه شاوهی زیلله تم
ئیقتیباسی روومه رهش بوو ده فته ری ئه عماله کهم
نووری ئیمانیه عیلاج کا ئهم دلهی پر قه سه تم
ریی نه جاتم زۆر به ترسه نه فس و شه یتان ریگرن
شیری ته وحیده سیلاحم بۆ دیفاعی وه حشه تم
خۆت ده زانی لووره لوورمه وهك سه گی برسی خودا
کهه له ترسی ناری دۆزهخ ، کهه له شه وقی جهننه تم

هدرچی هم هر عهبدی تۆم و ئۆمهتی پیغه مبهرم
 و له ناو گولزاری ئیمان نه غمه خوانی وه حده تم
 به حری بی پایانی رحمت گهر به عه فوو مه وجی دا
 زوو به زوو مه حوو ده کاتن نوخته یی زیی زه حمه تم
 گهر کیلی لوتف و عه فوت ده رکی رحمت هه لگری
 من به ئۆمیدی لیقام نهك به هیوای جهننه تم
 گهرچی به دکارم خودایا من ئۆمیدم قائمه
 چونکه هاوناوی شه فیعی (عاصی) یانی ئۆمه تم
 مسته فایه ناوی عه بدت ئیسمی فه خری عالمه
 لیوه شاهوی لوتف و عه تفم گهرچی (عاصی) یه شوهره تم

* * *

(٦٦)

مفعول مفاعيل مفاعيل مفعولن

مفعول مفاعيل مفاعيل مفعولن

(مەزەجى مەشتى ئەخەرى)

مەككەلى مەككەلى

موددیکە کە سەرگەشتەو و حەیران و حەزینم
 ئاوارە و سەوداسەر و هەم گۆشە نشینم
 تاریکە دلی خستە لە ژیر هەوری قەسارەت
 لوتفی بکە ئەى جلیوودەهەى روویى زەمینم
 ئەى تورپەهەى سەر لەوحەیی ئیدارک و یەقینم
 خنکاوە لە گێژاوی غەزەب ئومەتی بیچار
 رەحمی بکە ئەى موهبیتی جبریلی ئەمینم
 بی تاقەت و بی تاعەت و بی پشت و پەناھین
 ئەى فەخری ریسالەت وەرە ئەى حەبلی مەتینم
 ئەى قائیدو سەر لەشکرو ئەى شاھى نوبووەت
 وا کاتی مەدەد هاتووە بو ئییشی برینم
 مەن پیرو سەتەمدیدەو و بی هیژو زەبوونم
 واشیری ئەجەل هاتووە بو گەردەنی ژینم

(...) جۆششی ئەم شوپرشە وەك ئاگرە قوربان^(١)
ئەي شافیعی دیوانی جەزاو رەهبەری دینم
دەفعیکی لە روی لوتفەوێ ئەي شافیعی (عاصی)
کافیە گەر مەیل بفرمووی بە خودا قیبلەیی دینم^(٢)

^١ ئەم لەتە دێرە لەنگە . لە سەرەتاوە بڕگەیەکی درێژی کەمە.

^٢ ئەم لەتە دێرە پیتی سەرەتای (کافیە)ی زیاده. ئەمە لەعەرەبیدا (خزم)ی پێ دەگوترێ.

(۶۷)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزدجی مہشتی تارو)

دەخیلەك یارەسوولەللا بگە فریام بە جیّ ماوم
 حەقیقەت روورەش و (عاصی)م و لیکن مستەفا نام
 بە ئۆمیدی خەلاتیّکم لە لایەن مەخزەنی لوتفت
 کە چونکە پیرو ئوفتادەم گەلی پێیویست و دامام
 لە ناو مزگەوتی مائی خوا ئەوا حەفلە ی ولادەتتە
 مەلەك خزمەتچیه ئیمڕۆ منیش هەربۆیە وەستاوم
 پەنا بۆکی بەرم قوربان ئەگەر تۆ نەبییە پشتیوان
 لە دەست نەفس و لە دەست شەیتان گرفتاری دوسەد داوم
 ئەوا عومرم هەموو رۆیی لە دەست دنیا حەیاشم چوو
 لە دوا نیچیری بیّ شەرعی وەکوو تاژی بەهەشتاوم
 لە دامینت نەوێك بەربی دەخیلە دەستی ئۆمیدم
 بکە چارە ی برینی دلّ کە عەقل و هۆشی تیکداوم
 هەواوو جیفەیی دنیا بەبیّ شک یا رەسوولەللا
 حەیاتێ مەعنەویان بردم ئەمەل وارووحی کیشاوم
 لە تاریکی شەوی غەفلەت سەرم دەرناچی بۆ هیچ لا
 تەبیبی حائزانی من عیلاجیّك بۆ دلّ و چاوم

قوری کوی کهم به سەر خۆما ئە گەر خۆت نەبیبە غەمخوارم
 ئە من هەر ئومەتی تۆمە بە گوێرە ئولفەت و ناوم
 سەگی دەرگاهی خۆتم من دەخیل خوێڕیم مە کە قوربان
 سەگی دەرگاهی تۆ بیتن ئە مەحشەر شوهرەت و ناوم
 ئە حالت بۆنە پرسیم تۆ گەلێکم زگ بە خۆم سووتا
 بە پەیکانی موژە تۆیە کە چەندین وەختە پەیکام
 سەرم دانا ئە بەر پیتا ئە باتی بەردەباز قوربان
 بە سەرگەردی بنی پیت بم وەرە داینی ئە سەرچاوم ^(۱)
 بە چاوو دیدەیی گریان بە عومری زۆر و دل بریان
 ئە قاپیت کە وتووم قوربان ببینە رەنگی شیواوم ^(۲)
 ئە گەر چی رووت و بی مایە پەنام بو تۆ ئەوا هینا
 ئە قاپی عیززەتی تۆمە گەلی بی کەسم و دامام ^(۳)
 ئە مەیدانی شەفاعەتدا دەلوورم وە کە سەگی برسی
 سەگی دەرگانه کە ی خۆتم عیلاجیک تا نەسووتاوم
 کەرپێت عاسی یە ئە ی (عاصی) نەوێک عاسی بی وریابە
 نە کە ی دامینی قەت بەردە ی بلی من شیت و خەلقاوم

^۱ لە دەستنوسیکی دیکەدا لە باتی (وەرە داینی)، نووسراوە (بفرموو بیخه).

^۲ لە دەستنوسیکی دیکەدا لە باتی (رەنگی)، نووسراوە (حالی).

^۳ لە دەستنوسیکی دیکەدا، ئەم لەتە بەم جۆرە هاتوو: (لە دەرگە ی غیرەتت وەستام گەلی موحتاج و دامام).

(٦٨)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رهمه لی ههشتی مەقسور)

مهست وسه رخۆش و خه جالته بى دڵ و ديوانه خوّم
 دڵ له دهست ده چووى خه يالى باده يى مه ستانه خوّم
 بى شعور و خودپه سەند و هه رزه گۆ و دونيا په رست
 ليوه شاهوى سه رزه نشتى ئه قريبا و بيگانه خوّم
 گه رچه زاهير واده يينن دائيما مزگه وتە جيّم
 سينه پر بوغز و هه سادەت تاليبى ئه فسانه خوّم
 سه د ئه سه ف عومرم ته واو بوو رووم له ته قوا قەت نه کرد
 بى زه خيره و مايه پوچ و دڵپەش و ويرانه خوّم
 بى دڵ و ئيدراك و سه فووت بى وه فا ده رحه ق به حه ق
 گيژو بى فيكرو ده ماغ و بى مهى و مه يخانه خوّم
 سه رفى عومرم کرد له دونيا تووى چاكه م قەت نه چاند
 بى ته ماي فه رمانى تاعه ت ره نجه روو بى مايه خوّم
 شه معى به زمارايه دڵ بوو جيفه يى دونيا يى دوون
 دين و دلسووتاوى دونيا عه ينى وهك په روانه خوّم

تھی موسلمانان دہ خیلہ تھوہ وہک من قہت مہ کھن
 رووت و سہرگہردان و مہ حرووم وا لہرووی جانانہ خوّم
 روو لہ مہولا کھن بہراستی نہک وہکوو من بہدرہوشت
 تھی وہکوو تہیری کہسیرہ بی نہواو ہیلاانہ خوّم
 روو لہ کوئی کہم روو لہ کوئی کہم یا ٹیلاہہ لعالہمین
 وا لہ بہردہرگاہی عہفوت روو رہش و بی یانہ خوّم
 دہنگی دہققولبابہ یارب وا لہ قاپی رہحمہتت
 بانگ دہکا (عاصی) مہ ہاتووم بی وہفاو پہیمانہ خوّم

※ ※ ※

(۶۹)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رہمہ لی ہاشتی مہقصور)

سہیری کھن حق چوں بزر بوو چہشنی بہرد کہوتوتہ گۆم
 بیّ رەواجہ چہند لہ دونیا نہقسہ ہەر وەك نۆتی رۆم
 وەك هەتیو بیّ داک و بابە ویل و سەرگەردانہ حق
 کەس نییە بیباتە لای خۆی رووت و برسی و خوارو کۆم
 مەجلیسی گەر حق بەیان کەن هەندە مەهتووکن ئەوان
 وەختی چوونە ناو عەوامان مل کەچن ئەو میسلی دۆم
 بەحسی حق فەوتاو یاران کەس نییە یادی بکا
 نا حەقیان کردۆتە فانۆس پیّ کراوہ شبھی مۆم
 هەر دەنالیّنی هەمیشە دەر دەدارو نا ئومیّد
 وا دلّی فەوتا رەواجم سەد دەخیل هاوار لہ خۆم
 بوومە پووشی بیّ رەواج و کەتمە بەر بای ناحەقی
 بردمیە سەحرای زیللەت بوّ فەنا هەر وا دەرۆم
 (عاصی) چت داوہ لہ عالم حالی خۆت ئیسلاح بکە
 حق چ دەر بەستە لہ عالم گەر هەموویان ببنە پۆم

(۷۰)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلان

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلان

(هزجی هاشتی موسه بیه غ)

له ریگهی عیشقه ئیخلاسی مه حبهت شهرته بو ئیمان
 به دهرسی عیلمی ته وحیده نزامی مه عریفهت ئاسان
 دلّی خالی له عیشقی حق وه کوو ماره له سینه تدا
 به زه هری وهك نیفاق مه علووم هه موو جهرگت ده کا بریان
 به جادهی عیشقبازیدا به وه سلّی حق ده گهی جانا
 ریا تیگه له به تاعهت بی به شیرکی داده نی قورئان
 خه ریکی ری مه حبهت به چرای عیشقت له دلّدا بی
 له تاریکی ریابازی نه جاتت گهر ده وی قوربان
 درویه دلّ به بی عیشقی به دلّ ناوی به ری بی می شک
 که داری گولّ نه بی بو نی ده چیتته ریزه یی شیلان
 نه تیجهی تاعه تی بی عیشق نی فاقه تی بگهن یاران
 هه وای عیشقی نه بی گهر دلّ له ده ست نه فست ده بی ویران
 بینای مه ردی به نامه ردی به نامه رد دامه نی مه رد به
 به مه ردی بیّت و گهر بمری ده زانی حالی نامه ردان

به زیددی حق نه سووتینی گلۆپی که هره‌بای دینت
 له جاده‌ی حق نه که‌ی لاده‌ی ملت ده‌شکی وه‌کوو شه‌یتان
 مه‌حده‌ت گه‌رنه‌بی ده‌پسی به بی شک وایه‌ری وه‌سلت
 له تاریکی شه‌وی غه‌فلت ده‌بی حه‌یران و سه‌رگه‌ردان
 به قوه‌ی قونبوله‌ی ته‌قوا برووخینه قه‌لای نه‌فست
 له شاری عاسیمه‌ی دلتا نه‌وه‌ک ده‌رچی چرای عیرفان
 موقه‌ییهد به له دل (عاصی) له ده‌ستت ده‌رنه‌چی یه‌کسه‌ر
 نه‌وه‌ک تووش بی له ناکاوا نه‌خۆشی و عیله‌تی وه‌ک ران^(۱)

* * *

^۱ له قورنان ده‌فه‌رموی ((کلا بل ران علی قلوبهم)) (عاصی)

(۷۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رده ملی ههشتی ماقسور)

رۆژی تیڤکۆشانه ئیمپۆ راپه‌رن ئه‌ی کورده‌کان
با له‌ده‌ستتان ده‌رنه‌چیتن گه‌نج و خاکی نیشتمان
بنه‌یه‌ک پارچه‌به‌مه‌ردی رووحی کیشاون نیفاق
پشتی یه‌ک بگرن له‌مه‌یدان هه‌روه‌کوو شیرێ ژیان
چونکه‌یه‌ک دل بوون له‌گه‌ل یه‌ک پشتی یه‌کیان به‌رنه‌دا
وا به‌چاو دیتان نه‌تیجه‌ی جووله‌جوولی جووله‌که‌کان
له‌م نه‌خۆشخانه‌ی نیفاقا به‌سیه‌نووستن وه‌رنه‌ده‌ر
یه‌که‌که‌تی ییکه‌م پزیشکه‌بی شریقه‌و فه‌حس و ژان
ئاله‌ت و ده‌رمانی ناوی بی‌عه‌مه‌لیات ناجیحن
شه‌ربه‌تیکه‌یه‌ک دل‌یتان بو‌ده‌وای گشت ده‌رده‌کان
ته‌فره‌قه‌ش بو‌خۆت ده‌بینی چه‌ند له‌سیلیش پیستنه
جه‌رگ و گورجیله‌ت ده‌خواتن کاکی کوردی بی‌گومان
چه‌ند هه‌زار ساله‌خه‌ریکی هه‌ر نیفاق جه‌رگی بری
بوویه‌حیزو ژیر چه‌پۆکی به‌دره‌وشت و ناکه‌سان

میلله تیکی وا نه فام بی بو شیفاش دهرمان نه خوا
 تا قیامت حالی وایه بی نه واه هدم بی نشان
 دوژمنی گهره ی هه مووتان هه ر نیفاقه تی بگه ن
 ئیوه جهرگی ئه و خراب که ن وه پلنگی چیا یه کان
 تۆزه رووچیکتان که ماهه با ئه ویش نه پواته دهر
 فییری دهرسی یه ککه تی بن تاج له سه رنیئن وه که یان
 سه یری ناکه ن چه نده ملوین میلله ت و قه ومی عهره ب
 ئایه ته لکورسی ده خوینن شه و له ترسی جووله کان
 کاکی خۆم عه یبه به قورئان ئیوه جووشتان تی نه بی
 نه بنه ساحیب ناو له دنیا نه چنه ریزی حوکه تان
 ههرچی نامه رده دهری که ن نیشتمان با پیس نه کا
 چونکه زورناچی به لاشن بو هه موو بیگانه کان
 دین هه وینی ئیتتیفاقه ئه و قسه شتان پی بلیم
 دینی ئیسلام بو سیلاحی پیش ره وی ئیسلامه کان
 به سییه (عاصی) واز بهینه چیکه خۆت ماندرو مه که
 ته فره قه وا گوئی بریون بوونه عه بدی عه بده کان

* * *

(۷۲)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلان

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلان

(هه زهجی ههشتی موسه بیه غ)

له گهل مه ئمووری ئه وقافی کویه نیزاعیکمان هه بوو .
حیکمهت زه هاوی قائیمقام بوو ،
عه ریزه مه ته قدیم کرد بو حهل کردنی ،
له دوا ی چه ند وه ختیك مه ئموور به درو ئیقناعی کرد .
منیش ئه و شیعرانه مه بو نارد له ۱۳ / ۳ / ۱۹۴۰

عه ریزه مه نارد ه خدمهت به گ له تاوی ده ردی بی ده رمان
له بو نوسخه ی ته داوی دل ئه وم دانا وه کوو لوقمان
گوتم ئه ی دل له تو مژده ئه وا تووشی ته بیبیک بووی
عیلاجی تو ی له لاسه هله فرییم دا به چه ند بورهان
سه ره و ژیر بوو گوئی به ختم به قانا که م بکا ته ئسیر
له سووئی تالعم سه هله برووخی گهر هه موو ئاسمان
گره ومان کردو دل فه رمووی نه تیجه ی پیت بلیم چونه
به فلسی نایکرن شیعرت ئیترازیینه بی و یجدان
زه کاوو جه وه ره و عه قلت هه مووی په شمه به هانا که ن
ده بینم هه رچی زانا یه هه مووی که وتوته ناو کولان

تەماشای حالێ خۆت ناکە ی رەواجی نەقدی تەشعارت
لە بازاری قبوول کردن عوموومی قەڵپە نەك نوقسان
ئەوانە ی تۆ کە نووسیبت رەواجیان یەك درۆ بردی
سکە ی شیعرت شکا یە کسەر لە مولک و مەنتیقە ی کوردان
بە دیققەت گوێ تە گەر بگری لە نالە ی شیعەرەکانی خۆت
تە گریە ی تا کو ماوی تۆ لە ئیشی گەردشی دەوران
کە شیعری تۆ لە هیچ جیگا بە پوولی نایکرن ، (عاصی)
هەوایی شاعیری دانێ وە کوو وەحشی بچۆ هەردان

* * *

(۷۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رەمەلى ھەشتى مەقسۇرى)

بۇخزمەت جەمىل ئاغا .

وختىڭ پۇلىس دەھاتنە بازار

بەر دوكانەكانيان بە عالم دەمالى .

رۇڭىڭ پۇلىسىڭ خۇى تووپرە كردو وتى :

ئەتبەم بۇ سەرا ، منىش ئەوھم نووسى

ئاغە توخودا ئوتف فەرموو تۆلەرىيى ھەيى مەنان
دەفعەيەك بۇ سەيىرى عالم بىرە بازار ئەلئەمان
ھالى عالم زۆر خراپە وا لەدەست جەورو ستم
پاك جگەرمان بۆتە زووخال ئالەئالەي كاسبان
دووكەلى ئاھى فەقىران گەر فەلەك بىگىرئە خۇى
نوورى رۇڭى وا دەفەوتى رەش دەبى سەتھى جىھان
وا ەمامەى ئەھلى عىلم و رىشى سەيىد ھەردەمى
بوونە گىسك وا لەبازار پىس بوون ھەردووكيان
وختى چىشتەنگاۋ ھەمىشە دىنە خوارى بىلەوموم
سەر لە ئەرزو دەست بە لەرزو قون تلور پىرو جەوان

وا لیبا سان پاکی فهوتا ههنده فلچهی لی بدهین
 بوته جی زبلی حه مامچی سه رکه شیدهی حاجیان
 حه یفه بو ئه هلی که سابهت بینه جیگای زور و غه م
 یا خو مه حکووم بن به ناکه س ئه هلی عیلم و خانه دان
 وهختی پوئیس دینه بازار لافی زابت لی ئه دن^(۱)
 که س نییه لیوی هه ئینی غه یری فه رموو، بی گومان
 به عزه کیان قه رزاری به نده وهختی گه ینه راستی من
 ئه مری شیده ت زور ده که ن لی م دیمه خوارئ ده رزه مان^(۲)
 پی م ده ئین گه ر زوونه که ی حازر به جه بره ن بو جه زا
 من له تاوی فه قری حالم دیمه له رزو خه سته جان^(۳)
 ده یکه مه تو زو غوبارو پی م ده ئین هی واش مه لا
 چت نه هیشت دووکانی عالم رزقه که ت کردین نیهان
 ئینتیزارم بو جه نابت مه رحه مه ت که ی ده رحه قم
 ئه هل و میلله ت زور ره زیلن وا به ئه مری ناکه سان
 من ده ئیم مادام وه هایه قه رزی (عاصی) با نه خو ن
 لوتفی تو شی با له گه ل بی نه چمه ریزی موفلیسان

* * *

(۱) له ده ستنوو سیکی دیکه دا نوو سراوه (لی ده دن) .

(۲-۳) له ده ستنوو سیکی دیکه دا نه وه ی هیلی له ژیر کیشراوه، له م دوو دیره دا جی گۆز کییان پێ کراوه .

(۷۴)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رہم علی ہفتی مقصور)

وان لہ گیتی بہ حری جہ ہلا ورنہ دہر ئہی گہنجہ کان
 عیلمہ پاپوری نہ جاتان تی بکوشن رولہ گیان
 نہک لہ ریازی ژیا نا تووشی کوسپہی غہم بن
 عیلمہ لہ نگہر بوسہ فیئہت ہم قہ لاتہ بوسہ ژیان
 عیلمہ تہ تختہ ہہ واوو چہ ندہ چوستہ سہیری کھن
 چون بہیہک لہ حزہت تہ باتہ عاسیمہی بیگانہ کان
 عیلمہ زیرو عہ قلہ تیزاب جہ و ہرت باش دہردہ خا
 چونکہ میقریبہ عہ زیم ناوی بی عہ قللی و نہ زان
 خوت بہ سہرخہ تو بہ عیلم و باش بہرپی عہ قلا برؤ
 ہدیرہ تہو دوانہش بہ دہرکہوت حیکمہ تی لوقمانہ کان
 رولہ بی عہ قللی بہ پارہ قہت نہ کہی بکری تہ تو
 تا لہ ژیر بہیداغی عیلمہ باش بڑی تہی نہ وجہ وان
 ہہر لہ سہر کورسی شہرف بہ عیلم و عہ قللی مایہ بی
 نہک بہ بی عہ قللی بکہویہ قورژین و کولانہ کان

گەر لەرێی تاریکی جەهلا تۆ چرای عیلمت هەبێ
 عەقڵی کامل پاتری بێ دەچیە ریزی گەورەکان
 تۆ شعوررت گەر تەواو بێ باش تەماشاکە بە چاو
 واکە بەرچاوتە بە قوربان واریداتی عیلمەکان
 فورسەتە زووتی بکۆشن بەلە دەستان دەرئەچێ
 بێنە لۆمە لۆمە کاران یانە بەدناوی جیهان
 عیلم و عەقڵت هەردو هیچە گەر ئیتاعە ی خوا نەکە ی
 کویری دەشتی مەحشەری تۆ تی بگە ئە ی نەوجەوان
 غەیری چاکە و هەم سەلاحت سوودی نابێ چاوی من
 دەتخەنە زندانی ئاگر بێ کەس و بێ پشتیوان
 گەر بە دلتانیش نەبیتن لیم بیورن کاکێ من
 من شعورم هەروەهایە چونکە (عاصی) م لاوەکان

* * *

(۷۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رہمہ ل مہشتی مہسور)

مہر سیبہ ی نافز جہ لال وہ زیری زہرا عہ

شیری نار بیٹشہ ی شہ جاعت خوشہ ویستی کوردہ کان
ئہ ی گوئی باغی شیمالی پیر عہ قل ونہ وجہ وان
شیری جہ وہہ رداری قہ زبین پیشہ روی مہیدانی جہ نگ
چاونہ ترسی چنگ بہ خوینمان ئہ ی پلنگی چیاہ کان
مہر کہ زی عہ ہدو وہ فامان دہر حہ قی قہوم و وہ تہن
بوچی کوچت کرد لہ ناومان نہ و نہ مامی خانہ دان
ئہم سرشت و ئیزدیحامہ ہیممہ تی بہر زانییہ
ئہ ی ئومیدی کوردی سوژان مہ ئمہ نی بہر زانیان
رووکہ مہ جلیس سہیری چاویان پر لہ فرمی سکہ لہ بوٹ
ہاورہ فیقانت بینہ عاجزو دل پر لہ ژان

بۆ دەروونی قەومی کۆیە تیری ھەسرەت کەوتە کار
 داخی جەرگی تاکو مردن ھەر بە ئیشە بێ و چان
 خوات لە گەڵ بێ کاکە نافیز چاری قودرەت ناکرێ
 رۆژی دیدارت بە قوربان کەوتە قیامەت بێ گومان
 تۆ سەلامەت بوی کە دەرچووی خۆ لە ناو داروسسەلام
 چت بە سەر ھات ھەردو چارم وا لەدیی دارولئەمان
 بوو بە دارولفتنە بۆ تۆ سەد ئەسەف وا ھەسرەتا
 نووکی شمشیری ئەجەل بوو یەک نەفەس نەیدای ئەمان
 بۆلبولی خۆشخوانی رووحت چاوەکەم بۆکوی فری
 تیری قودرەت جەرگی شەق کرد داخی جەرگم کاکەگیان
 شەوقی دیوانی وەزارەت مەسەری حیلیم و شەرەف
 میھرەبان و خۆش تەبیەت خوسرەوی شیرین زبان
 فەخرە بۆ میژوویی کوردی باسی چاکەو غیرەتت
 میحنەتی تەئریخە ئەمما کۆچی ناوەعدەت لە ژیان
 عالەمی کوردی عیراقی دیدە گریانە لە بۆت
 ناوی تۆ نەقشە لە دلێان چەشنی تورپەری شاھەکان
 یەک نەفەس چاوت ھەڵینە سەیری رەسمی تەعزیت
 چەند بە ناسۆرە لە تاوت قەومی کورد پیرو جەوان

شورپى خستوته ناو كورد ئەم پەژارەى مەرگى تۆ
 دوور و نيزىك زۆر بە داخىن ئەقربا و بېگانەكان
 بوو بە چل رۆژ كۆچى دوايىت تى بىكرە كاكى خۆم
 هاو جەليست بوونە ميان هەستە وەك شيرى ژيان
 دەم بە خەندە رووكە مەجليس بۆ دوعا خوازى لەوان
 هەم لە ئەهلى كۆيە گشتى هاوڕەفيق و خزمەكان
 ويغفرالله^(۱) دەنوسم دەرەقى تارىخى تۆ
 خوا رەحيمە ليّت ببوورى بچييه ناو باغى جينان
 (عاصى) تا مابى عەزىزم تۆى لە بىرەو هەردەلى
 لىى ببوورى يا ئىلاهى لەم شەهيدەى نەوجەوان

۱۸ تەموزى ۱۹۷۲

* * *

۱- (ويغفرالله) بە حىسابى ئەبجد دەكاتە (۱۳۹۲) كە ميژووى كۆچ كردنەكەيه.

(۷۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رەمەلى مەشتى مەقسۇرى)

مەرسىيەى مەلا ئەمىن شىكاك

۱۳۹۵

يىست و حەفتەم مانگى رۆژو كەوتە گرىه ئاسمان
بۆ مەلامىن ھاتە جونبوش چەرخەكانى دوودمان
ئەو نمونەو جەۋھەرىك بوو بۆ ھەموو كوردى شىمال
حەسرەتا تيغى ئەجەل ھات لەحزەيەك نەيدا ئەمان
شىرى ناويىشەى دىانەت پەيرەوى شەرى شەرىف
تايىعى ريگەى ھىدايەت ھەم ئەمىنى نىشتەمان
سەد ئەسەف دەرچوو لە دەستمان مەخزەنى حىلم و شەرف
يەنى خەتتاتى لەتيف و نىك خولق و عالى شان
يەك ھەزار و نۆسەد و حەفتاوو چوارى زايىنى
كۆچى دوايى كرد لەدنيا ئىستىقالەى كرد لە ژيان
ئەو لەبىب و خولق خوشە خراى لەگەل بى تىپەرى
داخەكەم بۆ ئەو نمونە چوو لە كىسى كوردەكان

سوئالم کرد له فیکری خۆم له بۆ ته ئرخه که ی هیجرت^(۱)
 (بالغنی الکرم) ^(۲) باش به ته بجد بوو به یان
 وا له خوای داوایه (عاصی) لئی بیوری گشت گونا
 بیبه نه خولدی بهرین و پئی بلین جهننهت مه کان

* * *

ئه وهش بۆ کیله کانی مه لا ئه مین شکاک

بیست و ههفته مینی مانگی ره مه زان
 مه لامین ئیستیقاله ی کرد له ژیان
 گهر له تاریخی ده پرسی تی بگه
 (بالغنی الکرم) به ته بجد بوو به یان
 خودا لئی خوش بیین له و ته مینه
 پئی بلین خهتاته یی جهننهت مه کان

* * *

^۱ ئهم له ته کیشه که ی جیایه. ئه مه هه زه جی هه شتی ته واره: (مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن)
^۲ (بالغنی الکرم) به حیسابی ته بجد ده کاته (۱۳۹۴).

(۷۷)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رہمہ لی ہشتی مقصور)

بہ مونا سہ بہ تی روژی (۱۱) ی ٹہیلول
کہ دہستیان بہ (ثورۃ) کرد و
ٹاگریان لہ چیاہ کان کردہ وہ . بو تیگہ یشتن

روژی یازدہی مانگی ٹہیلول بو بہ جیژنہی کوردہ کان
ٹاگری شورپ ہہ لایسا شہوقی دایہ روی جیہان
وا لہ دیار ٹہم جیژنہ سہیری ہہ روہ کوو غیلمان و حوور
سہف بہ سہف و ہستارہ تیپی ٹوٹلوٹو مہرجانہ کان
چہند بہ ریزن ریز بہ ریزن وک گول و غونچہن ہہ موو
رہنگی ٹال و بوئی خویش و بولبولیکن نہ غمہ خوان
پیای چابن بنہ یہک دل پشٹی یہ کتر بہرمہ دہن
واریداتی خاکی خوتان مہیدہ نہ بیگانہ کان
فیلحہ قیقہ تئوہ شیرن سہد ٹہ سہف ریوی نیفاق
گشتی واکردنہ ٹہ سیرو بی شعورو ہیچ نہ زان

زۆر به مهردانه عهزیزم خاکی خۆتان پاس بکهـن
 بچنه مهیدانی نه بهردی وهك پلنگ و شیره کان
 گهر شیعارتان یه ککه تی بی ئه هلی میژوو فه خره کهن
 سهیری کهن به یداغی ئیوه وا له لوتکه ی چیا یه کان
 رایده ژینی لهو بلنده بای زه قهرتان دائیما
 ناوی خۆتان زوو به ده رخه ن تازه لاوو گه نجه کان
 پرچ و بسکی تازه عاده ت هه ییه تی ئیوه ی نه هیشت
 ئۆتوماتیکتان له ده ست بی روو به رووی ییگانه کان
 ره سمی شیرو خه نجه رو تۆپ و تفه نگتان با هه بی
 ببنه شیر و نرکه تان بی وهك پلنگ بن رۆله گیان
 دۆشکه یهك په یدا که دۆشهك که لگی ئیمرو ی ناگری
 ههروه کوو دوو پیشکه ره شکه راکه سه ر ده ببابه کان^(۱)
 خۆت بکه بازو شه هین و دوژمنت لاکیشکه بی
 گورج به گورچیلهی ده رینه بیکه عیبه ت بو زه مان
 له م نه خوشخانه ی نیفاقا به سیه نووستن وه رنه دهر
 یه ککه تی بیکه م پزیشکه بی شرینقه و فه حس و ژان

^۱ له پهراویژدا نووسراوه: (بو دژی جهو تیبکۆشه رووی بکه بالنده کان).

ئالەت و دەرمانی ناوی بی شکە گەر ناجیحن
 شەربەتیکیە یەك دلێتان بو دەوای گشت دەردەکان
 تەفرەقەش بو خۆت دەزانی چەند لەسێلێش پیستە
 جەرگ و گورچیلەت دەخواتن کاکی کوردی بی گومان
 تۆ کە ناوت هاتە ناو ناو غیرەتی بەرزانییە
 تۆش وەکوو شیرانی بەرزان روو بکە رووی جەبەهەکان
 چەند هەزار سالا خەریکن هەر نیفاق جەرگی برین
 بوونە عەبدو ژێر چەپۆکە ی بەد رەوشت و ناکەسان
 تۆزە رووچیکتان کە ماوہ با ئەویش نەپواتە دەر
 فیتری دەرسی یە کدلی بن دەبنە سەردار وە کەیان
 هەرچی نامەردە دەری کەن نیشتمان با پیس نەبی
 چونکە زۆرناچی بە لاشن بو هەموو بیگانەکان
 چونکە یە کدل بوون لە گەل یەك پشتی یەکیان بەرنەدا
 وا بە چاو دیتان نەتیجە ی جوولە جوولی جوولە کەکان
 دین هەوینی ئیتتیفاقە ئەو قسەشتان پی بلیم
 دینی ئیسلام بو سەلاحی پیشرەوی ئیسلامەکان
 کاکی کوردی زۆر بە دیققەت ئەم قسانە وەرگرن
 رووکەنە دەرگاہی مەولا زۆر بە دل ئە ی لاوہکان

قەت ھەوین نابی ھیواتان بی شیعاری دینی ھەق
 ھەر شکاوو تی شکاون مەچنە دوای شەیتانەکان
 پشت بەخوا بەستن بەراستی دەبنە سەرکەوتوو ھەموو
 گەر خوداتان یاریکار بی دەبنە شابازی جیھان
 خوا پەرست بن گەر بەراستی خواو پەست نابن ئەبەد
 دەبنە رۆستەم بو شەجاعت دەچنە ناو تەئریخەکان
 گوێ لە فیکری چونکە ناکەن وەختە (عاصی) شیت ببی
 دوای نەمانی قور دەپیون چوو لە دەستمان پەندەکان
 چیت لە بسک و پرچی لوولە ، لوولە تۆپت وا لە پیش
 رووی لە کەللە و ناوچەوانتە نەوجەوانی کەللە پان
 تۆ لە باتی رشک و ئەسپی بسک و پرچت لاوی کورد
 ئەسپ و رەششاشی پەیا کە بو نەجاتی نیشتمان
 دەفعەییکی زۆر بە دیققەت سەیری ئاوینە ی بکە
 خۆت بە چاوی خۆت دەبینی چوویە شیوەی کێژەکان

* * *

(۷۸)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہ مال مہشتی محذوف)

وہختی بۆردومان کردنی شیمال
به تۆپ و تہ یارہ و دہ بابہ
لہ خوا پارامہ وہ چاکی بکا

گرمہ گرمی تۆپ و ساروخ شیوہنی منداڵ و ژن
کور دہ لئی ئەہی دایہ ہاوار ، داك دہ لئی ہاوار لہ من
دہنگی پەروانہی تہ یارہ و قرچہ قرچی دۆشکە کان
ہیچ پەناو پیچی نہ ماوہ بچنہ کوئی تا دہربچن
زیرہ زیری چہرخی دہبابہش لہ سەر خاکی و تہن
روولہ کوئی کەین یا ئیلاہی دیتہ دوامان کون بہ کون
قونبولہ و تیزاب و بۆمبا جەرگی سووتاندین خودا
قہت پەناو قوژبن نہ ماوہ لوتف و رەحمی تۆ نہ بن
با لہ فرمیسکی ہەتیوان ہەلخلیسکی ئەہی خودا
مہنگنہ و ہەم تۆپ و تایہی لہت لہت و سەد پارچہ بن

یا هه ناسه‌ی ساردی ئاهی رووله رووی منداڵ کۆژاو
 باڵ و په‌روانه‌ی بسووتی می‌که‌کان با ده‌رنه‌چن
 ئیمه منداڵین خودایه بی گونا و بی په‌ناین
 قووت و قوه‌تمان نه‌ماوه ئه‌ی خوداوه‌ندی مه‌زن
 ئیمه وه‌ک قسمی فه‌قیرین چه‌شنی گه‌نم و جو‌ی فه‌ریک
 بووینه قاوه‌لتی کلۆ و کیسه‌له و خۆراکی سن
 مژده بی ئه‌ی کاکی (عاصی) ئاهی مه‌زلووم که‌وته‌کار
 خۆی و ته‌بیاره‌ی که‌ سووتا و خانمه فه‌ندیش بی‌وه‌ژن .

* * *

(۷۹)

مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن

مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن

(هه زهڅى هه شتى موسه بيه غ)

هه وام بالا تره ئيمړو له چه رځى عه قه رب و په روين
 سه فام روونا كتره قوربان له قه لې زاهيدى خودين^(۱)
 به خزمه تكارى رانا گرم نه كه يكاس نه كه يقوباد
 غولاميكم ته وا كه وتووم له ده رگه ى شيخ عه لائده ددين
 به عه بدى ناكړم ئيمړو ته من ته يمور و به همهن شا
 به رپوى ناكړم شيرو به عه نقا نامه وى شاهين
 به شوانى نامه وى ياران دوسه د شازاده يى سالار^(۲)
 به گاوانى چه عه د ناكه من نه وهك روسته من نه وهك رووبين
 به جوتيارى حيساب ناكه من به هيچ دهم شاهى ته فراسياب
 به قاتر چيشى نازانم هه موو شازاده كانى چين
 كه داي ده رگانه مه قوربان له خوانى جوودى من حاتهم
 بيه مديلا كه مه عدو دم به مه نسووبى عه لائده ددين
 به وه رزير نامه وى فهرهاد كه بيستوونى له عيشقا كهنه
 به موورى نامه وى خوسره و به جاريه ناكړم شيرين
 منى (عاصى) له كه ل شي را هه ميشه په نجه بازيمه
 كه دهستم گه بيه دامينى سه فابه خشى دلى غه مگين

^۱ له دهستنوسيتكى ديكه دا له باتى (زاهدى)، نووسراوه (عابدى).

^۲ له دهستنوسيتكى ديدا له باتى (سالار)، نووسراوه (تههران).

(۸۰)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رہمائی مہشتی مہسور)

ئەم شیعراڻە جەوابی دووبرای خوشەویستە
لە کەرکو کەو و نامەیان بۆناردبووم :
تەها و عابدین

مەرحەبا ئەهلەن وە سەهلەن یا ئەخینە لعابدین ^(۱)
نامەتان زوو گەییە دەستم ئەی برای دنیاو و دین
وەك كە قاسید دایە دەستم نامەكەى ئیوہ گوتی
تحفة الاحباب هذا ينتج حب المتین ^(۲)
قد فهمت محتواها حينما طالعتہ ^(۳)
گەوہەریکی ناو سەدەف بوو لەعل و مەرجانی سەمین
نور قلب الحزین ضوء مصباح السرور
وەك كە دیتەم ناوی ئیوہ وا بە ئیخلاص و یەقین

۱ - راستییەكەى: (یا آخانا العابدین).

۲ راستییەكەى: (الحب المتین) .

۳ راستییەكەى: (طالعتها) .

نامہ را چون برگرفتہ حالت دلتنگیم
ہر وہ کوو وہ حییی سہ ماہو کہ و تمہ رہ قس و پیکنین
دل بہ یادی ئیوہ دائیم پر سرورو شادیہ
ہو تہ و یردی سہ رزبانم زیکری تاہا و عایدین
وہ ختی گہ یمہ دہر کی غورفتہ پیم بلّی (عاصی) وہرہ
((ہذہ جنات عدن فادخلوها خالدین))

* * *

(۸۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رهمه لی ههشتی مقصور)

قهومی کوردی گوئی له من کهن زۆربه فیکریکی ته‌واو
 گه‌ینه ئامانجی هیواتان پاشی سه‌د سالی ته‌واو
 میوه‌یی سه‌برو سه‌باتتان خوارد له باغی کۆششا
 ئافه‌رین سه‌ریازی کوردی بازو شمقار هاتنه‌راو
 پشت دهنه یه‌کتر ده‌خيله فۆرسه‌ته ئه‌ی لاهه‌کان
 بینه شی‌ری چنگ به‌ خوین و وه‌ک پلنگیش وه‌رنه‌ راو
 وا له تاریکی په‌ژاره‌ی نه‌که‌ته‌ی شه‌ر قه‌ومی کورد
 سه‌یری ساحه‌ی نیشتمانان هه‌مدولیللا بووه‌ هه‌تاو
 چه‌پله‌ لی‌ده‌ن کاکی کوردی هه‌ربلین (یحیا العرب)
 ئه‌ی عه‌ره‌ب ئیوه‌ش بفرموون (هه‌ر بژی کوردی) به‌ناو
 یازده‌مینى مانگی ئازار وا ته‌واو بوو تی‌ بگه‌
 کاتی ئیمزای به‌نده‌کامان بینه‌ به‌رمه‌یدانی چاو
 روو که ناو ده‌ریای سه‌داقه‌ت خۆت زه‌ریف بسمیل بکه‌
 نییه‌تی دل پاکی بینه‌ کاتی عوزرت بوو ته‌واو

گورگی فتنه ورگی بدن پیکه وه کوردو عه ره ب
 بیکه نه ده عوه ت له بو سه گ وهك به رازی زگ دراو
 پیاوی چابن پیاوی به دگۆ گووی له ده م کهن هه ردولا
 گوپی و لووتی هه ردو بپن رووی که نه زوورگه زراو
 هه مدو لیللا به ختی کوردی رووی له به رزایی که کرد
 نوخته ییکی جه وه هری هات ناوی ده رخستوه ته و او
 ئه ی چه قه ل تۆرا که ناو چه م چنگ له چنگی شیرمه ده
 چونکه که لله ت زوو ده هاری ده بییه عیبه ت بی هه ناو
 ده ست ده دوورین زۆر به دیق قه ت سه یری جیگای کورد بکه
 هه ر په نا به ردیک پلنگیک تازه وا هاتۆ ته راو
 ئه وه کوو هه وری به هاری دیته نرکه روو به رووت
 چت له ده ست دی هه ردو چاوم به وه عه باو سوئی دراو
 چاوه نوپی لوتفی ئیوه (عاصی) عه رزی تۆده کا
 با خه لاس بی بوغزو کینه باسی کوردیش بیته ناو

١٣٨٩ ی ١٩ ی تازاری رۆمی ١٩٧٤/٤ ی ٩ ی ربیع الاولی ١٣٩٤، ١٩ ی تازاری رۆمی ١٣٨٩

(۸۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رهمەل مەشتی مەقسور)

قەومی کوردی روو لە خوا کەن پیو گەنج و تازەلاو^(۱)
هاتەدی ئاواتی دلتان پاشی نو سالی تەواو^(۲)
پیاوی چا بن روو لەدین کەن خوای لە خو رازی بکەن
دین و دونیاتان دەبیتن پایەدارو بەرز ناو
بپنە یەك پارچە دەخیلە تەرکی کەن ئەم تەفرەقە
گەر هەمووتان یە کەدگیر بن هیزی دینیش بیته ناو
کی هەدیە بو ت بیته مەیدان خو ی لەبەر تو راگری
دەست بەجی رووحی نەکیشن نەیکەنە پۆری خوراو
گەر خوداتان پشتیوان بی روولە رووی دوژمن بکەن
غیرەتی شیرانی کوردی عالەمیش دیتی بە چاو
بیته بەرچاو حالی پیشووت چەند هەزارسالە ئەتو
هەر ئەسیری ئەجنەبی بووی رووت و قووت و بەش خوار

^۱ دیارە بەبۆنە ی ریککەوتننامە ی (۱۱) ی ئازارەو نووسیویەتی.

^۲ لە پەرەوێژدا نووسیویەتی: (مەیحەنە پشت گو ی عەزیزم بیکەنە سولجی تەواو).

(۸۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رەمەلى ھەشتى مەقسۇرى)

بۇ ئامۇڭگارى

بە سىيە ئەي كوردى بە غىرەت بىنە يەك دل دېنە پىياو
روكەنە ئادابى دىنى شىرى مەست بن رۆژى راو
وېك لى سەر كىيوى شىمالا رۆژى ئاراتت ھەلات
شەمشە كۆيەرە بىزر بوو زوولە بەر تاوى ھەتاو
تېئىفكرن ئىوۋە ئىمىرۇ چۈن سەرۋىكىكتان ھەيە
ناوى بەرزانى دەلىلە يەككەمىن بازە لى راو
خادىمى دىنى موبىنە پىشەرەيىكە ھەقپەرست
چۈنكە ناوى مەستەفايە چەندە بەرزو ئىوۋەشاو
بازى خۆشپەرۋازى كوردىن بى فەرق گەرەو بىچووك
كوندە بوۋى بەدگۆلە ناوتان بىخەنە زىندان و داو
ئەسلىھەي دىنتان زىاد كەن دەچنە سەرگۈرسى شەرەف
سەنگەرەشتان ئىتتىفاق بى و زۆر بە مەردى بچنە ناو
ھىزى ئىمە ھەر بەدىنە روكەنە فەرمانى خوا
قەت نەكەن پىشتان لى دىن كەن تاكو نەبەنە پىشت شكاو

بی مبالاتی به دینه که وتنه دواي بیگانه کان
 لی ددهن زورنای به لاشی به و دهماغی ناتسه و او
 دین چرای ریگای نه جاته توش به دواي نه فس و هه و
 گهر بکهویه شوین نه وانه مایه پووچی بهش بر او
 لیوه شاهوی نه و عه زابهین چونکه پشتمان کرده دین
 زه هری ناکو کیش به جاری بوگه نی کردوه هه ناو
 سه د ده خیل وریا به دینت با له ده ستت ده رنه چی
 نه فس و شهیتان و له دوو تن چه شنی توو له ی فی ره راو
 حو کمی قورئانتان به جی هیشت که وتنه شوین قانونی شووم^(۱)
 قور به سه ر عه قلی نه فامتان بوونه قهومی باش نه ماو
 پیای چابن ئیمه کوردین خادیمی دینی موین
 روو که نه نه حکامی شهرعی نا بنه ئیسلام هه ر به ناو
 سه د نه سه ف بو ئیوه یاران زه نبه له ی دینتان پساند
 کاتر میتری دل به جاری که وته ده ست شهیتان ته و او
 بوونه چه ند حزبی نه فام و دوژمنی یه کتر هه موو
 ته رکی نویژو ته رکی روژوو و له ناوتان بوته باو

^۱ له ژیر: (حو کمی قورئانتان به جیهیشت)، نو سراهه: (روو که نه نادابی شهرعی) .

بهو خودایه ی بیّ شهریکه و توی پهبیا کردوه له هیچ
 تاكوو دهمرن گه وړه نابن تاوهابن نابنه پیاو
 فیکری ناکوکی فریّ دهن ببنه یهك پارچهی مه تین
 زوو له ناو چالی جه هالهت وهرنه دهر وهك شیر به تاو
 ریک وپیك بن گهر له گهل یهك ته ختی جه مشیدتان هه یه
 تاجی که یکاوس له سهر کهن چه شنی قه لغان و که لاو
 دهنه خه سره یهك به یه کتان نیشتمانتان شیرنه
 میشکی ورد کهن چه شنی فهرهاد ههر که سیکی بیته ناو
 کیوی ئه لبورزن به غیرت ئیوه بو کس نانه ون
 داخه کهم دیلی نیفاقن سووک وپووک و پته کراو
 دهستی من دامینی ئیوه به سیه تی هوشتان هه بیّ
 واز له نارپکی بهیّنن ببنه قه ومیکی به ناو
 ئه مریکاو ئینگلیز و یونان ههم فهره نساو رووسیا
 دوژمنی دین و وهنتن ئه ی خه والوی هوّش نه ماو
 عه یبه بو بیگانه دائیم بوونه چاوه ش کورده کان
 روو له شهرعی مسته فا کهن گهر گهره کته ببنه پیاو
 چونکه بیّ مایه ن له نه قدی ئیتیفاق ئه ی چاوی من
 دائیما بیّ سام و شه وکته مایه پووج و تیّ شکاو
 مه سته له ی ریکی و نیفاقتان بیّننه پیش چاو ، تیّ بگهن

قهت وه کوو ئیکن له له ززهت چیشتی ترخینه و په لاو
 چاکه باشتربۆت بهیان کهم تاکو باشترتی بگهی
 فهرقی به فراو چهنده زۆره ئهو له گهل ئاوی گهراو
 بهسته ئهم په نده عهزیم فیکری لی بکهن زۆر به دل
 گهر شعور تان تیک نه چوو بی دهبنه شیري تازه ساو
 ناوی ئیوهش وهک سکه ندهر ههر دهمی نی تا ئه بهد
 هم له پیش یه ئجوجی ناحهز دهبنه سه ددی داپژاو
 هیزی دینتان گهر له گهل بی دهبنه یه کهم نامه وهر
 ههروه کوو شاهی فرهیدوون دهبنه ساحیب تهخت و ناو
 وا چه نه م شل بوو له گهلتان داخه کهم سوودی نه بوو
 بی دهماغی بۆته دهستور لیك به داخن دل به تاو
 حالی ئیوه من دهبینم چت به سه ردی کاکی کورد
 لیده ته پلای بهد رهوشتی تاکو ده مری نابیه پیاو
 (عاصی) ههر هیندهی له دهست دی درسی راستان پی بلی
 پیاوی باش بن تی بکۆشن عه یبه سستی و خاوه خواو

* * *

(۸۴)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رہم علی مہشتی مہسور)

سہیری بازی فیکری من کھن بؤ وہ تھن چؤن ہاتھ ناو
 کوندہ بؤی ہاتوتہ ناوی ئیمپرؤ بؤیہ ہاتھ راو
 کاکۍ عارب خوت و (شت گول) خوات لہ گہل بی بؤ جنوب
 چونکہ (خوش حہچی) لہ ناو کورد چاواہ کہم نابۍ بہ باو
 ئیمہ کوردین و بہ کوردیت پی دہ لئین ہستہ برؤ
 کھر قورپو بار سووک بہ یا بہ فہرموو زوو دہرچوو لہ ناو
 دیار بہ دیاری نہوتی کھر کووک ہیچیت چاو چرمہ کہ
 یہک دو گالؤن ئیزنہ پرکھن بیکہ نہ دہرمانی چاو
 کھر دہزانی شاری کھر کووک خاکی کوردستانہ توش
 تا دہگہیتہ چؤلی قورفہ قت نہ کھی ئاور بدہی
 سواری سہ بیارہی سہریع بن لیخوپن یہ کجار بہ تاو
 ہر لہ خاکی تورکیاواہ تا نیہایہی خانہ قین
 گشتی ہیلانہی پلنگہ فہرخہ کانمان وا لہ راو
 شہوقی رؤژی غیرہتی کورد وا بہ دہرکہوت بؤ شیمال
 گوئشہ نیکہ وک بہ ہشتہ دوژمنی برپوا لہ ناو

شیری بیّشهی مه‌عه‌که‌ی جه‌نگ کورده باشی تی‌بگه‌ن
 میلله‌تیکی حق به‌ده‌سته نه‌سره‌ت ئاساری به‌ناو
 یابه‌ گویّ بگره‌ عه‌زیزم نه‌ك به‌ کوردی تی نه‌گهی
 سر‌سریعاً یا‌ اخینا^(۱) لا‌تقف الا‌ بف‌ا‌و
 چاکه‌ بالّیک ئاشکرا بین ئیمه‌ مووسلیشمان ده‌وی
 هه‌رچی پیی ناخۆشه‌ بر‌وا زوو به‌ زوو ده‌رچی له‌ناو
 چت له‌ دارو به‌ردی کورده‌ زیخ و قوم جیگاته‌ تو
 زوو بر‌و تییدا بگه‌وزه‌و خۆت بده‌ به‌ر خۆره‌تاو
 خۆت و خورمار پرته‌قالت ، میوژ و هه‌رمی ده‌خوین
 گوێزو هه‌م بادام و قه‌یسی شانه‌ هه‌نگوینمان له‌ناو
 سووسه‌ مارو ورده‌ ماسی و هه‌م بزن مشکت هه‌یه
 بزنه‌ کی‌وی و شوورو‌مامزخاسی کوردانه‌ ته‌واو
 سی‌وه‌ لا‌ سووره‌ی ده‌ووک و نانه‌ هه‌نجیرو گه‌زو
 سه‌یری قه‌زوان و به‌‌پوو که‌و گی‌وژی پر‌تام و ئاو
 تو له‌ جیی هه‌نجیری ژه‌نگار هه‌ر کوله‌ی عه‌نباره‌که‌ی
 ده‌یخه‌یه‌ گیرفان و ده‌یخوی ده‌م به‌ ده‌م هه‌ر وه‌ك په‌لاو

(۱) راستیییه‌که‌ی: (أخانا).

کورد کولهی ناخوا به قورئان گەر به گوللەش بیکوژن
هەم بەبێ پیللاو و دەرپیش فیڕ نه بوون مندال و پیاو
قوندەرەو شەلوالی فاسۆن عادهتی کوردی شیمال
تۆش کراسیکی درێژو کۆنه نه علیکی درپاو
فۆرسه ته زوو خۆت قوتارکه (عاصی) بو خوات پی ده ئی
عهیبه ته فیهو حیلە بازی وه عدمان وابوو ته و او

※ ※ ※

(۸۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ لی ہشتی محزوف)

لہو وہختہی کہ شیخ مہحمود
لہ ئەشکەوتی (جاسنہ) بوو، ھەموو روژی
تەیارە بووردمانی دەکرد،
لەبەر مۆتەئەسیری ئەو ھم نووسی

یارەسوولەللا چە جورمیکہ کەوا ئەولادی تۆ
کەوتە ئەحوالی رەزالت زومرەیی ئەولادی تۆ
چاوی نوتفەو نەسلی تۆیە پەر لە ئەشکی ھەسرەتە
ھەرۆھ کوو باران دەباری خوین لە چاوەولادی تۆ
بیی لە ھانای ئاھی سەردیان یارەسوولەللا دەخیل
شوبھی ئەسحابو پەرەقیمن ئەی شەھا ئەولادی تۆ
ئەی شەفیعی جەمعی ئومەت سەدکەرەت تۆبە و ئەمان
بو شەفاعەت زۆرزەلیلن ئومەت و ئەولادی تۆ
بیی نەواوودەردمەندن وان لە کەھفی زیللەتا

حەیدەری لوتفت بێنە دەر ئەولادی تۆ
 ھەستە کاکەحمەد بە قوربان تا بەکەمی تۆ نایە جواب
 بێ کەسە مەحمود کە ئیمڕۆ غەرقی غەم ئەولادی تۆ
 غەرقی بەحری حەسرەتی کرد غەدری کافرئەبی خودا
 چاوەڕێی کەشتی نەجاتن دەم بە دەم ئەولادی تۆ
 بە شقی ھەر چار یاری خۆت و رەوزەیی ریزوانی تۆ
 بێرە ئیمداد لوتف فەرموو بێ کەسن ئەولادی تۆ
 وا لە دەست زوڵی لەعینان پاک فیران دەر وەتەن
 دەردی غوربەت زوعفی کردوون تاک و ھەم ئەولادی تۆ
 بەحری لوتفت بێنە جوبوش یا شەفیعیە لموزنبین
 بەلکە بێ قووەت دەبیتن دوژمنی ئەولادی تۆ
 یا رەسوولەللا شەفاعەت کە گوناھ و ھەم خەتام
 سەد کە (عاصی) بێ یەکیکم موخلیسی ئەولادی تۆ

(۸۶)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مەزەجی هەشتی تەرلەر)

مەرسییە

بۆ وه فاتی شیخ لە تیف شیخ مەحمود
لە سالی ۱۳۹۲

لە نا و زومرە ی مەلەك ئیمرۆ عەجەب گریان و غەوغا بوو
كە نووری دیدەیی زەهرا بە وینە ی زوهرە ئاوا بوو
دڵۆپە ی چاوەیی ئاسمان هەناسە ی ساردی غەمخواران
بە هاریان کردووە زستان فەلەك میزانی گۆرانبوو
لە تیفی جەزگی شیخ مەحمود بە بەرگی مەرگەوێ روویی
بە ئەشکی خۆینی دڵسوژان زەمین شیواو و شەیدا بوو
زڕە ی شیرێ ئەجەل هات و حەوالە ی دەستی قودرەت بوو
بلەوری گەردەنی لەت بوو كە موددە ی ژییانی بەرپابوو

تهماشای ذاتی کاکه حمده بیساتی ته عزیزه‌ی داخست
 بهریدی مه‌عنه‌وی فه‌رمووی ئیشاره‌ی شاه‌ی له‌ولا بوو
 ئەسه‌ف بوو رۆژی روخساری که‌په‌رده‌ی مه‌رگ دایپۆشی
 سه‌فینه‌ی به‌ژن و بالا‌که‌ی که‌ تێکچوو غه‌رقی ده‌ریا بوو
 ئەمه‌ چهند رۆژه‌ میوانه‌ له‌ خدمه‌ت باوک و باپیری
 که‌ رووحی شیرینی رۆیی به‌ گوێزاری به‌هه‌شت شابوو
 له‌به‌ر فرمیسکی پر حه‌سه‌ره‌ت نه‌ما خاکیک به‌سه‌ردا که‌ین
 به‌سه‌ر چوو گوێشه‌نی حوسنی که‌سه‌ر له‌وحه‌ی تهماشابوو
 شکا پشته‌ی جه‌ساره‌تمان که‌ ئەلبورزی بلند رووخا
 برووسکی مه‌رگی وا لێدا به‌ وینه‌ی تووری سینا بوو
 غوباری ماتهم و حه‌سه‌ره‌ت سلیمانی وه‌ها داگرت
 ئەمه‌ چهند وه‌خته‌ به‌و نه‌وعه‌ که‌ رۆژه‌له‌هات و ئاوابوو
 په‌ژاره‌ی کۆچی ئەو زاته‌ له‌ ئاسمان ناگه‌رێ ژیر بێ
 خه‌فه‌تبارانه‌ ئیستاکه‌ش که‌ نرکه‌ی ره‌عه‌دی په‌یدا بوو
 قه‌لاتی عیززه‌تی کورد بوو بناغه‌ی میحوه‌ری تێک چوو
 جه‌لای خورشیدی غیره‌ت بوو له‌سه‌ر سه‌رمان که‌ئاوا بوو
 له‌ دیده‌ی نه‌سلی کاکه‌حمده‌ به‌عام فرمیسکی خوین ده‌تکێ
 ئەسه‌ف چاوی له‌تیف ون بوو که‌ په‌روین و سوره‌ییابوو

له تیف و هم ره ئووف و تو خوداوه ندا ببووره لی
 له دنیا دا نه جات دا که مهیلی داری عوقبا بوو
 تهمه ننایی له قاپی حق به عه فوو حورمه تی بگری
 له نه سلی ههیده رو زه هرا به پاکی هات و پهیدا بوو
 بیحه مدیلا که ته ئرخنی له ئه م چوار ناوی خوا ده رچوو
 غفورو هادی و الله و دود بو چواره م ئه سما بوو^(۱)
 به خوینی دیده دهینووسم له له وحی دل غه می مه رگی
 مه ئین (عاصی) ریا بازه له ده ر حق باو کم هه ر وابوو

* * *

^۱ به های ژماره یی چارناوه که، که میژووی و هفاتی شیخ له تیف ده ر ده چی. به م جۆره یه:

غفور = ۱۲۸۶

هادی = ۲۰

الله = ۶۶

ودود = ۲۰

سه رجه م = ۱۳۹۲

(۸۸)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ لی مہشتی مہزورف)

تۆ به دهست دونیاوه (عاصی) تا به کھی ههروا دهبی
دیار به دیاری ئه و که لاکھی مهست و بی پهرهوا دهبی
ژیانی تۆ به حره له دنیا پر نه ههنگی دهردهو غه
لاشه کهت پاپۆره ساحیل مه رگه لی پی نه نهان دهبی
زوو له دهریای زنده گانیت خۆت نقووم که بۆ گوهر
چونکه گهر دهستت به تال بی وه که فی دهریا دهبی
دیتنی زاهیر غوباری چاوی باتینته وهره
خۆل بکه ناو چاوی زاهیر زوو به دل بینا دهبی
ئه هلی برهوا به به راستی کردهوت بی غه شش و پاک
تۆ له مه عنای (کات) و (ههنجیر)^(۱) تیپی موسته سنا دهبی
خۆت مه که ئه ربابی قهومی سه ره سهری هوشت هه بی
پاشی مردن سه ره بیلندو کی شه ورو با لا ده بی
روو که ریازی نه دامهت بۆ ره زامه ندی خودا
مژده بیتن له و شه قامه تووشی عه فوی خوا دهبی

^۱ به معنی له سوورهی (والعصر) و (والتین) . (عاصی)

وهك برووسكه دیت ودهروا ئافتابی ژیانى تۆ
 گەر به پاکی تیى په‌پىنى دیاره‌مه‌ردى خوا ده‌بى
 هەر په‌شیمانى له‌ دوايه عومرى زۆرى بى عه‌مه‌ل
 بى زه‌خیره و زادی ته‌قوا رووره‌ش و رسوا ده‌بى
 خۆت مه‌خه‌ ژیربارى دنیا و عه‌بدى سامان و ته‌مه‌ع
 خۆت بپاریزه‌ شه‌هیدى تیغى ئیستیغنا ده‌بى
 ساحیبى ئەشكى نه‌دامه‌ت ترسى سووتانت نه‌بى
 تۆ له‌ سه‌ر پردى سیراتا تووشى چهند ده‌ریاده‌بى
 گەر هه‌ناسه‌ى سارد و ترسى خواى له‌ گه‌ل بى بى شکه
 هه‌م له‌ناو کووره‌ى جه‌ه‌ننهم موته‌لاى سه‌رما ده‌بى
 شه‌و له‌ خه‌و هه‌سته به‌راستى و رووله‌ قاپى حه‌ق بکه
 کاره‌بات بو‌ دیته‌ قه‌برو خۆت چرای عوقبا ده‌بى
 تۆ له‌ ئەم کاروانسه‌رایه تاسبه‌ى میوانه‌ بى
 ته‌پلى مردن لى ده‌ده‌ن بو‌ت بى سه‌رو بى پا ده‌بى
 دووسبه‌ى ته‌شریف ده‌فه‌رمووى بو‌ ئوتیلی عاله‌مى
 خۆت ده‌زانى چهند به‌رینه هۆده‌که‌ى تیى دا ده‌بى
 گەر به‌ زاخاوى ریازه‌ت باش دلت مه‌سقه‌ل بکه‌ى
 کاکی (عاصی) مه‌ستى خه‌مى جه‌ننه‌توله‌ئا ده‌بى

وهك سه گيكي هاره نه فست دوژمنی روح و دلّه
زوو په تی که ئەو گه لاوه مهردی بی همتا دهبی
باش دهمت پاک که له غه یبست هم له بوختان و درۆ
مهستی بادهی حه قپه رستی و رهحمه تی مهولا دهبی
فورسه ته تا ماوی (عاصی) روو له غه فلهت قهت مه که
خوشه ویستی باره گاهی حه زه تی ئەللا دهبی

※ ※ ※

(۸۹)

مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن

مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن

(مه زه جى مهشتى نه او)

مه لا تاكهى خوداوه ندا ده بى هر روت و رسوا بى
 وه كوو مزگه وتى گهرمك بى دلى ويران و روخا بى
 نه سىرو پر خه فت دائيم له ديدهى نه شكى حه سرت بى
 مىسالى ژوورى مزگه وتى دلوپه مه وجى تىادا بى
 منالى روت و بى خه رجبى لىباسى چلكن و په رتوت
 حه سىرى ژوورى مزگه وتى مه گهر به ونه عه پچرابى
 وه كوو نه م تاقي هه يوانه دهرونى شق بى يه كسهر
 به وينه ي رايه لى حوچه چه مىوو خوار و چرڙا بى
 دليان تاريك و پر غم بى وه كوو جى نوپژه كهى مزگه وت
 مىنابه ندى له چوار دهوروى هه مووى به ردو مقه ببا بى
 ره زيل و سووك و مه هتوك بن له پيش چاوى هه موو عالم
 وه كوو ديوارى مزگه وتان دليان هه ر و ردو هارا بى
 مه لاو مزگه وت و شهرع و دين غريب و بى كه سن يارب
 به غه يره ز تو خوداوه ندا ئيتر پشت و په نا نابى

ئەوی مزگەوتە یارەببی بە ناوی مائی تۆ دیارە
 چ سەرپیکە دەخیلت یم کە حائی مائی تۆ وابی
 تەماشای دەرك و بانیان کەن چ خوارو خێچ و ناریکە
 دەشوبهیتە دەم و ئەوسی کەسیکی شەپڵە لیی دابی
 مەلاش غەمخواری مائی تۆن لە مزگەوت شەرتن دائیم
 دەبی روت و قەرزارداری وەیا خود شیّت و شەیدا بی
 ئەوانە وا کەمەر بەستەن لە بو ئینکاری شەرع و دین
 لە ناو پاوانی لەززەت بی مەقامیان تاقی کیسرا بی
 بەرەسمی ئیلتیجا نووسیم نەوێک بوژی تەشککی حال
 کە چونکە غەیری قاپی تۆ چە جی جی ئیلتیجا نابی
 وەرە بپرە زمانی خۆت بە مەودای تیغی (لایسأل)
 ئیتراز بێنە ئەی (عاصی) قەدەر چۆنە دەبی وابی

(۹۰)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

(هزهجی ههشتی تهخرهبی)

مهکلروفی مهحزروف)

ئهو داوه که داتناوه ئه گهر بیّت و وههابی
 ئهو مهحکه مه با عائیدی دیوانی خودا بی
 فیکری بکه لهو دهرده که تو داته دلی من
 زور حهیفه سه داقهت به غهش و روو و ریا بی
 وا دیاره که من موسته حهقم بویه وههات کرد
 وا باشه جهزای ئه هلی وهفا جه وروجه فا بی
 ئهم دهرده له دلمایه ههتا روژی قیامهت
 وهک فهخری ریسالهت له حزور زاتی خودا بی
 من غهیری خودا نیمه ئیت پشته و پهناهی
 توش کاکه حه مهت قووهت و هم پشت و پهنا بی
 داوامه له ئه لتافی خوداوه ندی تهعالا
 تاماوه سه به بکاری برینداری قهزا بی
 هه رچه نده که (عاصی) م و له مه ولایه ته مه نام
 ئه ندای موعینت هه ده فی تیری به لابی

(۹۱)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(هه زهجی هه شتی نه وار)

موحه مه د ئیبنی عه بدوللا ئیمامی که عه توللا بی
 له دنیا حاکمی فهد و له قیامت دا شه هشا بی
 که سی بی حوکی شیری نه و به عالم گه رده نی که چ کا
 که سی بی گه ردی نه عله نی که دورپی تاجی عیسا بی
 که سی بی هه زه تی ئاده م که فه خری پی بکا دائیم
 که سی بیتن له مه حشه ردا لیوایی هه مدی ئالابی
 که سی بی جه ننه توله علا به بوئی نه و موعه تته ر بی
 که سی بی موهری سه رسانی یه دی به یزایی مووسا بی
 له ده رحه ق نه و که سه چ بلیم ته قه ددوم له و نه کا جبریل
 مه قامی ده عوه تی زاتی له بالائی عه رشی نه علا بی
 توخوا پیغه مبه ریک بیتن به قامک مانگی دوولت کا
 ئیتر چه بلیم له وهی زیاتر که سی به م نه وعه بالابی
 که سی بی نووری دینی نه و له دنیا دا په خش بووبی
 که سی بی عه بدی ده رگانه ی له عیززه ت دا شه هشا بی

که سیک بیّ روژی قیامت هات شه فاعه تخواهی (عاصی) بیّ
 وههم خه تمی نوبووهت کا له قورئان ناوی تاها بیّ
 که سیک بیّ ئاسمان تهی کا بهیهک له حزه شهوی ئیسرا
 بگاته قابه قهوسهین و له ساحهی دهشتی ئه دنا بیّ
 موسلمانان مه رهنجینن دلّی پیغه مبهری خوٚتان
 که سیک بیّتن ئیتاعهی ئه و ئیتاعهی زاتسی مه ولابیّ
 له زومرهی ئوممهتی تۆمه ده خالدهت یاره سووله لالا
 چلوّن (عاصی) له قیامه تدا رهزیل و روت و رسوا بیّ

* * *

(۹۲)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مزمع می ماضی تلو)

(ئه مه به مونا سه به تی ئه و رۆژه بوو که مه لیک فه یسه ل هاته
سه رته ختی مه له کی و له کوردان که سی ک نه بوو داوا بو کوردان بکات
که ئه وانیش له خاکی خو یان گه وره یی کیان هه بی به ناوی حوکه مه تی.
منیش له ئه سه فی ئه وه ئه و شیعرانه م نووسی .)

دلم دهستی به شیوه ن کرد له هه سه رته یی که سی کوردی
له چنگ تورکان نه جاتیان بوو ریاسه تیان عه ره ب بردی
هه تا ده مری بنالینه ئه تو ئه ی کوردی بی ساحیب
ته ماشای مه زه عه ی ژیان ت چلۆن سه رمای خه فه ت بردی
له بهر بی باک و نا پیک ی له ری گای چه دوت و تاریکی
به دائیم ویل و سه رگه ردان درشت و گه وره وو وردی
ئه سه ف بو خاکی کورده ستان درایه دهستی بی گانه
ئه تو ئه ی کوردی خاوه ند مال چ بوو له م وه خته دا مردی

ته ماشای خاکی خۆت ناکه‌ی هه‌مووی زیڤه له ده‌ستت چوو
 به قانونی خه‌رافاتی له میرات بی به‌شی کردی
 هه‌تا ماوی گه‌لی عه‌یبه‌ بلی کوردم له ناو عالم
 له خۆت ناگه‌ی له به‌ریی دۆژمنان پردی ^(۱)
 ده‌بینی قه‌ومی بیگانه ده‌لیی شیرن ته‌تۆش چۆنی
 له به‌ربی ئیتتیفاقیان گرفتاری دو سه‌د ده‌ردی
 زیانمان زۆر درێژکردو ته‌سه‌فه‌ف ده‌ستمان گه‌لی کورته
 ره‌واجی سککه‌مان هه‌یفی فسۆسی ته‌فره‌قه‌ بردی
 له ناو بازاری هه‌ستیدا ده‌زانی بۆچی بی‌ناوی
 له بانقی یه‌ککه‌تی ناخۆ چه‌کی مایه‌ت نیفاق بردی
 به‌ فیشال و قسه‌ی بی جی ده‌لیی شیرم ته‌مان چ بکه‌م
 ته‌ماشای قه‌له‌فه‌تی خۆت که به‌ که‌له‌ هه‌روه‌کوو گردی
 نه‌بوو کوردیک ته‌هوی رۆژی بلی ئیوه‌ خودا حافیز
 عه‌زیم خاکی کوردستان سه‌راپا موڵکه‌ بۆ کوردی
 به‌ (امش) و (شتگول) و (شتريد) ئیداره‌ی کوردیه‌ت نادری
 ته‌سه‌ف ئینگلیزی دین دۆژمن که ته‌سلیمی ته‌هوی کردی

^۱ ته‌م دێره‌ ره‌ش کراوه‌ته‌وه‌ و دووباره‌ له‌ په‌راویز نووسراوه‌ته‌وه‌. سی ته‌فعیله‌یه‌، واته‌ ته‌فعیله‌یه‌کی
 له‌ دێره‌کانیدی که‌مه‌تره‌.

ئەدی بۆچی ئەویستاکەش شعور یکتان نەبوو ئیـو
 بە هیـزی بای نیفاقی خۆت بە دائیم تۆزو هەم گەردی
 بە حیلە و قونبولە ی نە کبەت وەها لێکی ترازاندوون
 لە جاده ی یە ککەتی لایدان عەجەب دووچاری سەد دەردی
 گوتم ئۆخە ی لە کوردستان کە ئەولادیان موسەققەف بوون
 ئەسەف تەختە ی سە قافە تیـان هەمووی بەربۆو سەر عەردی
 رجاتان لێدە کەم کورگەل ئەمن (عاصی) م خەفە تبارم
 ئە گەر تۆزێک شعورم بوو هەوای فیشالێ تۆ بردی

(۹۳)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مەزەجی هەشتی تەوا)

لە خۆت وریا بە ئەی وریا بە عەقل و دیقەت و وردی
لە (شت گول) چاکە وازیینی وەرە سەر لە هەجەیی کوردی
لە خوشی هەرچی (ماگتله) وەرە بێدەنگ بە ئەی وریا
خەیاڵت بوو جنوب گیانە خەیاڵی خاوە بابردی
کە لیمە (وین چنت) کە لکی نەماوە تی بگە.....^(۱)
بلی کوردەم بلی مەردەم بە مەردانە ئەگەر مەردی
ئەتۆش ئەی کاکە وریا بە نەشیوین بچنە لای دەریا
^(۲)
.....

بە راستی پیت دەلیم وریا عەتابە کە لکی کورد ناگرێ
وەرە رووحت ئەتۆ ئاو دە بە حەیرانی رەسوول گەردی
بوو رەزای حەق تیبکۆشە گوی لە (عاصی) راگرە^(۳)
چە کە لکی پێوە نییە دنیا ئەگەر بییە ئەبی وەردی

* * *

^۱ ئەم لەتە لە کۆتایی دا شتیکی کەمە.

^۲ لێرەدا لەتیک کەمە.

^۳ ئەم لەتە لە سەرکێشی رەمەلی هەشتی مەحزووفە.

(۹۴)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ لہ مہشتی مہزویف)

ئەوہش بۆ رۆژی حەفلە ی حاجی قادر نووسیم ئەگەرچی هیشتا نەکراوە

حاجی قادر تۆ نەمردووی تا قیامت نامری
هەرچی کوردە تۆ لە دایا دائیما هەر حازری
جەوہەری تیغی زبانت تیژە وینە ی زولفەقار
دولدولی نەزمی رەوانت شاھیدە بۆ ماہری
شیعرە کانت وەک چرایە سەیری ئەدرەوشینەوہ
بۆیە یادت وا لەدلمان هەر دەسووتی ئاگری
تۆ کەشەہبازی شکارەندازی عەقل و حیکمەتی
بووی بە صەرپافی خەزینە ی شیعی دەرپوگەوہەری
مژدە بی بۆ رووحی پاکت سەد ھەزار رەحمەت لە تۆ
کورد گۆپی نیشتمانە هانی تۆ بوو پاتری
بۆتە لەیلا بۆ ھەموو کورد حوسنی دیوانی ئەتۆ
بۆیە ویلی ناوجەبەل بوون چەشنی قەیس ی عامری

کورد هه مووی ده رویشی تۆیه یادوفیکری تۆ ده کهن
 روژی زیکری چه نده خو شه زیکری حاجی قادری
 دانه دانه ، دانه دورپوون وهك سه دهف بۆ فکری تۆ
 ره هنامای غیرهت ده کاتن پشت به پشت بۆ شاتری
 دی له کوردستانی ئیمه ئیمرۆ سۆزی موخلیسان
 گشت که مه ره به ستهی هیواتن وا به ره سمی چاکری
 دهنگی ته بریکه له هه رلا داروبه ردیش هه ر ده لێن
 قهومی کورد جهژنت موبارهك لیده ته پللی نادری
 خاسه تتهن کۆیه و ولاتی تاجی فه خری بۆ ئه وان
 شیرێ ناو بی شهی مه لاحهت شاهبازی شاعری
 بووبه سه رمایه ی جه سارهت شیعر و مه عناو جه وهه ری
 هانده ری جه نگ و نه به ردن خۆت له سه نگه ر راگری
 ده ست بنینه ده ستی یه کتر لێك ببوورن مه بنه شاه
 تا کو بنه سه ددی پۆلای پی شی قهومی کافری
 وهك له فیکری کورد گه یشتن هیژی ئیستیعمار هه لات
 کلکی نا سه رشانی رایکرد چه شنی گۆلکی سامیری
 روو که نه قاپی خوداو و زۆر سوپاسی ئه و بکه ن
 ئه و نمونه ده ست به ده ست هات گه ییه عه سری حازری
 ببنه ئێك و دووبرا بن چاوه کهم کوردو عه ره ب
 دوژمنی دینه خه ریکه فتنه بازی و ساحری

پشتی یهك بگرن ده خيله كاكي كوردی به سیه تی
چی به سه ر هاتووه شعوروت ریی حه قیقه ت ناگری
پشت له خوا کردن به قوربان تیی بگهن هر نه گبه ته
دۆستی خوابن گهر هیوایه خو له مه یدان راگری
دین قه لاته هه ردو چاوم یه ککه تیشه ئه سلیحه
تۆ که ئه و دوانه ت نه بیتن خو ت له بهر که س ناگری
مامه حاجی کاکی (عاصی) وهك که دیتی جه وه رت
وه عدی داوه تا بمینی ته رکی کاتن شاعیری

* * *

(۹۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ لی ہشتی مہرزوف)

ئە ی پەناهی بیّ نہ وایان شەھسواری مەحشەری
وہی شفیعی عاسییان و تورپەداری مەتھەری
سورمەیی بینایی عالەم خاکی تۆیە رەوزەئەت
فەخری ئینسان و ئەجیننە دانە دورپرو گەوھەری
وہسفی میعراجی ئەتۆیە سوورەیی ئەسرا تەمام
بووہ شەرەفداری قدوومت لەوح و عەرشێ ئەکبەری
ناوی رووی تۆیە ئە قورئان خوا کە فەرمووی (والضحی)
ناوی نای تاهەا و یاسین ناسیخی ھەردەفتەری
خاتەمی روتبە ی نوبووەت پێشی ئادەم وەسفی تۆ
تۆی لەناو پیغەمبەراندە ھەم رەئیس و سەرورەری
بولبولی باغی جەلالی رووگوئی بالە بلوور
ئافتابی رووی زەمینێ تۆ عەجایب رەھبەری
خیلەتێ لەولاکی تۆ بوو باعیسی خەلقی عەدەم
ھەم ئە سایە ی تۆ بو جوملە مەسنەدی پیغەمبەری

ئینتیزاری لوتفی تۆنه ئەنبیاو و ئەولیا
چەشمەیی دەریایی رەحمەت تۆ کە ساقی کەوسەری
عەیبی زۆرە (عاصی) ئیمڕۆ بێ رەواج و قیمەتە
بێ ئومێدی لوتفی تۆیە بۆ ئەیاغان مەشتەری

* * *

(۹۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رده ملی ههشتی مه حزروف)

حه مدو لیللا کوندی نه گبهت و له ناو کوردان فیری
 بازو پیوژه که هاتن ورگی شوومیان هه لدری
 بای نه سیم لوتفی خواا بوو باوه شینی کوردی کرد
 ئاگری فیتنه له ناومان گورگی هار بوو ده رپه ری
 شیرێ ئاشتی که و ته شوینی رای پفاند تا کلکی گرت
 ئاگری به ردایه عومری تا کو توبا لیی خویری
 رووح و و یجدان وشه رف هات گه ییه سه ر ئه وجی مراد
 دهستی دا شمشیری عه دل و ساخته کاری گوئی بری
 مژده بی بو ئه و ره ئیسه عومری نویی نوو سراهیه وه
 به حری حیلمی مه وجی عه فوی عاله می خسته خویری
 بو به یانی حه قق و تو ئه ی قهومی بی چاره ی فه قیر
 زوو به روکی زو لمی گرت و تا به دامه ن دایدیری
 شیرێ مه یدانی شه جاعهت مه لجه ئوومه ئوای هه ژار
 مشکێ نه حسی تیک شکاندو دهست به جی رووحی بری
 وهک زه مانه بووبه کانتین بابه تی دانا ته و او
 مشتته ری فه زل وشه رف بوو قهومی کورد هه ردووی کری

گه وره کانی قهومی کوردی زۆر رجاتان لی ده کم
 ببنه یه ک پارچه هه مووتان هه رچی رۆیی تیپه پری
 به زمی شایی چهند جوانه تیکه له کورد و عه ره ب
 زۆر شوکر به دگۆی فه سادیش له و میانه ده رپه پری
 بای سرووره راده ژینسی سه یری به یداغی نه جات
 ئای ته منیه ت له ناومان ژهنگی شوومی زوو سپی
 هه ر بژی با قهومی کورد و دهنگی (فلیحیا العرب)
 باره که لالا چون زمانی به د زمانی زوو بری
 فورسه ته که وتۆته دهستان سه د ده خیل خوراگر
 ئه و که سه مه رد بوو له مه یدان زوو نیفاقی سه ربری
 وازنه هیئن ده ست وبرد که ن پشتی یه کتر به ر مه ده ن
 هیزی یه که رهنگی به هیز که ن رۆژی رۆیی و تیپه پری
 لیک ببوورن مه ردی خوابن تا نیفاق سامتان نه با
 چاو له یه کتر زوو بیۆشن وه ک پلنگ بن بو دری
 وه ک به شیر ی هاتنه مه یدان هه ر به شیر ی بچنه پیش
 واز له دوولایی به یئن وه ک به خوین خاکتان کری
 چونکه هاودین و زمانین حه یفه به خودا ته فره قه
 رووت له زندانی به لا کا به د زمانی سیخوپی

هەر برابوون هەربرابن کاکەگیان کوردو عەرەب
 بۆچی کورد بێ بەش بمیانی عالەمی پێ هەڵپەری
 گوێ مەدە باسی ئەوانە دین کە کوردی خستەدوا
 ئەو کەسە پشستی ئەدین کرد سەیری کە چۆن تێ تری^(١)
 بە ئەناو تۆماری میژوو ناوی ئەم رۆژە بنی
 جیژنی ئیستیقراری کورد و هەم عەرەب تورک و لۆری
 خواش مەرەنجین ئە خۆتان ئەئەمان و سەد دەخیل
 لوتفی خوا بوو پشستی خستنی خاکی کوردتان دابری
 پشت بەخوا بەستن عەزیزم رەنجەرۆن گەر وانەبن
 شیرێ خوا بە هەردو چاووم گەرچی پیری هەر کۆری
 یا ئیلاهی هەر بمیانی تا ئەبەد ئەم خوشییە
 وا ئەناو کوردی عیراقا کوندی نەگبەت هەڵفری
 زۆر بە عیززەت هەر بژی کورد تا فەلەک دەورانەکا
 شیر و شیر بەچەچە بمینن بێ خیلافات و شەری
 (عاصی) تەبەعی چەند خەیاتە چۆن ئەیک پارچەغەزەل
 هەربە ئەندازە شەجاعت ئەم کەوا جوانە بێ

* * *

^١ ئەکەجار نووسیویەتی: (خوا حەیاتێ لێ بێ) ، پاشان سەپۆیەتەو و ئەمەیی نووسیوە .

(۹۷)

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

(هه زه جی هه شتی ئه خه بهی)

(مه کلروولی مه جزوولی)

سفره ی سه فهرم سفره سه فهرنابی به سفری
زۆر چه یفه که وا زالم و بی دیقچه ت و فکری
دوو جه رده له سه ر ریتته به بی زاد و سیلاحی
وا چاکه هه تا ماوی له ئهم حالته بگری
سه رفی بکه هه نگاوی ژیانته به عیبادته
به لکوو به ئه ربابی سه فا ده رچی وو بهری
دیقچه ت بکه له و سوورده تی قورئانه ده لئ چی
که ده لئ (ان الانسان لفی خسر)
گه ر عاقلی تا ماوی ئه تو قورکه به سه رتا
ده رچه ققی به ئینعامی خودا ناقسی شوکری
واز بیننه له ئهم حالته تی بی باکییه (عاصی)
واکاتی سه فهر هاتوو وه بزانه له قه بری .

❖

❖

❖

(۹۸)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(هه زه جی هه شتی ته راو)

(له بو ئه و بربایانه ی که ئه ربابی ته ریه ته ی قادری و نه قشبه ندین ، له
رووی نه سیحه ت نه ک له رووی ئینکاری نووسیومه . هه رجاره که گوی له
شیعره کانم بگرن بزاندن ئامۆزگارییه یا ئینکارییه و عیبره ت و ته ئسیری ئی
وه ربگرن هه تا ره نه ج به خه سار نه بن)

له رووی نه سیحه ت بو ده رویش و سوؤفی

وه ره سوؤفی ته ماشا که به ریش و که لله وه ک شییری
ئه دی خو نه فسه که ت مییه له لای خوشت ئه تو نییری
له ناو بییشه ی ریاو عوجبی له ری ئیخلاسی لاداوی
هه تا ده مری به بی ئیخلاص به ئه و مه ککاره ناویری
له حالئ خو ت ئه تو جاری ته فه ککور گه ر بکه ی ئه و جا
به راستی تی ده گه ی گیانه که چه ند بی که لک و بی خیری
حه یا ناکه ی له لای مورشید به خوشت تو بلیتی پیام
ئه سیری ئه و زه عیفه ی بی ده ئینی ئیفلیج و شه و کویری

ئە گەر بێت و بە عەقڵی خۆت لە دەردی دل بگهی جاری
 کە سەرتاپا بریندارە بە حیلە و نووکی شمشیری
 بە خوینی جەرگە دەست نوێژی هەموو ئەهلی سلوک دەرویش
 ئەتۆش پرچە هەموو مایەت بە زەرگ و هەڵپەڕین فیّری
 ئە گەر تالیب بە راستی بی سیراتولموس تە قیم ریتە
 لە ضالّی و مەغضوبی حیفزی لە سیفرە ی نەعمە تا تیّری
 کەسی لەم رێیە گەر لا دا لە ئینعام دورە وەک ئە نعام
 ئەتۆ سوّفی وە کوو ریوی ئەتۆش دەرویش وە کوو نیّری
 بە زیکر و فیکری مەولایە عیلاج و تۆلە وەرگرتن
 وە هاریتە ئە گەر مەردی وە ها بمری دەلیم شیّری
 لە زندانی ریا زەت دا پەتی تەقوای لە گەردەن کە
 مودیّری سجنی ئیخلاص بی ئە گەر حەزکە ی هەلیدیّری
 دلّت خستۆتە بەر دەستی زەعیفە ی دوژمنی دینت
 لە لای خۆت مشتەری فەیزی بە بی مایەش لە باژیری
 لە جیگە ی سەفووەتی قەلب و چرات بوّ غورفە یی تەو فیک
 بە قەسوەت رەش بوو قەلبت لە راستی عەیبی خۆت کوّیری
 بە جاری داتە دەست نە فست لفاوی ئیختیاری خۆت
 بە دائیم بۆیە جاسووسی لە گوشتی غەیبە تیش تیّری

به بۆراقی ته مه ع هه رگیز به قودسی قودسیان ناگهی
 ته مات وایه له ناو جهننه ت له گه ل جبریلی رابویری
 له پایه ی ره فره فی عه زمت هه تا سه ره رش ی مه قسوودت
 له ری ی میعراجی ئامالت به دائیم هه ر سه ره و ژیری
 ته ریقت حه ققه بیلاهی عیلاجی خۆت بکه مونگیر
 گه لی وریا به مامی خۆم ته تۆش که وتوویه هه لدیری
 وه ها خۆت ده رده خه ی (عاصی) له ژهنگی مه عسییه ت پاکی
 به ملیونه ته تۆ عه بیت له سه د هه رچواری بژمیری .

* * *

(۹۹)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(هزهجی مهشتی تالو)

(له وهختی ئه سیر کردنی شیخ مهحمود)

دهزانن بۆچ موبه ددهل بوو جیهان ئیمپرۆ به زولمانی
غوباری غه م ئهوا پۆشی جه مالی یووسفی سانی
له دیدهی ئالی کاکه حمده سهراپا ئهشکی خوین دهپرژێ
برینی خسته جهرگ و دل به جاری تیری هیجرانی
تهماشاکه نه له کچی کرد له هه رلا مهفرهزه ی غه م هات
هوجوومی کرده سهرشادی که ههسرهت بوو قوماندانی
تهماشای چیههیی ئاسمان له بهر شیوهن چلۆن شینه
دهلێ رۆیی له ناو کوردان سلیمانی سلیمانی
له هه ر لا هه وری میهنهت هات رهش و تاریک و پر بهرقه
بلیسه ی میهنهته ئیمپرۆ ئهسهف و بۆته بارانی
له سینه ی ئههلی مهعنا دی سه دایی یا رهسوله لالا
به خیر بابیته وه یاره ب جهنابی ههیدهری سانی
وهرن ساداتی کوردستان فیداتان بی سه ری (عاصی)
بکیشن غیرهتی قوربان که رۆیی ماهی کهنعانی

* * *

(۱۰۰)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(ههزەجی ههشتی تهواو)

(له گه‌ل حاجی هه‌مه‌ده‌مین شه‌ریک بووین . له قه‌لعه‌دزه رو‌نیک
زۆرمان بو‌ هاتبوو . ره‌ئیس‌ی به‌له‌دییه ، ناوی نابهم ، داوا‌ی یه‌ک دوو
حوققه رو‌نی کرد ، نه‌مان دایه . ئه‌ویش ئیعلانی کرد ئه‌و رو‌نه بو‌
گه‌نه نابی بفرۆشری و نابی لی‌ره‌ش بره‌وا . منیش ئه‌وه‌م نارده
خزمه‌ت جه‌میل ئاغا .)

ره‌عییه‌ت باغی شاهانه که هه‌رده‌م میوه ده‌رژینی
حیما‌یه‌تکاری شاهانه به‌ ئیجرا‌حوکمی بنو‌ینی
له پاسی می‌گه‌لی ره‌عییه ده‌بی وه‌ک شوانی شوان‌کاره
له ژیر قاپووت له سه‌ر گو‌چان ده‌بی دوو‌چاوی هه‌ل‌بینی
نه‌بی غافل له هه‌رلای وه‌گه‌رنه زامنه قوربان
له شه‌رپی دز له چنگی گورگ له ناو گی‌ژاوی ده‌ری‌ینی
هه‌موو ده‌عبا موهه‌بیایه له گو‌شتی ره‌عییه عه‌ودا‌له
ته‌له‌ش دان‌ی له بو‌ پ‌توی نه‌وه‌ک په‌رژینی بشک‌ینی
له چوار ئه‌ترافی عاله‌مدا بکا په‌رژینی به‌د‌کردار
له سه‌ر شوانه بکا حیف‌زی چه‌قه‌ل ئه‌ولا‌که نه‌رف‌ینی

ئەوانەى حاكمى وهختن دەبى جارجار بکەن تەفتیش
 وهگەر نه چنگى قەهرى خوا هەموو ئەندامى دەشکينى
 دەمى پۆليس دەمى مەئموور دەمى ئاغا دەمى نوکەر
 هەموو حازر وهکوو جەردە کلای رهعیه برپينى
 منى بیچاره بو ئیره له دەست زالم فیرارم کرد
 ئیتز سەد خۆزگه بو جارار له دەست ئەحوالى گەرمينى
 له ژیر خەتتى عەدالەت دا دەبى مل کەچ ببى حاکم
 له بەردەستى شەریعەتدا دەبى خزمەت بە جى بينى
 نەماوه حالەتى پيشووم نەماوه تاقەتى رهشوەت
 فەنا بوو ئیعتبارى زووم هەموو ئەشیایە دەریینى
 لەژیر سایهى ئەتۆ قوربان منى (عاصى) چيیه تەدییر
 قرارناکەم بە هیچ نەوعى نەکەى لوتفى بگونجینى

(۱۰۱)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(هزهجی ههشتی نه‌او)

به کوردی پیت بلیم ئه‌ی کورد له دنیا دا هه‌تا ماوی
ده‌بی ژێرده‌ستی عالم بی نیفاق وارووحی کی‌شاوی
به‌هیژی یه‌ککه‌تی سه‌یری که جوو چی کرد و چی لی‌هات
له‌ حالێ خۆت بفکره‌ تۆش که چه‌ند مه‌هتووک و به‌دناوی
ئه‌وێ رۆژی ئه‌تۆ فه‌وتای به‌ دوو ده‌عوای درۆکه‌وتی
وتت دین کوردی دواخستوه‌ ته‌ماشاکه‌ چلۆن پیاوی
ده‌خيله‌ بنه‌ یه‌ک ئه‌وجا هه‌وینی دینی تی‌که‌ل که‌ن
ده‌بینی حالێ ئیستای خۆت ده‌لیی شیری بزپرکاوی
له‌ باتی یه‌ککه‌تی یه‌کسه‌ر هه‌مووی لی‌ک دوژمنه‌ عالم
ده‌سیسه‌ی ئه‌جنه‌بی تۆی کوشت ده‌لیی بی‌ عه‌قل و بی‌ چاوی
له‌ جیی قورئان و شه‌رعی حه‌ق کتیبی ئه‌جنه‌بی ناپاک
له‌ دل‌تا بو‌ته‌ سه‌رمه‌زه‌ب له‌ گشت ئه‌رکانی تۆراوی
ته‌ماشای زیخ و قوم ناکه‌ن که‌یه‌ کتر ناگرن هه‌رگیز
چه‌مه‌نتۆی تی‌که‌ ده‌بینی ده‌بیته‌ به‌ردی ره‌نگ ماوی

ئيتز به سیه به نامهردى چ ژيانیکه ئەتۆ تیدای
 له خۆت ناگهی له سهر دینه کهوا بى هیزو پرژاوى
 به قورئان پیت بلیم کاکه ههتا وابى ده بى وابى
 نیازم و شهوکهتت نابى خه یالت خاوه هه رخاوى
 وهرن دامینى یهك بگرن فه شهل نابن له هیچ کاتى
 خودا گه ريارى کارت بى ئەتۆ شیرانه خو لقاوى
 حه قیقهت بوو گوتى (عاصى) ئەتۆش چى پى ده لئى بیللى
 ئەگه ر باوه رنه کهى گیانه له گىژى فیتنه خنکاوى

* * *

(۱۰۲)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(هه‌زه‌جی هه‌شتی ته‌واو)

به ره‌نگ و رایحه و له‌ززه‌ت نمونه‌ی جه‌ننه‌ته چایی
 وجودی مووجیبی که یفه ، نه‌بوونی هه‌سه‌ره‌ته چایی
 به‌لاغی نوتقه بو‌عالم چراغی شه‌وقه بو‌مه‌جلیس
 نه‌زه‌رگاهی دل‌ه هه‌رده‌م عه‌جایب نیعمه‌ته چایی
 له‌تاریکی شه‌وی غه‌مدا سه‌ماوه‌ر شه‌معه هه‌لده‌کری
 هه‌موو که‌س بو‌ته په‌روانه که ده‌فعی می‌حنه‌ته چایی
 به‌نال‌هی سینه ده‌رویش‌ه به‌ئەشکی خوینی دل‌ریشه
 به‌ده‌فعی غه‌فل‌ت ونووس‌تن یه‌قینه سه‌فوه‌ته چایی
 له‌ته‌کیه‌و خانه‌قار مزگه‌وت به‌دائیم رابیت‌هی ده‌کری
 دو سه‌د ته‌ئویلی بو‌ده‌کری حزووری عیسمه‌ته چایی
 مه‌حه‌ببه‌ت پیرو هه‌م پیره هه‌تا مندالی یه‌ک ساله
 ره‌فیکه بو‌سه‌فه‌ر یاران ئە‌نیسی وه‌حشه‌ته چایی
 به‌غه‌یره‌ز ئە‌رزه لونا‌سان نییه غه‌یبه‌تکه‌ری چایی
 خه‌واسان شاهیدن (عاصی) که ئە‌هلی مه‌دحه‌ته چایی

* * *

پنجینہ بہند

(۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رہمہ لہ ہشتی مقصور)

بہ مونا سہ بہ تی رویشتنی عالم. بو چیاو دیہاتان و
چول کردنی جی و ریی خوئیان و
پشت دانہ یہک بوداوا ی و ہتہن و باران و سہرما ی زور

یا رہ سولہ للا دہ خیلہ فہ خری جوملہ ی کائینات
ہہوری نہ کبہت گشتی داگرت عہ رسہ گاہی کائینات
رووکہ دہرگہ ی بارہ گاہی کار سازی کائینات
وا شہ پو لی بہ خری فیتنہ غہرقی کردوہ کائینات
ئہ شہرفی ئہ ولادی ئادہم یا رہ سولہ للا نہ جات
سہ دئہ سہف تی کچوو نیزامی خوش حہ یاتی کوردہ کان
تیپ بہ تیپ مندالی مہ عسووم چوونہ شاخ و کیوہ کان
وا لہ بہر باران و سہرما ہہردہ گریہن بی وچان
رووت و برسین بی ئومیدن پاکی بیزارن لہ ژیان
ئہ ی پہ ناہی بی پہ نایان یارہ سولہ للا نہ جات

گیژەلوولە ی بای نەدامەت گێژی کردین خاص و عام
گەردەلوولی گەردی حەسەرت لوولی دا سەحفە ی قیوام
صاعیقە و بەرق و برووسکە ی سۆزی سینە ی ئەهلی فام
ئاگری بەردایە دنیا ئە ی حەیبی لایە نام
کاتی ئیمداده بە قوربان یارەسوولە للاً نەجات
دەنگی گریە و رۆلە رۆیە خەلکی لادی و ئەهلی شار
سەیری کە فرمیسکی چاریان بۆتە خوین و دیتە خوار
گشتی شیوان لە داخا هەر دەلەرزن بێ قەرار
دایە و س بە دەنگی تۆپە ئیستا عەسکەر دینە خوار
ئە ی ئومییدی قەومی بیکەس یا رەسوولە للاً نەجات
بابە برسیمە بە قوربان ئاخ لە بۆ یەك پنجه ^(۱) نان
چاوی بابت خوا کەریمە وا دەچم بۆ دییە کان
گەر بە رووحیش بیتە دەستم ^(۲) بۆتی دەکرم رۆلە گیان
من ژیانم ناوی بێ تو نامەوی دنیاو زەمان
ئە ی تکاکاری رەزیلان یا رەسوولە للاً نەجات

^۱ لە دەستنوو سیکی دیکەدا نووسراوە: (کەرته).

^۲ لە دەستنوو سیکی دیکەدا نووسراوە: (دەست کەوێتن).

ههسته ئافرهت نهك بترسین زوو بگه مندائه كان
گرمه گرمی توپ و بومبا قرچه قرچی دۆشکه كان
نالئه نالی هه ورو باران بیانیه نه ئه شکه وته كان

تاكو ده توانی له گهڵ خۆت ییبه بۆیان چیشته و نان

ئهی هیدایهت خواهی عالم یاره سوله للا نه جات

دایه باوكم كوا له كوێیه كوا برام وخوشکه كان
ئه حمده و زاناوو نه سرین چییان به سه رهاتوو هه وان
رۆله باوكت خوی له گهڵ بێ دوینی عهسكه ر كوشتیان

پاشی باوكم بۆچی بژیهم توخودا ئهی دایه گیان

ئهی هه کیمی دهرده و ئازار یاره سوله للا نه جات

جهرگی داکت قهت مه گریه رۆله توخۆت راگره
زوو سیلاحی تو له ساندن چاوی داکت هه لگره
ئینتیقامی نیشتمان و خوینی باوكت وه رگره

دوژمنی قهوم و وه تهنتان مانه وهی وهك ئاگره

تاجداری تاجی عیززهت یاره سوله للا نه جات

رۆله هیزی کوردی ئیمرو چهشنی ده ریای بێ بنه
چهندی دیاره ئهو له جبهه سی ئه وه ندهش هه ر ونه
گشت له ریگای نیشتماندا ئاره زوویان كوشتنه

رووبه رووی دوژمن ته وهستی ژيانی خوئی لامردنه

سه د ده خالته شاهي له ولاك ياره سوله لالا نه جات

وا ده چم بو جه بهه ئافرهت گهردم ئازا بکه

گهر ته من کوژرام مه گریه به لکو شوکری خوا بکه

چاوه دیږی به چکه کاتمان^(۱) باش و بی پهرهوا بکه

مال و سهروه تمان گه لیکه خزمه تیان زور چا بکه

پشتیوانی ته هلی ئیسلام یا ره سوله لالا نه جات

چند شریف و خانه دان و مه ردی ئازاو پر هونه

عاقلی پر هوش و غیرهت شیږی مه ست و به هره وهر

روژی لیقه ومان هه موویان وهك پلنگی کینه وهر

بو فیداکاری وه ته نیان بوون غه ریب و ده ربه وهر

چاره سازی قهومی بیچار یاره سوله لالا نه جات

چند کهسانی ته هلی حورمهت خانه دانی عیلم و دین

وا له ترسی زولمی بی جی یهك به یه کیان ده رپه رین

بی ئیمام و بانگ و ته وراد مه عبه دی دینی موین

(۱) له ده ستونویکی دیکه دا نو سراوه: (به چکه کاتم).

غیره‌تی تۆیه هیوامان ^(۱) یا شه‌فیه‌لموزنیبین
 خاته‌می خه‌تی نوبووه‌ت یا ره‌سووله‌للا نه‌جات
 جیژنی مه‌ولوودی که‌سیکه یا ئیلا‌هه‌لعاله‌مین
 خۆت که‌فه‌رموته له‌قورئان (رحمة للعالمین)
 رۆژی که‌یف و شادمانی بۆ هه‌موو ئه‌ربابی دین
 سه‌ده‌ئه‌سه‌ف بۆ قه‌ومی کوردی موبته‌لای گریان و شین
 ئه‌ی چرای ریگای سه‌عاده‌ت یا ره‌سووله‌للا نه‌جات
 پێشی ئاسمانی هیوامان بۆته‌ساحه‌ی هه‌ورو لم
 شادمانی دایه‌پیش خۆی هی‌رش‌ی لی‌شاوی غه‌م
 زه‌حمه‌تی باران و سه‌رما ترسی فتنه‌ش ده‌م به‌ده‌م
 روو له‌کێ که‌ین ئه‌ی خودایه‌ ئومه‌تی خه‌یروئه‌نام
 ئه‌ی ده‌لیلی ری‌ی هیدایه‌ت یاره‌سووله‌للا نه‌جات
 هه‌ر له‌به‌ر خاتری قدوومی هه‌زره‌تی فه‌خروئه‌نام
 لوتف فه‌رموو با خلاس بی‌ئ‌ه‌ی خودایی لایه‌نام
 موبته‌لای ده‌ردو به‌لا بووین یا ئیلا‌هی خاس و عام
 عال‌مه‌می گرتۆته‌پیش خۆی ئه‌م به‌لایه‌ بیتته‌مام
 یا مح‌مه‌د یا مح‌مه‌د یا ره‌سووله‌للا نه‌جات

^۱ له‌ده‌ستنۆسیکی دیکه‌دا نووسراوه: (ئومیدمان).

ئەى شەھنشاهی نوبووەت یا ئىمامەلمورسەلین
سەف شکىنى دوژمنى دىن شارىعى ئەحکامى دىن
مەھبەتى سەردارى ئەملاک يەعنى جبرىلى ئەمین
بىرە فریامان دەخىلە بەشقى رەببوعالەمین
فاتىحى دەرگاہى جەننەت یا رەسووللا نەجات
کاکی (عاصی) بۆچى نارۆی چىتە تو لەم قوژبنە
ئىرە هیلانەى نەجاتى پىرەمىردى وەك منە
پشتیوانى من خودایە من چ باکم دوژمنە^(۱)
ئەى حەیبى زاتى بى چون جەرگى (عاصی) کون کونە
ئەى تەیبى ئەم برىنە یارەسوولەللا نەجات^(۲)

۲ نیسانی ۱۹۷۴

^۱ لە دەستنووسیکی دیکەدا نووسراوە: (خوايه پارێزگاری رووحم من چىکم دوژمنە).
^۲ لە پەرەوايزدا نووسراوە: (ئەى رەئىس دىن و دنیا یارەسوولەللا نەجات).

(۲)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

(هه زجی هه شتی نه خه بهی)

(مه کتوونی مه جزوف)

بیّ شک به شه ریکه که موسه ففایه موحه مده
خاکی قه ده می جومله موسه لایه موحه مده
فه خری به شه رو عالمی بالایه موحه مده

نووری شه ره فی عه رشی موعلا لایه موحه مده
شه هسواری سهری عه رسه یی عوقبایه موحه مده

مانگی ره جه به هم شه وی میعراج به قوربان
یه که له حزه که ده رچووی له هه موو زومره یی ئاسمان
به و مژده مه له که و تنه وه جونبوش و جه ولان

سهف سهف هه مو هاتن به ئه ده ب جومله ده وه ستان
ئیمشو که له سهر ده عوه تی مه ولایه موحه مده

هه ر که س ده یه وی جه نه تی بیّ عه جزو مه لامه ت
با بیته ده ری حه زره تی سو ئتانی جه لاله ت
مه علومه که ئه و هادی به بو ئه هلی زه لاله ت

شاهی که که رسکاوه له بو ستانی ریه ساله ت
ئیمرو که له سهر پایه یی عولیایه موحه مده

سهیری بکه ئەم حورمه ته لای خالیقی باقی
 جبریلی کهوا کرده جله و کیّشی بورا قی
 فەرمو وەرە بوو کهوسەر و تو بوویە ته ساقی
 قەوسەینی دو ئەبرۆتە لە سەر ریتە بە تاقی
 کورسی شەرفی ساحەیی ئەدنا یە موحەممەد
 (شەوی)^(۱) ئی بووردنە دەروازەیی رەحمەت بلە قینن
 نیزی که موحەممەد هاتوو رەف رەف بوە سینن
 حازرین و بە ییداغی مەحەببەت بچە قینن
 بو حورمەتی ئەو گەردن و سەر دابنە وینن
 میوانی خوداوەندی تەعالایە موحەممەد
 قورئانی قەدیمە بوو بۆرەانی بە قووەت
 یەك ئایەتی خوا کافییە بو ئەهلی مورووەت
 مەعلوومە لە لای عالم وەم ئەهلی فوتووەت
 سەر دەفتەرە بو دائیرەیی ئەهلی نوبووەت
 رۆژیکی زیابە خشە هوویدایە موحەممەد
 مەعلوومە موبەللیخ ئەو بو ئەمرو مەناهی
 خالی لە کەلامی بەشەرە صیدق و گەواهی
 موستەغنییە عەبدی دەری بو مەسنەدی شاھی
 دانیکە لە بەحری کەرەمی لوتفی ئیلاهی
 دورپی سەدەفی ئادەم و حەورایە موحەممەد

(۱) ئەم وشەییە لە رووی کێشەوێ زیادە. ئەمە پێی دەگوترێ (خزم).

گهر تالیبی ئەلتافی حەق و خولدی جینانی
 سابیت بە لەسەر دینی ئەوی شاھی جیهانی
 مەفهومی کەلامی حەقە جاری لە زبانی
 باوەر بکە شاھیکە بەبی ئەووەل و سانی
 مەحبوبی دەری حەزرەتی مەولایە موحەممەد
 تاکە لەجەدەل مالومی بی هوش و خەجلل^(۱)
 ئەی موفسیدی دینی حەق و بە دگۆر موزلل
 بو رەمزی کەلامی حەقە کەششافی موحیلل
 بو خەتمی نوبووەت هەموو قورئانە مودیلل
 خالی وەکوو مووسا یەدی بەیزایە موحەممەد
 ئەو رۆژە لەسەر بورجی نوبووەت کەهەلات^(۲)
 (والشمس) لەسەر وەسفی جەمالی کەدەهات
 لەو شوعلە یە زەرریکی بەرۆژ دا بە خەلات
 بی شک ئەو سەرما یەیی ئومیدی نەجات
 فەخری شەرەفی یەسریب و بەتخایە موحەممەد

(۱) چوار لەتی پیشەوەدی ئەم پێنجینە یە لەسەر کیشی هەزەجی هەشتی ئەخرەبی مەکفوفی ئەهتەمە.

(۲) چوار لەتی پیشەوەدی ئەم پێنجینە یە لەسەر کیشی هەزەجی هەشتی ئەخرەبی مەکفوفی ئەهتەمە.

سوره تى سبحان الذى كرد و ويه بهيان
 بۆ مه قده مى ئه و چه زه ته وهك فهرشى له ديوان
 عهرش و قه لهم و كورسى يو ئاسمان^(۱)

ئهى مونكرى ميعراجى نهى سه يري له قورئان
 چون شاهيدى ئه و سووره يى ئيسرايه موحه ممد
 تى بفكره لهم ره مزه تو ئهى ئه هلى ضه لالت
 ئه و رۆژه كه پيش كهوت له هه موو سه ف به ئه مانه ت
 ئه و نوژه له سه ر فه زلى ئه وى بوو به عه لامه ت

سه ره حه لقه يى ديوانى جهزا رۆژى قيامه ت
 سه ردارى هه موو ساحيبى ئالايه موحه ممد
 سه رگه شته له ديوانى خودا مونكرى ئه حمق
 واز بينه له جه هل و جه ده ل و مادده يى موغله ق
 تى بفكره تو چون به غه زه ب خوت كرد و وه موخه ق

مه علومه له ئينجيل و زه بوور كافرى موته ق
 ئه و تاجى سه رى چه زه تى عيسايه موحه ممد
 ئه م به نده يه لهم وه سه فه زيانى كه گه راوه
 ئه و سافى ره سوو له ققه به و نه زمه كراوه
 هاوناوى ئه و يه له ته ره ف فه زلى خوداوه

باكى نيه (عاصى) به هه موو جورم و خه تاوه
 كړيارى هه موو ئايه غى عوقبايه موحه ممد

* * *

(۲) نهم له ته كيشه كهى ته واو نيه .

(۳)

به مونسه به تی حه فله ی شهوی میعراج
له ۲۷ ی ره جبهی ۱۳۹۲ له کۆیسنجق
نووسیم و خویندرایه وه

بی شک به شهریکه که موسه ففایه موحه مەد^(۱)
خاکی قه ده می جومله موسه لایه موحه مەد
فه خری به شهرو عالمی بالایه موحه مەد
نووری شهرفی عەرشی موعه لایه موحه مەد
سەرداری سەری عەرسەیی عوقبایه موحه مەد
مانگی ره جبهه هەم شهوی میعراج به قوربان
له و کاته به سەر کهوتی له سەر جومله یی ئاسمان
ئه سنافی مه لکه هاتنه وه جونبوش و جهولان
سەف سەف هەمو هاتن به ئه ده ب گشتی ده وه ستان
ئیمشه و که له سەر ده عوه تی مه ولایه موحه مەد

(۱) ئەم پێنجینه بەنده دووبار نووسراوه تەوه. لە زۆر جیگادا جیاوازی گه‌وره‌ی له‌گه‌ڵ ئەوه‌ی پێشوو هه‌یه، بۆیه دووباره مان کرده‌وه و هه‌ر به‌ ئاماژه‌ی پەر‌اویز نه‌وه‌ستاین.

سهیری بکه لهم حورمه ته لای خالیقی باقی
 جبریلی کهوا کرده جله وکیشی بورا قی
 فهرموو وهره بو کهوسهرو تو بوویه ته ساقی
 قهوسه یینی دوئه برۆته له سهر ریته به تاقی
 به رزی شهره فی ئایه تی ئه دنیا به موحه ممد
 ئی بوردنه دهروازه یی رحمت بله رینن
 ته شریفی موحه ممد هاتوو رهف رهف بوه سینن
 حازر بن و به یداغی مه حبه بت بچه قینن
 بو حورمه تی ئه و گهردنه سهر دابنه وینن
 میوانی خوداوه ندی ته عالایه موحه ممد
 ههر کهس دهیه وی جهننه تی بی عه جز و مه لاله ت
 بابیتته ده ری حه زره تی سولتانی جه لاله ت
 مه علومه که ئه و هادییه بو ئه هلی ضه لاله ت
 شاهیکه که رسکاوه له بوستانی ریساله ت
 ئیمروکه له سهر پاییه یی عولیایه موحه ممد
 قورئانی قه دیمه بووه بورهانی به قووه ت
 یه ک ئایه تی خوا کافییه بو ئه هلی فوتوو ت
 مه علومه له لای عالم و هم ئه هلی موروو ت
 سه رده فته ره بو دائیره یی ئه هلی نوبوو ت
 روژیک کی زیابه خش و هوو یداییه موحه ممد

مه علومه موبه للیغ ئه وه بۆ ئه مر و مه ناھی
 خائی له که لامی به شه ره سیدی گه واهی
 موسته غنیه عه بدی ده ری بۆ مه سنه دی شاهی
 دانیکه له به حری که ره می لوتفی ئیلاهی
 دورپی سه ده فی ئاده م و حه وایه موحه مده
 گهر تالیبی ئه لتافی حه ق و خولدی جینانی
 ساییت به له سه ردینی ئه وی شاهی جیهانی
 مه فهومی که لامی حه قه جاری له زبانی
 باوهر بکه شاهیکه به بی ئه وه ل وسانی
 مه حبووی ده ری حه زره تی مه ولایه موحه مده
 تاکه ی له جه ده ل مالومی بی هۆش و خجل
 ئه ی دوژمنی دینی حه ق و به دگۆ و مضل
 بۆ ره مزی که لامی حه قه که ششافی موخیل
 بۆ خه تی نه بووه ت شاهید ئایاتی مودل
 خائی وه کوو مووسا یه دی به یزایه موحه مده
 ئه و رۆژه له سه ر بورجی نوبووه ت که هه لات
 وه شه مس و له سه ر وه سفی جه مالی که نه هات
 له و شوعله یه زه رپیککی به رۆژدایه خه لات
 بی شک ئه وه سه رمایه یی ئومیدی نه جات
 فه خری شه ره فی یه سرب و به تحایه محمه د

سووره تى (سبحان الذى) کردوويه بهيان
 بو مه قده مى تئو حه زه ته وهك فەر شه له ديوان
 عه رش وقه لئهم كورسى يو ئاسمان
 تئى مونكىرى ميعراجى نه بى سه يرى له قورئان
 شاهيدى ^(۱) فەزل وشه رەفى سووره يى ئيسرايه محمەد
 تئى بفكره لئهم زه مزه مه تو تئى تئەهلى ضه لاله ت
 تئو شه وه پيئش كهوت له هه موو سه ف به ئيمامه ت
 تئو نوڤژه له سه ر فەزلى تئەوى بوو به عه لامه ت
 سه رحه لقه يى ديوانى جهزا رۆژى قيامه ت
 سه ردارى هه موو ساحيبى ئالاڤه موحه ممەد
 سه رگه شته له ديوانى خودا مونكىرى تئهمق
 وازيئنه له جه هل و جه ده ل و مادده يى موغلەق
 سه يرى بكه چۆن تو به غه زه ب بوويه ته موخلەق
 مه علومە له ئينجيل و زه بوور كافرى موئلەق
 تاجى له سه رى حه زه تى عيسايه موحه ممەد
 تئهم بنده يه لئهم مه دحه زباني كه گه راوه
 تئەوسافى ره سوولى حقه بهم نه زمه كراوه
 هاوناي تئەويمه له ته ره ف فەزلى خوداوه
 باكى نيبه (عاصى) به هه موو جورم و خه تاوه
 كرپارى هه مو ئايه غى عوقبايه موحه ممەد
 ۱۸ / شعبان ۱۳۹۲

^۱ وشەى (شاهيد) له سه ره تاوه زياده، تئمه له عه رووزدا (خزمه).

(۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رەمەلى ھەشتى مەخزۇف)

ھاواربردن بۇ خزمەتى پېغەمبەر
هەتا رجامان بۇ بکات
(صلی اللہ علیہ وسلم تسلیما ...)

یا رەسوولە للاچ قەوما ئاگرى بوغزو ھەسەد
کەوتە ناو ئىسلام بەجاری گشتى سوتاند نیک و بەد
غولغولەى فیتنە و فەسادى ھاتە دنیا بى عەدەد
زەھرى مىقرۆبى نیفاقە ئیکى کرد باب و وەلەد
ئەئەمان ئەى فەخرى عالم یارەسوولە للا مەدەد
سەیری جەرگى ئەھلى مەعنا چۆن بەجاری بوو بەخوین
دووکەلى سۆزى ھەناسەى چەند ھەتیوانیش کە دین
ئاهى سینەى گەرمى مەزلووم وا ئە کووچەو شارو دین
خوین لە دیدەى ئەھلى سەفوەت دیتەخوارى وەك (دەئین)^(۱)
وہختى ئیمدادە دەلیلە یا رسوولە للا مەدەد

^۱ جۆگایە کە لە لای ئەلەبجە. (عاصی)

به زمی راکیشان و کوشتن وا له ناومان بوو به باو
 ناله نالی باب کوژاو و ئاخه ئاخى کوړ کوژاو
 ژن له سهر جاده ی ده سووړې بى نيقاب روو هه لکراو
 قه ومى ئيسلام ليک ترازا بوو به سهد فيرقه ی ته و او
 ئه ی سوپه ه سالارى عالم ياره سووله لالا مه ده ده
 ئيعتبارى هيچ نه ماوه قهت حه ديسى نه نبيا
 گالته چى نه هلى عه وامن نه هلى عيلم و نه و ليا
 خوارو مه هتووک و ره زيلن قسمى پاکی نه تقيا
 حورمه تى قورئان نه ماوه بوو غه له ت ريى ئيه تيدا
 سه ييدى نه ولادى ئاده م ياره سووله لالا مه ده ده
 دين له ناو عالم به جارى وهك هه تيو بى داک و باب
 مه سته له ی مادده ی حه يامان سهد ته سه ف نه يما عيتاب
 بو ته عه يب و لومه کارى پيچه وو په رده و وحيجاب
 لای درويه يايه خانم قيامه ت و حه شرو حيساب
 مه تله عى نوورى نوبووه ت ياره سووله لالا مه ده ده
 گهر نه يه ئيمدادى ئيسلام حالى كه وتوته شرى
 ههر بزانه نوورى ئيمان وا له نار دل هه لقرى
 هه لپه رين و چه پله لي دان زو حه يايان سه ربړى
 به حسى مزگه وت و جه ماعه ت گه روه ها بى تيپه رى
 به درى ئاسمانى ريساله ت يا ره سووله لالا مه ده ده

ئاگرى ئينكارى دينى وا بنه شيددهت هه لگرا
 دينى ئيسلام چووه په ناوه و حوكمى قانون ده برپا
 بويه چهند منداللى ساوا بى گوناوه بوو سهر برپا
 چهند مه لاي هه قگو به ناهيه ق گشتى ييقه ي دادرا
 ئه ي خه زينه ي گه نجى ئيعجاز يا ره سوله لالا مه دده
 بوونه مفتى حالى حازر جاهيلي ناخوينده وار
 زه هري دينه گفتوگويان پيستن سهت قات له مار
 هه رچى ده يلين هه ر درويه حيله باز و دهم به هار.
 دوژمنى شهرع وحه ديسن بى وه فار و بى و يقار
 واسيته ي كارگاهى ئيجاد ياره سوله لالا مه دده
 ئه ي هه بيبي زاتى بى چوون هاته فه وتان ئومه ت
 هيچ په ناو مه بجه نه ماوه غه يري قاپى غيره ت
 (رحمة للعالمين) ي تو به روتبه و شه و كه ت
 بيژه ياره ب بيته جونبوش مه وجى ده رىاي ره حمه ت
 جه رگى (عاصى) پر له خوينه يا ره سوله لالا مه دده

* * *

(۴)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه لی ههشتی مهجوزوف)

من گه دایی ده رکی خوتم پادشاهی ئه رجومه ند
 روت و قوت و بی نه و اوو بی شعورو موسته مه ند
 کویره چاری ده رکی مه عنام ئینتیزارم بو مه ده د
 که و تمه داوی نه فس و شه یتان تووی چاکه م قه ت نه چه ند
 شاهی شاهان مورشیدی خوتم یا علائه ددین مه ده د
 چوو له ده ستم عومری گه نجیم روم له تاعه ت قه ت نه کرد
 سه د ئه سه ف بو رۆژی قیامه ت هیچ لیباسم قه ت نه کرد
 هه سه رتا چون بچه مه حشه ر چاکه ییکم قه ت نه کرد
 غه یری قاپی غیره تی تو چاره ییکم قه ت نه کرد
 شاهی شاهان مورشیدی خوتم یا علائه ددین مه ده د
 چونکه ژیانم گه ییه ئاخیر خه م بووه من قامه تم
 شاهی من ته دبیری ده رمان بی زه خیره ی قیامه تم
 ئیسته که ش پیروزه عیف و عاجزو بی تاقه تم
 بوته په رده وا له سه ر دل قه سه وتی بی غایه تم
 شاهی شاهان مورشیدی خوتم یا علائه ددین مه ده د

وا له ناو به حری قه ساوهرت که و تمه سهر مه و جی خه تا
 گهر سه فینه ی نوو حی لوتفت بی نه جاتی دل بدا
 تا له ده ستم دهر نه چیتن سیلسیله ی ریگه ی خودا
 هیچ په نا و مه لجهء نه ماوه ههر ده لیم یا شاه عه لا
 شاهی شاهان مورشیدی خۆم یا عه لئه ددین مه ده د
 مودده تی ژیا نم ته و او هاته سهر روژ و سه عات
 یا ده قیقه و زهره ماوه یا نه فسه دهر چوو نه هات
 وا له هه نگاوی سه فهر دام ریگه شم هات و نه هات
 نه فس وشه یتان بوونه جهرده وان له سهر جاده ی نه جات
 شاهی شاهان مورشیدی خۆم یا عه لئه ددین مه ده د
 چیم له ژیا نی عه سری ئیستا وه خته شیّت بم بی ریا
 تی ده فکرم ههر به جاری په رده یی عیسمه ت درآ
 بوته عه نقا ناوی ماوه جدوه هری مادده ی حه یا
 دین و ته قوا بوونه گالته حورمه تیان لای کهس نه ما
 شاهی شاهان مورشیدی خۆم یا عه لئه ددین مه ده د
 دهستی من دامینی تو بی تو ی که سولتانی جیهان
 بمخه ژیر قه بزه ی ئه مانه ت ئه ی ره ئیسی عارفان
 من نه خو ش و دهرده دارو تو ش ته بیبی حال زان
 سه د ده خاله ت ئه ی حه کیمی دهردی زومره ی (عاصی) یان
 شاهی شاهان مورشیدی خۆم یا عه لئه ددین مه ده د

(۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رهمه لی ههشتی مه‌قصور)

یا ئیلاهی عه‌بدی (عاصی) وا له‌قاپیت بۆ سوئال
چه‌رخێ قودره‌ت وا ده‌سوورێ هاته سه‌رپایه‌ی مه‌لال
میلله‌تی ئیسلامی تێکدا دائیره‌ی ئه‌هلی ضه‌لال

هه‌ر خه‌ریکی دینی هه‌ققن تاكو بیه‌كن پایه‌مال

ئه‌ی خودایی بێ شه‌ریك و پادشاهی زوجه‌لال

چی به‌سه‌ره‌ات دینی پاکی هه‌زه‌تی فه‌خروئه‌نام
شه‌رع و ئایات و هه‌دیسێان خسته‌ پشت گوێ بیتته‌مام
چوونه‌ سه‌ر خوو وو ره‌وشتی موخیدی بێ ئینتیزام

غه‌یری تو کێیه‌ بپرسی دادی مه‌زلووم و عه‌وام

چاوه‌پێی لوتف و عیلاجین پادشاهی زوجه‌لال

قه‌تره‌ ئاوێك بوو هه‌یامان سه‌د ئه‌سه‌ف رۆیی تكا
شیشه‌یی سه‌فه‌وت به‌به‌ردی میحنه‌ت و قه‌سه‌وت شكا
وا په‌نامان برده‌ به‌ر فه‌خری ریساله‌ت بۆ تكا

كۆ هه‌یه‌ یاره‌ب عیلاجی ئه‌م قه‌زییه‌ی تا بكا

ئه‌ی خودایی بێ شه‌ریك و پادشاهی زوجه‌لال

تابه كەى گريان و شيوەن يائيلاھە لعالە مین
 تا به كەى ھەروا بریژم من لہ دیدە ئەشكى خوين
 غەيرى قاپى رەحمەتى تۆ ئەى خودا بۆ كۆى بچين
 روو لہ كى كەين يا ئيلاھى ئەنتە خەيرو پراھمىن
 ئەى خودايى بى شەريك و پادشاھى زولجەلال
 بەسىيە با بەس بى خودايا دين رەوا جيكي نەما
 عاجزە ليمن دەخيلە شاھى خەتموئە نيبا
 عالەميش ليك بۆتە دوژمن كەس بە كەس رەحمى نەما
 وا لہ گريان و فغانن قيسى زومرەى ئەوليا
 ئەى خودايى بى شەريك و پادشاھى زولجەلال
 چارەسازى ئەم برينە و دەردى بى دەرمان ئەتۆى
 ساحيبى ئەرزو سەماوو راحيم و رەحمان ئەتۆى
 بى كەس و بى مال و بى جى خاليقى سوبحان ئەتۆى
 خاوەنى كورسى وو عەرش ولەوح و ھەم ئاسمان ئەتۆى
 بىنە جونبوش بەحرى رەحمەت پادشاھى زولجەلال
 بۆتە ئاگر چۆل و سەحرا ھەم جيبال و كۆلە شيو
 عالەمى سوتاند بە جارى ئەم بەلايە نيو بەنيو
 چەند منالى جوان و ناسك بوونە بى باب و ھەتيو
 ئەى پەناھى بى پەنايان حازرو ھەم كەس نەديو
 ئەى خودايى لامەكان و پادشاھى زولجەلال

تو له بهر خاتری جه نابی هه زه تی فه خرو لئه نام
 هه به ملوین کافرت هینایه بن ئالای سه لام
 ئیمه خو هه ر ئومه تی وین بی شعور و هه م نه فام
 ره بی ئیسلامان به رموو تیک نه چی با ئینتیزام
 ئه ی خودایی بی شه ریک و پادشاهی زوجه لال
 سه د ئه سه ف روئی له ده ستان جه هه وری عیلم و ئه ده ب
 قیمه تیکی وای نه ماوه حورمه تی ئه سل و نه سه ب
 بوونه دوژمن وا له گه ل یه ک فارس و کوردو عه ره ب
 قه ت له هیچ ترسیان نه ماوه سه ده هه زاران ئه ی عه جه ب
 ئه ی خودایی بی شه ریک و پادشاهی زوجه لال
 من که عه بدیکم خودایا روسیا هه م زور ده نی
 شه رمه سارو پر گونا هه و من فه قیر و تو غه نی
 (لا تردوا السائلین) م من که بیست دل پیکه نی
 ئایه تی (لاتقنطوا) شم هاته یادو بووم خه نی
 ئه ی خودای عه فوو کونه نه پادشاهی زوجه لال
 به شقی شه وخیزانی سادق دائیره ی ئه هلی سه فا
 هه م به هه ققی ره وه یی پر نووری ئه حمه د موسته فا
 ره حم فه رموو با خه لاس بی ئه زیه ت و جه ورو جه فا
 ئولفه تی کمان بینه ناوا عالیمی سرپرو خه فا
 ئه ی خودایی بی شه ریک و پادشاهی زوجه لال

من كه (عاصى) م تہى خودا يا تۆش غه فوور و ھم ره حيم
لیم قبولّ كه تهم دوعايه يا موجيب و يا حليم
با له گهّل مالوم نه چينه دۆزهخ و نارى جه حيم
با نه ره نجی شاهى له ولاك يا ره ئووف و يا ره حيم
تہى خودايى بى شەريك و پادشاهى زولجہ لال

* * *

(٦)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رهمه لی ههشتی مه قسور)

پێ له هه لقه ی داوی نه فسم بێ شعور بووم بوومه دیل
وا له ناو زیندانی شه ههوت ده ست و پێ به سته و زه لیل
حه سه سم شه یتانه دائم حویی دونیاشم ده لیل

سه د ده خاله ت یا موحه مه د پێشه وایی جبه ئیل
ئه ی چرای ئه رزو سه ماوات یاره سووله للا ده خیل

ده وری داوه وا له قه لبم جوندی شه یتانی له عین
خاسه ته ن خه نناسی پیسی کرده یارو هه منشین
هه ر خه ریکه دایپۆشی تا به په رده ی کفر و کین

تۆی په ناهی بێ نه وایان (یا شفیع المذنبین)
کو له گه ی که عبه ی هیدایه ت یا ره سووله للا ده خیل

چونکه ناوم مسته فایه یه ک له زومره ی ئومه تم
هه ر له ئه ووه ل تا کو ئیمړۆ دینی تۆیه ئولفه تم
حه یفه وا بێ کهس ئه سیرو به ندیواری نه که به تم

سه د ده خیل ئه ی شاهی له و لا ک رووکه ده رد و زیلله تم
ده ورپی تاجی مور سه لینان یاره سووله للا ده خیل

هه لکرووزا باغی عومرم زۆر به غهفلەت بی سەمەر
 دەفتەرم گشتی گوناھە ئەحمەدی خیرولبەشەر
 رووت و بی مایەو خەجالەت دەستە ئەژنۆ قوربەسەر
 بۆ دەخالەت هاتمە قاپیت ئەی شەفیعی نامەوەر
 شەھسواری دەشتی مەحشەر یارەسوولەللا دەخیل
 تۆ ھەتیویک بی بە تەنھا ئیستیلائی میللەت بکە
 چەند ھەزاران ئەھلی شەوکەت فەتح و بی عیززەت بکە
 یا بەیەک ئەنگوست لە ئاسمان جورمی مانگ دوولەت بکە
 دیارە دەتوانی بە لەحزیک دێوی نەفسم پەت بکە
 مەزھەری نووری تەجەللا یا رەسوولەللا دەخیل
 کێوی توور بوو بۆ موناجات خاسی موسایی کەلیم
 خاتەمی خەتمی نوبوووت تووری تۆ عەرشی عەزیم
 وەك شەوی میعراج کرایە شافیعی زومرە ی ئەسیم
 چۆن بترسیم من لە دۆزەخ تۆ شەفیعی و خودا رەحیم
 ئەی مەقامت قابە قەوسین یارەسوولەللا دەخیل
 قاسیرە فیکرم لە وەسفت ئەی ھەیبی لایەزال
 نایەتە بەر ھەددی زیھنم زیاد لەمە فەزل وجەلال
 وەك لە دنیا بەینی پەنجەت بوو بە سەرچاوەی زولال
 وا لە سەر بەحری شەفاعەت هاتمە دەرگەت بۆ سوئال
 تاقەسواری دەشتی ئەدنا یارەسوولەللا دەخیل

مشتهری هەرتۆی لە قیامەت بۆ ئەیاغی ئومەت
دەولەمەندو پایە بەرزى هەربە مایەى حورمەت
کەمترینى ئومەتى تۆم بمخە قەبزەى عیسمەت
مەزھەرى لوتفى ئەتۆ بى بەندەى بى مروەت
کەعبەى مەقسودى عالم یارەسوولەللا دەخیل
ئایەتى (لاتقربوا) بۆ عالمى وا تیگەیانە
خوا لە گولزارى نوبووەت تۆى بە خاتم پیگەیانە
بۆیە دەرکەى ئەو مەقامە هیچ کەسى قەت نەیلەقاند
ناوى نای خەيروئەلایق زۆر بە عیززەت تۆى ژیانە
ئەى تەبیبى دەردى (عاصى) یارەسوولەللا دەخیل

* * *

(۷)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہم علی ہاشمی محضوف)

وہک تہ ماشای سہ روی قہ ددی دل بہری جانانہ کہم
 یانہ مہیلی و ہسلی لہیل و غونچہ یی خہندانہ کہم
 ہہرہ کوو مہ جنوون لہ داخا روو لہ سہر ہہردانہ کہم
 ئہی موسلمانان بزائن رۆژو شہو گریانہ کہم
 ئاگری دووری کہ کہوتہ سینہ یی بریانہ کہم
 پادشاہی عیشق ہات و لہ شکری ہینامہ سہر
 جہزی مہ قناتسی حوسنی جہرگی وا ہینامہ دہر
 بوئیہ وا بیدل دہ سووریم بی نہواو دہر بہدر
 بیکہ سم کہوتوومہ داوی دل فریننی قور بہ سہر
 بوئیہ ئیستیعفا لہ دونیاو دہولت و ہہم ژیانہ کہم
 من کہ سہر گہ شتہم لہ دنیا وا مہ زائن بی دلّم
 دائیما غہرقی خہ یالّی مہوسیمی و ہسلی گوّلّم
 عالہم تہ یزانّی لہ دہورہی لیوی غونچہی بولبولّم
 وہک بہ ئومیددی تہ ماشای لالہ زارو سونبولّم
 روو لہ تہ گریجہ و دو زولّف و پہرچہ می رہیجانہ کہم

بویہ بازارم لہ باغ و گوئشن ولالہ و چہ مہن
 دہردی دووری ہاتہ ناودل کردیہ دارو لہ زہن
 نامہ وی ژیان لہ دووری دہولت و مال و و تہن
 قہت بہ یارنابن لہ جوانی سہرو لالہ و یاسہ مہن
 لہ علی کوئی وک دہینم غہ یبہ تی مہرجانہ کہم
 من لہ مہستی چاری مہستت مہستی بادہی دل بہریم
 ساحیبی نہ زمی رہوان و شعری دور پروگہ و ہریم
 جہ و ہر تہ فروشم بہ قربان وا مہزانہ سہر سہریم
 زوہرہ روو ہاتوومہ سہودا بوویسالت مشتہریم
 ماملہ تیش قربان بہ عہ قل و روح و قہ لب و جانہ کہم
 وشکہ سو فی بویہ دائیم دل رہ قن ہم دل رہ شن
 جوملہ یان لہم عیلمی عیشقہ زور نہ فام و بی بہ شن
 قہ لبی قہ لبیان بی رہ واجہ چونکہ گشتیان روو کہ شن
 سہیری کہن عاشق لہ حوسنا وک گوئی کی روو کہ شن
 بویہ تہ حسینی و ہزیفہ ی عاشق و رہندانہ کہم
 بویہ لہم بہ حرہ بہ دائیم گیز دہ خوا وک ماسیہ
 عیشق بازی ری نہ جات و جادہ یی خوا ناسیہ
 زاہیدی خود بین کہ چونکہ دیلی نہ فسی قاسیہ
 روژو شہو غہ رقی خہ یالی عہ یب و عاری (عاصی) یہ
 خو منیش تہ حسیلی عیشق و خزمہ تی خوبانہ کہم

(۸)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه لی هه شتی مه حزووف)

ههمدی زاتی بی شه‌ریک و خالیق و سوبخانه کهم
 شوکری نیعمه‌ت بو ته‌ماشای ئایه‌تی قورئانه کهم
 ئیقتیدای قه‌ولی سه‌حیحی فه‌خری ئینس و جانه کهم
 روو له به‌یتوللاو شه‌رعی ناسخی دونیا نه کهم
 پی‌په‌وی بو‌به‌کرو فاروق ههم عه‌لی و عوسمانه کهم
 شوکرو لیللا دل که که‌وته حه‌لقه‌یی داوی که‌مه‌ند
 بو‌ته سه‌یدی شاه‌بازی پادشاهی ئه‌رجومه‌ند
 حه‌زرتی عه‌تتاری سانی خواجه‌یی هی‌مه‌ت بله‌ند
 بوو به ده‌ستگیرم له عوقبا جین‌شینی نه‌قشبه‌ند
 فه‌خره به‌و که‌متر غولامه بازه‌که‌ی گه‌یلانه کهم
 بی نه‌واوو ده‌ردمه‌ند و بی مو‌عین و بی که‌سم
 وا به‌بی ئاگر ده‌سووتیم سینه‌ریش وقاقنه‌سم
 عاشقی زیبا رو‌حیک‌ی سو‌خه زه‌ردی ئه‌تله‌سم
 وه‌ک عه‌لاه‌ده‌دینی سانی بو‌ته شای فریاده‌سم
 رووی ئیستیم‌داد له قوتب و پی‌ری هه‌ورامانه کهم

بۆتەواوی دڵ تەبیبی وەك سیراجەددین ببی
 رۆژی قیامەت پشتیوانی وەك بەهائەددین ببی
 بۆ شەوی غەفلەت سورەییای وەك زیائەددین ببی
 بۆ نەجاتیمان لە شەیتان شاھی نەجمەددین ببی
 روو بە مەجبووری لە قاپی حەزرەتی سولتانەكەم
 تۆی كە غەوسولمۇستەمیددین فەرقی چییە نێزیک و دوور
 ئەم دڵە پەت كە بە جارێ بیخە ریگای شارەزوور
 تانەبۆتە حەپسی خاك و لوقمەیی چەند مارو موور
 بێ ویسالت لێم حەرامە جەننەت و حوورو قوسوور
 ئارەزووی دیداری تۆو خالید و عوسمانەكەم
 گەر ئەتۆ لوتفت هەبێت نامەوی قەت قەوم وقیل
 ئاگری لوتفت كە هەلكە هیممەتیشت بوو دەلیل
 كافیە گەر تۆ نەزەركە تەن دەبێتە ئۆتمۆبیل
 جیژنی قوربان گەرچی رۆیی ئەی شەهی مەولا دەلیل
 مەن لە ژێر دامینی پاكی روح و سەر قوریانەكەم
 رۆژو شەو شادیم نەماوە عاجز و وێرانە مال
 وا لە دەست غەم دەربەدەر بووم سینه ریش و دڵ بەتال
 بوومە جیژی لۆمە ی هەمووكەس بێكەس و ئاشفتە حال
 وەختی ئیستیمداده ئەجا چونكە ماوم بێ مەجال
 بۆ دلی خۆمی بریندار ئیلتیجای دەرمانەكەم

وہك (فلاتنہر) کہ ہاتوہ بۆ ئیجابہی سائیلان
سائیلیکی بیّ نہوام ئہی پادشاہی عادیلان
ہاتمہ ژیر دامیننی عہفوت من بہ وینہی قاتیلان
گہرنہ کہی رەحمیّ بہ حالم دہچمہ ریزی موفلیسان
دائیم دَل پر لہ شەرپرو فیکری چہند عیسیانہ کہم
نا ئومید روین لہ قاپیت لام مہ حالہ بیّ درۆ
بیّ حەیا و شەرم و شەکیبی پیم دہنووسی گفتگو
سەد دہرم کہی ناعیلاجم دیمہوہ خزمەت ئەتۆ
لوتف فەرموو بە لکو (عاصی) ریی بیی بۆ ئاموشۆ
خاکی بەرپیّت بۆ تەداوی من لہ سەرچاوانہ کہم

* * *

(۹)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ لی ہشتی مہ جزوف)

سہیری تہ یارہی تہ جہل کھن ہاتوہ بؤ غارہ تم
دایہ بہر ساروخی عیللہ ت نار دہروون و قامہ تم
چہند بینای تیک دا لہ جیسم ، مہرکہزی سہد ئافہ تم

ہہندہ مہ جزوون و رہزیل و غہ مزہدہو بئی تاقہ تم

بؤیہ دائیم روت و قوت و بئی زہ خیرہی قیامہ تم

عومری گہ نجیم چو لہ دہست و جوست و جوییکم نہ کرد

قہت لہ بؤ سولحانی نہ فسم گفتوگوئییکم نہ کرد

بؤ تہ داوی لای حہ کیماں ئاموشوئییکم نہ کرد

ہیچ لہ بازارپی شہ بابی گردو کوئییکم نہ کرد

چونکہ بئی مایہم ئہ ویستا سہیری چہند بئی بابہ تم

رووم بہ جارئی کردہ نوستن وا لہ لیفہی غہ فلہ تا

وام دہ زانی دین و دنیا وا لہ قہ بزہی سہرہ تا

تا ئہ سیر بووم وا بہ جارئی من لہ داوی نہ کبہ تا

دلّ بہ سہرما ہہردہ گریا چت لہ من کرد حہ سرہ تا

من مہ کینہی زیکرو فیکرم بؤ شکاندت ئالہ تم

کۆششم زۆر کرد له دنیا تاكو مهقسەد چوو له دەست
 دائیما وهك وێڵ و وهحشی بێ شعور و شیوه مهست
 دیوی نهفسم بووه رهئیسسم مهركهزی دلمی ده بهست
 هیئند نهفام بوم دهفعهییکی بو دیفاع پشتم نه بهست
 تازه فیکرم کرد و زانیسم زالم و بێ مروه تم
 حالی حازر وهك قه دیمم هه ره ئه سیری دهست هه وام
 راسته عومرم گه ییه ئاخیر زیاد له جارن بێ حه یام
 هه ند حه ریس و بێ ده ماغم غه رقی نارگیژی ریا م
 واکه مه ره به سته ی ئیتاعه ی نه فس و شه یتان بووم مودام
 بو ییه ئیستاش وهك منالیم غه فله ته هه ره عاده تم
 یهك به یهك گۆراوه رهنگی حوسنی سه ره له وحه ی جه مال
 به سیه غه فله ت وابه جی مای تابه که ی ئه ی بێ که مال
 بابه قه سه وت ره ش نه بیتن رهنگی سوورت وهك زوخال
 عومره که م گه ییه نه یه اه ته بێ ئۆمید ماوم له سال
 روژ به روژ هه رچاوه نوژی چه ند ده قیقه و ساعه تم
 یا ئیلاهی نه بووه نابێ غه یری تو به خودا خودا
 هه م له سایه ی فه خری عالهم وام له سه رجاده ی هو دا
 ئایه تی (لاتقنطوا) شم بو نه جات بو ته په نا
 ئیلتجاشم برده قاپی حه زره تی شاه ی عه لا
 مین به عد هه ر ئینتیزاری مه وجی ده ریای ره حمه تم

حه مدو لیللا نه قدی ئیمان بو قیامت مایه مه
خوم به شاهنشاه ده زانم ئومه تی ئه و شایه مه
چیم له دارایی جیهانه عه بدی ئه و جیگایه مه
نامه وی نوابانگ و شوهره ت حیفزی ئیمان غایه مه
شاهی من وهختی سه فهرمه بو حیسابی قیامت
من به پیری هاتمه ده رگه ت پیری پیرانی جیهان
چونکه مه علوومه ده زانم ئیره یه دارولئمان
دهستی من دامانی تو بی ئه ی شه هنشاهی جیهان
نائیبی فه خری ریساله ت جی نیشی قوتبه کان
گهر نییه ئیمدادی (عاصی) زور شره من حاله تم

* * *

(۱۰)

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

(هه زه جی هه شتی نه خه بهی)

مەکلۆفی مەحزوف

غەم هات و فەرەح روژی و ئیستاکە حەزینم
باوەڕ مە که بەو ژیانە که ئەو یارە نەبینم
تەئسیری شەری کردووە هیجرانی لە دینم
مەشهورە لە ئافاقی جیهان ئاهویی چینم
تەعقیمی دلی کردووە وەک دوژمنی خوینم
بی هودەیه وادەرچو که ئەم جارە لە چارە
ئەگرێجە لە گەڵ پەرچەمی وای بوونە سەیارە
رەشماری دوزوئقی وەکو سیدارە لە دارە
مەقسوودی لە سەر کوشتنی من بوو بە قەنارە
فەوتی سەرە ئەم دەفعە وەکوو چاوی دەبینم
تەقدیری ئەزەل وایە که ئەم رووحە بەری بێ
خوینم بپژی شاهیدە بوو روژی حەسبیم
هەرچەندە که بپچارەوو داماوو غەریبم
فەخریکە لە ئەم جیژنە که قوربانی سەری بێ
ئەو خوینە بپژی بە دل و جەرگ و برینم

وهك وهعدی ویسالی له ئەمن کردوو تهئخیر
 تهحریکی رهقیبی سهگه لیی کردوو تهئسیر
 چهند دهغه كه عهیبی منی بو کردوو تهقریر
 ششیری برۆی عاله می پی کردوو تهسخیر
 ره می نییه یهك جاری به گریان و گرینم
 سه د ناوی خودا بی له قه دو سینه یی باغت
 مه فتونه له گوژار و چه من لاله له داغت
 یاره بی نه شیوی هه وهس و زهوق و ده ماغت
 جاریکی به له نجه وه ره بو سهیری نه ساغت
 تا سه روی قه دو گوژشه و گوژاری بیینم
 وهك زوه ره له مه تلعه سه ری هیناوه ته ده^(۱)
 وا مشتته ری دل قیمه تی خو ی ناوه ته سه ر
 رووحی وه کوو ده ستمایه ئەوا ناوه ته به ر
 چهند كهس له سه ر ئەم رییه ده بینم كه به بی سه ر
 مه علومه كه ئەو ده رده منیش وه خته بیینم

(۱) ئەم له ته و دوو له تی دوا ی ئەمه، ته فعلیه ی کۆتاییان له کێشه که جیا به له باتی (فعولن) بۆ ته
 (فعل). واته ته فعلیه ی کۆتاییان له باتی (مه جزووف)، (مه جبووب) ه.

ديوانه يى دلّ دهستى كه كردووه به ره قاسى
لام شيّتيه لاهم به زمه چه ئومىدى خه لاسى
هاتوته سهر ئاهم گيژره به عينوانى غه واسى
ئاهم به نديه لاهم عه سره كه مه شهووره به (عاصى)
بيھوشه دلى من له جھ فای وه سلى ئاه مينم

❖ ❖ ❖

(۱۱)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولان

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولان

(هه زه جی هه شتی نه خه بی)

مه کفر و قی مه قسور)

ئاواره له سه حرای غه م و بی سه روپا خۆم
 سه رتا به قه ده م غه رقه له تۆفانی به لا خۆم
 مه بغووزی مو حیب و هه موو ئه رباب و برا خۆم
 له م عه سه ره که خنکاوی غه م و به ختی سیا خۆم
 بی به ش له هه موو شادی یو هه م سه یرو سه فا خۆم
 هه یرانم و سه رئا سیمه بی هۆش و هه واسم
 دایم غه مه خۆراکم و خوونینه لیباسم
 بی ئاگره سووتانی دل و جه رگی په لاسم
 رووزه ردو سه ره فگه نه ده یی دیداری هه واسم
 ئه ی تابیی ئه فعالی شه رو نه فس و هه وا خۆم
 مه نعم مه که ن ئیمپۆکه له نالان و گرینم
 بی فیکری عیلاجه جگه رو ئیشی برینم
 لام په شه ئه ره ستۆ ئه گه ر ئه و یاره نه بینم
 موشتاقی ده ری هه زرتی شه هسواری ئه مینم
 بیگانه له عه قل و شه ره ف و هۆش و به ها خۆم

بیهوده یه بو دهردی ئەمن فیکری تەبیان
 لەتەت بوو جەرگم بە جەفای تیری رەقیبان
 چارە ییە گریانێ دڵ و چاوی غەریبان
 دڵ رۆیووە لۆمەم مەکەن ئەی یارو حەبیان
 دووچاری غەم و غوربەت و گریان و جەفا خۆم
 کون کون بوو جەرگم بە جەفای تیری مەلامەت
 کەوتوو مەتە گێژاوی غەم و بەحری نەدامەت
 لوتفی بکە ئەم مەوجە کە دەرچم بە سەلامەت
 رسواوو پەریشانم و تا رۆژی قیامەت
 بەدناوی رەقیبی سەگ و بێ شەرت و وەفا خۆم
 گرتوویە تەمی حەسرەت و دڵ بۆتە دەماوەند
 بەحسی منە بو خاس و عەوام بۆتە زەماوەند
 میحەت دڵی داگرتم و لێی بۆتە قەلابەند
 شادی لە منی خەستە بەبێ فەلس و بەها سەند
 بێ عەقل و شعور دەر بەدەری دەشت و چیا خۆم
 رەحمی بکە توخدا بە منی خەستەوو بریان
 دیدەم هەموو فەوتاو لەبەر جۆششی گریان
 مەتوێسە لە لوتفی هەموو ئەرباب و رەفیقان
 (عاصی) م و پەرەگەندەوو دڵزار و پەریشان
 شەرمەندەوو داماوو غەریب غەرقی خەتا خۆم

* * *

(۱۲)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعلان

مفعول مفاعیل مفاعیل فعلان

(هزهجی ههشتی نه خههبی)

مهکلوفی مهقصور

وهك خوينه سرشكم له غهم و ميحنهت و هيجران
بو شه معی جه مالت وه كو په روانه له سوتان
پهروام نييه باوهر بكه ئهم جاره به قوربان
لوتفی بكه بهم حالته ته ئه ی هه زه رته ی سولتان
سندووقی سه ری خوشت و ههم خالیدو عوسمان
سه رگه شته له دونیا وه كو سه رخوش و نه خوشم
بیگانه له عه قل و شه ره ف و شادی یو هوشم
خویناوی جگهرمه به دلی خه سته ده نو شم
هه رچه نده هه تیونیم و وه لی سینه به جو شم
قورئانه ده فهرمو ی مه كه قه ت قه هری یه تیمان
مه علووم بووه قوربان له خه واس و له عه واما
كه متر نييه له م ده رگه یه هه رگیز له غولاما
شادی بكه ئهم به نده یه جاری له په یا ما
دل سبابیته له م قاپییه قوربان له ده واما
ساتوش بكه ره حمی به دل و دیدهی گریان

لہم قاپیہ دہست کہوتوہ وا جہوہری تہسکین
 مومکین نییہ بروا لہ دہرت عاجز و غہمگین
 فہزل و شہرف و عہقلی ئہتو نایہ تہ تخمین
 لوتفی حہقہ لہم رہمزہ کہ توئی کردوہ تہحسین
 سہرداری ہہموو مورشید و ہہم غہوسی مریدان
 گہرتالیبی ریگای حہق و دہرکی سہوابی
 یا نائیلی ئہلتافی حہق و رہجی خودا بی
 یا ئہہلی نہجاتی غہم و ہہم رۆژی جہزابی
 مہحسووبی دہری حہزرتی سولتانی عہلابی
 مہحفووزی لہ نفہس و شہر و ہہم ئافہتی شہیتان
 ہدرکس دہیہوی جہننہت و ہہم خولدی موعہتتہر
 دہست ناکہوی بیلاہی بہ بی شہرعی موتہہہر
 کردوویہ تہ خادیم لہ ئہزل سہبقی موقہددہر
 باوہرکہ ئہم شاہہ کہ قوتبیکہ مونہوہر
 پشتینی بہ دہست بگرہو و دامانی بہدندان
 ئہم پیرہ کہ دہستگیرہ بہرہفتاری شہریعدت
 لیی دہست دہکوی نیعمہت و ئہسراری تہریقہت
 ئہو جیگہیی پرنوورہ بہ ئہنواری حہقیقت
 سہرفی بکہ لہم وہسفہ تو ئہفکاری عہمیقت
 مہشہوورہ کہ (عاصی) بووہ شاگردی ئہدیبان

(۱۳)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولان

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولان

(هه زه جی هه شتی نه خره بی)

مه کفر و فی مه قسور)

هه رکه س ده یه وی عیززه و هه م عیسمه تی ئیمان

یا تالیبه بو په یه وی سه ر جومله یی قورئان

یا مه قسه دی حیفزی دله ئیمروکه له شهیتان

یا شهوقی دلی غالیبه بو حوری یو غیلمان

با بگری به دهست دامه نی پاکی شه هی عوسمان

خوش ته یع و ده لیلیکه له مه یدانی نه جاتا

چه ند موشفیه ئه و زاته له هه نگامی هه یاتا

سه ر ده فته ری ئه و سه به ته له دیوانی سه باتا

لات حازره بو حیفزی له جه ولانی مه ماتا

توش بگره به دهست دامه نی پاکی شه هی عوسمان

زاتیکه که سه ره حه لقه یی پیرانی زه مانه

دورپریکه له سه رکه نجی شه هه نشاهی جیهانه

مه نزوونه له لای زاتی که سوئتانی جیهانه

یه عنی له ته ره ف شاهی عه لا غه وسی زه مانه

زوو بگره به دهست دامه نی پاکی شه هی عوسمان

شوخی که که هاوناوی شه‌هنشاهی سیراج‌دین
نوریکه له ئاساری فیوزاتی به‌هادین
غونچیکه له گوئزاری که راماتی زیادین
سه‌رویکه له ژیر تهریبیه‌تی شاهی عه‌لادین
بی بگره به‌دهست دامه‌نی پاکی شه‌هی عوسمان
(عاصی) م‌وپه‌راگه‌نده‌وو مه‌حزون و غه‌ریم
بی عیززه‌ت و بی به‌هره‌وو بی فه‌یزو نه‌سیبم
له‌م زوئمه‌تی دووری که به‌بی نوورو شه‌کیبم
ره‌حمی بکه ئه‌ی روشنی دیوانی حه‌سیبم
دل بگری به‌دهست دامه‌نی پاکی شه‌هی عوسمان

* * *

(۱۴)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

(هزه جی ههشتی نه خه بی)

مه کفوفی مه حوزوف)

مه حوی سته می جه وری ره قیانه دلی من

مه جنوونی په راگه نده بی هه ردانه دلی من

سهر فی گوهری عومری له گریانه دلی من

ئاماجی موژهی تیری جه وانانه دلی من

حه بسی چه مه نی چاهی زه نه خدانه دلی من

پابه سته به دوو زوئقی رهشی شیوه فهره نگم

کوژراوو جگهر پارهی بی په یکانی خه ده نگم

نیچیری که مه ندی شه هی جه مشید و په شه نگم

هاواره که شهیتانی هه سوود هاته وه جه نگم

ترسم زهره ری مایه بی ئیماننه دلی من^(۱)

بی مه یو مه بیخانه به دائیم وه کو سه رخوش

که وتوومه ته بن کیوی مهراق بی دل و بی هوش

داماوو سه رته فگه نده و هه م سینه مه پر جوش

دوو دیده بی مهستی نه وه کردوومییه مهینوش

خنکاو ی شه پوئی یه می عومانه دلی من

^۱ له ده ستنوو سیپکی دیکه دا نوو سراوه: (ترسی).

بیّ حه للی قه زییه له میسال عاجزه تووسی
 لاری غه له تی حاشیه له قازی که دهنووسی
 په روانه به شه معی روخی ئه و بوو به مه جووسی
 تالانی سه رومالمه ئهم جاره به لووسی
 فیکری عه به سی قازییه حه یرانه دلی من
 نه ققاشی ئه زهل نه قشی برۆی کردوو ته رجیح
 حهل نابی به سه دمانی یو هم جه دوه لی ته شریح
 گوئی بگره له ئهم فیکره تو ئه ی تالیبی ته وزیح
 حاشا له جبه و خه رقه وو سه ددانه یی ته سبیح
 تالیب به مه ی و باده یی مه ستانه دلی من
 مه جنونه دلی خه سته له سه رکئیوی جه فایه
 بو خالی وه کوو له یله که بیّ زهوق و سه فاییه
 کوژراوی گو له ی عیشقه که دوو چاری هه وایه^(۱)
 لهم ده رگه یه چهنه سائه که پابه ندی وه فایه
 دائیم به ته مای هاتنی ده رمانه دلی من

^۱ له ده ستنوو سیکی دیکه دا له جیاتی (گوله ی)، نووسراوه (غه می).

وا گوښه نشینی قهقهه سی سینه مه بی کس
زاماره به په یکانی دو ئه برؤیی موقه ووهس
لیی ناگه پری به دبه ختی ره قیسم وه کو هه سحهس^(۱)

خوړاکی له خوینی جگه ری (عاصی) یه خو بهس
لهو حوجه که پر میخنه ته په نهانه دلی من

^۱ له دوا دهستنوسدا له جیاتی: (وه کوو هه سحهس) که له دهستنو ووسه کانی دیکه دا هاتووه،
نوسراوه (بهه وهس)، به لام له بهر شهوی به گویره ی کیښه که (وه کوو هه سحهس) راستره
شهوه مان دانا.

(۱۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رہمات مہشتی مہقصور)

عاسیمہی سو لٹانی زہوقہ شاری کو بڑھہ منشین
بو عولووم وعہ قل و عیر فان بو تہ یہ ککہم شانشین
حہ مدو شوکری پی دہ ویتن لازمہ غافل نہ بین

شوگری لوتفی خوا بکہین و قہ ت لہ ئہ مری دہرنہ چین

ئہم مہ قامہی دابہ ئیمہ گولشہ نہ بو عیلم و دین

ئاری وک ئاری حہ یاتہ وک بہ ہہ شتہ بو حہ یات
ہہر وک و شاران زہمانہ خزمہ تیکی گہر بکات
تاجی فہ خرہ شاری کو یہ بو جنوب و روژہ لات

باغ و میوہی شوبہی جہننہ ت گیا یہ کانی بو ن ئہ دات

نیرگس و لالہ و بنہ وشہ سہف بہ سہف ہہم چین بہ چین

زور مہ راقمہ تا کو ماوم سہیری ئہ وروپا بکہم
تا لہ خوشی و وہ زعی شاران دیقہ تیکی چا بکہم
ٹایا وک کو یہ دہ بینم تا ئہ ویش ئیفشا بکہم

گہر بہ چاوی خوم نہ بینم زہمہ تہ برپا بکہم
وہ سفی جوغرافی دہ لیلہ شاری کو یہ یہ ککہمین

هەر فنوونی لێی دەپرسی ئەهلی ئەو لیبوونەوه
یەك بەیەك لەم شوومی جەهله خاس و عام جوئ بوونەوه
وەك قەدیم گولزاری عیلمی زۆرگولی گرتوونەوه

هەر وه کوو غیلمان و خووری نەوجەوان کۆبوونەوه
والەناو باغاتێ عێرفان بوو عولووم و گولچین

شوکرولیللا ئەهلی کۆیە بوونە یەككەم بەهەرەوەر
لایەقی هەرنەوعە مەدحن شارو چیاوودەشت و دەر
ئەهلی فەزل و ئەهلی غیرەت حەقپەرست و با خەبەر

شیری مەستن بۆ شوجاعەت چاوەتەرس و پەر هونەر
مەزرەعەیی ئەوسافی زەوقیان لایقە بۆ خوشەچین

گەرنیهایەت خواهی وەسفی زەحمەتە قەت نادری
چونکە مەدحی شاروئەهلی قەت بەهیچ کەس ناکری
ئەهلی دیققەت بێتە کۆیە فیکری خوێ باراگری

تا بەچەرخی حیرەت و غەم جەرگ و ریشەیی با دری
جیی وەهای چونکە نەدیوێ قەت ئە ئەقتاری زەمین

گەر جەبەل لێنان بێنم بێ شک ئایاغی دەکەم
هەر بەسەرچاوەی حەمامۆك جەرگی ئەو من داغەکەم
سوبح وشام بۆ کەیف و شادی سەیری ناوباغی دەکەم

زۆر بە مەدحی لێوێشاوێ بەرزو پەر لاغی دەکەم
لایقە بۆ شاری کۆیە پێی بلین خولدی بەرین

من که کویہم سہیری من کہن قہ سرو باغ و پہنجرہم
سہیری کہن لہم لالہ زارو ئہم ہوا رووچہ روہرہم
بیّت و لبنان من بیننی بی شکہ دہ گری و ہرہم
من موغازہی زہوق و شادیم ئہو دہ بیّتہ دیوہرہم
بابہ تی زہوقی دہویتن تاکو بفروشی لہ چین
فہ سلی زستان کۆچی کردو خیوہ تی ہلدا بہ ہار
مہن زہری شادی و سروورہ دہشت و چیاو و دیمہ کار
وہک بہ ہہشت رازانہوہ ہہرچار تہرہ فمان لالہ زار
(عاصی) یا بیڑہ تہ ماشا و نووکی خامہت بینہ کار
ہہر لہ سہد یدک و ہسفی دہرخہ بی و ہفا با دہرنہ چین

* * *

پینج خستہ کی

(۱)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مزهجی ههشتی تهواو)

ته خمیسی غه زه لی ئه حمه د ئاژگه یی له مه دحی جه نابی مه لا محه ممه د جه لیزاده

ببینه مه زه هری حیکمه ت له عه رسه ی دیقچه تا سواره
له به رقی تیژی فیکری ئه و مه سائیل جومله وا دیاره
سه فایی سینه یی شه رخی مه قامی سرپوئه سواره
له ته عقیبی حه قیقه تدا که سی دانایی ئه سواره
له ناحه ق لا به حه ق مو له ق حه قایق بین و بیداره
ته ماشای له وحی قه لبی که ن بیحه مدیلا که مه شغووفه
له گه ل ئه سراری قورئانی به دائیم فکری مه ئلووفه
بیحه مدیلا له ئه فلاکا وه ها مه عرووف و مه وسووفه
له واقیفدا که ته وقیفه به وه قفی وه قفه مه وقووفه
قه فایی قیف قیفی قافی به قافی قووه ده وواره

به بیّ جوهد و مه شه ققهت بو و سوولی عیلمی مه ئموولی
 ئەوا سەبته خەتی قودرەت لە ناو دیوانی مه قبوولی
 موته ههههه تاهیهو ئەتهههه له ژهنگ و توژی مه شغوولی
 به جوهدی حاسیل و ته حسیل و ئیستیحسالی مه حسوولی
 حوسوولی هه وه سه له ی حاسیل به ئەسلی ماحه سه له دیاره
 له یومنی مه قده می ئەودا زه مین حه قیه که مننهت کا
 به سهه ئاسمانی هه فته مدا ئەویش ئیقراری عیززهت کا
 چه جیگای حیره ته زاهید که که سبی عه قل و هیمهت کا
 موده ققیق با له دارولیفکری ده قولبابی دیققهت کا
 به ته دقیقی ده قایق دهق ده زانی کۆیه ئەم شاره
 خه زینه ی عیلمه خو سینیه ی هوویدایه موفیداتی
 له به حری عیلمی وا دیاره وه کوو گه وههه که لیماتی
 دره خسانی له بهر مه عنا خوتووتی سه سه حیفاتی
 ده فینه ی نه قده نه قدینه ی نه قیداتی نه قیزاتی
 مه لامه وسوومی مه رسوومه له سهه ریّ فه خری موختاره
 له مه عنادا که لامی ئەو هه موو ته لئیف و هه م میلقه
 یه قینه په پیره ی قه ولی به جاری موو جیبی عیتقه
 به قووه ی عیلمی فارووقه موقیتی باتیل و فیسقه

به ته سدیقاتی سددیقی سه داقه ت مه سده قی سیدقه

خه تیپی خوتبه خیتابی خه تیپی ته مری غه ففاره

چووه ناو به حری عیلم و دورپی مه عنایی ده ریناوه

هه یولای فیکری خو دیاره ئیحاته ی عیلمی واداره

سیراجی مه زه به ی ئیسلام جه لیزاده ته واماوه

له زینوورهینه وه نووری هه یا چاوه ی ته واماوه

چرای مه جمووعی جه معانه جه ماعه ت نه قشی په رگاره

له ولکه ی میلله تی ئیسلام قبو لیان کرد به مه خدرومی

ئیمامی ته هلی عیلمه ته وه موو رازین به مه ئموومی

له فه می جارییه ره مزی هه موو عیلمیک به مه نزوومی

له عیلمی حه زه تی عه ئیه ویلیاتی به مه علوومی

شه رایع شاریع و مه شرووع شرووعی روزی ئیزهاره

ئیلاهی ئهم جه لیزاده دلی دوور بی له گه ردی غهم

ته له ب ده کری ته سیحه ی حه ق به مه علوومی ته ویستا لهم

قراری حه ققی هه رچاری له فه می بوون ته ویستاجهم

ته ئیممه ی ته ره به عه هه ریه ک له سه ر روبعی ته ویستا لهم

وه لی عه هدی هه موویانه محمده یاری هه رچاره

له گەردوونی حەقیقەتدا وەکوو کەو مەرکەبی رانی
 خەیاڵاتی موفیدو هەم فونوونی مەزەهەبی زانی
 جودای حەققى له باتیل کرد مەفادو مەتلەبی زانی
 له کۆکۆکۆن وەکوو کۆنە کەواکەب مەوکیبی زانی
 بە توولی عومری عەمروزیید شوکرگفتاری ئەخبارە
 حەتا ئاسمان لە دەورا بێ ئیلاهی هەر عەلامەت بێ
 لە تاریکی شەوی جەهلا چرای دەفعی زەلامەت بێ
 موقەووی دینی ئیسلام و شەهی ئەهلی عەمامەت بێ
 ئیلاهی تا لە دنیا زەید و عەمری بێ سەلامەت بێ
 ئەیا مەسعوودی ئیبن ولحاج کە بۆ دین مەرجەعی کارە
 ئیلاهی عەفوو فەرموو تۆ کە ئیمە ئەهلی ئیمانین
 لە سەر وەعدەى حەقی خۆتە بە هیوای خووروغیلمانین
 هەزار (عاصی) وەکوو من بێ لە سایەى رەحمی رەحمانین
 بە حوکمی عیلم و حیلمی سەبرو شوکری ئەو موسلمانین
 وەئیللا جاهیلی وەك (ئاشگەیی) گومرایە بیچارە

* * *

(۲)

مفعول مفاعیل مفاعیل مفعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل مفعولن

(هه زه چی هه شتی نه خه بهی)

مه کفوئی مه جزووف)

(ته خمیسی غه زه لی وه فایی)

یاران چه عه جه ب دهوری قه مهر وهك شهوی تاره
وامهوسیمی گوئزارو گول و گه شتی مه زاره
وهختی هه وهسی بولبوله وا بهختی به کاره

روژی تهره ب و فهسلی گول و رووی به هاره
یاران گوئه کهم کوا که ده می بوس و که ناره
نه شئی که له جلو هی روخی تو حوسنی زولیخا
شهیدا سیفه تی عیشو هی تون وامیق و عه زرا
واره ونه قی به خشیوه به گول قامه تی ره عنا

گول ناره به ده م سووره تی غیلمان قه دی تووبا
گو شه ی چه من و رووی گول و پایی چناره
زاهییده نه گهر وه ربگه ری قه ت مه که لومه ی
تاوس نییه نه قشی چ له راست گو لگوئی سوخمه ی
وهك زوله ته دنیا که له داخستنی دو گمه ی

بنواره له ناو هه لقه یی زولفی سه ری کو لمه ی
دو روژی دره خشانه له ناو دوو شه وی تاره

دهروا له دلم خه سرهوی شیرینی چه له نگم
 بی باکه له من نه و که ده لئی قهومی فیه رنگم
 بهر تیری موژهی داوه دلم ، دل بهری شه نگم
 بۆچی نه گریم کوشته بی سهد غه مزه خه ده نگم
 من ئیک و نیزامی حه به شی زاده هه زاره
 مه مکوژه به ئهم ده ده وه ههردهم به نه وایی
 پیوه ند مه که ئهم بهنده یه ههردهم به هه وایی
 فتوا مه ده بۆ کوشتنی ههردهم به خه تایی
 به و زولف و موژه مه مکوژه ههردهم به جه فایی
 جاریک له ته نافم مه ده جاریک له قناره
 ته شبیه بکن ئه رقامه تی تو به حه نه سه هون
 شهیدایی ئه تو که بکی خه رامن و ته زه پروون
 سه رئاسیمه له و قامه ته سهد عه رعه رو سه روون
 زولف و روخ و پوستانی قه دی نه و بهری سه روون
 ئه و عه تره به زاهیر گول و نارنج و نه ناره
 بۆ وه سلی جه مالی تووه له م میحنه ته ئالام
 مه جنووم و سه رئاسیمه و کوشته یی له یلام
 له و گولشه نه عاشیق به گول و سونبول و لالام
 به و قامه ته ره عنایه شکوفه ی قه دو بالام
 قه د ناره ون و باغی گولان باغی نه ناره

هه‌رده‌م به ته‌مای ره‌نه‌قی سونبول که ده‌نالی
وه‌ک بولبولی شه‌یدا به هه‌وای گول که ده‌نالی
لۆمه‌ی مه‌که (عاصی) به هه‌موو ده‌م که ده‌نالی
هه‌ر له‌حزه وه‌فایی وه‌کو بولبول که ده‌نالی
که‌س مه‌نهی نه‌کا عاشقی گولزاری به‌هاره

* * *

(۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ لی ہشتی محزوف)

تہ خمیسی عاصی لہ سہر غہ زہلی سہید ئہ حمہ دی مولہ ققہب بہ حوسینی

بۆتہ داوی ئیچی جہرگت فورسہ تہ (عاصی) وەرہ

وا تہ بیبی دہردی باتین ئیمپرۆ بۆ خۆی دوختەرہ

حالی خۆتی بۆ بہ یان کہ پیچی بلای بہ و کیشوہرہ

وا بہ غہ مزہی جہرگی پر خویں کردووم ئہم دل بہرہ

نووکی مژگانسی لہ بۆ دل پارہ کردن خہ نجرہ

سہددی کردوہ ریوی ویسالی دل رفینی مہستہ چہم

خواردنہ وہم خویناوی مہرگہ ، خواردنیشم بۆتہ غہم

من سہرم دہرناچی یاران روو لہ قاپی کی بکہم

تیری غہ مزہی ہند بہ تاوبۆم دی لہ دوویہ ک دہم بہ دہم

سہیری سینہم کەن لہ ہەرلا کون کونہ وەک پەنجەرہ

تۆ له گولزاری جهمالی (عاصی) سهیری چی دهکە
 یادی وهختی نهوجهوانی و سهردهمی گهنجی دهکە
 بۆیه سککهی شاهی حوسنی دائیما تهرویجهکە
 بو موسه خهه رکردنی دل په رچهم و ئه گریجهکە
 هیژشی هیئا ده ئیی تابوو رو تیپی عه سکهره
 موبته لای دهردی فیراقی دل بهری شیرین زبان
 ئیش ونیشی ههنده زۆره جهرگ و دل هاتۆته ژان
 ئاگری به ربووه دهروونم ههر دهسووتی بی وچان
 دوو که ئی ئاهم دهچیتن دهم به دهم بو ئاسمان
 ئاگری دل زۆر به تاوه سینه عهینی مه جهره
 خه و له چاوم ناکه ویتن به و شهوی دوورو دریژ
 ئه شکی ههسرهت هه لده پیرژی دائما وهك ئاوه پیرژ
 من له سه حرای دهردی دووری هه لده سوپریم گیژ و ویز
 وا له ده ریای عیشقی که شتی وجودم کهوته گیژ
 دل له ناو ئه مواجی ئهم به حره میسالی له نگه ره
 ههنده بی لوتفه له گهل من مهیلی بو وه سلی نییه
 چاو ده گریه چارهیهك بو ئه شکی وهك سهیلی نییه
 پیم ده ئی ئه وه رهزه گۆیه هیمه ته قه و ئی نییه
 ههنده مه غرووره به لای من موته قا مهیلی نییه
 من فه قیر و بی که سم ئه و پادشاه و سهروه ره

من که (عاصی) م حمدولیللا پاک نیازو خوش دلم
واله ناو باغاتی نه زما بولبولیکی سه رچلم
هم له سایه ی شیعره کانم خاوه نی چه پکه گولم
ته ی (حوسیّنی) قهت مه پرسه ماجرایی دهردی دلم^(۱)
گهر به ته ژماری^(۲) بنووسی^(۳) سه د هه زاران دهفته ره

(۱۳۹۵)

* * *

(۱) له دهستنووسیکی دیکه دا نووسراوه: (ماجرایی دهردی دلم).
(۲) له دهستنووسیکی دیکه دا نووسراوه: (گهر به ته عدادی).
(۳) له دهستنووسیکی دیکه دا نووسراوه: (بنووسری).

(۴)

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

(مەزەجی مەشتی ئەخەری)

مەکلۆلی مەخزوف

تەخمیسی غەزەلی وەفایی

ئەه ی قووەتی نوتقت هەمو تەبلیغ و بە لاغە

ئەه ی شەوقی دو چەهرەت نە موشاییه بە چراغە

ئەه ی سیوی دو کوئمت نە مناسب بە مەراغە^(۱)

ئەه ی پرتەوی حوسنت هەمەرەنگی گوڵە باغە

نە شئەو نە زەرت شەوقی دل و زەوقی دەماغە

حوببت لە دلم ساییتە مەرپوانە وجودم

بۆ روتبەیی خاسانی^(۲) دەرت نیمە وجودم

بەو لوتفە کە کردت هەمە دەم وا لە سجوودم

ئەسماء و سیفات بە تەجەللی لە وجودم

شەو بوو کە توهاتی لە منت کردووە چراغە

(۱) لە دەستنووسیکی دیکەدا لەباتی (بە مەراغە) نووسراوە (بە چەباغە).

(۲) لە دەستنووسیکی دیکەدا نووسراوە: (چاکانی).

وهك هاته ته ماشام و كه ههستی ئه له می کرد^(۱)
 دهر له حزه به سه د نه شئه كه سه وقی حه ره می کرد
 نه بزی دلی وا گرتم و فیکری وه ره می کرد
 چهند نه شته ری غه مزه ی له دلم داوو دهری کرد
 قانونی حه کیمانه پیرسین له نه ساغه
 وهك هاتییه نار دل دله سووتاه له تاوت
 عالم هه مو حه یرانه وو پابه سته به داوت
 بو رویی جیهان کافییه یهك نه شئه له چاوت
 تو هاتییه گو لشن له به رئه م زولفی بلاوت
 زور پی نه چوو رویی له چه مه ن لاله له داغه
 ته سدیقه كه عالم هه مو حه یرانه له رازت
 مه حمووده له غه زنه ینی جیهان مولکی حیجارت
 چهند خو شه كه دیار^(۲) بم له نه زهر لوتفی ئه یازت
 زولفت به هه ناسه م كه نه یا سینه یی بازت
 زستانه گو لستانه وو پابه سته یی زاغه

(۱) له ده ستنوسیکی دیکه دا سن له ته که ی پیشه وه ی نه م پینجینه یه ی به م جو ره هی ناوه:

بهو نه مره كه شمشیری بروی هات و شه ری کرد

سولتانی روخت بو منی بیچاره سه ری کرد

چهند تیری موژهی بوو له دوو قه وسه ینی دهری کرد

(۲) له په راوێژدا له جیاتی (دیار). نووسراوه (سه گ) .

ره حمی بکه بهم خهسته وو پروانه گوئی من
وهك بولبولی پرزازه دهنالینن دلی من
بو لوتفی تهتویه که سه فا خواهه دلی من^(۱)

لهم راسته که بازاره چهنادهن به دلی من
ههر مهرحه مهتی تویه خه ریداری تهیاغه
دوو له علی دورئه فشانی^(۲) له نار دوو سه فی زولفه
ته شبیهی بکه ی به دره ، نه قانونه ، نه عورفه
جلوهی نه زهری تویه له رۆژابووه توحفه
ئهم کولمه که ئارایشه سه د دائیره زولفه
گول شهوقی به شه و داوه چراخانه له باغه
شیواوو زه بوونم بی مهی^(۳) و موتریب و ساقی
بی هوش و جنوونم وهره ئهی ئولفه تی باقی^(۴)
بی عه قل و فنوونم وهرن ئهی موتریب و ساقی
سووتاوه دهروونم وهرن ئهی موتریب و ساقی
بووم لیده له ته مبوره وو بووم پرکه تهیاغه

(۱) له دهستنوسیکی دیکه دا نووسراوه: (بو لوتفی تهتویه که دهنالینن دلی من).

(۲) له دهستنوسیکی دیکه دا نووسراوه: (دوو کولمی دره خسانی).

(۳) له دهستنوسیکی دیکه دا نووسراوه: (شیواوو زه بوونم وهرن ئهی ...).

(۴) له دهستنوسیکی دیکه دا نووسراوه: (... وهرن ئهی موتریب و ساقی).

(عاصی) چیه تالیب به نهی و زهوق و سه فایی
وا حازره باجگر له ده ری عومری فه نایی
له م خانه ره واجه که ده ئین روح به هه وایی
چاره ی نییه دیوانه یی رووی تویه (وه فایی)
سه د ده فعه ئه گهر بیبه نه سه ر پیرو و جاغه

* * *

(۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه لی هاشتی مهخزوف)

ته خمیسی عاصی

له سهر غه زه لی عه لی ته هرائی

یار ئه وا هاته ته به سسوم غونچه یه کی نه وده مه
دل به تالان چووی سوپاهی په رچم وئه گریجه مه
پیته بلیم جانا له سه رچی من که حال تاشوفته مه

حه لقه حه لقه ی زولفی یاری من هه مووی پیچ و خه مه

تا خه م و پیچی ده بینم خواردنم پیچ و خه مه

رؤزی ئه ووهل بو که زانیم من به غه م تیکه ل ئه م

موبته لای دهردی گران و عیشقی بی مه حسه ل ئه م

هه روه کوو په روانه تووشی سووتنی مه شعه ل ئه م

وهک چرای کوئمه ی ده بینم من سه راپا هه ل ئه م

شوعله یی روت که م که جانا بانه سووتیم به و شه مه

ده فعه یی لوتفی بفرموو لابه بهندی دوگمه که ت

بو ته ماشای باغی سینت بو ته په رده سوخه که ت

دل فیدایی لیوی ئال و چاوه که ی پر سورمه که ت

زولفه کانت لاده با دل بیته باغی کوئمه که ت

ئا هوویی وه حشی که داوی دیت خه یالاتی ره مه

وہک لہ دِلما غہم بہ جاریؔ بۆتہ ہم دہم تازہ من
نامہویؔ تہختی فہرہ یدوون جام و ہم جہم تازہ من
چہم لہ مہوجی بہ حری بہ سرا بوویہ لہم لہم تازہ من
نامہویؔ ریگای حیجازو چاہی زہ مزہم تازہ من
لہ علی نابت زہ مزہمی من تا قی ئہ برۆت قبیلہ مہ
عیلمی عیشقت گہر مہراقہ بیترہ سہیری جہدوہ لی
سہرفی رووحہ بۆ ویسالت چاوہ کہم خو مہ حسہ لی
شہرتی عیشقت پیؔ نشان دہم (عاصی) یا ہەر مہ حمہ لی
دین و دنیای خوؔ لہ پیناو پییہ کہی توؔ ناعہ لی
ہہرسہری ہہلؔ نایہ ئیستاکہش ئہوانہی لا کہ مہ

* * *

(٦)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(هزهجی مهشتی تهوار)

تهخمیسی غهزه لی چه زه تی
زیائهدین (قدس سره العزیز)
له وهختی وهفاتی فهرموویه تی و نووسرایه وه

غولام و دهولته تم ناوی که مایه ی زهوقی له زه تمه
شه باب و شه وکه تم ناوی که مردن باری چه سره تمه
ره بابی عوشره تم ناوی که وهختی کووسی ره حله تمه
کولاهی سیححه تم ناوی که عیلله ت تاجی زیلله تمه
که وای عیززه ت له بهرناکه م که قیلله ت بهرگی ره حله تمه
له شهوقی عشقی سولتانی بیحه مدیلا سه نا خوانم
له ره مزی ئه مری سوبحانی ئه من شیواوو چه یرانم
به حوکمی زاتی یه زدانی پرئیشان و په ریشانم
له عهیش و نوژی چه یوانی ئه من چبکه م که ئینسانم
خهیالی بی به قا بو چی که زیگری نارو جهننه تمه

له پيش خه لقی هه موو عالم فلهك ماواي نه بوو قه تعا
 له ژيړباري زه مين ياران سه مهك جيگه ي نه بوو قه تعا
 له ناو خانه ي عه ده مدا بوو مه لك جيگه ي نه بوو قه تعا
 به شهر ته سلا نه بوو ناوي مه لك ريگه ي نه بوو قه تعا
 له عه رشي وه حده تا وا بوو كه ره حمه ت جي ي مه حه بيه تمه
 عي باده ت بو كه سي چا كه خه به رداري شه ري عه ت بي
 سه عاده ت بو كه سي چا كه ته ري قداري حه قيقه ت بي
 نه دامه ت بو كه سي چا كه گرانباري زه ميمه ت بي
 عه ياده ت بو كه سي چا كه گرفتاري ته بيعه ت بي
 كه من مه فتووني جانانم چه باكم دهر د وعيله تمه
 ته گهر مه عشوقه ساقی بي بلي زه هراوه بينوشه
 به يادي وه سلی دلدارت وري بگره تو بينوشه
 نه بي باكت له هيچ عالم بلين مه دهوش و سه رخوشه
 ته گهر دل بهر بلاويني هه موو دهر دو به لا خوشه
 خودا ناكرده مه يلي نا چه فهرقي سه قم و سيحه تمه
 له پايينم ته جهل هات و دلي گه زم وه كوو وه يياب
 له ديده ي عومر جاري بوو سرشكي خوین وه كوو سه يلاب
 رژاندي پيالهي ژينم به سه ر جهرگا وه كوو زه هراب
 كه ديم خوین جاريه ئيمرو له جهرگ و دل وه كوو سه يلاب
 گوتم ئه م شاهيدهم كافيه حيساباتي قيامه تمه

وهره (عاصی) به عه قلی خۆت مه ده فتوای به تال هه رگیز
له بو باری هه موو عالم مه به چارپای جه مال هه رگیز
خهریکی سیره تی خۆت به مه به سه ودای جه مال هه رگیز
وهره (فهوزی) له فه همی خۆت مه که فیکری به تال هه رگیز
ئه وهی تو تی ده گهی قوربان ئیشاراتی له خیلله تمه

* * *

(۷)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(هه‌زه‌جی دهشتی ته‌واو)

ته‌خمیسی حاجی مه‌لا زاهیر له‌سه‌ر غه‌زه‌لی مه‌لا عاصی

عه‌داله‌ت پیشه‌بوو شامیل له‌بو هه‌رکاری مه‌ردانه
له‌به‌رچاپووک و چالاکی فراندنی گۆی له‌مه‌یدانا
خه‌ساره‌ت بوو ته‌وا روژی بووه‌حه‌سره‌ت له‌دلمانا
له‌ده‌نگی ته‌لویداعی دل هه‌موو عالم په‌ریشه‌نه
له‌هه‌ر لای ته‌ماشاکه‌ی سه‌دای نالین وگریانه
چه‌راحت بوو له‌سایه‌ی ته‌وه‌نه‌بوو ته‌نواعی ئاشووبی
نه‌بوو خه‌وفت له‌هه‌ر وه‌قتی له‌بو هه‌ر کاری تو‌چووبی
له‌پی وپایی میرانی مساواتی به‌دی و خووبی
هه‌موو عالم له‌نالینه‌وه‌کوو نالینی یه‌عقووبی
ده‌لین وایووسفی ئیمه‌ئیراده‌ی دهشتی که‌نعانه
ته‌وه‌مه‌حموودی هه‌متایان خه‌جاله‌ت ما له‌(واحه‌رت)
ته‌غیر بوو ده‌نگی بی‌سایان له‌تاوان گشتی (واصف‌رت)

له وهختی کۆچ و رهحله تدا وجوهیان گشتی (واسودت)
 ده ئیی چاوم له تاروی ئەو گەیشته حالی (وابیضت)
 به تاوی ئاگری دووری هه موو هه رسینه بریانه
 ئەوا مه خلوق هه موو ویستان ده کەن داستان ئەلین کوو بوو
 تهحه مول پیشه وو موشفیک خیلافی وانی پیشوو بوو
 قه بیله و ئەهلی شارستان به جوود و نیعمه تی پر بوو
 عه جه ب ئەخلاق و لوتفی ئەو به عاله مدا که شامیل بوو
 له ژیر سایه ی ئەوا گشت کهس شموولی لوتف و ئیحسانه
 حه بیب وخۆشه ویستی مه له ئیمه دابراوی تو
 مه لین روپی به یه کجاری به یه کجاری له هه ر کوپی تو
 له هه رشوینی که تو ی لی بی هه موو عاله م موتیعی تو
 عه زیزی ئیمه بوو قوربان عه زیزی بوو مه قامی تو
 موباره ک بی خودا حافیز ئەوهش هه ر لوتفی رهحمانه
 له دهست مه دحی تووه خامه شقی برد ئەلنه مان ئیمرو
 هه موو مه دداح و هه م شاعیر تهحه بیورمان ئەلین هه یرو
 رجایه (الحذر) (ظاهر) له پیشی وهی بلیی وه یرو
 له ئەوسافی ئەوا (عاصی) که فیکری قاسیره ئیمرو
 زبانی له نگ و راوهستا خه ریکی ده ردی ههجرانه

* * *

(۸)

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

(هزهچی ههشتی نه خروبی)

مه کلوفی مه خروبی)

(تهخمیسی غهزه لی سافی)

سهیری که له تهبروی چه عهجهب نه قشی کشایه
ئهم جهدوله بی وینه له کرداری خودایه
چه ند عاشیقی بیچاره که بهوشیره کوژایه

ئهی پرتهدوی رهنگت به مهسهل عهینی چرایه

وهی حهلقهیی زولفت شه بههی داوی به لایه

ههر سینه مه بیستون و به شمشادی کوئنگت
مولکی دله ویرانه له بهر وهسلای درهنگت
تابووری موژههات و له گهل زولقی فه رهنگت

کردیانه نیشانهی سهری مژگانی خه دهنگت

بو یسه دله کهم بی کهسه لهم گوشه خزایه

ئهماره له گهل گه نجی جه مالت ته بهدی بی
زولمت له گهل تهو پرژه که هه روا ته بهدی بی
لهو عاریزه وا په رچهم و گیسوو ته بهدی بی

چوون باوهره کافر له جهه ننه مه ته بهدی بی

وهک جه ننه تی روخساری به تهو زولقه درایه

گهر تالیبی ژینی مه چوبه ر شهوقی جه وانان
 بی شهرت و وه فابی مه چوبه ر زهوقی جه وانان
 بی نه قد و به هابی مه چوبه ر عیشقی جه وانان
 بی یار و ده لیل پامنه بهر عیشقی جه وانان
 چهند سهر له سهر ئهم رییه له سیداره درایه
 مه شهوره له ئافاقی جیهان زاهیدی خود بین
 جیی سه جدیه میحرابی برۆ و عاشقی غه مگین
 گهر تالیبی بو زولفی رهش و په رچه می چین چین
 برۆا نییه ئه سلا له قسه ی زاهیدی خود بین
 مه علومه حه یای عاشقی بیچاره رژییه
 روژیککی ده گریام و به عینوانی وه فایی
 پییم گوت وهره ئه ی شوخی جوانانی هومایی
 دهرم که له ئهم سیبهره دل کانی عه تایی
 سه و داسه ری تووم مه مخه ره زیندانی جودایی
 سندووقی سهرت ده فعه یی مه یلم که وه لایه
 مانی دلّه کهم ره سمی هیلالی تو ده کیّشی
 تا چه رخی فه له ک نه قشی ویسالی تو ده کیّشی
 (عاصی) به جه فا جه ورو مه لالی تو ده کیّشی
 خوونم برژی عه کسی جه مالی تو ده کیّشی
 تا نه مکوژی نازانی که (سافی) به وه فایه

(۹)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رهمه لی ههشتی ماقسوور)

تهخمیسی غه زه لی چه زه رتی مه ولانا خالید (قدس سره)
به مونا سه به تی ئه وه ی له گه ل قه زیه ی کوردی پیک ده چن
چونکه ئه ویش ناره زایی ده برپیوه به رام بهر مه قسوودی خو ی
منیش به و نه وه ته خمیسم کرد

یازده مینی مانگی ئازار نو سه دو چه فتاو چوار
چه رخی هیوا که وته چه پگه رده رحه قی ئیمه ی هه ژار
ئه شکی چه سه رت وا له چاومان بو ته خوین و دیته خوار
موسم عید است ما نو مید از دیدار یار
عالمی در عیش و نوش و ماو چشم اشکبار
شان به شانی یاره عالم وا له گولشن تن به تن
من ده گریه م زور به ناسور داخه که م بو تو وه تن
که وتنه بهر پیی ناحه زی خو ت سونبول و لاله و چه مه ن
هر کسی بایار در گشت گلستان است و من
زشکی سرخم شد کنار از داغی هجران لاله زار

نیشتمان داخی گرانم هاته سهرتۆ هه وری غه م
 بۆ هه موو قهومی عهزیزت هه ر ئه تۆ بووی جامی جه م
 چۆن نه گریه م قور به سه ر که م که وتیه ژیریاری سته م

جان نشار مقدم جانان نکردم دم بدم
 چیست بهره از تفرجگاهی تخت جان نشار

حه قمه گه ر من زوو بسووتیم دائیما ههروهك سپه ند
 بیّ شعوورو دلّ به ئییش و ده رده دارو موسته مه ند
 سه دئه سه ف روئی له ده ستمان هیچ که سیك تۆلّی نه سه ند

بی نواو دل پر از خارو غریب و دردمند
 دست بردل سر بزانو چشم در ره دل فگار

بیّ که سه ئه م نیشتمانه چۆن هجوومی کرده سه ر
 هیژی بیگانه له دوور هات گشتی کردن ده ربه ده ر
 که س نه بوو وهك شیرى مه ست بیّ روو له مه یدان بیته ده ر

سینه سوزان دل فروزان کوچه کوچه در بدر
 کس مبادا هم چومن اواره از یارو دیار

سه یری که ن مندا له کانمان چۆن ده گریه ن وا به کوّل
 هه سه رتا بۆ ناسکه کانی غونچه لیوو کوّله گوّل
 ههروه کوو بولبول به زاری وا ده سووړین چل به چل

بکړه جویی شد زهر چشم روان از خون دل
 عاقبت کردم دوا داغ فراق سرچنار

(عاصی) گەر هۆشت له خۆیه موبته لانی تو به دهرد
پیاو به ته سلیمی قهزا به روومه که ناو دار و بهرد
رووبکه دهرگاهی لوتف و رهحه تی یهزدانی فهدرد

خالدا گرنیستی دیوانه و صحرا نورد
تو کجا کابل کجا و غزنین و خاک قندهار

* * *

(۱۰)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رہمہ لی ہشتی مہتسور)

تہ خمیسی قہ سیدہی
حہ زہ تی ئہ بووبہ کری سدیق
بہ کوردی

پیرو ئوفتادہ و زہ عیفم ناتہ وان و ہم عہ لیل
بی زہ خیرہی زادی تہ قوا بی نہ واوو ہم رہ زیل
بہ شقی رووحی فہ خری عالم حورمہ تی زاتی خہ لیل

جد بلطفک یا الہی من لہ زاد قلیل
مفلس بالصدق یأتی عند بابک یا جلیل

گہرچی من بہ دکارو بہ دخوم توئی خوداوندی رہ حیم
ئیلتیجام ہیئایہ قاپیت یا غہ فوورو یا رہ حیم
سائلم ہاتوومہ دہرگہت یا غہ نیی و یا کہریم

ذنبہ ذنب عظیم فاغفر الذنب العظیم
اننی شخص غریب مذنب عبد ذلیل

بيگهس و مهفتوون و عاجز وا له حوجره‌ی پر غه‌ما
 رووم له سفره‌ی ره‌مه‌تت کرد هيچ ئوميديکم نه‌ما
 ده‌ست و چاوم وا بلند کرد يا ئيلاهي بؤ سه‌ما
 قل لناري ابردي يارب في حقى کما
 قلت قل يا نار کوني انت في حق الخليل
 وا دلى گرتووم به جاري قه‌سوہتی بوغزو هسه‌د
 گهرنه‌کا مه‌حوى له سهردل (قل هو الله احد)
 هدر ده‌بى غه‌رقى عه‌زاب بم من له دؤزه‌خ تا ته‌به‌د
 قال يا رب ذنوبى مثل رمل لايعد
 فاعف عني كل ذنب فاصفح الصفح الجميل
 له‌شکرى غه‌م ده‌ورى داوم رى نه‌ماوه بؤ سرور
 زولته‌تى غه‌فلته‌ت به جاري لاي نه‌هيشتم زه‌رپه‌ نوور
 هدر ته‌توى شافى حه‌قيقى و عالمى (مافى الصدور)
 انت شافى انت کافى فى مهمات الامور
 انت ربى انت حسبى انت لى نعم الوكيل
 من که هدرچه‌ند رووسياهم پر گوناوه و هه‌م له‌ئيم
 خوت به خوت فهرمووه له قورئان (اننى رب رحيم)
 وا له‌تؤم داوايه ياره‌ب حوورو جه‌ناتوننه‌عيم
 رب هب لى کنف فضل انت وهاب كريم
 اعطنى ما فى ضميرى دلى خير الدليل

بیّقه گیرم بوون به جاری پیری یو بیّ تاقه تی
 بووه نه نتیجه ی عومری گه نجیم سستی یو بیّ تاعه تی
 ئه ی خودایا توّی ته بیب و دافعی هه ر ئافه تی

عافنی من کل داء واقض عنی حاجتی
 ان لی قلبا سقیما انت من تشفی العلیل

موبته لا بوو دل به غه فله ت پر شیقاق و پر خیلاف
 ته و به بیّ ئه م جا ئیلاهی بیّ درۆ و لاف و گه زاف
 ریم بده تا بیّمه مالت یه عنی که عبه بو ته و اف

هه ب لنا ملکاً کبیرا نجنا مما نخاف
 ربنا اذ انت قاض والمنادی جبرئیل

قه لبی داگرتم به جاری زوله تی توو لی ئه مه ل
 بیّ هه یا بووم قه ت نه ترسام هیچ له شمشری ئه جه ل
 رووم نه کرده ریّی سه عاده ت بیکه مه (نعم البدل)

کیف حالی یا الهی لیس لی خیر العمل
 سوء اعمالی کثیر زاد طاعاتی قلیل

هه زه ته قاییز ئه و هات (عاصی) یا بو قه بزى روح
 چی به سه رهات ئه هلی شه و که ت ساحیبی فه تح و فوتوح
 کوا فوحوو لی عیلمی دینی دانه ری مه تن و شرووح

این موسی؟ این عیسی؟ این آدم؟ این نوح؟
 انت یا (صدیق) عاص تب الی مو لی الجلیل

(۱۱)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(هزهچی ههشتی تاو)

تهخمیسی غهزهلی حافیزی شیرازی

له لایه ن مه لا مسته فا (عاصی)

له شاری کوویه ، له سالی ۱۳۹۲

هه موو عالم بزانی من به شوین چیدا که ئاوارهم

ئه من قیتمیری ئه سحابورپه قیمی مورشیدی بیارهم

له شوکری نیعمه تی لوتفی هه موو کاتی له ده ربا رهم

مرا عهدیست باجانان که تاجان در بدن دارم

هوا داران کویش را چو جان خویشتن دارم

زه مانیکه به شهوقی دل خهریکی فیکری ئهم هویه م

قوماشیکی غه زهل ده رکهم به ئهم تان و به ئهم پویه م

به کوردی وفارسیم نووسی به ناو و شوهره تی کوویه م^(۱)

صفای خلوت خاطر از آن شع چگل جویه م

فروغ چشم و نوردل از آن ماه ختن دارم

(۱) له دهستنوسیکی دیکه دا نه مانه ی هیلیان به ژیردا کیشراوه لهم دوو له ته دا پاش و پیش کراون.

بیحه مدیلا نه جاتمان بوو له ریگه‌ی ناحق و باتیل
 ئیتر تا ماوی خوټ لاده له حیل‌ه‌ی ریگری جاهیل
 نه‌که‌ی ده‌ست ته‌تو به‌رده‌ی له دامین مورشیدی کامیل
 به کام آرزوی دل چو دارم خلوتی حاصل
 چه فکر ازخبت بدگویان میان انجمن دارم
 له سنفی دائیره‌ی سه‌فوت ده‌زانم یه‌ککه‌م و تاقی
 نه‌من مه‌ینوش و بی‌په‌روام ته‌توش له‌م مه‌جلیسه‌ ساقی
 منیش بو‌یه‌ گرفتارم له ده‌ست چاوت به‌ مشتاقی
 شراب خوش گوارم هست و یار مهربان ساقی^(۱)
 ندارد هیچ کس یاری که من دارم
 له ده‌ست سولتانی عیشقایه دلی عالم منی به‌نده‌ش
 دلی کردم‌ه ته‌سیری خو‌ی له‌م سینه و قه‌لا به‌نده‌ش
 سکه‌نده‌ر تووشی داوی بوو به‌خو‌ی و حیثمه‌ت و سه‌دده‌ش
 مرا در خانه‌ سروی هست کاند‌ر سایه‌ی قدش
 فراغ از سروی بستانی و شمشاد و چمن دارم

(۱) نه‌م دپ‌ره له‌دیوانه فارسیه‌که‌ی (حافظ) دا نییه. پروانه حافظ نامه ج ۲، نوشته‌ی بهال‌الدین خرمشاهی، تهران ۱۳۸۰/ص ۹۴۵.

به راستی ههرچی عاشق بئی دروست بئی عهده و په‌یمانی
ویسالی دل‌به‌ری نادا به ته‌خت و تاجی سوئلتانی
ته‌ماشای گفتوگوی ناکه‌ی له مه‌عنا و له‌هجه‌یی جوانی

سزد کز خاتم لعلش زخم لاف سلیمانی
چو اسم اعظم باشد چه باك از اهرمن دارم

حه‌سوودی به‌دره‌وشت به‌سیه ئیتر مؤرێك له سه‌رده‌م نی
ده‌با ساتێك له ترسی تو دلم بئی گهرد و بئی غه‌م بئی
ئه‌تۆش ماندوو مه‌به چیت ده‌مێك چاوت له سه‌ریه‌ك نی

خدارا ای رقیب امشب زمانی دیده برهم نه
که من بالعل خاموشش نهانی صد سخن دارم

به چاوی هه‌ق ته‌مasha که‌ن وهرن ئه‌ی یارو بیگانه
ببینن چه‌هه‌ریی یارم که چه‌نده نازک و جوانه
منیش هه‌ربۆیه سه‌رخۆشم به ئه‌و دووچاوه مه‌ستانه

الا ای پیر فرزانه مکن عیبه‌م زمیخانه
که‌من در ترک پیمانه دلی پیمان شکن دارم

له هه‌شتا تیپه‌ری عومرم موسلمانم بفضل الله
وه‌کو بولبول له‌ناو گوێشه‌ن غه‌زه‌لخوانم بعون الله
له مه‌دحی یار هه‌تا ده‌مرم سه‌نا خوانم بحول الله

چو در گلزار اقبالش خرامانم بحمدالله
نه‌میل لاله ونسرین نه برگ نسترن دارم

ئەمن (عاصی)م و بێ بەهره بە قانونی شەرع ئەما
لە بۆ چاره‌ی برینی دل بە غەیره‌ز ریی وەرەع ئەما
عەلاتەددینه ئیم‌دام جەزەع یاخود فەزەع ئەما
بەرندی شەره‌ شد حافظ پس از چندین ورع امّا^(۱)
چو غم دارم که در عالم امین‌الدین^(۲) حسن دارم

۳۱ / ۶ / ۱۹۷۲ م، ۱۸ ی جماد الاولی ۱۳۹۲ هـ

* * *

(۱) لەدیوانەکه‌ی (حافظ)دا ئەم لەته‌ بەم جۆره‌ هاتووێ:
(بە رندی شەره‌ شد حافظ میان هەمدان لیکن).
(۲) ئە دیوانی حافظدا نووسراوه‌: (قوام‌الدین).

(۱۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رهمه لی هه شتی مامسور)

پینج خشته کی (عاجن) له سه ره سیده یه کی (عاصی)^(۱)

دیـل و پاـهـنـدی جه هـالـهـت غـافـل و شـیـتـانـه خـۆـم
ساـکـیـنی کـوـنجـی مه لـالـهـت خـاـدیـی بو تـخـانـه خـۆـم
ساـلیـکی ریـگـهـی ضـهـلـالـهـت پیـس و ناـمهـردـانـه خـۆـم

مهـسـت و سهـر خـۆـش و خـه جـالـهـت بـی دـل و دیـوانـه خـۆـم

دـل له دهـسـت دهـر چـووی خـه یـالـی باـدهـیی مهـسـتـانـه خـۆـم

پهـنـدی پهـنـد گوـیاـن لهـمـن قـاپـی خـراپـهـی داـنه خـسـت

بهـلـکو داـئـیم بوـوم بهـراـمـبهـر ناـسیـحـانـم بهـرهـلـسـت

بـی مـوبـالـات بوـوم له تهـفـعـالی درـوسـت و ناـدرـوسـت

بـی شـعـور و خـۆ پهـسـهـند و هـهـرزه گۆ دـنـیا پهـرـسـت

لیـوه شـاوـهـی سهـرزه نـشـتی تهـقـریـبا و بیـگـانـه خـۆـم

^۱ نهم پینج خشته کی له دیوانی (عاجن) بلۆکراوه تهوه. بڕوانه: عاجن، دیوانی عاجن، پیتشه کی نووسین و ناماده کردنی بۆ چاپ:

محمد سید عبدالله بمرزنجی، چاپخانه ی (عهلاء)، به غدا / ۱۹۸۶، ۵۸-۴۹ ل.

قهت مه کهن باوهر به من ههرچی بلیم ههرچی بلیم
 چاکه زور دووره له من زور زه همه ته قهت بیته ریم
 با به سیمای سالیحانیش بیمه بهرچاوتان که بیم
 گهرچی زاهیر واده بینن دائیمه ن مزگه وته جیم
 سینه پر بوغز و حسادهت تالیبی ته فسانه خوم
 کهس وه کوو من بی عه مهل خوئی روت و ریسوا قهت نه کرد
 نه فسی ته ماره م به چاکه بو خودا قهت پته نه کرد
 به لکو ریم بو سهر خه یال و مهیلی ئوخرا قهت نه برد
 سهد ته سف عومرم ته واو بوو رووم له ته قوا قهت نه کرد
 بی زه خیره و مایه پوویچ و دل رهش و ویرانه خوم
 بی په ناو بی بهرگ و کیسوهت بی نه واوو پر قه لهق
 غه رقی ناو ده ریایی شه قوهت بی سه فا وهک پر مه راق
 حامیلی ته وزارو قه سوهت بو جه زای بهد موسته حهق
 بی دل و ئیدراک و سه فوهت بی وه فا ده رحهق به حهق
 گیژ و بی فیکر و ده ماغ و بی مهی و مه یخانه خوم
 نه فس و شه یتان هاتن و منیان به قایم راوه شانند
 ههر به یه کجاری خه یالئی چاکه یان لیم داته کاند
 دواي ته مه بهرگی ئیتاعه تیان له بهرما دادراند
 سهر فی عومرم کرد له دنیا تووی چاکه م هیچ نه چاند
 بی بهشی خهرمانی تاعهت ره نجه رۆو بی دانه خوم^(۱)

^۱ له دهستنوسی (عاصی) نووسراوه: (بئ ته مای فهرمانی...).

ماسی سهر سهودایه دلّ تینی له‌ناو ده‌ریایی روون
 عاشیقی شه‌یدایه دلّ بو خنده‌یی له‌یلایی بوون
 چاوه‌شی دنیا‌یه دلّ وهك موتربی دارایی هوون
 شه‌معی به‌زم ئارایه دلّ بو جیفه‌یی دنیا‌یی دوون
 دین و دلّ سووتای دنیا عه‌ینی وهك په‌روانه خوّم
 غه‌رقی ده‌ریای بی بنی غه‌م پر له‌ئاخ و پر می‌هن
 دائیمه‌ن چاو شوږ و روو زه‌ردم له‌قایی (ذو المنن)
 باع‌یسی به‌دکاریه دوور بووم له‌ئه‌جاب و وه‌تن
 ئه‌ی موسلمانان ده‌خيله ئیوه وهك من قه‌ت مه‌که‌ن
 رووت و سه‌رگه‌ردان و مه‌هجوور وا له‌ری جانانه خوّم^(۱)
 تاكو ئه‌توانن به‌جاری نی‌ر و می‌ورد و درشت
 تۆبه‌یی خالیس که‌ن و وه‌سیه‌ت به‌چاکه پشت به‌ پشت
 نا‌هی یه‌کتر بن له‌گفت و گو‌ی به‌دو ئه‌فعالی زشت
 روو له‌مه‌ولا که‌ن به‌راستی نه‌ك وه‌کوو من به‌د‌ره‌وشت
 ئه‌ی وه‌کوو ته‌یریکی سه‌ربالّ بی نه‌واو هیلانه خوّم^(۲)

^۱ له ده‌ست‌نوسی (عاصی) نووسراوه: (مه‌حروم وا له‌رووی).

^۲ له ده‌ست‌نوسی (عاصی) نووسراوه: (ته‌یری که‌سیره).

گەر دهرم کهى تو له قاپى رهحمهت مهولای مهتین
 کى ههیه بو من بیته مهله و مهئوای حسین
 غهیری تو کییه غهفوور و بی و (خیر الراحین)
 روو له کى کهم روو له کى کهم (یا اله العالمین) ^(۱)
 وا له بهر دهرگاهى عهفوت روو رهش و بى یانه خووم
 جاهيله ههرکهس که غافل بى له شوکری نيعمهت
 غافل ههرکهس که خالى بى له ترسى نيقمهت
 چونکه (عاجز) جاهیل و پر غهفلته بى خیدمهت
 دهنگى (دق الباب) ی یا ره ب وا له قاپى رهحمهت
 بانگ نه کا (عاصی) م و هاتووم بى وهفا و په یمانه خووم ^(۲)

* * *

^۱ له دهستنوسى (عاصی) نووسراوه: (روو له کوێ کهم روو له کوێ).

^۲ له دهستنوسى (عاصی) نووسراوه: (بانگ ده کا (عاصی) مه...).

(۱۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمل مهشتی مخزوف)

ته خمیسی غه زه لی شیخ ئه نوهرم کردووه
له هه ولییره وه ناردبووی له بابته ئایه تی
(لن ترانی) و (قاب قوسین)

سهیری دوو ئایهت بفرموون چۆن تهرازووی حورمه تن
دهرحه قی دوو زاته هاتوون ههردو ئه هلی عیززه تن
یه عنی مووسا وو محمد فهخری جومله ی ئومه تن
(لن ترانی) و (قاب قوسین) ی کهوا دوو ئایه تن

بو جهوابی پر مهعانی ههردویان بی غایه تن
حه زه تی مووسا به دیتن فیکره که ی مائیل بووه
(لن ترانی) بو جهوابی ساعه ته ن نازیل بووه
(قاب قوسین) بو محمد روتبه یی فازیل بووه

(لن ترانی) دهرحه قی مووسای که لیمی فهرمووه
(قاب قوسین) یش له بو فهخری ریساله ت هاتووه

گهر به راستی روو له حق کهین تا له ریگا لانه دین
 بهردو داریش تیگه یشتوون گوی له مونگیر با نه کهین
 فهرقی مه عنای ههردو ثایهت با به کیژشانهی بکهین
 گهر بهوردی تی بفکرین سیعری ههردو وکیان بکهین
 قهدری تاهار قیمهتی موسا به چاکی تی ده کهین
 ناشکرای کردووه به جاری ئایهتانی موخته بهر
 شهك له دیتندا نه ماوه لای دلانی بی کههدهر
 دهرحهقی فه خروئشه نامه خوا له قورئان دای خه بهر
 ئه و به نه سسی ئایهتی پر نووری (مازاغ البصر)
 پرتهوی نووری ته جه للای بی ته رهف هاته نه زهر
 تی بگه ئه ی ئه هلی ئیمان بو ت بهیان کهم جلوه یی
 چه زه تی موسا له هوش چوو چه نه دهقیقه و له حزه یی
 وهك که دیتی کیوی سووتاند که و ته ترس و له رزه یی
 ئه م وهخت بوو چاوی برژی نووره که ی دیت زهره یی
 زور نه ما بوو گرپسینی و تیا بسووتی و ده رنه یی
 چه زه تی زاتی محمد وهك له ره فرهف سه رکهوت
 عهرشی خوا بووه فهرشی بهرپی و دینیشی بهرکهوت
 روئییه توللا بووه خه لاتی خاله میشی ده رکهوت
 ئه و له کاتیکا له پایه ی عهرشی ئه علا سه رکهوت
 هیند بلند بوو پرتهوی نووری خودای لی ده رکهوت

کیوی تووره بو مونا جات ئینتیخابی کردوه
 یه عنی بو موسا که لیمه حورمه تیکی گرتوه
 دهنگی بی رنگ و حورووه ئینتیسابی کردوه
 ئەم له کیوی توور له گەل موسا خیتابی کردوه
 ئەک به دیتن هەر به بیستن گوئی له بو راگرتوه
 دیتنی حەق بو محەمد عه قله برپای کردوه
 فیکری چەند کەس وا له تەفسیر دیاره ئەفشای کردوه
 تی نه گه یوه هەر که سیکی ئەو که حاشای کردوه
 ئەم به دیتن پر به چاوی سەر تەماشای کردوه
 هیئەندە لیی نیزیك بووه نووری جەمالی دیتوه
 مەدح و فەزلی فەخری عالەم قەت به گفتار ناکری
 سەدیە کی بیللا به هیچ کەس زەبت و ئیقرار ناکری
 جبرەئیل فەرمووی که جیی تو قەت به ئەغیار نادری
 (قاب قوسین او أدنی) راسته ئینکار ناکری
 غەیری پیغەمبەر چە کەس ئەو مەرتەبە ی پی نادری
 موعجیزە ی موسای که لیم و ئەحمەدی خەیرولبەشەر
 ئاشکران وەک روژی روناک بی گومان و بی خەتەر
 تیئفکرن فەرقی چەندە بیخەنە مەددی نەزەر
 خو یەدی بەیزا له گەل ئیعجازی وەنشە قەلقەمەر
 موعجیزە ی موسا ئەوێتر موعجیزە ی فەخرولبەشەر

سەرفی دیققەت با بفرموون عامی زانای ئینس و جان
 بیخەنە بەر چەرخى تەحقیق ئەهلی عیلم و عارفان
 با کەسانی مەعنەویش بێن بۆ مەساحەى فەزلى وان
 ھەردویان دوورن لە یەکتەر بەینی ئەرزو ئاسمان
 نەسی ئایەت شاهییدە تەفسیر کراوە بێگومان
 ناردراوی زاتی حەققن ھەردوزاتی موعتەبەر
 بۆ ریسالات و نوبووەت ھەردولایان بە ھەرەوەر
 کافییە روتبەى موحمەد تاجى خەتمى کردە سەر
 (لن ترانى) و (قاب قوسین) ی بە کورتى و موختەسەر
 باش دەرى خست قەدرى موسا و قیمەتى خەیرولبەشەر
 بۆ ھەموو نەزمى رەوانت کاکە (ئەنوەر) عافییە
 شیعەرە کانت بۆ ئەوانەى دڵنەخۆشن شافییە
 بى ئەدەب دەرچووم ببورە چونکە شوھرەم (عاصی) یە
 ئایەتى پیرۆزى (مازاغ البصر) خۆ کافییە
 سوورەتى ئەسرا بێنە (ئەنوەر) چەند وافییە

* * *

مفاعیلن مفاعیلن فعولن

مفاعیلن مفاعیلن فعولن

(هزهجی شاهش ماحزوف)

نه‌بوو روژی له دنیا دا بلایم ئوخه‌ی
ته‌جه‌ل دایم ده‌لی حازر به ساده‌ی
نه‌ما عوزرت ئیتیر حیرس و ته‌مه‌ل تاکه‌ی

جهان جام و فلك ساقی اجل می
خلایق باده‌نوش از مجلس وی

هه‌تا ئیستا عیلاجی هیچ که‌سی نه‌کرا
ژیانی که‌س ته‌به‌د ته‌دیبری قه‌ت نه‌کرا
هه‌موو روژی رزی یه‌که‌سه‌ر له ناو قه‌ه‌را

خلاصی نیست اصلا هیچ کس را
ازین جام و وزین ساقی وزان می

* * *

مہ سہوی

(۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان (فاعلتن)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان (فاعلتن)

(۱) (رهملی مهشمی مهسور) (مهزوف)

له جهوابی سهلام و دوعا له لایه
مهلا عهبدولمهجید خهتیب و مودهپرسی
مزگهوتی عوسمان له شهقلاوه و ئهوانه‌ی ناویان براوه

ئافهرین بۆ نووخی نه‌زمم چۆن به خنده‌و پیکه‌نین
ئه‌م سه‌فینه‌ی پر له ئیخلاص واگه‌یانده سه‌رسه‌فین
عه‌رزى ئیخلاص و سه‌لامم هه‌لپه‌یژى بى عه‌دید
چه‌نده میلیار و کلوور بى بۆمه‌لا عه‌بدولمه‌جید
ده‌سته‌کانى ماچ ده‌که‌م من زۆر به فه‌خرو شادمان
حه‌مدولیللا ئیمه‌ باشین ئه‌ی بوزرگی میهره‌بان
من له‌ خوام داوايه ئیوه‌ش هه‌ر به‌ره‌و باشی پرۆن
دائیمه‌ بى ده‌ردو غه‌م بن تا له‌دونیادا ده‌رۆن

(۱) ئه‌م هۆنراوه‌یه له‌به‌ر ئه‌وه‌ی مه‌سه‌نه‌ویه، ته‌فعیله‌ی کۆتایی دیره‌کانی هه‌ندیک (فاعلتن) و هه‌ندیک (فاعلتن)، بۆیه‌ قالبه‌ کیشه‌که‌ له‌نێوان (مه‌قسور و مه‌هزوف) دایه‌.

زۆر به عیززەت بچنە قیامەت نەك بە ترس و ئەرزەو
 وەربگیرین زور بە حورمەت هەم بە پایەى بەرزەو
 پێ بە حەوش و ژووری مزگەوت عەرزى ئیخلاى وسەلام
 عەرزى عوسمان بەگ دەكەم من هەم دوعاو ئیحترام
 ئەو بینایەى لى قبول بى بۆ قیامەت بێتە رى
 گۆلشەنى جەننەت لە عوقبا بۆى بێتە فەرش و جى
 زۆر سەلامى پێ مەحەببەت بۆ رەشید ئاغام هەنارد
 بۆ پەنادانى موسیبەت وا بە لوتفى خوام سپارد
 بێنە سەر بەحسى خوسووسى یەعنى تیپی تالیبان
 دەستى گشتیان ماچ دەكەم من گەرەوو هەم گچكەكان
 رۆژى پینچ جار بۆ مووەزىن سەر سەفینەى پێ سەلام
 سەد هەزار ملیار سەلاوات دەرەقى خەیرولئەنام
 (عاصى) عاسییه سەفین و تووشى هەورازى نەبى
 فیرى بوختان و درووو هەم ریا بازى نەبى

۹۷۳ / ۵ / ۲۷

(۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہ مہلی شہنشی مہجڑول)

لہ جہوابی کاغہ زی
(عہلی مہحمود کا کہ خان دزہیی)
ئو وەختە لہ شیواشوڭ بووم

ئەہی عەریرە تۆ کە گەییە گرد مەلا
وا بزانیە چووویە قوبییە کەربەلا
هەر بەراستی تۆ کە هەرچەند وەک گوڵی
موفتەخیر بە دەچییە بەردەستی عەلی
تۆ وەکیل بە بۆ سەلام و بۆ پەلام
زۆر بە مەردانە و سەلووک و ئینتیزام
پیی بلی مەوخلیس بە تۆیە مستەفا
بۆیە نووسی ئەم عەریرە بە سەفا
ئەم مەسافە هەر لە شیواشوڭ کەو
تا بە بەردو دارو هەم داندۆ کەو
بینە کاتب گەربنوو سن میهتەر
دیارە زیاتر تۆ ئەوانە سەرورە

من که پهروانهم ئەتۆش وەك مەشعەلی
 تیی بگه من مەستەفام وتۆ عەلی
 فیلحەقیقەت تۆ کە ئاغای سەرورەری
 من سەمییی فەخری عەلەم تۆسەمییی حەیدەری^(۱)
 پیّت بلیم جاننا چلۆنە ئینتیراز
 فیلمە سەل ئەمنم نەخۆش و تۆش هەنار^(۲)
 تۆ لە بورجی دیققەتا وەك ئەختەری
 بو برینی دەردی (عاصی) دوختەری

* * *

(۱) ئەم لەتە پییەکی، (فاعلاتن)، لە لەتەکانی دیکە زیاترە.

(۲) ئەم دێرە تەفعیلە ی کۆتایی مەقسوورە .

(ئەم ھەلبەستە لەسەر شیوہی گۆرانییە)

کیژی برگەیی (۱۰ = ۵/۵)

لە ریگی دینا خەیلی ئیخلا سین
 ساحیب غیرەت و عەزمی تەمامین
 برای ئیمە یە ببن خاتەر جەم
 لە ریی ئیسلامی روحمان فیدا کەین
 بە لکومە حفووز بین لە دەست سەگی ھار
 شەری دوژمنمان بە لکولی لادا
 لەریتی پاراستن بەسەد سەرووری
 سەلامی لی بێ سەبیدی سەرورەر
 زۆر حەقەلامان ئە حکامی قورئان
 روورەش دەردەچی ئە حەشرو میزان
 سەرفی با بکەین ماڵ و غیرەتمان
 فتنە پەیدا کەن لەسەر رووی زەمین
 تەئسیر بانە کا دیعایە درۆ

ئیمە کە کوردین خودا دەناسین
 ھەزیفەمانە چونکە ئیسلامین
 کوردو عەرەب بێ یا تورك و عەجەم
 دوعا بکەین و روو لە خودا کەین
 یە کتر بابگرین بە وینە ی دیوار
 پەنا با بەرین بۆ زاتی مەولا
 حەقمان خەمەتە نێزیک و دووری
 شیعارمان ئیمپۆ ئە للاھوتە کبەر
 گشتان مل کەچین بۆ ئەمری یەزدان
 ھەرکەس لی لادا دەبێ سەرگەردان
 لەریتی پارێزگار دین و ھەتەمان
 ریگا بانە درۆ بە بەدخواھی دین
 ھەتەن نەشیوێ بە حیلە ی بەدگۆ

یہ کتر بابگریں نیمہ گدر پیارین بہ تاگری نیفاق پاکمان سوتاوین
 جدرگی شق کردوین دوزمن بہ خہجدر ریشہی کیشاوین بہ نووکی نہشتر
 ناومان لہ خونا قہومی موسلمان بڑین و بمرین بہ مایہی ئیمان
 ببین بہ یہک سہف نیمہ ئیسلامین ئہوجا بہ راستی ئہہلی ئیمانین
 شہرعی مستہفا بکہین بہ قانون دینمان قہت نادہین بہ گہنجی قاروون
 سہربہست و ئازا بہ دینی ئیسلام سہرفی عومرہکہین لہ ریگہی سہلام
 نیمہ کہ کوردین گدر ئہہلی وہافین لہ ژیر ئیتاعہی ئہمری مستہفاین
 فہرقی پی ناکہین بہ نہوعی زمان ہہرچی ئیسلامہ گشتی ہہر بران

* * *

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمعل مهشتی مخزوف)

گوڼ نه جاتی بوو له زستان تاجی شاهی نایه سهر
خارو غونچه وایه دهوری بولبولیش هاته خد بهر
بووکی رازاوهی به هاری دهم به خنده و پیکه نین
گوڼ شهن و لاله و هه لاله هاتنه دهر و چین به چین
مورغی خوڅخوانی ته بیعت هاته نه غمه و چه هچه هه
گوڼ له دهشت و چیاوو سه حرا که وتنه له نجه و هه لپه رین^(۱)

(۱) عاصی نهم سی دیره شیعره دی له ناو پارچه په خشانیکي هونهری هیناوه که (به بونهی هاتنی به هار) نووسیویته تی . دیری یه کهم مه سنده وییوه و عهرووز و زهری مه جزوفه . دوو دیره کهی تر له شیوهی چوارینه دان و زهریان مه قسوره (فاعلان).

چوارین و تاکه دیر

چوارين

(۱)

مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن

مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن

(مەزەجى مەشتى تەوار)

ئەبى ھىوات رەزاي ھەق بى ۋەرە (عاصى) بە مەردانە
ئغاۋ كە نەفسى سەر كېشت بەرازىكە ئەناۋ لانە
لە مەيدانى شەپرى ئەودا چەكت ھەر زىكرى بارى بى
كە چونكە كوشتنى نەفسى جىھادى ئەھلى عىرفانە

※ ※ ※

(۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رەمەلى مەشتى مەجزوف)

خاتەمى دىۋارى روتبەھى قائمە بنچىنە كەى
پەر لە ئەسرارى خودايە سىنەيى گەنجىنە كەى
دېگەرلىكى دل رفىنە ئەۋ بەدل گول چىنە كەى
من كە تىنۋوم بۆ شفاعەت ئەۋ كە ساقى كەۋسەرە

※ ※ ※

(۳)

مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن
مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن
(هزه جي ههشتى ته واو)

به هيواى عه فوو لئ خوشبون منى (عاصى) ئه وا هاتم
ده لورم وهك سه گى برسى به چاو شوپرى ئه وا هاتم
گه داييكم گه لئ موحتاج له قاپى (قاضى الحاجات)
به هيواى ره حمه تى مه ولا به شوين لئ بوردى هاتم

* * *

تاکه دیر

(۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه لی هه شتی مه جزوف)

دل له سینهم وهک که ده رچوو گه ییه قاپی دلبهرم
بولبولیکی ناوقه فهز بوو رۆییه گولزاری ئیرهم

* * *

(۲)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(هه زه جی هه شتی ته ولو-

عه روزه گه ی مه جزوفه)

(رۆژی ۵ / ۶ / ۹۷۲) چوو مه ته که به بۆ خزمهت مه لا محه مه ده مین. له وی

نه بوو، منیش نه وهم نووسی)

به گورجی هاتم ئه ی گول بیمه خارت
ئه سه ف قوربان که مه حرووم بووم له دیدارت

* * *

وهرگیږانی پرسیار و وهلامیک

شاه تهران طلب مجامعت از زنش کرد در حالت حیض زنش بدین شعر عذر خواست
و گفت :

امشب از گلچیدم دستت بدار
می چکد از برگ گل آب هنار

جواب شاه :

ای صنم از بهر من عذری میار
شیر جنگی خون خورد وقت شکار

وهرگیږان

شایانو :

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رقمائل مائشئی مقنصور)

بۆ ئومیدی گول چنیم بگره تۆ سه بر وقه رار
وا له گول ته تکی به دائیم تک به تک ئاوی هه نار

وهلامی شاه :

فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رقمائل شائشی مقنصور)

خۆشه ویستم بۆم مه هیینه ئیعتیزار
شیری شه رکهر خوین ده خوا وه ختی شکار

قسمت فارسی

(۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثمن معذوف)

ای رحیم مـذنبین روز محشر از خطـا
وی جرم بخش گناه عاصیان بی نوا
نیست يك ذره ز دفتر غیر أفعال قبیح
ای که عفوت نیست حاجت طاعت ابر ریا
ای که خلق از قدرت تو عالم وآدم همه
واحدت رامی شناسم خالق ارض و سما
روزی از زیر میاه بحر بی پایان دهی
از فلک تا ارض هفتم جمله باشد سجدگاه
نیست قدر ذره ای از روز محشر بی گمان
گر نباشد لطف و عفوت یارحیم الاولیا
پادشاهها از خجالت نیست طاقت در زبان
تا بگویم عذر تقصیر یا اله الانبیا
جز باوصاف قدیم نیست امید از دلم
رو بدرگاهت بیاور (عاصی) بهر التجا

* * *

(۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثنوی محذوف)

ای شنشاه نبوت روی تو شمس الضحی
 وصف رویت چون بگویم شاهدت نور الهدی
 شد وجودت باعث ایجاد عالم را همه
 معنی لولاک ببخشد عزتت در هر سرا
 فخر کرد بر چرخ گردون چون قدمگاه توشد
 افتخارش زان بود بانعل پایت بوسه گاه
 مهر ختمت چون رقم شد نقش بست بر هردلی
 دعوی دیگر نباشد زان مقام عالی جا
 دارم امید وصال روضه رضوان تو
 زانکه لطف بی شمارست معجزت نورالهدی
 گرچه غرق بحر جرمم از قدم تا سر ولی
 چون شفیعیت را بدانم نیست بیمم از خطا
 یا رسول الله چو باشد نام (عاصی) مصطفی
 لطف فرما از شفاعت میل کن بر بی نوا

* * *

(۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثنیٰ محذوف)

در وصف
جناب ملا محمد جلیزاد
صد هزار رحمت بر روح پاکش

ای سَمی شاه لولاک وارث نور الہدی
ای چراغ دین پاک و شمع جمع اولیا
زین زمانہ دین طہ عزتی از تو گرفت
وز شبستان جہالت بس وجودت شد ضیا
قوتی از تو گرفتہ اجتہاد شافعی
عزتی از تو بماندہ دین پاک مصطفی
باعث فخر زمیننی بر بنای آسمان
نعل پایت بوسہ گاہست زیر گردون بر ثری
در جبینت می درخشد نور ایمان آن دمی
چون نہادی فکر بکرت بر معانی والضحی

جملهء تفسیر قرآن حل شود از فهم تو
مسلمت را با بخاری هم چو آبست در مینا
نیست علمی خارج از گردون فکرت بی گمان
بر همه علمی محیط است علم عالی چون سما
دارم امیّد اجابت از لطیف دادگر
مخلصانت در سعادت منکرانت روسیا
دردمندم (عاصی)م از دیری لطف در بدر
عفو فرما زین حزینی بشق روح مصطفی

* * *

(۴)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثنیٰ محذوف)

خیمه بر صحرای دل زد عشق فتنه انگیز را
برد متاع عقل وهوش و ذوق عزت خیز را
حبس چاه غبغبش شد سیرتی پر مایه ام
قید زنجیر دوزلفش صورت گل ریز را
طوق در گردن چو قمری کوکوم از دیر عشق
صید دام زلف یارست زاهدی شب خیز را
ناگهان باران عشقش آتش صبرم گداخت
جوی اشکم شد روان از دیدهء خون ریز را
دوش بر بازوی علقم قید زلفینش زنید
چون چشیدم از شرابش جرعهء لب ریز را
ملك هوشم بی سپاه خسرو عشقش گرفت
در زخمدان چو چاهش آه حسرت خیز را
سرچو مجنون خاک کردم در ره لیلا مدام
دل چو پروانه حریق شمع شعله انگیز را

ملك ايران و عرب را شد اسير حسن او
بوسه‌ای از خاک پایش قیمت تبریز را
بلبل عمرم پرید و غنچه از گلشن دمید
خار فرقت شد پیای بلبل غم ریز را
بوی وصلش گرز گلزار جمالش دست دهد
فخر بر گردون شود از روز رستا خیز را
(عاصی) یا در گوش خود کن حلقه‌ای از زلف یار
ملزم درگاه او شو همچو سگ دهلیزار

* * *

(۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثنیٰ محنوف)

ای شهید تیغ عشقت قامت رعنا۱ ما
وی اسیر دام زلفت صورت زیبای ما
عاشقم بر حسن رویت همچو بلبل بر گلی
کز ز رنگ وبوی آن گل عزت سودای ما
ای ملک طلعت بیا با ما بساز از رمز عشق
بس رقیبان طعنه جویند از در مولای ما
همچو قمری طوق عبدی گردنم را نقش بست
کوکواست از دیر عشقت سینهء پر آی ما
فسحت میدان وصلت طاقت صبرم برید
گوش گردون در سماع است شورش غوغای ما
چهرهء بدر منیرش ظلمت از دل محو کرد
دل بشور عشق آورد یار بی همتای ما
فکر در اوصاف حسنش حدی تونه (عاصی)۱
بلبل باغ جلال است یار بی پروای ما

* * *

(۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثنیٰ محذوف)

مجلس عشق است ساقی می بکف از کام ما
 زن بشف مطرب بیا از بخت خوش فرجام ما
 شور مستی در میان و روی معشوقه چراغ
 باده پر می بدست و شیشه هنگام ما
 تن بعشوه لب بخنده گل بدست خارا زیر
 لاله رنگ و مشک بو سرو گل اندام ما
 ای صبا هر صبحگاهی چون بکویش میرسی
 زن برسم بندگی کز نامه و پیغام ما
 بوسه زن بر خاک پایش بر فرستد مرهمی
 تا شفا یابد ز نیش هجر آندم نام ما
 دور میخانه چو گلشن ناله بلبل میان
 بانگ میدارد بهردم ای گل پرکام ما
 خسروانه یار آید با ادب شو (عاصی)
 شاهدا شیرین بریزد قطره بر گام ما

* * *

(۷)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثمن محذوف)

مست عشق روی یاراست آن دل پر زار ما
باغ حسنش تکیه گاه است آندل بیمار ما
غیر گلزار وصالش ما را هرگز فکر نیست
تا گل باغ جمالش بو دهد بیمار ما
مسندی شاهی ببخشد يك نظر از لطف او
بوی رضوان می دهد کز آن گل بی خار ما
خاک کویش سرمه را از هر طرف کرد بی رواج
چشم را بینا کند خاک ره دلدار ما
نفس را لاف ریاست میزند هر دم ولی
دولتش یغما کند او آن سپه سالار ما
شاه را عزت نماند با وجود خادمش
دولت عقبانگین آن سلیمان وار ما
(عاصی) از روی غلامی حلقه در گوش توست
زیل عفوت رابپوش بر حال کچ رفتار ما

* * *

(۸)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رمل مثمن مقصور)

مطرب سینه چه سازاست میزند ساز و رباب
در طرب آید همانکس بشنود راز خطاب
تیر مژگان دوچشم نرگس شهلای یار
زخم کرد بر جان ماو وز جگر را زد قلاب
آتش هجران کویش سبزهء صبرم بسوخت
نیش شمشیر فراقش چاک سینه کرد کباب
دل چو بلبل نغمه خوان است بر گل رویش مدام
شمع وصلش بردل پروانه آمد درشتاب
سرو در گلزار شاهی چون قدش هرگز نرست
باغ از بوی جمالش جوهرش را شد گلاب
بر در سلطان رویش صد چو فرهادش غلام
خسرو اندر زیر کویش روح شیرینش بواب
(عاصی) ا در خاکپایش چشم خود روشن بکن
تادل از دیدار یارت باد هر دم کامیاب

* * *

(۹)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثنی محذوف)

دل مغنی گشت امروز در سماع است و طرب
یار ما نامش محمد شد علاء الدین لقب
جا نشین شاه عثمان بحر عرفان است ولی
منکر از روی حسادت جمله دورند از ادب
میل بر هر دل که باشد شمع رخشان کند
عالمش پروانه باشد جان بخشد بی تعب
خود چراغ ظلمت است و آب حیوان بر درش
بسکه دلها شد سکندر فهم کن تو این عجب
از دعا غافل نباشی (عاصی)۱ در روزو شب
تا ابد سلطان جانان باد مرشد زان نسب

* * *

(۱۰)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رمل مثمن مقصور)

ای شها از کوی وصلت دم بدم گشتم غریب
مخوشد از دل فراغم می نماند در شکیب
کالبسد خالی بمانده از خیال هجر تو
دیده از دیدار رویت خون می گوید عجیب
دین و دل از دست برفت و چون فراق شد دوام
بر امیدی اجر گرید دیده از روز حسیب
عمر ما بی کام رفت و دامن وصلت ندید
درد ما از هجر دید و در فرح می شد رقیب
هرزه گوی چند باشد (عاصی) ا بی هود است
تا نباشی خاکپای آن شهنشاهی حسیب

(۱۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثنیٰ محذوف)

رخنه در مستی نباشد بر در میخانه ات
گر شود پیر مغانت ساقی پیمانه ات
گر هوای عشق داری بی میت دست رس نشد
یا فلك از تو ببیند نالهء مستانه ات
در نماز عشق باشد رو بمحراب امل
اقتدا بر میفروش است سجده از میخانه ات
صرف روح و باد کردی تامیت دست رس بشو
شمع مستی را چو دیدی عالمی پروانه ات
روضهء رضوان کجا و لذت مستی کجا
می خر و میخانه کن تو (عاصی) اغم خانه ات

(۱۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رمل مثمن مقصور)

فاش باشد در زمانه شاه خوبان یار ماست
بی وصال روی خوبش دیگری اغیار ماست
دل چو گرید در فراق آفتاب روی یار
شب پره خصلت همیشه عالم از انکار ماست
موی مشک آمیزی زلفش پای دل زنجیر کرد
کوی طورش سرمه ریزی دیدهء بیمار ماست
جمع شد بر روی خوبش بدرو خورشید و هلال
شعلهء ایشان همیشه از رخ دلدار ماست
بر دلم نقش غلامی همچو طره برنگین
روز اول تا قیامت بندگی رفتار ماست
سرو باغ دلربای قامت رعنائی او
کام هر دل چون بر آرد خواجهء احرار ماست
جان نهادن پیش دلبر شرط عشق است (عاصی)۱
بوی گلشن بی تماشا نسخهء عطار ماست

* * *

(۱۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مثمن مقصور)

روی صحرا سبز گشت و بلبل از گلزار مست
عشق آمد نقش شاهی بر دل بیمار بست
چون غلام عشق گفتم حلقهء درگوش کرد
تاقیامت رسم عبدی بر دل خونخوار بست
میزنم هر صبحگاهی دست بردامان عشق
تاگل مقصود دل را از جوار خار رست
شاهد بزم (الست)م گلشن عشق است و بس
بوی در کوی نسیمش کرد دل غمبار مست
(عاصی)ا از عبد عشقی لاف خودبینی مزین
و زهوای این فلان است (عاصی)ا بردار دست

* * *

(۱۴)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلان

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلان

(مزج مثنی مسیح)

درین زندان هجرانت دلم از قید غم بند است
عذابت مایهء عزت جزایت پند بر پنداست
دلم چون خل میگردد دمی از کوه هجرانت
زهرجا نیست مأوایش چو خاک کوی توقنداست
بسی درخاک می گشتم که تا اکنون ندانستم
خراج خاکپای تو که شیراز و سمرقند است
گناهم گرچه چون کوهست بیا از لطف خود بنگر
که بحر عفوی تو جانا چو قلزم را نه مانند است
خطایم گر جمع باشد همه عالم ببینندش
همان دم پست تر باشد که عفوت کوه الوند است
اگر از بحر لطف خود مرا یک دانه در بخشی
همه صراف گر آیند ندانند قیمتش چند است
گرفته دامن عفوت ندارد دست زور (عاصی)
اگر دستش بریده شد که دندانش ازو بنداست .

* * *

(۱۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مثنی مضمون)

در وصف خانقاه بیارہء شریف

وادی بی خواب غفلت لطف مولا منظر است
گلشن پر بوی وحدت نور خضرا بر سراسر است
از درونش شد بنای بس بلند و خوش هوا
اهل معنی گریبند از فلکها برتر است
گنبد است پر نور ایمان جای اهل عزت است
خادم درگاه پاکش کمترینش کشور است
خاک سطحش مشک خاور منفعل از سوی او
سنگ ریزش درو گوهر حوضهایش کوثر است
نیست حاجت برسؤالی بانگ میدارند مدام
کین مقام جلوه گاه نایب پیغمبر است
ماه خورشید زیر سقفش روز و شب ناید زوال
کس نبیند ظلمت شب چون ستونش گوهر است

کعبهء مقصود عالم بارگاه ذکری حق
 گنج پر دری حقیقت زمزمش را بر در است
 از درخت شرع بینی شد حقیقت گل زسر
 بوی گل با مشک خاور نه مشابه عنبر است
 این عجب بی تار ظلمت زندگی بخشد مدام
 چشمه ایست از آب حیوان طالبش اسکندر است
 فرق در بینش چو باشد با قصور جنتی
 آن بنای قدرت است و این بنای عمر است
 سینهء عاشق ببیند گر سمندر زان مقام
 آشیان سازد درونش چون ببیند مجمر است
 لحظه ای خالی نباشد از ملک آن جایگاه
 رحمت آرند بر همانکس شور عشقش در سراسر است
 یا الهی رحم کن بر حال (عاصی) ناتوان
 تا بگویند این غلام و پاسبان آن دراست

(۱۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مشن ماقصور)

آن شهنشاه طریقت آفتاب روشن است
 وان هواخواه حقیقت عشق او درهر تن است
 عالمی را تن ببینم روحشان آن یار ما
 آنکه از درگاه لطفش صدگدایان بهمن است
 در کمند عشق فیضش شیر را روباه کرد
 بهر مقصود وصالش اولیا را درزن است
 آن شهنشاهی که از باغات عثمان آرمید
 تکیه گاه سلطنت را چون بیاره مسکن است
 ریزه خواری خوان جودش اهل علمند آن شهی
 خوش چیند اهل معنی بس که فیضش خرمن است
 در زمین هر کس که باشد درکی معنی در دلش
 جمله از اوصاف ذاتش بی تماشا دم زن است
 (عاصی) از دیری عشقش لاف عبدی میزنی
 ای سفیه بی بصارت خاکپایش چون من است

* * *

(۱۷)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مشمن مقصور)

موسم عیداست و جانا دین و دل قربان دوست
 جای فخر است بی تماشا مردن از دربان دوست
 خاکپایش توتیای چشم بیمار دل است
 گنج کام از هر دو دارین دست بر دامن دوست
 بوی گل با مشک خاور نسخه‌ای از کوی او
 در گلستان منفعل شد غنچه از خندان دوست
 لاله و نسرين و عنبر فخر از بویش کنند
 نرگس شهلا خجل از زلف چون ریحان دوست
 گرچو اسکندر خیالت وصل آب زندگی است
 در پناه آفتاب است چشمه حیوان دوست
 جمله فردوسم ببخشند با قصور و نعمتش
 دل نخواهد جز مشام کوی چون رضوان دوست
 کار دانایان نباشد (عاصی) ا بس التماس
 شاخ بیداست التجا جز درگه احسان دوست

* * *

(۱۸)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مثنی مقصور)

هرچه کردم پادشاهها عذر آرم چار نیست
وز دری پر عفوی شاهی جان و دل انکار نیست
وصل را در خواب دیدن مایهء دنیا است و دین
ای که از اوصاف خوبت طاقتم اقرار نیست
چشم بیمارم همیشه سرمهء وصلت امید
تا که از خوابت ببینم دیگرم افکار نیست
گر تو امشب باز آی بر سر باین ما
دولت عقباً نخواهم باجنا نم کار نیست
گر چه لایق نیست مارا دیدن زیبای تو
درد بی درمان نباشد پای گل بر خار نیست
بر در رضوان کویت این غلام بی نوا
انتظارخوان لطف است ریزه خواری عار نیست
رحم کن بر حال (عاصی) سر بباین چون کند
وصل تو دارد امید و دعویش اغیار نیست

* * *

(۱۹)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مشین مقصور)

مطربا ساقی بگوی تا قدح گیرد بدست
ساقیا مطرب بگوی تا زند بردف چومست
جرعهء گلگون بیاور رقص مطرب را ببین
مجلس عاشق میان است جمله اش بادا پرست
ساقی بر سر می نهاده کز کلاه خسروی
می بشیرینی ببخشد عاشقان را پابست
وز سماع و دنگ مطرب بلبل آید در خروش
عشق گل بر لوح دلها نقش بست روز (الست)
دامن ساقی بگیرو جرعهء از می بخواه
از در میخانه (عاصی) میشود ایمان بدست

(۲۰)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رمل مثنیٰ مقصود)

ای گل فصل بهاری مدّت پیغام رفت
در وصالت ناله کرد و بلبلت بی کام رفت
آه در سینه نباشد هرکسی عشقش نبود
عشق بود از روی شیرین خسروش باجام رفت
مهر شد مهر محبت از دل مهر و وفا
چون زلیخا عشق دید و یوسفش با کام رفت
شربت عشقت چشیدم زهر فرقت تلخ کرد
چون بسی از وصل کویت جان من هنگام رفت
دل نهادی (عاصی) در دام عشق گل رخی
خام گشتی زان میانه صید را با دام رفت

* * *

(۲۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مشمن مقصور)

بر در میخانه زاهد صورت زیبا گرفت
وزسری مستی که عابد دولت عقبا گرفت
شهرت عشق است و مجنون تا ابد نامش بماند
عزت مستی ندید و حسرت لیلا گرفت
مرغ خوش خوان در سحرها بانگ میدارند مدام
عاشقان را صبحگاهان خلعت مولا گرفت
چون نبود بوجهل جاهل شور مستی در سرش
با همان شوکت که بودش لعنت مولا گرفت
جان بده ساقی ببین رو مستی می شو(عاصی)۱
تا دلت از عشق و مستی نعمت بی پا گرفت

* * *

(۲۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثنیٰ محذوف)

موسم وصل است جانا غم حجاب از دیدنت
بلبلان را جمع گشتند بر سر گل چیدنت
پای در زنجیر فرقت پاسبانم غم بود
مانعم فتوای شرع است خاک کو بوسیدنت
گرچه دورم گنج کویت لیک دل در کوی تو
منتظر از لطف و جودت گوهر بخشیدنت
بر سر دعوای وصلت شاهدم گریان دل
چون حیات دل ببخشد روی گل بوسیدنت
ار هوای وصل داری ترک جان است (عاصی)۱
فخردان از کوی یارت تو زخون غلطیدنت

(۲۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مشن مقصور)

دورم از گلزار کویت صد هزاران الغیاث
قیدم از زنجیر مویت صد هزاران الغیاث
خاك پايت مردمك را سرمهء طور است و من
چشم بیمارم چو دور است صد هزاران الغیاث
باد در صحرای هجرت خرمن شادی ببرد
دل چونی در گریه آمد صد هزاران الغیاث
جان و دل باشد فدای يك سر مویت مدام
در فراق کوی طور است صد هزاران الغیاث
(عاصی) از سینه آهی میکشی از دور یار
در قصورت هست شاهد صد هزاران اغیاث

(۲۴)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رمل مثنی‌مقصور)

شمع بزم آرای عشق است روی خوبت چون سراج
شاهد و پروانه نالند در هوایت چون دراج
ساقی بر کف می نگارد صد قدح پر شور می
نقد روح است در بهایش ذره‌ای دارد رواج
تیر مژگانش زقوس ابروش آراسته
تا درون عاشقان را پاره‌سازد چون زجاج
حلقهء زنجیری زلفش صد چو مجنونش میان
در کمند عشق لیش صد هزاران چون نساج
(عاصی)۱ در کوی یاراست مرهم و درمان دل
وز نسیم خاکپایش درد دل یابد علاج

(۲۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مشمن مقصور)

نالہء بلبل بیاید در گلستان هر صباح
طالب غنچه ببیند همچو مستان هر صباح
بر در میخانه زاهد مست از می هر دمی
بر سر کویش همیشه آه مستان هر صباح
سجدگاه عاشقان است کوی همرازان حق
نالہء شب خیزهایش همچو مستان هر صباح
بر امید جرعه‌ای کز دست ساقی گل قدح
تا بنوشد اهل عرفان همچو مستان هر صباح
شاهد غوغای عشق است سوز دل را (عاصی)۱
سر بنه بر کوی یارت همچو مستان هر صباح

❖

❖

❖

(۲۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثمن محذوف)

در فراقت شهد عیشم بر دماغم شد تلخ
ذوق شادی در هوایت با فراغم شد تلخ
چون مگس شهد وصالت با شعورم داد بوی
انگبین از تلخ هجرت بر دماغم شد تلخ
دور از گونزار وصلت دل چو بلبل زار وار
بی دهان غنچه رویت بوی باغم شد تلخ
شمع رویت را چو دیدم اختیارم شد زدست
خوی پروانه ندارم شب چراغم شد تلخ
آندمی از کوی گلشن رفت (عاصی) در بدر
نالَم از درد درونم عیش ساغم شد تلخ

(۲۷)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رمل مثنی مضمون)

ای سَمی شاه عطار منبع فیض عباد
شد جمال پر جلالت بهر دلها چون صیاد
دام درپای فهیمان همچو عنقا می زنی
وزدل اهل معانی حسن تو دام نهاد
صید دام عشق کردی عالمی از خال و خط
قید در زندان همت خسرو است و کیقباد
قامت رعنا ی سروت شدستون چرخ دل
زلف زنجیرت بدل را دام عشقت بر نهاد
(عاصی) در گردن چو دیدی حلقه‌ای از زلف یار
فخر کن بر چرخ گردون راحت را یاد باد

(۲۸)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(هزج مثنیٰ سالم)

خروس عشق در بانگ است در میخانه والاشد
زفیض مستی این در سری شاهانه بالاشد
ختن میخانه است امروز پر از آهوی مشک آمیز
بیسوی رمزی میخانه در جانانه لالاشد
از آن گل شد رواجی حسنی بی همتای یارم^(۱)
که برگ فقر مینوشان بری میخانه کالاشد
بیا ای مشتری بنگر قدح از میفروشان خواه
دل اهل معانی را از آن جانانه بالاشد
تو شرح سینه ار خواهی برو با پیر دستگیت
ببین (عاصی) سری عزت دران آستانه اعلا شد

(۱) نهم له‌ته برگه‌یه کی در یژی له کوتابی، له له‌ته کانی دی که م‌تره، بویه دوا پیی نهم له‌ته له باتی
(مفاعیلن) بووه به (فعولن).

(۲۹)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزج مثنیٰ سالم)

سری از کوی تو دوراست بقربان سرت باشد
دلی زان کوی مهجوراست غلام کمترت باشد
دل بی شور عشق تو اگر باشد چنان بینم
لبش تشنه زهر چشمه خیالش بر درت باشد
نباشد سینه‌ای در او خیال عزت ساقی
سرش بینم قدمگاهت همیشه بردرت باشد
کسی بر چشم انکاری نظر بر حال تو باشد
بریده تیغ قدرت او ندیده جوهرت باشد
همه تنهای (عاصی) را اگر خالی شود از یاد
تنش پاره بشمشیرت هلاک خنجرت باشد

* * *

(۳۰)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رمل مثنی مضمون)

دوش در میخانه دیدم رمز مدهوشان رند
ساقیم می داد و می گفت کی حزین مستمند
جان بیاور در بهای قطره ای از می بنه
گرتو می خواهی هوای عاشقان سر بلند
نیش زخم تیغ ساقی بر دلت باید کشید
باد بنیاد وجودت تیر معشوقه بکند
خاکپای ساقیان را سرمه چشمت کنید
زلف چون زنجیر ساقی گردن دل را ببند
سینه مجرباد کردی آتش عشقی میان
کام را بینی سمندر آشیان زانجا ببند
پاسبان کوی اوشو گر طمع داری توفیض
از در میخانه عاشق میشود ایمان بند
(عاصی) از دست ساقی زهر را باید خورید
بی وصال یار باشد در دهانت زهر ، قند

* * *

(۳۱)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزج مثنیٰ سالم)

بجز دانا نمی فهمد چه فکر از شهرتم آید
بجز بینا نمی بیند چه ذوق از غربتم آید
که تا تاج سر مورا است کلاه غوث گیلانی
همانا اشک گریانم بدور مقلتم آید
بنای شهر غزینت که تا باشد سر محمود
ایاز شادیم رفت و که رمز از حسرتم آید
سر مهدی که تا بینم بزیری پای مرغ عشق
خیال راحت نبود چه فکر از شوکتم آید
رقیبت چون هزار است و غلامش چل بود (عاصی)
خیالت گر بود شادی چه شوق از دولتم آید

* * *

(۳۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(بعل مثنی مفعول)

ای که شهد وصل فیضت بر همه گامی لذیذ
وی که فکر فکرو خویت بر همه عامی لذیذ
قطره ای از بحر لطفی عالمی را کرد محیط
ذره ای از موج جودت بر همه نامی لذیذ
نیست مانند رخت را در گلستانها گلی
بوی گلزار جمالت بر همه خامی لذیذ
از شراب عشق کردی عالمی رامستی حق
جرعهء چشم خمارت بر همه جامی لذیذ
(عاصی) م باکی نباشد زخم تیری منکران
داروی خاک رخت را بر همه زامی لذیذ

* * *

(۳۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مثنی مقصور)

برسرتخت خلافت آن شاهی والا تبار
حضرت صدیق اعظم نام او شد یار غار
خطبهء ترویج دینی بر سر منبر بخواند
چون زدنیا کرد رحلت فخری عالم بر مزار
پس همان فاروق آمد بر مقام معدلت
گشت از شمشیر عدلش دشمنانش بی قرار
باشجاعت فتح می کرد ملک شام و هم عراق
تا قیامت می بماند نام عدلش آشکار
جامع قرآن می شد شاه ذی النورین را
نیست از اولاد آدم همچو او بحر وقار
چون حیا دامن گرفتش مست از عشق خدا
خون بر قرآن بیامد زان شهید نامدار
فاتح درگاه خیبر صف دری اهل ضلال
شیر یزدان نام او شد هم علیّ شهنسوار

دشمن بدگوی دین است باب علم و کان جود
هل اتی از وصف جودش گفته است پروردگار
نام من شد (مصطفی) و بشق روح مصطفی
در پناه چار یاران از گناهام در گزار

(۳۴)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزج مثنیٰ سالم)

بتن پوشیده‌ام جوشن به سرینهادام مغفر
به‌یکرانی نظم سوارم زبائِم توسن از هر در
بمیدان فصاحت را منم شاطر بهر سوی
زدم بنگاه در صحرا زخم خایسک بر هر سر
نه‌ژاژ خایم زگفتارم ندارم از سخن تشنیع
که از مقصودهء هجرم مرقع جامه‌ام در بر
منم از وجه خجلت را بلوعه تکیه می‌کردم
که شنعت را چو غلطاقم همیشه پرده‌است برسر
زکوی خوان جودت را من (عاصی) بسی آزم
که زرقی نیست طاماتم چو عبدی احقرم بر در

* * *

(۳۵)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(هزج مثمن سالم)

بمیخانه شبی رفتم نظر کردم بسی بدر
کم از مقصوده می دیدم جمال ساقی دلبر
که او را داشت بر دستش بخواستم سانگینی زو
بگفتا بط همی خواهی برو مستانه و بنگر
مرقع پوش زانجاو مدار از شنعیت باکی
غلام ساقیان بینی هزاران خسرو و قیصر
مناخ جان خود گردان در میخانه را عاشق
بشُنبه روی ساق بین همانا التهاب از سر
بغیر از دیگران زاندر ندارند عار از مستی
تجند گرباد میخانه برو (عاصی) بسین گوهر

(۳۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(زمل مثنی مقصور)

ای که از عز نبوت بی مثال و بی نظیر
وی که در روز قیامت هم شفیع و هم بشیر
ماه تابان پاره کردی با اشارت در سما
گشت جاری در میان اصبعت ماء نمیر
در صف بدرت بدیدند جبرئیل شد مدد
بس که در دعوی ختمت شد خدا را دستگیر
سرنگون از عزت تو لات عزا آندمی
نور دینت هر دلی را چون نگین است جایه گیر
عرش اعظم طور تو شد زان میان گشتی کلیم
بر همان خلقت تو داری بس خدایا شد قدیر
خلعت قرآن چو آمد طرهء نسخی ببست
بر جمیع دفتران را آیهء خلقت شهیر
روی دل آرد بسویت (عاصی) بی بی چار را
در سرای حشر شاید بساد لطفست دستگیر

* * *

(۳۷)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلان

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلان

(مزج مثنوی مسیح)

درین کلبه خریدارم بیا از خسرو بزاز
بشیرین طبعی سوداکن نداری گوش از غماز
قبای پرنیان خواهم تصابی باد پرویش
پشینزی جان آوردم دغل گشتم بیا نواز
من خاموش سرگشته طمع دارم ز ایشارت
توی از فارجه مؤبد بسی غواص و هم رماز
طمع دارند ادراری تهی دستان تصحیف جو
مرقع را نمی گنجد صف خوبان دل فتّاز
بیا بر دار دست (عاصی) از ان زرقی و سالوسی
ندارد سحر فرعون شکوهی باسر عکاز

(۳۸)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن فعل

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن فعل

(هزج معشتر زائل)

به گنج دل یزك آمد بیا ای سروری زیبا عسس^(۱)
برین مقصورهء سینه بیا ای دلبر عیسا نفس
توی شاطر ز میدان ستیزی نفس با دلها
ببالین هجوع است دل بیا ای رهبر مینا جرس
زکنج سینه بس جمعد هما سحر فرعونی
عصای يك نظر خواهد بیا با مغفری بیضا برس
بسالوسی چنان خواهد به سومنات خودش سازد
بفریادم خلیل آسا بیا ای مهتر سیما نمس
دل (عاصی) است ای جانا غلس از کید نفس خود
بروی التهاب خود بیا ای گوهری شهلا عفس

* * *

(۱) ثم شیعه، که کیشه‌ک‌ی هه‌زه‌ج‌ی ده‌ی زه‌له‌له، لقه کیشیک‌ی زۆر که‌م و ده‌گمه‌نه. جگه له دیری یه‌که‌م، (سه‌در)ی هه‌موو دیره‌کانی تر چوار ته‌فعلیه‌یه، نه‌ک پینج.

(۳۹)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزج مثنیٰ سالم)

بخلق شاهد لولاك خدا چون کرد تقدیرش
به اكمال حسن رویش قلم می کرد تصویرش
بیان عز آن کشور نه در حد فهم باشد
زبان در وصف ذاتش را که نتوان کرد تقریرش
نظر بر شوکت اسری چو کردی جمله میدانی
دیگر بر والضحی بنگر هویدا کرد تغیرش
نجات آدم و نوح از بلندی عزت او شد
بیا خورشید تابان بین برویش گشت تنویرش
زمیدان فصاحت را زبانم لال و عقلم رفت
یکی از صدهزار کمتر چو (عاصی) کرد تقریرش

* * *

(۴۰)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزج مثنیٰ سالم)

امیدی علم عشقم شد بری خوبان استادش
بگفت رو بنگر از شادان نا شادش^(۱)
چنان گفتا اگر خواهی فنون عشق و تحصیلش
برو جان بر بمیخانه بین مستان آزادش
بیا انگه اگر داری سروسودای عشقت را
دلت حیران ساقی کن تنت قربان فریادش
پس آندم درس اوّل را حکایت بشنوای طالب
بصحرای عدم میبرد چو شیرین جان فرهادش
بهای صرف زان علم است معین جان ای (عاصی)
خریداری بیا جان ده بعصمت خوان بنیادش

* * *

(۱) نهم لهته سیّ تهفعیلده .

(۴۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رمل مشمن مقصور)

ایکه از شمشیر عشقت نیست کسرا شد خلاص
عالم از انوار لطفت جمله مستند و رقص
کام عاشق بر نیاری از وصال خال و خط
بر جگرها میگذارد تیر عشقت چون رقص
گفتمش خوبان زیبا جمله دارند خوی تو
این قضیه گفت دارند ماه رویان خواص
گفتم ای دلبر نترسی خوی عاشق کوششتنت
گفت سفیه بی بصارت عاشقی دارد قصاص
بر قنایص دام زلفت گفتمش رحمی بکن
گفت حیات جاویدان است (عاصی) ا تیر قنایص

* * *

(۴۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مثنی مقصور)

ای که عشقت بر همان کس هم چو آسمان است محیط
وی که علمت بر همان سرّ همچو کیوان است محیط
شہسوار عرصهء روزی جزای بی خلاف
هم توی بحر شفاعت همچو عدنان است محیط
در سماوات و زمینها فخر عالم نام تو
روضهء تو از مدینه همچو رضوان است محیط
مہتدی هر انبیای رحمة للعالمین
دین پاکت در همان جا همچو بحران است محیط
روسپاہ روی نیکان (عاصی) و شرمندہ ام
هم توی لطف تو است بر بی نوایان است محیط

(۴۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(ریل مثنیٰ محذوف)

از سروسودای عیشقت دم بدم دلها عکظ
کوی تو از بیم دشمن حسحسی زیبا یقظ
گلشن دیوان حسنت بوی بخشد بلبان
نام تو در هر سرای حضرت مولا نمظ
باری دیگر نیست راحت آن چه حیران توشد
بردل ایشان نهادی عشق بی پروا نهظ
بر امید وصل کویت بلبلای نالیده‌ام
شاید از گلزار لطف غنچهء نودم حظ
گره‌وای عشق داری دیگر مقصود نیست
نام یارت (عاصی) کن جوری دل را قرظ

* * *

(۴۴)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مثنیٰ مقصود)

ای شه لولاك خلوت شد مقام تو رفیع
چون حبیب لایزال در قیامت را شفیع
چون بطور عرش رفتی ایزدت می خواند ترا
از ثری تا عرش اعظم طی بکردی بس سریع
فاتح باب هدایت هم توی خیر الوری
پیروانت جمله دورند از همه فعل شنیع
دین پاکت را محیط است مشرق و مغرب گرفت
عبد درگاه تو گشتند چهار یاران شجاع
برسرت بنهادی شاهها بس تو تاج خاتمی
پیش آدم نام تو شد احمد عبدالسمیع
آفتاب از نور تو گشت پرتوش را بر زمین
نور ایمانت همیشه بر سماوات است سطیع
آدم از نام تو شد در اضطراب غم نجات
با من (عاصی) تو رجمی ای شهنشاه شفیع

* * *

(۴۵)

فعولن فعولن فعولن فعول

فعولن فعولن فعولن فعول

(مقارِبِ مِثْنِ مَقْصُورِ)

چو شمشیر مدحت کشم در غلاف
ببازوی نظمم بگمیرم مـ صاف
بخایسکی لومه به دشمن زخم
به خاکش کنم غرق را تا بناف
بضرب سیاست سرش می زخم
بچوگان محنت برم تا بقاف
محک زن با خلاص چون زرّ من
ندارم از اینها خلاف و گزاف
ستیز نکیران بقیامت برم
ز (عاصی) شنواین سخن بی خلاف

* * *

(۴۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(زمل مشن مقصور)

گفتم ای خورشید تابان نونهال دل حنیف
نیست در نوع بشر را همچو روی تو لطیف
بر همه عالم چراغی گر بدلها بنگری
از غبار کید دشمن میکنی دلها نظیف
چون بمیدان عداوت آمدی یا نفس ما
بی توی زان عرصه جانا بی مثال و بی حریف
گر دل دیخور آید پیش تو ای خسرو
با همان شیرین و خوبی میکنی ظلمت عنیف
کس ندارم همچو (عاصی) ظلمت از دل ای شها
رو بدرگاه تو آورد با صف کویست لفیف

* * *

(۴۷)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رمل مثنی مقصور)

بنگر از پروانه ای دل چون بود عشق مراق
می نخواهد یکدمی از آتشش بادا فراق
شور عشق چون بداند وصل با روحش خرید
این حیات خود شمارد نیست بیمش از تلاق
گرتو خواهی عشق بینی بنگرو حالش بین
قدر معشوقه چنان است نیست در عشقش نفاق
روز اول چون گرفته عهد آشنائی چنان
تا قیامت جان ببخشد بر همان عهد و مشاق
(عاصی) ار خواهی زعشقت گوی کام خود بری
دل فدای یار خود کن با هما ملک عراق

* * *

(۴۸)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رمل مشمن مقصور)

عمر ما بی کام می برد حسرتا باد فراق
تا بمحشر می بماند نیش شمشاد فراق
با همه زجر و سیاست راضیم از هر طرف
دل بهر محنت که شاداست جز بآزادی فراق
در کمین است تا بفرصت می رسد در هر زمان
از جهانش بر کند دل سنگ بنیاد فراق
بر ستیز عمر عالم در نهان است هر دمی
عاشقان را چون بیننی جمله ناشاد فراق
(عاصی) از شمشیر تیزش مردهء دوراست هنوز
رو که غوغای دلش بین آه و فریاد فراق

* * *

(۴۹)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثمن محذوف)

بشنو ای دل نکته‌ای تو تا بتو گوید فلک
در سروسودای عشقت جان دادن شد محک
زیر کوی دلبران را سرقدمگاهش کنی
جان نخواستی در فراقش بنگر از حال سمک
لذت ارخواستی ز عشقت این معانی فهم کن
یک بیک در حفظ آور گفته‌های بانمک
رنج دلبر می نخواستی گر طلبکار توشد
بر سراقلم جانانت باد خودگشتی بسزک
مصرع ثانی ببین و (عاصی) دوباره‌اش
در سروسودای عشقت جان بخشیدن محک

(۵۰)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رمل مشن مقصور)

یارب آن خسرو بماند بر همان تخت و جلال
دولت شیرین طبعش دور باشد از زوال
در تراکم عزتش را تافلک دوران شود
صید دردام خیالش کام خود الا ملال
در خیال حسن خوش تا قیامت دم زخم
وز ثنائش هرچه گویم جمله باشد وصف حال
این عجب گر نوع انسان چون خدایش آفرید
بر روش جم ماه پروین بدرو هورزیر^۱ هلال
شد لباسش در وجودش با وجودش دلبری
عالم حیران اوگشت گرچه او شد خرده سال
او حقیقت می شناسد آنکه کوی او برفت
تشنه لب باتو بگویم زاندر است آب زلال
ای شه از دریای لطف قطره (عاصی) بده
ایستاده بر درت را بی قرارو لا مجال

^۱ نام است زنامهای اسمان. (عاصی)

(۵۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مثنیٰ مقصور)

پیش آدم چون بفرمود خلق تو شاه جلیل
سیرتت خوب آفرید و صورتت راهم جمیل
خلعت هر انبیاها جمله جمعند با صفات
معجزات روی تو کرد جلوه بخش بر خلیل
کافیه است بر منکرانت آیه ((لایدخلون))
انتها از حرمت تو پیشگاه جبرئیل
عرش شد طور وصالت ای کلیم بس حبیب
هم لباس خاتمی گشت جامهء صنع الجمیل
زخم (عاصی) نیش دارد تیر عصیان بر جگر
بس تو دارد در قیامت هم طبیب و هم دلیل

(۵۲)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(هرج مثنیٰ سالم)

منال ای ادل ز درد خود طیب بی جفا دارم
بخواه از وی علاج خود حکیم پر شفا دارم
بهر دردی دوا دارد جراحات را نیازدارم
که کام تو بجا آرد چو شاهی پر عطادارم
دلا گر کوری از دیدن بیرحامت بشاه من
بلور عهد او مشکن چراغ خوش ضیا دارم
بنامش شد علاء الدین به اوصافش عمادالدین
زگلزار ضیاء الدین من آن سروی وفا دارم
بصورت یوسف یعقوب زگنج صبر چون ایوب
بلطف حق شده مجذوب زفیض او صفادارم
بیا (عاصی) اگر خواهی مقام عزت شاهی
بشو دربان درگاهی از آنجا التجا دارم

* * *

(۵۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثنیٰ محذوف)

شورشم در سرچنان است دفتری انشا کنم
راز دل عالم بگویم فکری خود افشا کنم
همچو مجنون کوه و صحرا طی کنم بر خیل عشق
دل فدای شوخ سروی شیوهء لیلا کنم
سرنهم در زیر کویش فخر برگردون کنم
بعد از آن در شکر نعمت سجده بر مولا کنم
دل چو صید از دام عشقش حبس چاه غبغبش
در فضای هجر خواهم جان و دل یغما کنم
کوه طور است کوی یارم در اجابت ریب نیست
ار مناجات وصال سرور موسی کنم
روضه اش را سجده گاهی جن و انس است از دوعا
قبلهء مقصود خود را سرور بطحا کنم
گرچه در حد میگذارد جرم و عصیانم ولی
رو بمحراب دوعای زمزم و مینا کنم

گر زاعجاز چو دریا قطره‌ای ریزد بخاک
مرده‌ها را بانگ آرند بوی از عیسا کنم
در جمالش نور وحدت ار ببخشد بر زمین
بدر گوید از خجالت خود شب یلدا کنم
گرچه از رنگ گناهم چون حبش شد چهره‌ام
بس که روی لوح دل را بر رسول الله کنم
دولت وصلش الهی از خزان لطف خود
بخش بر ما زین جهان و بوسه زانجا کنم
سرمه خاک زیر پای پاسبان درگهش
می کشم بر نور دیده چشم و دل بیناکنم
(عاصی) وقت سحرها کن دعای وصل یار
تاچو سگ در خان جودش لقمه‌ای پیداکنم

(۵۴)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(هزج مثنیٰ سالم)

نه در حد زبان ومن نه در افکار می بینم
 همه اوصاف و اخلاقش نه در اقرار می بینم
 چه گویم بیشتر زانکه چونامش شد علاء الدین
 از آن روزی که سلطان ترا عطار می بینم
 زیباغ نقشبندیها گل بی خار می بودی
 که بوی گل روخت جانا نه از گلزار می بینم
 زآبی چشمهء رحمت تنت سیراب و پر بر شد
 بهر کس سایه افگندی دلش بیدار می بینم
 چه باك از منکری بدگو اگر صدبار بد گوید
 که من با فخر عالم چند کسی انکار می بینم
 بدرگاهت کمر بستم تهی دست از همه چیزم
 بیک رمزی چو اکسیرت گدا سردار می بینم
 بکوی لطف ایستادم ترحم وقت امداد است
 زدیری غربتم شاها خودم غمبار می بینم
 درین سهوم بکن عفو منم (عاصی) از این سودا
 دل و دینم بشد یغما ترا من یار می بینم

(۵۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مشن مقصور)

چشم ای دل برگشا و رحمت مولا ببین
خلعت لولاک احمد وسعت بطحا ببین
رو بروضه باد کردی گرتو خواهی عزتی
خان و مان روضه بین و عزت آنها ببین
قبلهء مقصود عالم جلوه بخش انبیاء
بردر محبوب یزدان حرمت بی پا ببین
در سرای حشر بینی شهسوار مرسلان
بنگر از روی شفاعت شوکت طه ببین
فکر در معراج ذاتش کافیه است از قدر او
جملهء قرآن تماشا عزت اسری ببین
فخر بر گردون نماید نام (عاصی) امت است
ای دل ازبیم قیامت رأفت لولا ببین

(۵۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مثمن مقصور)

آه گرینم هوای روضهء رضوان تو
من نخواهم در قیامت جز وصال صدر دین
دوست داری کی شود با ملک دنیا وصل او
گر کند لطف بسوی آن سفیه دل حزین
فاتح باب هدایت شهسوار انبیا
سرور اولاد آدم هم (شفیع المذنبین)
(عاصی) م ای انکه (عاصی) در پناه لطف تو
دارد امیدی نجاتش از عذاب عاصیین

(۵۷)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثنی محذوف)

ای ضییای ظلمت دل همچو ع م ر
وی ولی عهد خلافت تاجدارش ه
نونهال باغ عثمان در گلستان وفا
سروی رعنا منفعـل از ق ا م ت
کوی سلطان زمانه چون بدیدم زان میان
دل بسوزد در فـراقش همـچو ف ن ر
گوهر است در بحر عرفان شب چراغ مرشدان
اوست از بحر حقیقت س ا ق ی
شمع بزم ارای دین است عالش پروانه شد
در سموات حقیقت همـچو ق م ر
پادشاهی چون تو شاها با جلال و سلطنت
در جهان هرگز نیارد م ا د ر
بردر سلطان لطفـت همـچو سائل چشم دار
ریز خواهی خوانی جودت (ع ا ص ی)

* * *

(۵۸)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مزج مثنیٰ سالم)

بچمدالله موحدشده دلم از فضل ربانی
دگر کاری نمیدانم بجز راه مسلمانان
سراپا راه دین حق بلوح دل نقش می بست
بدل تصدیق می کردم همه اوصاف رحمانی
زهر عضوی نظر کردم بر اقرار ره توحید
نمی بیند بهر فکری خداوندی دگر ثانی
همه خشنود برشاهی که نامش احمد مختار
گواهی خاتمی دادند پس از توحید ربانی
چنان دانند مقام او نه در حد کسی باشد
نبینند جایگاه او کسی از نوع انسانی
مقام انبیاه را چنان باور نماید دل
همه پیغمبری دارند ز گنج لطف سبحانی
الهی بر همان دعوی رجا را می کنم مردن
ز وقت نزع می خواهم نجات از کید شیطانی

خدا از خوانی احسانت من بی زاد تقوی را
کرم کن لقمه‌ای یا رب بر این نادان حیرانی
نوشتن نام خود (عاصی) همان اقرار عصیان است
امید است عفو عصیانم من از معبود بی ثانی

ته‌واو بوو به‌شی فارسی له رۆژی ۲۲ جمادالاول ۱۳۹۰ به‌راپەر ۲۵ ی تموزی ۱۹۷۰ .
الکاتب ملا مصطفی عاصی، دانه‌ری دیوانه‌که به فارسی و کوردی

※ ※ ※

القسم العربى

(۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(الریمل الثمانی المقصور)

صرت غرقاً فی الخطایا ذاب قلبی بالذنوب
راجیا جئت ببابك انت ستار العیوب
روسپاه روی نیکان در سرای محشرم
ربنا تبت الیک انت غفار الذنوب
در گذار از جرم و عصیان نیست ملجأ غیر تو
فاعف عنی یا الهی انت فتاح القلوب
زاندمی گشتم مکلف در گناههم هردمی
ربنا اذ انت تدری انت علام الغیوب
(عاصی) ا عاری ندارد باز آی بر دعا
راجیا جئت ببابك انت ستار العیوب

* * *

(٢)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(الرمل الشمانى المحنوف)

يا حبيبى حيث وصلتك فى الفؤاد قد عرض
نور حبك فى البساط مثل شمس قد فيض
فى صدور العشاقين نار حبك ساطع
ها أنا كنت بذاك كل جسمى قد رمض
كنت فى بعد الوصال كالسقيم النافض
ارجو منك للدواء ان روحى قد مرض
صرت فى قلبى حبيباً ثابتاً فى لوحها
لا يزول بالملام ليس شىء قد قرض
كنت (عاص) صار عمرى فى الظلام^(١)
جاء مصباح الحبيب مثل فجر قد بيض

^١ نعم لهته سىء تدفعيلهيه.

(۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(الرميل المداسي المحذوف)

یا حبیبی وصلک لی ان حصل
نیست باکم نیش شمشیر اجل
بر جگر تیرم زنی ایستاده ام
فهو باب للنجاة ان وصل
زهر می نوشم ز دستت یا حبیب
لیس لی سم شفاء کالغسل
بر همان عهدی تو گفتی مانده ام
ان قلبی فی الوداد مانقل
(عاصی) ام عبد تووم ای جان من
فارحم العبد الضعیف فی الامل

فەرھەنگۆك

ئەو وشانەى لەم فەرھەنگۆكەدا ھاتوون، بە پىی چۆنیەتى ھاتنیان
لە دیوانەكەدا مانایان ئى دراوتەوھ. جگە لەوھى ھەندى دەستەواژە
و پرستەیشمان وەكو خۆى نووسیوھتەوھ و مانامان ئى داوتەوھ.

((۴))

ئاخیر(آخر): دراین، دوا شت یان دوا کەس.
ئاسار(آثار): کۆى (أثر): پاشماوھ، شوینەوار.
آستانە: دەرگا، بەردەرگا، کەرشکەن، دەریار، بارەگا.
ئاشووب: ئاژاوھ، فتنە، پشتیوى، گیلەویژە.
ئاشفتە: تیکەل و پیکەل، شىواو، سەرگەردان.
ئافاق (آفاق): کۆى (افق): ناسۆ، سووگە، ئاسوگە.
ئامانج: مەبەست، نیشانە.
ئاموش(آمد و شد): ھات و چۆ، وەرە و برۆ.
ئاوەرە: ھاوردە، ھینراو.
ئاور: ناگر.
ئاورین: ناگرین.
ئاھوو: ناسک، مامز، روال، جەیران.
ئایینە: ئاوینە، نەینۆک، قودیلک، جامەک.
ئەب (أب): باو، باوک، باب.
ئەبەد(أبد): ھەمیشە، دايم، تم و تم، کاتى بى کۆتایى، پۆژگار.

نه بتهر (آيت): کلکېراو، ناتواو، و جاغ کوټير.
 نه برار (أبرار): کوی (بار): چاکه کار، خیرخواز، خیره و مهند.
 نه بله هر (أبله): گیل، گه مژه، هیږ، که وډن، لیوه، دهبه ننگ، گه وچ.
 نه بی و وردی (أبی وردی): ناوی (محمد أبو المظفر). له (کوفان) ی نزیك آبیورد له (خوړاسان)
 له دایک بووه. شاعیر و رډه له کناسیکی سهرده می ثومه وی بوو. سالی (۱۸۶۰)
 هه ندی له شیعه رکانی له دیوانیکدا له میسر بلاو کرایه وه. سالی (۱۱۳) له
 نه سفه هان ژه هر خوارد کرا.
 نه تباع (أتباع): کوی (تابع): شونډه لگر، سر به یه کي یان به ریپازی، په پړه وکهر.
 نه توار (أطوار): کوی (طور): جۆر، حالت، راده، نه ندازه، قوناغ.
 نه جمل (أجل): کوتایی ژبان، ماوه، ساتی مهرگ و مردن.
 نه جر (أجر): کړی، ده ستهق، مز.
 نه جزا خانه: دهر ماغانه.
 نه جنه بی (أجنبی): بیگانه، غهواره، لایده.
 نه حده (أحد): تاک و ته نیا.
 نه حباب (أحباب): کوی (حبیب): خۆشه ویست، نازیز، دۆست، یار.
 نه خ (أخ): برا.
 نه ختهر: نه ستیره، بهخت، نالا، گیایه که گه لا کانی دريژو گه وږن، گولی وردی سوور یان
 زهر ددها وه کوو هیښوو به سهر چله کانه وږن. تا (۲ م) بلند ده بی.
 نه دا (أداء): چی به چی کردن، نه نجام دان.
 نه دیر (أدیر): بگيږه، تی که.
 نه دنا (أدنی): هره نزیك، هره نرم.
 نه رباب (أرباب): کوی (رب): خودا، خاوهن، ماخو. به فارسی مانای شاغایه.
 نه رجومه ند: خاوهن قه در، پیزدار، پیاوی گه وږه، هیژا، به هادار.
 نه رز (أرض): عه رز، عه رد، زه وی، زه مین.
 نه رزه لونه ناس (أرذل الناس): په ست و نرمترین که س، که مترین که س، چروو کترین که س.
 نه رغه نوون: جژه نامیریکي موسیقییه وه کوو پیانو وایه، گوايه نه فلاتون دایه پناوه.
 نه ز: من، (به فارسی یانی: له).
 نه زل (أزل): هم میشه، دیرین، نه وهی سهره تا و بنه تای نه بی، روژی به ری.

ئەژدەھا: ماری زۆر گەورە. لە ئەفسانەى کۆن بەو مارە گەورەى دەتێن کە ئاگرى لە دەم دێتە
 دەرەوە و زۆر جار سى سەر یان حەفت سەرىشە.
 ئەسراو (أسرار)، کۆى (سر): نەپىنى، راز، نەپەنى، شاراو.
 ئەسرىن: فرمىسك، سرشك، رۆندك، ئەشك.
 ئەسل (أصل): بنچىنە، بنەچەكە، بنیاد.
 ئەسىر (أسير): دىل، یەخسىر، گىراوى شەپ.
 ئەشعار (أشعار)، كۆى (شعر): ھەلبەست، ھۆنراو.
 ئەشك: فرمىسك، سرشك، رۆندك، ئەشك.
 ئەژنۆ: چۆك، زرانى.
 ئەعرەزەت (أعرضت = عرض + ت): خۆى لى لاذا، خۆى لى كەلى كرد.
 ئەغنام (أغنام)، كۆى (غنم): مەر، پەز، مى، مە.
 ئەغیار (أغيار)، كۆى (غیر): ئەوھى تر، نەناسىاو، بىگەنە.
 ئەقتار (أقطار)، كۆى (قطر): ھە: و لا.
 ئەقربىا (أقرباء)، كۆى (قريب): خزم، قەوم و قىلە، نزىك.
 ئەلنەمان (الامان): دەخىلە، چەپالەم بەدن، بىمارىزن.
 ئەلەم (ألم): ژان، ئىش، ئازار، دەرد.
 ئەلبورز: كىتۆكى گەورەى.
 ئەمارەت (أمارة): مېرنشېنى، مېرايەتى.
 ئەمەل (أمل): ھىوا، ئومىد، ئاوات.
 ئەما (أما): بەلام، كەچى.
 ئەنبىا (أنبياء)، كۆى (نبى): پىنغەمبەر.
 ئەوج (أوج): تۆپك، قۆتك، چلەپۆيە، تۆقەلە، تۆپكە، تەپك.
 ئەياغ: كاسە، جام، بادە.
 ئەينەلەفەر (أين المفرد): بۆ كۆى ھەلێن؟ راکەينە كۆى؟
 ئوتلوبيو (أطلبوا): داوا بكەن، بخوازن.
 ئوتومبىل (automobile): ترومبىل، ماشىن، خۆشەزۆك.
 ئوفتادە: كەوتوو، كەترە، لەپى كوتوو، زەبوون، كەسىرە.
 ئولفەت (ألفة): ھۆگرى.

تۆلش: مردوو.

ئیبیه ززهت (ایبضت): سپی بوو.

ئیحاته (احاطة): دهوره دان، تۆق کردن، گرتنه خۆ.

ئیحسان (احسان): چاکه، خیر.

ئیحمه پردهت (احمّرت): سوور بوو.

ئیجابه (اجابة): وه لām دانه وه، باوه گۆ.

ئیدراک (ادراك): ده رک کردن، تیگه یشتن.

ئیزکار (اذکار): ناو هیئان، دوعا، ویرد.

ئیزمار (اضمار): شارده وه.

ئییستیعفا (استعفاء): داوای بوردن، داوای خانه نشین کردن.

ئییستقرار (استقرار): سه قام گرتن، جیگیر بوون، دامه زران.

ئییستیک: وه ستاینیکی که له نه نجامی سه رسامی، سه نگران وه.

ئییستیلا (استیلا): ده ست به سه ردا گرتن.

ئییستیمداد (استمداد): هانا بردنه بهر، داوای یارمه تی کردن.

ئییستینتاق (استنطاق): به قسه هیئان، ناخیوان.

ئه سرا (أسرى): شه ورۆ.

ئیسفه پردهت (اصفرت): زهرد بوو.

ئیسوه ددهت (اسودت): رهش بوو.

ئیشتیاق (اشتیاق): په رۆشی، غه ربیی کردن.

ئیشگوزار: سه رکار، نوینه ر، ئیش په یدا که ر.

ئییعتیار (اعتبار): متمانه، به روا.

ئیفلیج: شه پله، شه له ل.

ئیقبال (اقبال): به خت، یه غبال.

ئییقتیدا (اقتداء): شوین که وتن، په پیره وکردن، له دوو رۆیشتن.

ئیکسیر: ماده دیه که گوایه کرۆکی شت ده گۆرئ. بۆ نمونه جیوه ده کا به قه لایی و مس ده کا

به زپر. ئهم ماده دیه تا ئیستا نه دۆزرا وه ته وه. به شتی زۆر ده گمه ن و به سوود

ده گوترئ. ئهو پیره ی سروشت و خوی که سئ بگۆرئ.

ئیکلیل (اکلیل): تاج.

نیلاهی (الهی): خودایه!
 نیلتیجا (التجاء): پەنا بردنە بەر، ھانا وەبەر بردن، خو دەخیل کردن.
 نیلحاح (الحاح): سوور بوون، جەخت کردن، پی لەسەر داگرتن.
 نیمشی (امش): برۆ، ھەرە، بچۆ.
 نینتیزار (انتظار): چاوەڕوانی، لە ھیشی بوون.
 نینتیزام (انتظام): رێک و پێکی، ھەماھەنگی.
 بوزرگ: گەورە، مەزن.
 بوراق: ناوی ئەو ئەسپەییە کە پێغەمبەرپیتی چووە ئەسرا و میعراج.
 بورھان: بەلگە.
 بیسمیل کردن: پاك کردنەوی شتی پيس لە رووی ئایینییەو و ناوی خوا ھینان لە کاتی پاك کردنەو کەدا.
 بیداری: ھوشیاری، بە ئاگایی.
 بیلعوموم (بالعموم): بە تێکرای، بە گشتی، ھەموو لە ھەموو.
 بیللا (بالله): بەخوا، بخودئ.

((پ))

پابەستە: پێ بەسراو.
 پابوس: پێ ماچ کردن، درکەییە لە چوونە خزمەت پیاوی گەورە.
 پەرتوو: تیشک، نور.
 پەرگار: نامێژکی دووفلیقانەییە لەسەریکەو ھەردوو لقی بەجۆری بەیەکەو بەسراو کە بواری سوورانیان ھەیە، بۆ کێشانی بازە و ئەندازە گرتنی ھێلی راست بەکار دێ.
 پەروین: چەند ئەستێرەییەکی وردن وەکو تۆپ کۆبوونەتەو سەریەک، پیروو.
 پەشەنگ: شیشە ئاسنیکە زەوی یان دیواری پێ کون دەکەن.
 پەشم: خوری، پەشمە: خراپە، ھیچە، بێنرخە.
 پەلاس: بەرگی خوری ئەستوور و در، دەرویش و بیئەوایان لەبەری دەکەن.
 پەیکان: تیر، سەرە نیژە، پارچە ئاسنیکە تیژە بەسەری تیر و نیژەو.
 پوستان: مەمک، مەم.

پیر: مرۆف و گیانداری به سالداسچوو، نیختیار، رابه‌ری نایینی.

((ب))

بایزاغه: گه‌په‌کێکه له شاری کۆیه.
 به‌تھا(بطحاء): دۆلی مه‌ککه‌ی پیرۆز، پیره‌وی گه‌وره‌ی ئاو، رووبار، خوێنکی به‌ زیخ و چه‌و.
 به‌ده‌خشان: ناوچه‌یه‌که له تورکستانی ئه‌فغان به‌ له‌عل به‌ناویانگه‌. له‌علی به‌ده‌خشان زۆر له
 شیعی کلاسیکی کوردیدا هاتوه.
 به‌دخواه: خراپه‌کار، به‌دنیا، به‌دکار.
 به‌در(بدر): مانگی پر، مانگی چوارده.
 به‌دگۆ: ئه‌وه‌ی قسه‌ی خراپ و تێکده‌رانه ده‌کا.
 به‌رات: کرێی وه‌زی ره‌نجبه‌ر، جیره‌ی هه‌میشه‌یی. رزق و روزی به‌ش کردن، نیه‌ی مانگی
 شابان:

شهو‌ی جه‌ژنی به‌راتی
 له‌خوا ده‌که‌م ته‌له‌بی
 به‌شکو چا‌و‌جوانی‌م داتی
 به‌رق(برق): برووسکه، چه‌خماخه، (به فارسی واته: کاره‌با).
 به‌رگه‌شته: سه‌ره‌نگون، به‌جی‌ماو، هه‌لگه‌پاوه، به‌ره‌وازی، ئاوه‌ژوو.
 به‌سیت(بسیط): ساده، ساکار.
 به‌ست(بسط): کرده‌وه بنچینه‌یه‌کانی بیرکاری وه‌کوو کۆکردنه‌وه و ده‌رکردن و لێکدان و
 دابه‌ش کردن.
 به‌سیر(بصیر): بینا، به‌ پیاوی نابیناش ده‌گوتری.
 به‌قا(بقاء): مانه‌وه، وه‌فا.
 به‌لده‌ت: ناوچه‌یه‌کی چۆل و بێ‌بن و نادیاره له‌ گه‌ردوون به‌ چا‌و‌ی ئاسایی نه‌ستیره‌ی تیدا
 نابینری.
 به‌نده: کۆیله، عه‌بد.
 بریان: برژاو، بۆدراو.
 بزه‌ن: (ب + زه‌ن = ره‌گی(زدن)ی فارسی): لێده، بکوته.

بوختان: قسه پی هه لَبه ستن.

((ت))

تاجی: تاجی، تاژی، سه گی راو.
 تاغات (طاعات)، کۆی (طاعة) یه: خواپهرستی، به جی هیئانی نه رکى نایینی.
 ته به سسوم (تبسم): گرژین، گرژینه وه، زهرده خه نه هاتن، خنینه وه.
 ته بیب (طیب): دختۆر، پزیشک.
 ته حدیس (حدیث): باس کردن.
 ته رجیح (ترجیح): په سه ند کردن.
 ته حریر (تحریر): نووسین، تۆمار کردن، نازاد کردن.
 ته حسین (تحسین): نافهرین کردن، به چاک زانین.
 ته ره ققی (ترقی): چونه پیش، بهرز بوونه وه.
 ته رویج (ترویج): بهرو پیدان، ره واج پیدان.
 ته زهروو: که له شیرى لیږه وار.
 ته سه للا: دلډانه وه، دلخۆش کردن.
 ته سبیح (تسبیح): پاکانه بژیری بۆ خوا.
 ته سخیر (تسخیر): خستنه بهرده ست، خستنه ژێربار.
 ته شه ببوس (تشبث): ده ست پیوه گرتن، ده خیل بوون.
 ته شه ککی (تشکی): گازانده کردن، سکالا کردن.
 ته شریح (تشریح): توئ توئ کردن، پارچه پارچه کردن.
 ته عام (طعام): خۆراك، خواردن، زاد.
 ته عقیب (تعقیب): به دوا دا چوون، شوین هه لگرتن.
 ته عمیر (تعمیر): ناوه دان کردنه وه، نووژن کردنه وه.
 ته فه ککور (تفکر): بیر کردنه وه.
 ته قوا (تقوی): خواپهرستی، خۆ دوور خستنه وه له گونا ه و شتی خراپ.
 ته که ببور (تکبر): لووتبه رزی، ده عیه، روحگه وره یی، تپزلی.
 ته که للوم (تکلم): قسه کردن، ناخواتن، دوان.

ته کسیر (تکسیر): شکاندن.
 ته له ف (تلف): چواندن، له نیتو بردن، نه هیشتن.
 ته مه ننا (تمنی): ثاره زوو کردن، خۆزگه خواستن.
 ته ناب (طناب): پەت، رسته که، گوریس.
 ته وازوع (تواضع): بڼه عییه یی، خاکه پایی.
 ته واف (طواف): سوورانه وه به دهوری شتدا.
 ته وزیم: به خورتی، به کوته کی، به زوری.
 ته وه لا (تولی): روولی وهرگپران، لی دوورکه وتنه وه.
 ته نه هر (تنهر): تیی راده خوړی، لی ده خوړپه وه، خۆی لی توورپه ده کا.
 ته هی (طی): پیچانه وه، برینی ریگا.
 ته هی ده ست: ده ست به تال.
 ترخینه: جوړه خواردنیکي میلی کونه. له پرووشی درشت و شیللم دروست ده کړی. شیللمه که به گه لاوه نه غځن نه غځن ده کړی و له پرووشه که ده کړی و هندی خوی پیوه ده کړی و بۆ ماوهی حدفت تا ده روژ هه ل ده گیرئ و ناو به ناو تیک وهرده درئ. پاشان دهرده هینرئ. ناوا به تهری ده خوړی یان ده کړیته چیشته، یان به شیوهی تویه ل تویه ل وشک ده کړیته وه بۆ کاتی پیویست.
 تووبا (طوبی): پاکي، خیر و خوشی، ناوی دره ختیکه له بهه شت.
 توتیا: سورمه، نؤکسیدیکي مسه له ناو کوورهی تواننده وی مس و قه لایی پیدا ده بڼ. نه و دووکه له یه له کاتی تواننده وی مس له سهر کووره کؤ ده بیته وه.
 توحفه: دیاری، شتی ده گمن و گرانبه ها.
 توور (طور): چپایه که له (سینا). هه زه تی مووسا ده چوه سهر نه و چپا و قسه ی له گه ل باری ته عالا ده کرد.
 توورپه (طرة): مۆری شا و قراله کان بوو، به په رچه می ثافره تیش ده گوترئ. توورپه دار: خاوه نی توورپه.
 تول (طول): درییی.
 تولوع (طلوع): هه لاتن، دهرکه وتن.

((ج))

جامی جه مشید: جه مشید: کوری ته همورس بوو. چوارم شای پیشدادیه کان بوو. به
گویره شانه حهفت سال فەرمانه وایی کردووه. گوايه نهو بووه جه ژنی
نهو رۆزی داهیتاوه (جه مشاسپ) یشی پی ده لێن. (جام) یکی نهفسانهیی
هه بووه دونیای تیدا ده دهی.

جاویدان: نه مر، هه میشهیی.

جه بهه: نیو چهوان، تهو پیل، ته بهش، هه نیه.

جه حیم (جه حیم): دۆزه، دۆزه خ.

جه دهو (جلول): خشته، هیلی لیک تیپه ریوی ستوونی و ناسویی.

جه دی (جلدی): نه ستیره کی گه شه له ولاتی ئیمه دا بهرام بهر قیبله ده وهستی.

جه زب (جذب): راکیشان، حال گرتن.

جه سوور (جسور): ئازا، بویر، ره شید، عه گید، چاونه ترس.

جه فا: ده ره سه ری، ناخوشی، نازارو نه شکه نه.

جه فادیده: جه فادراو.

جه فر: زانستی ژماره (chiffre). جه فرناس وا تی ده گا ده توانی بهم زانسته هه موو
رووداو یکی دنیا بزانی.

جه لال: شکومه ند.

جه مال: جوانی، سپه هی.

جه لاد: کوژهك، پیاو کوژ، میرغه زه ب، نه وهی جه لده له گونا هکاران ده دا.

جه نه: لایه ن.

جه ننه ت (جنت): به هه شت، باخچه و به راو.

جه ور: سته م، زۆرداری.

جه ولانگاه: جیتی گه ران و سووران.

جه یش: سوپا، له شکر.

جه یبال، کوژی (جبل) ه: چیا، کیو، شاخ، که ژ.

جه ورعه (جرعة): قوم، فر.

جه موله: گشتی.

جنبش: جوولہ، وەرار، بزاښ.
جوهډ (جهد): تهقللا، هډول.
جيسم: لهش، تن.
جيفه: لاک، که لاک، که لهش، لاشه و لاغی مردار.

((ج))

چاک: باش، دراو، هډلږاو.
چاکهر: نوکه، خزمه تکار.
چاه: چال، بیر، قورت.
چه تفه: تیلاک، پوته لاک، چه فیهی زل.
چه پگهرډ: نهوہی به پیچه وانهی مرادی مرو ده سوړی.
چه لیپا: سلیب.
چه هره: چاره، روخسار، دم و چاو.
چراغ: چرا.
چهنګ: جوړه نامیریکي موسیقی ژیداره، چه پوک.

((ح))

حازبق (حاذق): وریاو شاره‌زا، لیزان.
حاشیه: په راوړیز.
حه چی (حکی): قسه. (خوش حه چی: قسهی چاکه)
حه زهر (حذر): وریایی، ناگاداری.
حه سحه س: نوبه تداری شو.
حه سره ت: داخ، که ییهر، کوڅان.
حه قاره ت: په سستی، نرمی، چرووکی، بی قیমে تی.
حه ماموک: سهرچاوه یه که ده که ویتته بناری باواجی و باکووری روژناوای شاری کوپه.

ههلقه له گۆش: ههلقه له گۆي، بهنده، كۆيله. كاتى خۆى بهنده(عهبد) ههلقه له گۆي ده كرا بۆ ئه وهى پى بناسرته وه.

هه ليم: نهرم و له سه ره خۆ، بى وهى.

هه مال: هه مبال، بار بهر، كۆله لگر.

هه واديس(هوادث)، كۆي(هاده)يه: رووداو، بوويه، به سه ره هات.

هه واس(هواس):، كۆي(هاسه)يه: هه ست.

هه ي(هئى): زيندوو، خيلى مه جنوون.

هه ور: په رى.

هه سن: جوانى، چاكى.

هه رقه ت: سووتانه وه.

هه رت: واق و رمان، سه رسورمان، هه په سان، مه نده هه وشى.

هه شمه ت: شه رم، هه يا، گه وه يى.

((خ))

هه ئين: ناپاك.

هه تر جه م: دلتيا، ئار خه يان، بى خه م.

هه تيمه: كۆتايى، دوايى.

هه ر: درك، چقل، سترى.

هه كسته ر: مشكى، خۆله ميش، بوولئى.

هه لخالان: چيا به كه له رۆژه لاتى شارۆچكه ي تهق تهق، له وه به رى رووباره كه. گوندي كيش له

بنارى چيا كه هه به هه ر بهر ناوه وه يه.

هه مه: قه له م، پينوس.

هه تا: تاوان، سووچ. شارى خه تا كه له گه ل خوته ن هه ميشه به يه كه وه دين(هه تا و خوته ن)

كه وتۆته توركستانى ئه فغانستان.

هه ته ر: مه ترسى.

هه جاله ت: شه رمه زارى، ته ريقبوونه وه.

هه ده نگ: تير.

خەرابات: مەيخانە، ويرانە، كاول، شويىنى ئافرەتى خراب، شويىنى گرتنى شيلەى تريك، لاي
سۆفییەكان شوین و پلەى گوی نەدانه به نەريت و پەوشتى باوى كۆمەل.
خەرقە: يان غەرقە، غەرگە: سەربەرگىكى دەرويشانەيە، بى قۆلە، تا كەمەر دى، پینە
پینەيە.

خەرامان: لەنجەو لار. خەريدار: كړيار.

خەستە: نەخۆش (خەستەخانە: نەخۆشخانە)، شەكەت و ماندوو.

خەلیل: ھاوړى، برادەر.

خەواس (خواص): سەردەستە، تاقمى پاىە بەرزو ديار.

خەيرولنەنام (خیرالانام): باشترينى خەلك، مەبەست پيغەمبەرە.

خەيرولبەشەر (خیرالبشر): باشترين مەرۆف، مەبەست پيغەمبەرە.

خەيلی: زۆر، گەلەك، زەحف.

خەييات (خيأت): بەرگدروو، دروومانكەر.

خومار: سستی و خاوى دواى رەها بوون لە كاريگەرى خواردنەوى شەراب. واتە حالەتى پاش

مەستییە.

خوب: چاك، باش.

خودبين: خۆپەرست.

خولد: بەهەشت.

خويش: خزم.

خيتاب (خطاب): گوتار.

خيلعت (خلعة): بەرگىكى درواوہ پياويكى گەورەى دينى يان دنيایى وەكو ريز ليئان
دەيكاتە ديارى بۆ كەسێ و لەبەرى دەكات، خەلات.

((د))

دارولخەزەن (دارالخزن): غەمخانە، خەفەمخانە، ئاماژەيە بۆ ژوورەكەى حەزەرەتى يەعقوب.

دەر: دەرگا، دەرگە، دەرکە.

دەعبا: ئاژەلتى درندە.

دەغەل: لەپ و لاواز.

دەفعە: جار، چەل، تاو، ھەل.
 دەققولباب(دق الباب): لە دەرگەدان، دەرگە قوتان.
 درەخشان: بريقەدار، ترووسکەدار، درەوشانەو.
 دوختەر: دختۆر، پزىشک، (بە فارسی واتە: کچ).
 دوو: مروارى درشت، دورى يەتيم: مروارە کى گەورەيە بە تەنيا لەناو يەك قەپىلک دا دەبى.
 مروارى بى وینە.
 دورپانە: دانە مروارى.
 دورپەفشان: بلاو کردنەوێ مروارى، درکەيە لە گريان کە فرمىسکەکەى وەکوو مروارى روون و پاکە.
 دوعا گۆ: نەوێ دوعاى خىرو چاکە بۆ خەلک دەکا.
 دلارا: مایەى شادى و کرانەوێ دل، دلخواز، دل بەرى جوان، خۆشەويست.
 دلقرين: دل بەر، دلکيش، جوان و نازدار.
 دلنەواز: دلخۆشکەر، دلپەسند، دلگەر.
 دۆشکە: چەکیکى شەرپە بە شىلکە دەهاوێژى. گوللەى لە گوللەى تەفەنگ گەورەترە.
 دىرايەت(درايە): تىگەيشتن.
 دىعايە: بانگەشە، پرەپاگەندە.
 رايستە: ھات و چۆ.
 رايحە(رائحة): بۆن.
 رەئوف: مېھرەبان، بە بەزەيى.
 رەب: خودان، خودا، ماخۆ.
 رەباب: نامىزىکى مۆسىقى کۆنە، وەکوو تار وايە بەلام کاسەکەى بچووکترە، تەنيا دوو ژيى ھەبەو(دوو تار).
 رەخشان: درەخشان، رونک، گەش و ترووسکەدار.
 رەزىل: چرووک، بەخيل، رژد، چاوتەنگ، خنس.
 رەنا: کچى خۆبەرست و خۆ ويست و نەزان، بەماناى خۆش قەد و قامەتيش ھاتووە.
 رەعيەت: رەشەوئەندى خەلک.
 رەغم: رەفتار کردن دژى مەيلى کەسى.
 رەفرەف: بەرگ و رايەخى نازک و جوان، فەرش، رايەخ. پەيکى رەفرەف: نامەبەرى خۆشپۆ.

ره قس (رقص): سه ما، هه لپه رکځ، داوه ت، سوور.
 ره قيب: چاودير، پاسه وان، دووکس که عاشق و نارەزوومەندى يەك کەس يان يەك شت بن،
 هەريە که ره قيبى ئەوى دیکەيه، چونکه هەميشه چاوديرى دەکا بزانی چ دەکا و چ
 ناکا.

ره قيم: نووسراو.
 ره مل: قو زانستیکه بۆ زانینى شتى نه پەنى به هوى کيشانى هيلی جوړاو جوړله سەر قوم.
 روئيه ت: ديتن.

روحپه روهر: ئەوى گيان په روهرده دەکا و پيى ده گەيەنى.
 روخ: روو.

رياسەت: سەرۆکايەتى.

ريحله ت: کوچ، مشهخت.

ريش: برين، زام.

((ز))

زال (ضال): گومرا، وىل، سەرگەردان.

زاهيد: خواپەرست، ئەوى دونيا تەرك دەکا له پیناوى قیامەت.

زایرجه: (زایجه) شى پى ده گوتري تابلويه کى چارگو شه يان بازنه ييه بۆ پيشاندانى شويى
 نه ستيره کان له گەردوون دروست ده کړى و بۆ وه رگرتنى بهختى له داى کبوون (زایش) و
 شتى تر سەيرى ده کەن. زایجه له زایشه وه هاتوه.

زەببال: زبلرێژ.

زەبت (ضبط): بەرزەفت کردن، دەسلالت بەسەردا گرتن.

زەبوون: عاجز و مەلۇول، کلۇل، کەسیره، عەبايه کى تەنکه بەسەرشانى داده دەن.

زەجر: شکاندنەوه، بەسەردا رۆيشتن.

زەخم: برين، زام.

زەخيره: نازووqe، بەرەم.

زەده: پيکراو، ئەنگيتوراو.

زەلامەت (ظلامت): تاريكى، تاريى.

زهلله (ضلّ): ریی گوم کرد، ویل بوو.
 زهمزهمه: دوعای خۆشوشتن و نان خواردنی زهردهشتیانه.
 زهمیمهت (ضمیمه): پاشکۆ.
 زهنهخ: چه ناگه.
 زههرا (فاطمة الزهراء): کچی پیغه مبه‌ر و خیزانی عه‌لی و دایکی حه‌سه‌ن و حوسینه.
 زه‌ه‌راب: ژه‌ه‌راو.
 زولجه‌ناحه‌ین (ذوالجناحین): دووبائی.
 زولفه‌قار (ذوالفقار): ناوی شمشیری ئیمامی عه‌لییه، که سه‌ری دووفلیقانه بوو.
 زولقوربا (ذوالقربی): خزم.
 زومره: تاقم، گرۆ.
 زولال: سازگار، روون.
 زیبا (ضیاء): روناکی.
 زیبا: جوان، سپه‌هی.
 زیج: خشته‌یه که جوولانه‌وه‌ی هه‌ساره‌کان پیشان ده‌دا.
 زیدد (ضدّ): دژ، پیچه‌وانه.
 زینده‌گانی: ژیان.

((س))

ساحیب: خودان، خاوه‌ن، ماخۆ، خێو.
 سادیره: (صادرة): ده‌رکرده.
 ساقی: مه‌یگێژ.
 سامری: کابرایه‌کی خه‌لکی (سامره) بوو، جادووگه‌ر بوو، له سه‌رده‌می هه‌زره‌تی مووسا بوو، که داوای کرد گوێره که به‌رستن.
 سه‌با (سبأ): شاری (سه‌با) له یه‌مه‌ن. له زه‌مانی هه‌زره‌تی سلێمان به‌لقیس پاشایه‌تی ده‌کردن.
 چیروکی هه‌زره‌تی سلێمان و په‌پو سلێمانه‌و به‌لقیس له قورئاندا هاتوه.
 سه‌با (صبا): کزه‌با، شنه‌با، شیب، بایه که له‌لای باکووری رۆژه‌لاته‌وه دێ بایه‌کی خۆش و فێنکه، یه‌کیکه له (٢٤) به‌شی مۆسیقای ئێرانی (٥) ناوازه.

سہ بات (ثبات): جیگری، خُراگری، سہ قامگیری.

سہ توت (سطوة): بالادہستی، دستدریژی.

سہ جدہ کونان (سہ جدہ + کون + ان): بہ کرپنوش بردنہ وہ (ظرف حالت).

سہ ح (صح): راست، درست.

سہ حہرخیز: نہ وہی بہیانی زوو لہ خہو ہلڈہستی.

سہ حرا (صحراء): بیابان.

سہ دارت (صدارت): پیشہنگی.

سہ دہف (صدف): گیان لہ بہریکی بچووکہ لہ ناودا دہڑی، لہشی دہچیتہ وہ ناو قہ پیلک، پیی

دہ گوتری (صدف). چہند جُوریکی ہہیہ. لہ ہہموویان بہ ناویانگتر سہ دہفی مرواریہ

کہ ماددہیکہ لہ ناو خُویہ وہ درست دہکا وردہ وردہ وہ کوو بہردی لی دئی و دہبیٹہ

مرواری.

سہ رہ فگہ ندہ: سہ رشور، چاو بہرہ ژیر، شہرمہ زار.

سہ عدوس سعورود (سعد السعود): بہختی بہختان، دوو تہستیرن لہ یہک پووناکترن. بہرہ بہری

بہیانی ہلڈین مژدہی ہاتنی بہہارو خُوش بوونی ہہواو شین بوونی رووہ کن.

سہ عی: ہہول و تیکوژشان.

سہ فا (صفاء): پاک، روونی، رہونہق، خُوشی و شادی، شوینیکیہ لہ مہککہ لہ گہل (مہروہ)

نہوہندہ لیک دوور نین، سہ فاو مہروہ کردن یہکیکیہ لہ دابہکانی نہج.

سہ فاخواہ: خُوشی خواز.

سہ حفہ (صہ حیفہ): لاپہرہ.

سہ فشکین: نہ وہی سہ فی دوژمن دہشکینن، نازاو چاونہ ترس و نہ گہراوہ.

سہ ما: ہلڈہ پرک، داوہت، گژوہند.

سہ ما (سماء): آسمان.

سہ میع: بیسا، بیسہک، نہ وہی زور و باش شت دہ بیسی.

سہ میی (ستی): ہاوناو، بہرشی.

سہ ناخوان (شنا + خوان): پیا ہلڈہر.

سہ نہعت: پیشہ.

سہ واب (ثواب): پاداشت.

سہ واب (صواب): راست و درست.

سەیل: لەهی، لیمشت، لافاو.
 سەیلاب: سیلار، لافاو.
 سەییاد(صیاد): راوکر، راوچی، نیچیروان.
 سەلیم: ساخ، زۆرجار لەگەڵ (ساغ) بەیەکەو دەین(ساخ و سەلیمە).
 سەییاح(سیاح): گەڕیدە، گەڕاڵ، گەڕۆک.
 ستم: زوڵم و زۆر، بێدادی، غەدر.
 ستمەدیده: ئەوەی زۆرو ستمی بەسەرھاتوو، زۆر لێ کراو، زوڵم لێ کراو، ستم لێ کراو.
 سپەند(اسپند، اسفند): گیایەکی خۆرسکە دانەکە ی وردو رەشە بۆ چاکردنەوێ برینی چاو دەبەخەنە ناو ناگر. بۆنێکی تاییبەتی ھەیە لای ھەندێ کەس خۆش و پەسەندە.
 ستان: گۆرانی.
 سرشک: فرمیسک، رۆندک، ئەسرین.
 سفەر: خان.
 سکتەر: بێدەنگی.
 سککە: پارە ی ئاسن، دراو.
 سن : جۆرە گیاندارێکی بچووکە لەکاتی پێگەیشتنی گەم دا پەیدا دەبێ و سالتی وا ھەیە زۆرەو گەم ناھێڵێ.
 سوپ(صبح): بەیانی، سپێدە.
 سوپەر: قەلغان، مەتال. سپیتر، چەپەر، سەنگەر.
 سۆجەر(soldier): سەرباز.
 سورەبیا(ثربا): پیرو، کۆمەڵە ئەستێرە یەکن بە دەوری یەکەو.
 سوزان: لە سووتان.
 سۆفار: پەڕی سەری تیر.
 سولخ(صلح): ناشتی، تەبابی، پێک ھاتنەو.
 سیاہ: رەش.
 سیەھ چارە: چارە رەش، بەدبەخت، بێ ئیغبال.
 سیرات(صراط): رێگا.
 سیراج: چرا، مەشعەل، مەشخەل.
 سیک: سەربازی ھیندی.

سونبول: هیئتووی گهنم و جو. گیایه که له شوینی تهر دهروی گهلای دریژ و گولتی بچووک و
بوغوشه، تا مهترو نیویک بلند دهبی.

((ش))

شاتری: شاگردی.

شافی: چاره‌ساز.

شام: نیواره، نانی نیواره، ولاتی شام(سوریا).

شاه و فهرزین: شاه سهرباز(مهلیک و جوندی) له یاری شهنشاهدا.

شه‌ئن: کاروبار، نرخ و پایه، بی شه‌ئنی، بی نرخی.

شه‌باب: گهنج، لاو، تولاز، خورت.

شهرحی سیننه: توی توی کردنی سینگ، ناماژیه به ثایه‌تی (الم نشرح لك صدرک).

شهرع: پیاز و ره‌وشتی ثایینی که خوا بو به‌نده‌کانی خوی دیاری کردووه.

شهنفاهه‌تخوان: نه‌وهی بو خه‌لک ده‌پارپته‌وه، دوعاکهر، دوعاگو.

شهنفیع: شهنفاهه‌تخوان، دوعاکهر، دوعاگو.

شهرمه‌سار: شهرمه‌زار، سهرشوپ.

شهرمه‌نده: شهرمه‌زار.

شهنمس: رۆژ، خۆر.

شهنخیز: نه‌وهی شهو بو خوا په‌رستی هه‌لده‌ستی(قائم‌اللیل).

شه‌وکه‌ت: ده‌سه‌لات، شان و شکۆ.

شه‌هد: هه‌نگوین.

شه‌هسوار: شاسوار، شوپره‌سوار، سواری عه‌گید.

شتاب: په‌له، به‌له‌ز.

شتريد(ای + شیء + ترید): چت ده‌وی؟

شتگول(ای + شیء + تقول): چ ده‌لئی؟ چ دبئی؟

شروح، کۆی(شرح)ه: راقه، لیكدانه‌وه، روون کردنه‌وه.

شرینقه: ده‌رزی ده‌رمان لیدان.

شکاره‌نداز: راوچی، راوکه‌ر.

شمقار: بالندہیہ کی لہش باریک لہو بال درپڑو کوورہ کھیہ، کلک و لاقی دریژہ، دندووی زور
نہستور نییہ۔ بہنرمی دہ فری و لہ کاتی فریندا بالی نہختی قیت دہ کاتہوہ، نیرو میی
رہنگیان جودایہ، بہ زوری نیڑہ کہ لہ مییہ کہ بچوکتہ۔ ہیلا نہ لہسہر زہوی و لہناو
قامیشہ لان دہ کا۔ جوڑی زورہ وہ کو:

شمقاری بڑ، شمقاری سپی، شمقاری زہ لان، شمقاری گہ مان۔

شوعبہ: لق، تا، چل۔

شوہرہت: ناوبانگ۔

شیرک: ہاوبہش پیدا کردن بڑ خودا۔

شیشہ: شووشہ، شیشہ می ناسن۔

شیعار: دروشم۔

شیقاق: دووبہرہ کی، ناکوکی۔

((ع))

عار: شورہ می، فہیتی، شہرمہ زاری۔

عاسیمہ (عاصمہ): پتہخت۔

عہتتار (عطار): وردہ والہ فروش، لہ بنچینہ دا بہ بون و بہرامہ فروش ہاتوہ۔

عہتیق: دیرین، کون، کہونارا۔

عہجز: پیک کہوتن، لہ کار کہوتن۔

عہدوو: دوژمن، نہیار، ناحہز۔

عہرش: تہختی حوکمرانی۔

عہزم: نیرادہ، ویست۔

عہقرہب: دوویشک۔

عہقیق: بہردیکی گرانہہایہ رہنگی جیا جیای ہدیہ۔ ہرہ باوو پہسہندہ کہیان رہنگی

سورہ۔ جوڑیکی بہ عہقیقی یہ مہنی یان یہ مانی ناسراوہ۔ عہقیق بہ زوری دہ کری بہ

نگینی نہنگوستیلہ۔

عہلامہت: نیشانہ۔

عہلیل (علیل): نہساخ، نہخوش، دہردہ دار۔

ديوانى عامى

عەمامە: مەندىل.
عەمىق: قول، كوير.
عيناد: لامىل، كەللە پەق، كەللە شەق، رەستور، كانىسەستور.
عەوام: رەشەۋەندى خەلك.
عەودال: ھەلۋەدا.
عەون: يارمەتى، ھاۋكارى، بارويو.
عەيش: ژيان.
عەبيار: زۆر ھات و چۆكەر، بەرەللا، تەردەست، زىنگ، مەرۋى چالاك و بەبەز، زۆرزان.
عوبودىيەت(عبودية): بەندايەتى، كۆيلايەتى.
عوجب: لووتبەرزى، خۆپەرستى، دەعيە گەرەيى.
عوود: دارى وشك، ئامپىرىكى مۆسىقى پىنج ژىيە.
عورف: نەرىت، پەۋشت.
عوززا(عزّا): بىكى قورەيشيان بوو پىش ھاتنى ئىسلام.
عوسر(عسر): تەنگانە، ناخۆشى.
عوقبا: پايان و كۆتايى، ئاخىرەت، پۆژى پەسلان.
عوليا: بەرز، بلىند.
عومر: تەمەن، ژى.
عيشرەت: دۆستىنى، برادەراتى، تىكەلى، ھاۋرىتى، خوشگوزەرانى.
عيشوۋە: نازوكرىشمە.

((غ))

غارەت: پەلامار، ھىرش، ھەلكوتانە سەر.
غەرەقە: خەرەقە، غەرگە.
غەرىق: خىكاۋ، لە ئاۋ نقووم بوو.
غەزەلخۋان: غەزەلبيژ، غەزەلگۆ، غەزەلنووس. غەزەل: شىيەرىكە بە ئافرەت ھەلەللى و ھەست و سۆزۈ خۆشەويستى شاعىر بەرامبەر گراۋىيەكەى دەرەبىرى.
غەمزە: نازو كرىشمە، چاۋو برۆ ھەلەتە كاندىن.

غهمزه ده: غهمگین، غهموون، غهمناک، خهفته تیار، پیڅراوی غهم.

غهنی: دهوله مه ند، ساماندار، هه بووه.

غهوواس(غواص): نهوهی ده چټه ژیر ناو.

به حری غه زه لم پر له دور و گه وه ره نه ما

(غهوواسی) دهوی یه عنی به ته عمیقی بزانه

(نالی)

غهوغا: ناژاوه، گټره شیوینی، پشیوی.

غوسسه(غصه): غهم و خه فته، مهینه ت.

غوفران: لی بوردن، لی خوش بوون.

غیلمان، کوی(غلام)ه: روال، مندالی لووسکه.

((ف))

فائیده: سوود، مفا، قازانج، کهلک.

فاروق: جیا که ره وهی هق و ناهق، نازناوی عومهری کوری خه تتابه.

فته تح: کرده وه، رزگار کردنی شاریک یان ولاتیک له نه یاران.

فته تل: بادان، لولدان.

فه خرو لئه نام: جیی شانازی خه لک، مه به ست پیغه مبه ره.

فه ره ح: شادی، خوشی.

فه رقه دان(فرقدان_تاکه که ی: فرقد): ناوی دوو ته ستیره ی نژیک ته وه ری باکووره.

فه رش: رایه خ.

فه ریاد: هاوار.

فه زل(فضل): چاکه.

فه زه ع: ترس، بیم، هه راسانی، توکان.

فه ساد: گهنده لی.

فه سحه ت(فصحه): زمانپاراوی.

فه غان: هاوار، بانگ و فریاد، ناله.

فه نتازی: خه یالاوی، نه ندیشه یی.

فەوتى بكا: لە ناوى بەرى، بىفەوتىنى.
 فتوا: حوكم و راي پىسپورى ئايىنى بە پىي دەستورى ئىسلام.
 فدئ: قورىانى.
 فروزان (دلفروزان): روشنكەرەو، درەخشان، تىشكەر.
 فرميسك: سرشك، رۆندك، ئەسرین.
 فريب: فريو، تەفرە، خاپاندن، لەخستە بردن، هەلخەلتاندن.
 فنيش (finish): لەكار دەركردن.
 خەجول: شەرمەن.
 فورسەت (فرصة): هەل، دەرفەت.
 فيسق: دەرچوون لە فەرمانى خودا، لادان لە رىي حەق و چاكە، كارى پيس و نارەوا.
 فيلحەقيقە (في الحقيقة): لە راستيدا، راستىيەكەى، بەراستى.
 فيلمەسەل (في المثل): بە نمونە، ميناك.

((ق))

قابه قەوسەين (قاب قوسين): بەقەدەر دوو كەوان.
 قابيز (قابض): چنگ لى گيركەر، عزرائيل، پىتمىرد.
 قاتيل: كوژەك، بكوژ، پياو كوژ، خوئىرپۆ.
 قازى (قاضى): دادوورى ئايىنى. جى بە جى كەر (قاضى الحاجات): ئەوەى پىويستى خەلك جى بە جى دەكا، واتە خوا).
 قاسير (قاصر): بى توانا، كەم دەسلەت، ئەو مىندالەى نەگەيشبىتە تەمەنى بالق بوون.
 قاقنەس يان قەقنەس: تەيرىكە گوايە كە كاتى مردنى دئ هەندى پووش و پەلاش
 كۆدەكاتەو سەريەك و جۆش و خرۆشيك دەيگرى و دەكەويتە حال و لە
 عيشقى خۆى ئاگر لە پووش و پەلاشەك بەردەدا و هەر بەو ئاگرەش دەسووتى
 و پاشان لە ناو خۆلەميشى ئاگرەكە ئيسك و پرووسكى سووتاوى دووبارە
 زىندوو دەبىتەو و دەبى بە قەقنەسىكى تازه. ئەمە نوئ كەردنەوەى دەورەى
 ژيانى ئەم بەلندەيەيە كە رەمزى نەسووتانە بە ئاگر.
 قامك: پەنجە، ئەنگوست، تلك، تلى، تىل.

قاوالتی: خواردنیکی سووکه پیش جهم، به تایبیتیش بهو شته دهگوتری که بهیانی له خورینی و پیش ناماده بوونی تیشت دهخوری.

قهتل: کوشتن.

قهپات کردن: داخستن، پیوهدان، گرتن.

قهدهح: پرداخ.

قهدر: نرخ، توانا، فرمانی خوابی، چاره‌نوس. شوی قه‌در که یه‌که‌م جار قورثانی تی‌دا هاتۆته خواری.

قه‌زا(قضاء): حوکم کردن، ته‌قدیری خودا ده‌رحق به‌نده‌کانی خۆی، مردن، وه‌کوو زاراویه‌کی نایینی نویتۆتیک یان روژوویه‌ک یا هەر واجیبی‌کی دیکه‌یه که له‌کاتی دیکه‌دا بکری.

قه‌زیبن(قه‌زین): ئەو شمشیره بوو که له شاری قه‌زوبین دروست ده‌کرا.

قه‌سوه‌ت: توندوتیژی.

قه‌لا(قلعة): که‌لا، که‌له، که‌لات.

قه‌لغان: نامیریک بوو وه‌کو سیل خرو ناوه‌ندی به‌گۆ بوو و ده‌سکی پیوه‌بوو، له پۆلا دروست ده‌کرا، شه‌رکه‌ر له مه‌یدانی شه‌رله‌شی خۆی پی له زه‌بری تیر و شمشیر و گورزی نه‌یاره‌که‌ی ده‌پاراست.

قه‌لغه‌ت: قولغه: ئەلغه‌یه‌کی خره له‌په‌ت، مه‌ودای فراوان بوون و ته‌سک بوونه‌وه‌ی هه‌یه. قه‌لغه‌ت به مانای قه‌لافه‌تیش هاتووه، واته قه‌دو قامه‌ت.

قه‌ناعه‌ت: رازی بوون به به‌شی خۆ، رازی بوون به شتی که‌م، قنیات.

قه‌وم و قیل: خرم و خویش.

قه‌یسه‌ر(قیصر): نازناوی پاشاکانی رۆم بوو، قراڵ.

قه‌یسه‌ران: ناوی ناوازیکی موسیقی کۆن بووه.

قوباد: پاشایه‌کی ئیرانی بوو.

قوبه‌ه: گومه‌ز، گومبه‌ت.

قولا‌ب: چه‌نگال.

قوتب: ته‌وه‌ره، پسته‌ی ناش، هه‌ردوو جه‌مسه‌ری گۆی زه‌وی (باکوور و باشوور)، پیرو پێبه‌ری نایینی که په‌یره‌وه‌که‌ری خۆی هه‌بی.

قودره‌ت: توانا و ده‌سه‌لات، قه‌زاوقه‌ده‌ری خوا(تاگری قودره‌ت).

قوماندان (commander): سەرکرده، فرمانده.
 قوون تلوور: قوون خړ که له هیج شوینی تۆتکه نه گړی.
 قیتال: شهر، جهنگ.
 قیتیمیر (قطمیر): پوره‌یه‌کی ناسکه له بهینی خورما و ناوکه‌ه‌ی، درکه‌یه له شتی کم و
 بئ‌نرخ، سه‌گی یاوه‌رانی نه‌شکه‌وت (اصحاب الکهف).

((ك))

کاتینسات، کۆژی (کاتن)ه: بوونهوهر، ئهوهی که ههیه.
 کاسب: تیشکهر.
 کافر: ئهوهی نکوولی خوا دهکا.
 کهپتان (captain): سهردهسته.
 کهبک: کهو.
 کهدهر: شلوپ، شیلو، تاریکی، رهنگی تار، تاری و ناخوشی ژیان.
 کهریم: بهخشنده، دهست و دل کراوه.
 کهرامات، کۆی (کرامه)یه: قسهو کردهوی نااسایی که له توانای مروّفی ئاساییدا نهبی و تهنیا به پیاوی دیندار بکری.
 کهسکون: تیژ.
 کهساد: بیّرهواجی، بیّبازاری.
 کهسیره: زه‌بوون، زۆر کهشه‌نگ و ماندوو.
 کهششاف: دۆزه‌روه، ناوی تهفسیره به‌ناوبانگه‌کی (زخمشری)یه.
 کهشکۆل: ده‌فریکه ده‌رویشی مالانگه‌پ به ملی وه ده‌کا، یان به‌سه‌ر باسکی داده‌دا و له تفری میوه‌یه‌کی وه‌کوو (نارگیل) دروست ده‌کری که له هیندستان ههیه، له ئاسن و سواله‌تیش دروست ده‌کری. ئه‌و شتانه‌ی له مالان وه‌ری ده‌گری هه‌مووی به تیّکه‌ل و پیّکه‌لی له‌و کهشکۆله ده‌کا.
 که‌لله: کاپی‌ل، جو‌مجومه.
 که‌مه‌ربه‌سته: ئه‌وه‌ی دامینی له‌به‌ر که‌مه‌ری را‌کر‌دی و ئاماده‌ی کارو خ‌زمه‌ت بی. در‌که‌یه له نه‌که‌ری ئاماده‌ی خ‌زمه‌ت.

که مه‌ند: په‌تيکی دريژه بۆ گرتنى کهسى يان گياندارى به کاردى، بۆ به‌سەر ديوارو خانوو
هه‌لگه‌رانيشدا به‌کاردى. کاتى خوى پاله‌وانه‌کان له‌شه‌ردا به‌کاريان ده‌هيئا بۆ گرتن و
راکيشانى ناحزه‌که‌يان.

که‌ليم: پريژ، ئاوده‌نگ، هه‌منشين، قسه‌که‌ر، درکه‌يه له‌حه‌زهرتى موسا که هه‌موو پۆژى
ده‌چوو هه‌ر کيوى توورو قسه‌ى له‌گه‌ل باري ته‌عالا ده‌کرد.
که‌نناس: که‌سکه‌ر.

که‌وه: ئامال شين، (که‌وه پۆژ) ئه‌و پۆژه‌يه که هه‌ورکى ته‌نكى له‌به‌ره و دونيا مه‌يله‌و شين
ده‌چيته‌وه، چيوه‌ى بيژينگ و سه‌ره‌ند و هيله‌گ.
که‌وکه‌ب: نه‌ستيره.

که‌يد: فيئل، حيله، ده‌ک و ده‌هۆ، مه‌کرو دۆلاب.
کۆ: کۆمه‌له نه‌ستيره‌په‌کى ورده وه‌کو توپ خپ بوونه‌ته‌وه هه‌ر يه‌ک.
کوس: ته‌پل: پوس کوس گوش نم کيشا که‌م که‌م
نم سهر ئه‌و سه‌ره‌ن دووربينه‌که‌ى چه‌م
(مه‌وله‌وى)

کلور: سه‌ده‌زار.

کوند: کونده بۆ، په‌پو.

کيسه‌له: گياندارىکى بچوکه له‌کاتى پى راگه‌يشتنى که‌م په‌يدا ده‌بى و له‌سهر شيله‌ى که‌م
ده‌ژى. (سن و کيسه‌له) به‌زۆرى به‌يه‌که‌وه دين.
کيشکه: چۆله‌که، پاسارى، سواندوکه، مه‌لووچک.
کينه‌وه‌ر: زگه‌ه‌ش، خه‌شمانکيش، کانيسه ستوور.

((گ))

گه‌نج: لاو، خورت، تولا، گه‌نجينه.

گوزه‌رگا: ريپه‌و.

گوش: گوئ، گوئچکه، گو.

گوشاد: کراوه، والا.

گوشواره: گواره.

گوئشه‌ن: گولزار.
 گولعوزار: رووگول.
 گولاله: لاله، گولیکی چوار پهلکه‌یه، ره‌نگی پهلکه‌کانی سووره و ناوه‌پاستیان ره‌شه له مانگی نیسان ده‌روئ.
 گومراه: گومرا، ویل و سەرگەردان، هه‌له‌ته.
 گومگومه: ده‌فریکی ئاسنینی مل درێژه‌ ناوی تی‌ده‌کری، به مه‌تاله‌ش ده‌گوتری.
 گوێزه‌بانه: ناهه‌نگی خو‌شی له دایک‌بوونی کوپ.
 جیت (جنت): هاتم.
 گینج: گینژو ویز، وروکاس.

((ل))

لات: هه‌زار، نه‌بووه، زۆر ده‌ست‌کورت. ناوی بتيك بوو پيش ئيسلام (لات و عزا).
 لات‌ه‌قره‌بوو (لات‌قربوا): نزیک مه‌بنه‌وه، تخوون مه‌که‌ون.
 لات‌ه‌قنوتوو (لات‌قنطوا): ناو‌مید مه‌بن، هه‌ناسه‌سارد مه‌بن.
 لاف: خو‌ هه‌لک‌يشان، خو‌ به زلزانين، به خو‌دا هه‌ل‌گوتن.
 لایه‌زال (لایزال): نه‌وه‌ی هه‌ر ده‌مینێ و له ناو ناچێ، مه‌به‌ست خوايه.
 لایق: شیاو، شایه‌ن.
 لامه‌کان (لامکان): به‌بێ جێ، مه‌به‌ست خوايه.
 له‌ئیم: ناکه‌س به‌چه، نزم و په‌ست، قین له‌ دل.
 له‌باله‌ب: لی‌واو لی‌و، لی‌و‌پ‌یز.
 له‌ززه‌ت: چیژ، تام و بو.
 له‌عل: به‌رد‌یکی به‌هاده‌ره ره‌نگی سووره وه‌کوو یاقووت وایه. له‌علی به‌ده‌خشان زۆر به‌ناوبانگه. له‌علی موزاب درکه‌یه له شه‌رابی سوور.
 له‌عین: نه‌فره‌ت لی‌ کراو، تووک لی‌ باریو، توژ کراو.
 له‌ن ته‌رانی (لن ترانی): قه‌ت نام‌بینی.
 له‌ولاک (لولاک): نه‌گه‌ر تو نه‌بای. (لولاک لولاک لما خلقت الافلاک).

لیوا: به‌شیکی دابه‌ش بوونی سهربازی سهرده‌می عوسمانی بوو، ژمارهی سهربازه‌کانی به (۱۰۰۰) کهس داندرا بوو. پاریزگا.

((م))

ماچین: کورت و سوک کراوه‌ی (مه‌هاچن) به واته چینی گه‌وره، چینی په‌سه‌ن، چینی تاییه‌تی. له روژگاری کۆن چین به شاره‌کانی نزیك کاشگه‌رو خوته‌ن ده‌گوترا.

مادون: نزمتر، که‌متر.

ماسه‌له‌ف: نه‌وه‌ی روژبشت، تپیه‌ریو.

مانی: له‌سهرده‌می شاپووری یه‌که‌م بووه، داوای پیغه‌مبه‌رایه‌تی کردووه، کتیبیکی هه‌یه به ناوی (نه‌رژه‌نگ)، ئایینه‌که‌ی له زهرده‌شتی و جووله‌که‌یی و دیانی تپیکه‌ل بوو.

ماه: مانگ، هه‌یف. ماهی که‌نعانی: درکه‌یه له یوسفی کوپی یه‌عقوب که نمونه‌ی هه‌ره‌جوانی مرۆقه.

مه‌ئلووف: باو.

مه‌ئموول: به هیوا، ئومیده‌وار.

مه‌ئویس (مه‌ئیس): ناویمید، هیوا براو، ئه‌م پاش و پینش کردنی (و، ی) به له کوردیدا له زۆر وشه‌ی دیکه‌دا ده‌رده‌که‌وئ وه‌کوو:

میلیۆن -- < ملوئین، رادیۆن -- < رادیۆین.

مه‌تن: ده‌ق.

مه‌جلیس: کوپی دانیشتن.

مه‌جز (محض): شتی خور و پاک و بی‌تپیکه‌لی هه‌یج شتی دیکه، تاییه‌تی، به‌مه‌هزی: هه‌رله‌گه‌ل نه‌وه‌ی که...

مه‌حه‌سل (محصل): ده‌ستکه‌وت.

مه‌حه‌شه‌ر (محشر): روژی زیندوو کردنه‌وه و حیساب کردن له‌گه‌ل خه‌لك.

مه‌حفوور: مافوور.

مه‌حوو: له‌ناو چوون، مه‌حف (مه‌حف بووه‌وه).

مه‌خدووم: خزمه‌تکراو، پیاوی گه‌وره‌ی خاوه‌ن نوکەر.

مه‌د: درێژکردنه‌وه، لێك کیشانه‌وه.

مەدداح(مداح): بێ هەنگۆ.

مەرتەبە: پایە.

مەرجان: گێانلەبەرێکی دەریایە وەکۆ گێاویە بە زەویەو دەنوسێ. لە زەمانی کۆن نەیان دەزانی ئەمە گێانلەبەرە، هەروایان دەزانی گێای دەریایە. جۆریکی هەیه سوورە وەکۆ گۆل وایە لەسەر قاتۆر وەستاو. مەرجان لە گەوهەرکاریدا بە کاردی. خشل و شتی گرانبەهای لێ دروست دەکەن. هەندێ جار مەرجان بە ئەندازەیەکی زۆر لە یەك شوێن کۆ دەبنەو و بە جۆری بە یەکەو دەنوسێن وەکۆ دوورگەیەکی گەورە ی ناو ئۆقیانوسیان لێ دێ و بەمە دەلێن(دوورگە ی مەرجانی). لە عەرەبییدا، مەرجان بە مانای مرواری وردیش هاتوو.

مەرکەب: ولاغی سواری.

مەزات(مزا): لەسەریەك زیاد کردن لە کاتی کڕینی شتی هەراچکراو.

مەزار: شوێنی سەردان، زیارەتگا، گۆر، قسن.

مەزبەلە: گووفەك، سەرەنوێلك، زیلدان.

مەزرەعە: شینایی، شوێنی داچێنراو بە تاییەتی بە شتی ناویە.

مەزلووم(مظلوم): زوڵم لێ کراو.

مەسائیل(مسائل)، کۆی(مسألة)یە: پرس، نیش و کار.

مەسرور: شاد و بەکەیف.

مەشغووف(مَشْغُوف): بەمەراق.

مەعرەكە: شەپ.

مەعسییەت(معصية): تاوان، گوناھ.

مەغشوووش: شتی قەلپ و ساختە، شتی ناتەواو.

مەغزووب(مَغْضُوب): رق لێ هەستاو.

مەفاد(مفاد): کڕۆك و ناوەرۆك، سوود.

مەفتوون: شەیدا.

مەقناتیس(المغنطیس): جۆرە ماددەیەكە كە دوو جەمسەری(+، -) ی هەیه، توانای

راكێشانی ئاسنی هەیه.

مەكکار(مَكَّار): ئۆینباز، فێتلباز، حیلەباز.

مەلالەت: بێزاری، دلتەنگی، وەرپی، خەمۆکی، سەخلەتی.

مہلجہ : دالّہ، پہ ناگہ، حہ شارگہ.

مہلق: ریایی، چاپلوسی.

مہمات: مردن، مہرگ.

مہنات(مناة): بتی بوو، ہندی تافیہی عہرب پیش نیسلام دہیانپہرست. (ومنات الثالثة الكبرى).

مہندہل: شاریکہ لہ ہیند، عوودی زورہ، عوودہ کہ بہ ناوی شارہ کہ کراوہ. عوودہ کہ خوی لہ سہر خاکی ہیند ناروی، لہ دوورگہیہ کی ٹولای ہیلی ناوہ پاست دہروی و ناو دہیہ پنی. ٹہ گہر بہ تہری بیہرہ وہ پیی دہ گوتری (قامرونی) و ٹہ گہر بہ وشکی لیی بکہ نہ وہ پیی دہ گوتری (مہندہلی).

مہودا: رادہ، سنور، دہمی تیغ و شیر.

مہوسوف (موصوف): وہ سفکراو.

مہوسیم: وەرز.

مہولا (مولی): خاوہن، سہرور، دؤست، مہولانا: خاوہن و گہورہ و سہرورہی ٹیمہ. زورجار و ہکو نازناو بہ کاردی: (مہولانا خالید، مہولانا جہ لالہ دینی رومی...).

مہوززین (مؤذن): بانگدہر.

مہوتہ لا: گرفتار، تووشہاتوو.

مہوبین: ناشکرا.

موتہ نہ ففیس: ہہ ناسہ دہر، درکہیہ لہ مروژ و گیانداری دی بہرامبہر بہ خوا کہ موتہ نہ ففیس نییہ.

((ٹہم قہوسہ بہ دہستی موتہ نہ ففیس نہ کشاوہ)) (نالی).

موتہ ہہہر (مطہر): پاک.

موترب: بہ جوشخہر، سازندہ و گؤرانیبیژو سہماکہر.

موتلہق: رہا.

موجیب: پیویست.

موخلیس (مخلص): دلسوز، دلشہوتی، دلپاک.

مورسہل: ناردراو، رہوانہ کراو، شاند.

مورشید: ریہر، پیٹشہوا.

موزنپ (مذنب): گوناہبار، کہ تنکہر، تاوانبار.

موژه: برژانگ، بژانگ، مژول، مژگان.

مژگان: موژه.

موسه خخهر (مسخّر): رام، تهسخير كراو ((سبحان الذى سخر لنا هذا و ما كنا له مقرنين)).

موسه للا (مصلّى): جى نوپژ، نوپژگا.

موسه مهنده: پى نهوا، پيچاره، ليته و ماو.

موشتاق: په رۆش.

موعه تتهر (معطر): بۆندار، بۆخۆش.

موعه للا (معلّى): هه لكراو، بهرزكراوه، بلندكراو.

موعه ته بهر: به متمانه، جى پروا.

موعه جيزه: په رچۆ، كاريكى ناتاساييه له دهستوورى به رپوه چوونى گهردوون به ده ره. له

پيغه مبهرو نه وليايان روو ده دا تا خه لك پروايان پى بكا.

موغازه (magazine): دوكان، فرۆشگا.

موغله ق: داخراو، پتوه دراو، قه پاتكراو.

موفته خير (مفتخر): شانازى به خۆكەر.

موفتى: فتوادهر، نه وهى حوكم له سهر مه سه له يه كى ثايينى ده دا.

موقه ددهر (مقدّر): ته قدير كراو، چاره نووس.

موقه ووه س (مقوّس): كه وانه يى، كه وه يى، كوور، چه ماوه.

موقه ووى (مقوّى): به هيژكه ر، وه جدهر، وزه به خش.

موقته به س (مقتبس): شتى وه رگيراو، رۆشنايى وه رگيراو.

موقته زا (مقتضى): پتويست.

موقيت (مقيت): جى رى لى بوونه وه.

مونه ووه ر (منور): نوورانى، روناك كراوه.

مونكير: كارى پيس و ناشيرين و ناشه رعى، ناپه سه ند، ناپه وا. ناوى يه كي كه له و دوو

فريشته ي دواى مردن و ناشتنى مرۆف له ناو گوژر دپنه سه رى و پرسى اري بيرو باوه رى

ثايينى لى ده كه ن (نكير و منكر).

موهه بيا: ناماده، ته يار.

ميحنه ت: مه ينه ت، تازار، ناخۆشى، ده ره ده سه رى.

ميسال (مثال): نمونه، ميناك.

میشکات: ده لاقه‌ی چرا، هەر شتی که چرای له ناو یان له‌سەر دابنری.
میکروب (microbe): زینده‌یه‌کی زۆر زۆر ورده به چاو نابینری، له هه‌وادا ده‌ژی و نه‌گهر
بجیته ناو له‌شی مرۆف تووشی نه‌خۆشی ده‌کا. هه‌رجۆره میکروبێک مرۆف تووشی
جۆره نه‌خۆشییه‌ک ده‌کا.
میته‌تر: مه‌یته‌ر، سه‌یس، نه‌وه‌ی له ناو ته‌ویله خزمه‌تی نه‌سپ ده‌کا.
میهنه: پیشه، کار و کاسبی.

((ن))

نارین: جوان، قشت، شه‌پال.
ناسیخ: پووکیته‌ره‌وه، نه‌وه‌ی شتی پێش خۆی ده‌پووکیته‌وه. نه‌و نایه‌ته‌یه له قورئان که
حوکمی نایه‌تیکی پێشو هه‌لده‌وه‌شینیته‌وه.
نه‌بات: گیا، جۆرو شیرینییه‌که وه‌کوو شووشه‌ که‌لآله ده‌کری، له‌شیلای شه‌کر ده‌رده‌هینری.
نه‌بز (نبض): لێدانی دل، سووسه‌ی دل.
نه‌جابه‌ت: نه‌جیبی، ره‌سه‌ن و نه‌ژاد پاک، که‌وره‌یی و پایه‌داری.
نه‌دامه‌ت: په‌شیمانی، پاشگه‌ز بوونه‌وه.
نه‌زاره‌ت (نظارة): چاودێری، چاو له‌پری بوون، روانین، زیره‌کی.
نه‌زه‌رگا: جینگای سه‌یرو ته‌ماشای، دیمه‌ن.
نه‌زع: هه‌لکه‌ندن، گیاندان، گیانه‌لا.
نه‌زم (نظم): هۆنراو، ریک و پیک.
نه‌سه‌رت (نصرة): سه‌رکه‌وتن.
نه‌سس (نص): ده‌ق.
نه‌سیب (نصيب): به‌ش، به‌هر.
نه‌سل: نه‌وه، وه‌چه، تۆره‌مه، زاروزیج.
نه‌سیم: که‌زه‌با، شه‌ه‌با.
نه‌شئه: مه‌ستی، جوانی و ناسکی.
نه‌شته‌ر: چه‌قۆی نووک تیژی خوین به‌ردان، چه‌قۆی توێکاری پزیشک.

نه‌عله‌ین(نعلین): جووته پیتلار، جوړه پیتلایکی بی پاژنه و سه‌رکورته به زوړی پیاوی نایینی له پیتی ده‌کهن.

نه‌فام: نه‌زان، تینه‌گه‌یشتوو.

نه‌ققاشی نه‌زهل: نیگارکیشی روژی به‌رئ، مبه‌ست خواجه.

نه‌کبه‌ت: کاره‌سات.

نه‌کیر: نکوولی، کاری سه‌خت و دژوار، (نکیر و منکر) دوو فریشتنه‌ن دواي مردن و ناشتنی مرؤه‌له‌ناو گوږ ده‌چنه‌سهری و پرسپاری بیروباوه‌پي نایینی لی ده‌کهن.

نه‌وده‌م: تازه‌ده‌م، تازه‌وه‌خت، تازه‌پی راگه‌یشتوو.

نه‌وره‌سیده: نه‌وده‌م، تازه‌پی راگه‌یشتوو.

نوشوور (نشور): بلاوکرده‌وه، زیندوو کرده‌وه‌ی دواي مردن.

نوبوه‌ت (نبوت): پیغه‌مبه‌راتی.

نوټ (bank_note): پاره‌ی کاغذ، به‌نقه‌نوټ.

نوتغه (نطفه): ناوی پاک و ساف. نه‌و ناوه‌که‌مهی له بنی ده‌ولک یان کونده ده‌مینیتیه‌وه،

ناوی پیاو یان ژن، نه‌و زینده‌هه‌ره وردیله‌ی له ناو تووی پیاودا هه‌یه و

ناولهمه‌ی لی دروست ده‌بی.

نوتق (نطق): قسه.

نوح: له ته‌فسیر و میژووی نیسلامدا هاتووه: نوح کوپی (لمک) کوپی (متوشلخ) کوپی

(اخنوخ) کوپی (ادریس) کوپی (مارد) کوپی (مهلائیل) کوپی (قینان) کوپی

(انوش) کوپی (ثبت) کوپی ناده‌مه. له‌تمه‌نی (۹۵۰) سالی‌دا و دواي ماوه‌یه‌کی زوړ

بانگ کردنی خه‌لک و خواپه‌رستی، (۸۰) که‌س زیاتر بر‌وای پی نه‌هینا، کافره‌کان

که‌له‌وه‌کیشیان له‌گه‌ل کرد، خودا تو‌فانی ناره‌ه سه‌ریان. هه‌زهره‌تی نوح که‌شتیه‌کی

دروست کردو یاوه‌ره‌کانی خو‌ی و گیان له‌به‌ر و په‌له‌وه‌پی سوارکردن. که تو‌فان

نیشته‌وه که‌شتیه‌که‌ی له‌سه‌ر چپای(جودی) له‌نگه‌ری گرت (واستوت علی‌الجودی).

نوح سئ کوپی هه‌بوو، پاش تو‌فان دونیایان ناوه‌دان کرده‌وه:

حام: زه‌وی ره‌شی به‌رکه‌وت: زنج و هه‌به‌شه‌و به‌ربه‌ر.

سام: عیراق و خوراسان و حیجاز و یه‌مه‌ن و شام و ئیران.

یافت: ترک و سقلاب و یاجوج و ماجوج و هه‌تا چین.

نیسار(نشار): په‌خش، په‌رت، بلاو.

نیعمه (نعم): وای باشه!! بۆ پیاھەلدانە، پیچەوانە (بنس) ھێ. (نعم الولد: کۆری باشه!).
 نیفاق: دوورویی، دووفاقی.
 نیقاب: رووبەند، پەچە، رووپۆش.
 نیھایەت: کۆتایی، دیماھی.
 واعیز (واعظ): مۆچار، ئامۆژگاریکەر. لە شیعری کلاسیکی کوردیدا ھەکوو پیاویکی
 ناپەسەند باسی کراوە چونکە ئامۆژگاری شاعیر ھەکا دەست لە یارەکی
 ھەلگرێ.
 ھەھ: ھۆ، سۆنگە، سەبارەت، ئەگەر.
 ھەھەت: تاکیتی، یە کبۆن.
 ھەشەتکەش: ئەوێ دەردی تەنیاپی و ترس و دلتەنگی دەکیشتی.
 ھەرەخ: خواپەرستی.
 ھەرەم: نەخۆشی سیل، دیق، ئاوسان.
 ھەرتە: فەرشێ گەرە و ئەستوور و چاک و بەنرخ.
 ھەزیفە (وظیفە): پیشە، ئەرك.
 ھەلەد (ولد): کۆر.
 ھەلەك: بەعەرەبی عامی بە مانای (کۆرە) دی.
 ھەلکە: زەوی، نیشتمان، خاک، کیشوەر.
 ھیفق: لە گۆز، بەگۆیرە، بە پیتی.
 ھیل: گومرا، سەرگەردان.

((ھ))

ھەجەلیس: ھەمنشین.
 ھوماپی: خۆشەختی، نیشبەتە بۆ (ھوما) کە بۆئەندەیکە سیبەری بکەوێتە سەر ھەرکەسی
 بەختەوێری ھەکا.
 ھویدا: ئاشکرا، بەرچاو.
 ھیجر: کۆچ، مشەخت.

((ی))

یاساغ: قه دهغه.
یه دی بهیزا (الید البیضاء): دهستی سپی. یه کی بووه له موعجیزه کانی حه زه تی موسا که
دهستی له گیرفانی دهنه و ده ری ده هیئا سپی دهیواند. درکه یه له هیئو توانا.
یه سرب (یشرب): ناوی کۆنی شاری (مه دینه) بووه.
یه غما: تالان، چه پاو.
یه کدانه: دوری یه کدانه دوریکی گه وره یه به ته نیا له ناو یه ک قه پیئک (صدف) دا پهیدا ده بی.
یه م: ده ریا.
یوسر (یسر): فله پنهایی، خوشی.
یومن: خوشبه ختی، به ره که ت.
یقه گیر: یاخه گر، به رو ک گیر.

پیرست

۷	پیشہ کی
۱۳	غہ زہل
۷۳	قہ سیدہ
۲۶۷	پینجینہ بہند
۳۱۹	پینج خشتہ کی
۳۶۳	مہ س نہ وی
۳۷۳	چوارین و تاکہ دیر
۳۷۹	قسمت فارسی
۴۴۵	القسم العربی
۴۵۱	فہرہ نگوگ

